

basme japoneze

899

povestea frumoasei
hacikazuki
basme japoneze

«Creeate de un popor aflat la zeci de mii de kilometri depărtare, basmele japoneze ne cuceresc prin frumusețea lor, prin bogăția de sentimente care șterg distanțele, integrându-ne unui univers spiritual familiar, apropiat. Indiferent de factorii care au contribuit în timp la conturarea lor metaforică, basmele dau expresie concepțiilor populare despre bine și rău, despre frumos și urât, moral și imoral, se fac ecoul poziției etice a colectivității în care au apărut față de multiplele aspecte ale vieții. Este și în aceasta un argument că în circulația faptelor de cultură orală nu pot exista bariere, că esența gândirii umane este pe tot pământul aceeași, înfrățind spiritele în frumos.»

CORNELIU BĂRBULESCU

basme japoneze

Lei 5

editura minerva

Ilustrația copertei : Fragment după o stampă de *Șunșo gua*

**povestea frumoasei
hacikazuki**

basme japoneze

TRADUCERE DE ALEXANDRU IVĂNESCU

PREFAȚĂ DE CORNELIU BĂRBULESCU

NOTE DE LIVIU PETRINA

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1976

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească
toate drepturile rezervate
Editurii Minerva (B.P.T.)

ЯПОНСКІЕ НАРОДНІЕ СКАЗКИ

Izdatelstvo „Hudojestvenaia literatura“, Moskva, 1972.

PREFAȚA

Exact acum trei sute de ani, în timpul călătoriei sale de întoarcere din China, cărturarul român Nicolae Spătaru Milescu scria despre Japonia — ca încheiere la cartea sa *Descrierea celei dintii părți a pământului numită Asia în care se află și împărăția Chinei cu orașele și provinciile sale* — una dintre cele mai interesante relatări documentare cunoscute în literatura europeană a timpului : *Descrierea vestitei și marii insule a japonezilor și ce se află acolo*.¹

Folosind cu mare grijă foarte puținele însemnări scrise cunoscute pe atunci ale geografilor chinezi, ale lui Marco Polo sau ale unor misionari iezuiți, dar mai ales informații personale, învățatul călător ne-a lăsat o descriere plină de poezie care învăluie acele ținuturi îndepărtate într-un nimb de mister :

„Marea și vestita insulă a Japoniei, consemna Milescu, îneepe, așa cum scriu despre ea geografii chinezi, din fața gurilor riului Amur și se întinde pînă departe prin fața Împărăției chineze. Și uneori din Împărăția chineză pînă în Insula japoneză se navighează în două zile și trei nopți, dar de la gura Amurului este mai departe și asta încă nu se știe... Această insulă este stăpînită de diferiți hani și fiecare își are țara lui și orașele sale, și cel mai mare dintre toți aceștia este cel care locuiește în mijlocul

¹ Cf. Nicolae Spătaru Milescu, *Descrierea Chinei*, București, 1975, Editura Minerva, „Biblioteca pentru toți“.

acelei insule, într-un oraș căruia i se spune Masak¹ și pe întreaga insulă sînt pînă la 50 de hani. Populația acestei insule este foarte curajoasă atît în călătoriile pe uscat, cît și pe mare...

Originea numelui japonezilor este chinezească pentru că chinezii i-au numit pe ei *ghepuei* și ei de asemenea își zic *ghepuien*², adică «răsăritul soarelui» sau «cel dintîi sălaș al soarelui»; iar chinezii numesc astfel Japonia pentru că statul acela este mai departe decît toate împărățiile și cel mai însemnat către răsărit, căci de acolo răsare soarele peste China..."

Descrierea pe care a făcut-o Nicolae Spătaru Milescu este un amestec de elemente legendare și date reale geografice, comunicîndu-ne impresia că Japonia este o țară izolată de restul lumii. Și, de fapt, această imagine a unei lumi misterioase și îndepărtate, despre care informațiile — în afara cercurilor de specialiști — ajungeau rar și mai ales sub forma scrierilor literare, al notelor de călătorie, de cele mai multe ori romanțate, sau al unor știri senzaționale, a dăinuit, pentru sfera de cultură europeană, multă vreme. În secolul nostru însă, Orientul îndepărtat a început să rețină din ce în ce mai mult atenția, iar după cel de-al doilea război mondial explozia informațională ne-a adus în față o Japonie surprinzătoare, cu un popor viguros și harnic, cu o industrie foarte dezvoltată și o tehnologie modernă, cu o cultură străveche, superioară. Într-un cuvînt ni s-au deschis niște ferestre largi spre o civilizație despre care pînă atunci se știa mai puțin.

În ceea ce privește cultura orală japoneză, datele pe care le avem sînt încă foarte sumare și orice contribuție la cunoașterea vieții obișnuite de fiecare zi, a modului de a munci, de a gândi, de a simți și de a se purta al japonezilor, ne va ajuta să-i cunoaștem mai bine în ceea ce le este specific.

Antologia de proză populară japoneză, pe care „Biblioteca pentru toți” o prezintă în volumul acesta, este din toate punctele de vedere binevenită. Nu numai că ea ne oferă un număr de

¹ Osaka.

² Ja-ban.

basme, povești și povestiri deosebit de frumoase și care dezvăluie prețioase virtuți artistice, dar ne ajută totodată să înțelegem și faptul că folclorul japonez, în genere cultura populară japoneză, ne este nu numai accesibilă dar și apropiată ca sensibilitate. Ea are nenumărate puncte de contact cu cultura orală a altor popoare din zona răsăriteană și chiar din aria europeană, bineînțeles exprimate în forme specifice, care o fac părtaşă la procesul de îmbogățire a culturii orale a omenirii. Astfel se risipesc, printr-un contact direct, multe din misterele care alcătuiau cu ani în urmă prejudecata izolării Japoniei de viața spirituală a celorlalte popoare. Cunoașterea și studierea competentă a faptelor și elementelor de cultură populară orală a diferitelor popoare contribuie astfel în cel mai înalt grad la clarificarea procesului de circulație a culturii de la un popor la altul, ajută la stabilirea și conturarea caracteristicilor etnice și zonale în cultura orală a popoarelor, la luminarea unor perioade din istoria omenirii pentru care nu s-au găsit încă documente materiale. De aici și importanța crescândă care se acordă în toată lumea culegerii și studierii faptelor de cultură populară orală.

Interesul pentru culegerea și studierea sistematică a basmelor populare a apărut în Japonia odată cu tipărirea celei dintâi colecții de narațiuni populare autentice, făcută de Kunio Yanagita în anul 1910. Fiind inspector în Ministerul Agriculturii — pe când se afla cu treburile funcției sale într-un district al Japoniei, Tono, ca mare iubitor de folclor și interesat de tradițiile populare sătești — Kunio Yanagita a întâlnit un țăran care l-a cucerit cu talentul său de povestitor. L-a ascultat, a transcris apoi toate poveștile pe care țăranul i le-a spus și le-a tipărit. Interesul pentru cercetarea narațiunilor și tradițiilor populare fusese stîrnit. De atunci mulți cărturari de vază japonezi s-au alăturat acțiunii de culegere și cercetare a literaturii populare orale, printre aceștia un loc de seamă ocupînd și Keigo Seki, colaborator și prieten al lui Yanagita. Astăzi, în Japonia se află culese în jur de 25.000 de narațiuni populare, mare parte tipărite în diferite colecții, dintre care colecția tipărită de Editura Miraisea din Tokio, în anii

1958—1962, numără 42 de volume — pentru fiecare județ al țării câte un volum. În ceea ce privește lucrările cu caracter științific, sînt binecunoscute *Clasificarea și catalogul basmelor japoneze*, tipărită între 1950 și 1958 de Keigo Seki, în care se găsește și un index de tipuri de narațiuni deosebit de prețios, ca și lucrarea lui Hiroko Ikeda, un *Catalog al tipurilor și motivelor din literatura populară japoneză*, scris în anul 1955, ca disertație de doctorat. Dar ceea ce mi se pare foarte interesant este faptul că cercetătorii japonezi au ajuns la concluzia revelatoare că 80% din basmele japoneze corespund tipurilor consemnate în *Catalogul Aarne-Thompson* pentru aria de cultură indo-europeană, infirmînd încă o dată prejudecata izolării insulare a culturii populare japoneze.

Contactul oamenilor de cultură și scriitorilor japonezi cu poveștile, legendele, povestirile și snoavele populare, este în Japonia extrem de vechi. Faptele dovedesc astfel că multe motive narative care se găsesc astăzi în basmele japoneze au fost consemnate *în scris*, încă din secolele al VII-lea și al VIII-lea, în cunoscutele colecții de documente *Kogiki* și *Nihonșiki*.

Kogiki este cea dintîi carte scrisă în limba japoneză și care s-a păstrat. Ea a fost terminată în anul 712 și conține mituri ce stau la baza credințelor Șinto, bazate pe contemplarea naturii, — astre, munți, ape, animale și plante —, prin care se pretinde că vorbesc zeii și care la rîndul lor sînt personificate și zeificate, și pe cultul strămoșilor. În *Kogiki* sînt scrise și cronicile vechi, care explică geneza lumii după credințele populare, precum și presupusa legătură dintre divinitățile poporului și dinastia imperială. Cartea este o compilație de felurite narațiuni, scrise probabil de cărturarii și recitatorii instruiți în școlile și universitatea întemeiate de mikadoul Tenki (622—671).

Nihonșiki este scrisă în limbile chineză și japoneză de un savant cu numele Yasumara, după cum i-a fost dictată de un vestit recitator, Hiyeda no Are; despre acesta se spune că avea o memorie atît de bună, încît „putea să povestească tot ce-i trecea

prin fața ochilor și să țină minte tot ce-i sună în urechi“. Cartea a fost terminată în anul 720 și cuprinde, asemenea cărții *Kogiki*, mituri, legende, poezii, precum și date în legătură cu istoria Japoniei până în anul 697. Din punct de vedere literar, *Nihonșiki* este mai bine scrisă, fiind în multe privințe superioară culegerii anterioare.

Școlile despre care am amintit și cărțile scrise în epoca respectivă erau însă destinate, și au servit multe secole după aceea, clasei privilegiate a samurailor, știința de carte începînd să pătrundă în mase abia în secolul al XVIII-lea. Cu toate acestea, atît colecția *Kogiki* cît și *Nihonșiki* fiind alcătuite pe motive narrative mitice, cuprind numeroase elemente de cultură populară orală, unele cu circulație universală.

Din aceste străvechi anale se pot desprinde datele legendare ale istoriei Japoniei, dar se poate urmări și felul cum s-a născut și s-a dezvoltat cultura populară japoneză, sub diversele ei aspecte și părți constitutive, izvoarele de unde s-a inspirat, între care trebuie menționată în primul rînd cultura prestigioasă a poporului chinez, care avea documente scrise încă de acum patru mii de ani și care a început să alcătuiască anale încă de acum două mii opt sute de ani — fapt unic în cultura universală.

Referindu-se la caracterul și sorgintea elementelor de cultură japoneză, Nicolae Milescu semnală apropierea de cultura chineză ca și diferențierea care s-a produs în funcție de specificul spiritual al poporului japonez. „Limba japonezilor, scria marele nostru cărturar, se deosebește în totul de limba chineză, însă în ce privește credința, învățătura și scrierea, totul au luat de la chinezi, doar că în scriere japonezii au făcut multe adăogiri din pricina deosebirii firești de limbă. La ei se poartă haine la fel cum purtau vechii chinezi, haină largă cu mîneci lungi și largi, iar ceea ce scrie oarecine¹, că din chinezii surghiuniți și-au făcut începutul locuitorii japonezi, este totul minciună, căci niciodată chinezii nu scriu așa ceva...”

¹ Presupunem a fi un scriitor ieziuit.

În legătură cu începuturile istoriei poporului japonez, Milescu da mai mult credit geografilor chinezi, reproducînd și una din legendele¹ privitoare la întemeierea statului japonez. După această legendă, „...vestitul și viteazul împărat Ksi², după ce a cucerit toată China și i-a supus pe mongoli și alte state învecinate, a trimis flota pe mare și a cucerit toate insulele din mare și chiar India, iar cînd s-a văzut el cu atîtea biruințe în glorie și slavă, a început să se gîndească cum să găsească pentru el vreo rădăcină, ori alt leac, pentru ca să nu mai moară niciodată, dar nu a găsit nimic. De multe ori și astăzi unii chinezi naivi se căznesc cu asemenea treabă, deoarece ei nu cred în învierea morților.

Apoi, în vremea aceluia împărat Ksi, a fost un voievod al luptătorilor de pe mare, care, din întîmplare, a ajuns în Insula japoneză și a văzut cît de frumos este pămîntul acela și că pe el trăiesc puțini țărani. Și astfel s-a gîndit să-l înșele pe împăratul chinez Ksi și să-și făurească pentru sine un titlu împărătesc și să-și dobîndească o împărăție veșnică. Și venind la împărat, i-a spus că a găsit pe mare, departe, o insulă, un pămînt nou, pe care s-ar putea afla cu adevărat leacul acela care-i face pe oameni nemuritori. Trebuie însă să-i dea trei sute de feciori și trei sute de fecioare, căci așa e hotărît de Dumnezeu, că fără atîți tineri și fecioare nu-i cu putință să se dobîndească acel leac.

Și astfel împăratul Ksi s-a încrezut în vorbele omului acela, pentru că era tare doritor de lucrul acesta și se temea de moarte ca de un mare dușman; iar de atunci îndată a poruncit împăratul să facă o flotă de mare, să strîngă oșteni și pe tinerii și pe fecioarele acelea și să plece în mare grabă. Și voievodul luînd oștenii și oamenii a pornit spre țara aceea și fără să-i pese de leac, a început a clădi orașe și a se așeza în acea țară plină de argint și de roade, ajungînd el astfel cel dintîi han japonez, iar de la acela împărăția s-a mărit...”

¹ Nicolae Spătaru, Milescu, *Descrierea Chinei*, București, 1976, Editura Minerva, B.P.T., p. 235—236.

² Împăratul legendar Si-huangdin, din dinastia Tin (246—209 î.e.n.)

Legenda are corespondență și în tradiția orală japoneză, unde se vorbește despre un anume Gimu, care, în fruntea unei armate de cuceritori, și-a așezat reședința ca cel dintîi împărat în provincia Yamato, venind din insula Kiușiu, de mult, de mult...; iar unii cercetători consideră că japonezii ar fi la origine din ținuturile de nord ale Asiei, de alt neam decît chinezii. Cert este că primul document despre învățarea limbii chineze de către japonezi este un document din anul 405 e.n., în care se spune că un prinț imperial japonez avea ca profesor de limba chineză pe un învățat corean, pe nume Van-ghin.

Literatura scrisă japoneză poate fi cunoscută însă în evoluția ei doar cu începere din secolele VI—VII, datorită celor două cărți amintite mai sus, cu toate că rădăcinile ei se întind mult mai departe în timp, în tradiția orală a unui trecut foarte îndepărtat. De aceea nu este deloc surprinzător ca, pe lîngă compozițiile poetice vizibil făcute de cînturari, mînuitori ai condeiului și cititori de alte scrieri poetice, să găsim și texte transcrise din literatura orală, cîntece cu puternică rezonanță populară, legende, tradiții, basme, cu trăsăturile lor caracteristice imprimate de circulația orală pînă în momentul în care au fost consemnate în scris. Sînt documente deosebit de prețioase, pentru că ne fixează, la o dată anumită, niște variante ale unor producții literare în permanentă mișcare prin circulația orală și ne înlesnesc niște confruntări de motive narrative în două sau mai multe ipostaze: aceea de la data cînd au fost consemnate în scris, și cea actuală, răstimp de peste un mileniu, în care producțiile literare respective au continuat să circule în tradiția orală. Astfel, un document de creație spirituală capătă consistență materială și devine apt pentru considerarea istorică a faptelor de cultură bazate în general pe documente scrise.

Aceste basme, legende, povești și poezii mai scurte sau mai întinse, deși milenare și create de un popor aflat la zeci de mii de kilometri depărtare, ne cuceresc prin frumusețea lor și prin bogăția de sentimente care șterg distanțele, lăsînd să se manifeste

apropierea spirituală, care sugerează multe puncte de contact în simțire, în reprezentări artistice, în ceea ce este general uman.

Iată cum, pentru cei care cunosc basmul popular românesc al balaurului cu șapte capete, sau pentru cei care cunosc doar legenda lui Perseu și a Andromedei din mitologia greacă, o povestă japoneză scrisă în secolul al VII-lea al erei noastre nu mai are nimic exotic și nici îndepărtat, decît în măsura în care citind-o o raportăm la distanțele geografice :

„Se spune că zeul Haya-susa-no-vo, fiind izgonit din cer din pricina purtării sale urite, a coborît pe pămînt și ajungînd pe malul unui rîu din provincia izdumo, a văzut plutind pe apă un bețșor cu care se mănîncă. Atunci, luminăția sa Haya-susa-no-vo, gîndindu-se că în susul apei trebuie să locuiască oameni, a pornit să-i caute și a găsit un bătrîn și o bătrînă care erau așezați de o parte și de alta a unei fete tinere și care plîngeau.

— Cine sînteți voi ?

Bătrînul răspunse :

— Slujitorul vostru, pe care îl vedeți, este o zeităte a pămîntului și numele său este Acinazuci, fiul marelui zeu al muntelui. Numele soției mele este Tenazuci, iar fiica mea se numește Kucinadehime.

— Dar de ce plîngeți ?

Bătrînul răspunse :

— Am avut opt fete, dar șarpele „De-opt-ori-despicat“ din Kochi vine în fiecare an și le mănîncă. Acum este timpul venirii sale și de aceea plîngem.

— Spune-mi cum arată șarpele, spuse Haya-susa-no-vo.

— Ochii lui sînt roșii, asemenea coacăzelor de iarnă. Are un trup cu opt cozi și opt capete, iar corpul îi este acoperit cu mușchi de pădure, cu cedri și cu pini, întinzîndu-se peste opt dealuri și opt văi. Pîntecul îi este sîngeriu și cînd îl privești pare cuprins de flăcări.

Atunci luminăția, sa Haya-susa-no-vo îi spuse bătrînului :

— Dacă fata aceasta este a ta, vrei să mi-o dai mie ?

Cu vocea plină de respect bătrînul spuse :

— Nu vă cunosc onorabilul nume.

— Sînt fratele cel mai mare al zeiței soarelui și am căzut din cer, răspunse Susa-no-vo.

Atunci, zeitățile Acinazuci și Tenazuci spuseră :

— Dacă este așa, ți-o dăruim cu plecăciune.

Haya-susa-no-vo a luat îndată fata și a preschimbat-o într-un pieptene cu mulți dinți pe care l-a înfipt în păr și a spus divinităților Acinazuci și Tenazuci :

— Pregătiți niște *sake* (rachiu de orez) cu o tărie de opt ori mai mare. De asemenea faceți aici de jur împrejur un gard mare, să aibă opt porți, iar lângă fiecare poartă să fie opt postamente, pe fiecare postament să fie un vas pentru *sake*, și fiecare vas să fie umplut cu *sake* cu o tărie de opt ori mai mare. Pe urmă așteptați.

Făcînd toate preparativele după porunca stăpînului, au început să aștepte. Atunci, într-adevăr, șarpele cu opt capete a venit și virîndu-și fiecare cap în cîte un vas a început să lipăie rachiul. Îndată s-a îmbătat și toate capetele au adormit. Atunci Haya-susa-no-vo trase de la brîu sabia lungă de șase coți și omorî șarpele, iar rîul se umplu de sînge. Dar, cînd a lovit șarpele peste mijloc, gura paloșului i s-a rupt. Foarte mirat, l-a străpuns și l-a tăiat în două. În pîntecele șarpelui era o sabie mare și ascuțită. Haya-susa-no-vo a luat sabia aceea și socotind că este un lucru rar și ne mai întîlnit, a dus-o în dar zeiței soarelui. Este sabia cea mare Kusa-naghi“.

Poate că din lectură se simte oarecum stilul ușor manierist, dar nu trebuie să pierdem din vedere că, deși textul a fost scris după o legendă orală în secolul al VII-lea sau al VIII-lea, cel care l-a fixat aparținea unei categorii sociale care vorbea în felul acesta — manierism specific literaturii japoneze și cultivat în special de categoria socială a samurailor.

În poezie, exprimarea este mai spontană, și versul a ferit textul de schimbări intruse. În *Manyoșiu*, o colecție de versuri din secolul al IX-lea, se află o baladă populară — i-am spus noi — dintre cele mai vechi (desigur mult mai veche decît co-

lecția, însăși) și care, deși tradusă în proză, își păstrează tot farmecul poetic și prospețimea narațiunii :

„Într-o zi cețoasă de primăvară, m-am oprit din plimbare pe țărmul din Suminoye. Și pe cînd priveam la bărcile de pescari ce se legănau, mă gîndeam la povestea de demult despre Urașima din Mizunoye, care, mîndru de îndemînarea lui în a pescui tonul și calcanul, nu se întorsese din larg de șapte zile, ci continua să vîslească pe ocean dincolo de zare. Acolo i-a fost dat s-o întîlnească pe fata zeului mării. Și-au jurat credință și au pornit-o spre țara nemuririi. Mîna în mîna au intrat amîndoi într-o minunată locuință chiar în palatul zeului mării. Acolo ar fi putut să rămînă pentru totdeauna fără să îmbătrînească, fără să moară niciodată, dar necugetatul acestei lumi îi vorbi astfel soției sale : «Aș dori pentru puțin timp să mă întorc la mine acasă și să vorbesc cu tata și cu mama ; mîine mă voi întoarce». Astfel vorbi, și soția sa răspunse : «Dacă vrei să revii în țara nemuririi și să mai viețuiești cu mine ca și pînă acum, bagă bine de seamă cum ai să deschizi această cutie». A stăruit mult asupra acestui sfat. Urașima întorcîndu-se la Suminoye, își căută cu privirea locuința, dar nu zări nici o casă ; își căută atunci cu ochii satul, dar nu văzu nici un sat. Foarte mirat, i se năzări un gînd : «În timpul celor trei ani de cînd am plecat, casa n-ar fi putut să dispară fără să rămînă măcar gardul. Dacă aș deschide puțin caseta, oare n-aș putea s-o văd ca mai înainte?» Spunînd acestea el întredeschise prețioasa casetă, din care țîzni un nor alb, care porni întinzîndu-se către țara nemuririi. El alergă, strigă, își filfii mînecele, se rostogoli la pămînt și-și lovi picioarele unul de celălalt. Îndată inima i se topi ; zbîrcituri i-au acoperit trupul care fusese așa de tînăr ; părul, care fusese așa de negru, i-a albit ; îndată i-a pierit și răsufierea. În sfîrșit, viața l-a părăsit... Și iată, acolo, se afla altădată coliba lui Urașima din Mizunoye.”

Plină de un puternic dramatism, mai ales încheierea ne poartă cu gîndul spre basmul românesc : *Tinerețe fără bătrînețe și viață fără moarte* povestit de Petre Ispirescu, ca și spre legenda celtică

a întoarcerii lui Osian în șesurile Erinului. Eroul, pornit în căutarea unei viețuiri mai depline, dacă nu-și poate regăsi legătura cu spița neamului său — în toate trei poveștile : casa — atunci se spulberă, dispare. Metafora este la fel de puternică în toate cele trei cercuri de cultură populară, deși distanțele în timp și spațiu între cele trei creații sînt apreciabile.

Caracteristic pentru cultura veche japoneză este însă marea abundență a poeziei. Poeții, printre care și multe femei, se numără cu miile încă din secolele VIII—X. Încurajarea poezilor venea în primul rînd din partea împăratului sub patronajul căruia se organizau din cînd în cînd concursuri de poezie. Cele mai bune poeme erau adunate în volume, iar autorii care aveau cîte douăzeci sau treizeci de piese într-o astfel de antologie, se bucurau de mare prestigiu. Astfel, *Colecția celor zece mii de file* sau *Manyōșiu*, care a fost alcătuită în secolul al IX-lea, cuprinde peste 4.000 de poezii scrise de o legiune de poeți în secolele al VII-lea și al VIII-lea. În ele cititorul găsește o atmosferă specifică, izvorită din permanența unei culturi orale pregnante, de care poeții nu au putut face abstracție, cu toată cultura lor cărturărească din școlile imperiale și cu toată apartenența lor la o anumită clasă socială, atmosferă pe care am intuit-o și în literatura de proveniență orală.

Și dacă poezia cultă a fost apanajul cărturarilor încă de la începuturile literaturii japoneze, cultura orală populară s-a exprimat cu predilecție în narațiuni din toate speciile, păstrîndu-și caracterele oralității chiar și atunci cînd, fiind receptate și consemnate de cărturari, aceștia le-au imprimat personalitatea lor artistică, potrivit talentului lor și condițiilor social-istorice din timpul cînd au făcut transcrierea piesei respective. În ele se comunică mai simplu, mai direct, faptul de cultură orală încărcat de toate semnificațiile trăirii lui, în realități comparabile imediat. Într-o poveste scrisă în a doua jumătate a secolului al X-lea este relatată cu căldură și duioșie o întîmplare — poate imaginată doar în coordonatele ei secundare — căreia îi găsim o reflectare peste timp și spațiu în tezaurul legendar românesc.

„Trăia odată, în provincia Tu, o fată tinăra de care se îndrăgostiseră în același timp doi tineri. Unul, Mubara, locuia în aceeași provincie, celălalt, Cinu, era din provincia Izumi.

Acești doi tineri însă erau de aceeași vîrstă și foarte asemănători la chip și la statură. Fata se gîdea să-l aleagă drept soț pe acela care o iubea mai mult, dar nici în dragostea lor pentru ea nu se vedea vreo deosebire. Cînd se însera, tinerii veneau împreună, iar cînd îi aduceau vreun dar, acestea erau asemănătoare. Nu se putea spune că vreunul dintre ei l-ar fi întrecut pe celălalt, încît tinăra se afla într-o mare încurcătură. Dacă ei și-ar fi arătat în mod grosolan sentimentele, fata i-ar fi îndepărtat pe amîndoi. Dar cum zile și luni în șir și unul și celălalt veneau doar pînă la ușa ei și-i mărturiseau dragostea, atenția lor o făcea nefericită. Și cu toate că nu au fost niciodată încurajați, amîndoi continuau să vină cu darurile lor asemănătoare.

Părinții fetei îi spuneau :

— Este păcat că lunile se scurg după luni și anii se scurg după ani în acest chip nepotrivit. Este stînjenitor să ascuți suspinele acestor doi tineri și totul fără nici un rezultat. Dacă te-ai căsătorit cu unul din ei, dragostea celuiilalt ar înceta.

Tinăra fată răspundea :

— Tot așa gîndesc și eu, dar sînt dureros de încurcată văzînd asemănarea dragostei lor. Ce pot face ?

Pe vremea aceea, oamenii trăiau în corturi pe malul riului Ikuta. Părinții fetei trimiseră să-i cheme la ei pe cei doi îndrăgostiți și le spuseră :

— Fiica noastră este în mod dureros încurcată de asemănarea dragostei pe care voi — tineri domni — i-o mărturisiți amîndoi. Dar noi dorim să luăm astăzi o hotărîre într-un fel sau altul. Unul din voi este străin, venit dintr-un ținut îndepărtat. Celălalt, care este localnic, și-a dat și el multă osteneală. Purtarea voastră a amîndorura este privită de noi cu toată prietenia. Amîndoi tinerii au ascultat cele spuse cu o bucurie respectuoasă. De aceea, continuară părinții, vă cerem să ochiți cu arcurile voastre păsările acestea de apă care înoată pe rîu. Vom da mîna fiicei noastre aceluia care va ochi una din ele.

— O idee minunată ! spuseră tinerii, dar cînd au tras cu arcul, unul a nimerit capul și celălalt coada aceleiași păsări.

Văzînd aceasta, tînăra fată, mai încurcată ca niciodată, strigă :

Obosită de viață
Vreau să mă arunc
În rîul Ikuta
În țara lui Tu.
Ikuta (cîmpul vieții) pentru mine
Este doar un nume
Și nimic mai mult.

Cum rosti aceste vorbe fata se și aruncă în valurile care se rostogoleau la picioarele cortului. La strigătele disperate ale părinților, cei doi tineri s-au avîntat îndată în apa fluviului în același loc. Unul a prins corpul fetei de un picior, celălalt i s-a agățat de braț și amîndoi au murit împreună cu ea. Părinții, nebuni de durere, i-au pescuit corpul și i l-au acoperit cu lacrimi și bocete. Părinții celor doi îndrăgostiți veniră și ei și ridicară morminte de fiecare parte, a gropii tinerei fete. Dar cînd a sosit momentul îngropăciunii, părinții tînărului din ținutul Tu se împotriviră zicînd :

— Este drept și potrivit ca un om din această provincie să fie îngropat în acest loc. Dar cum putem îngădui ca un venetic să fie îngropat în pămîntul nostru ?

Astfel părinții tînărului din provincia Izumi au adus cu bărcile pămînt din țara, lor și, într-un sfîrșit, își îngropară fiul. Mormîntul fetei este la mijloc, iar cele ale îndrăgostiților de fiecare parte, așa cum se pot vedea încă și astăzi“.

În povestea românească, simburele narativ este oarecum deosebit, însă valoarea metaforică este asemănătoare cu a legendei populare japoneze :

Deasupra orașului Sinaia, în munții Bucegi, sînt două stînci numite Jepi, printre care se prăvălește cascada Urlătoarea. Se spune că Jepii au fost doi frați gemeni care se îndrăgostiseră de aceeași fată. Aceasta, fiindcă era în încurcătură și nu știa pe care

să-l aleagă de bărbat, a spus că va fi soția celui care-o va scoate din prăpastie, și s-a aruncat în gol, dar s-a prefăcut în aceeași clipă în cascadă. Frații au împietrit amândoi de uimire. Mama celor doi tineri, îndurerată, s-a aruncat pe cele două pietre și le-a cuprins în brațe. S-a prefăcut și ea în mușchiul care acoperă cele două stinci, feciorii ei.

În colecția pe care o prefățăm, nu toate povestirile sînt de strictă autenticitate orală. O bună parte din ele sînt repovestiri culte ale unor motive narative orale, făcute cum am văzut, fie cu multe secole în urmă, fie la date mai apropiate. Lucru pe care un specialist îl poate observa îndată, deși deosebirile dintre narațiunea autentică și cea prelucrată se șterge, în general, prin traducere și adaptare. Trecîndu-se povestirea dintr-o limbă în alta, nu se pot reda întocmai calitatea și stilul piesei originale, fie din pricina unor expresii specifice, a căror traducere este dificilă, fie pentru că unele noțiuni, deși asemănătoare în limbi diferite, poartă totuși alte semnificații, care nu se potrivesc cu modul de gîndire al celor ce vorbesc cealaltă limbă. Oricum, din redarea fidelă a firului dramatic al povestirii, din înlănțuirea situațiilor în care sînt puse personajele, din evocarea unor relații și circumstanțe oarecum comune în cultura orală a tuturor popoarelor, lectura povestirilor din antologia de față devine emoționantă. În poveștile prezentate ni se dezvăluie sensibilitatea artistică a unui popor, ni se înfățișează chipuri de oameni simpli, cu gînduri, preocupări și simțiri general umane, chiar dacă uneori formulările poetice sînt neobișnuite. Citind aceste povestiri, distanțele geografice pier, se face o apropiere spirituală între cei care citesc și cei care au povestit, timpul se oprește în loc.

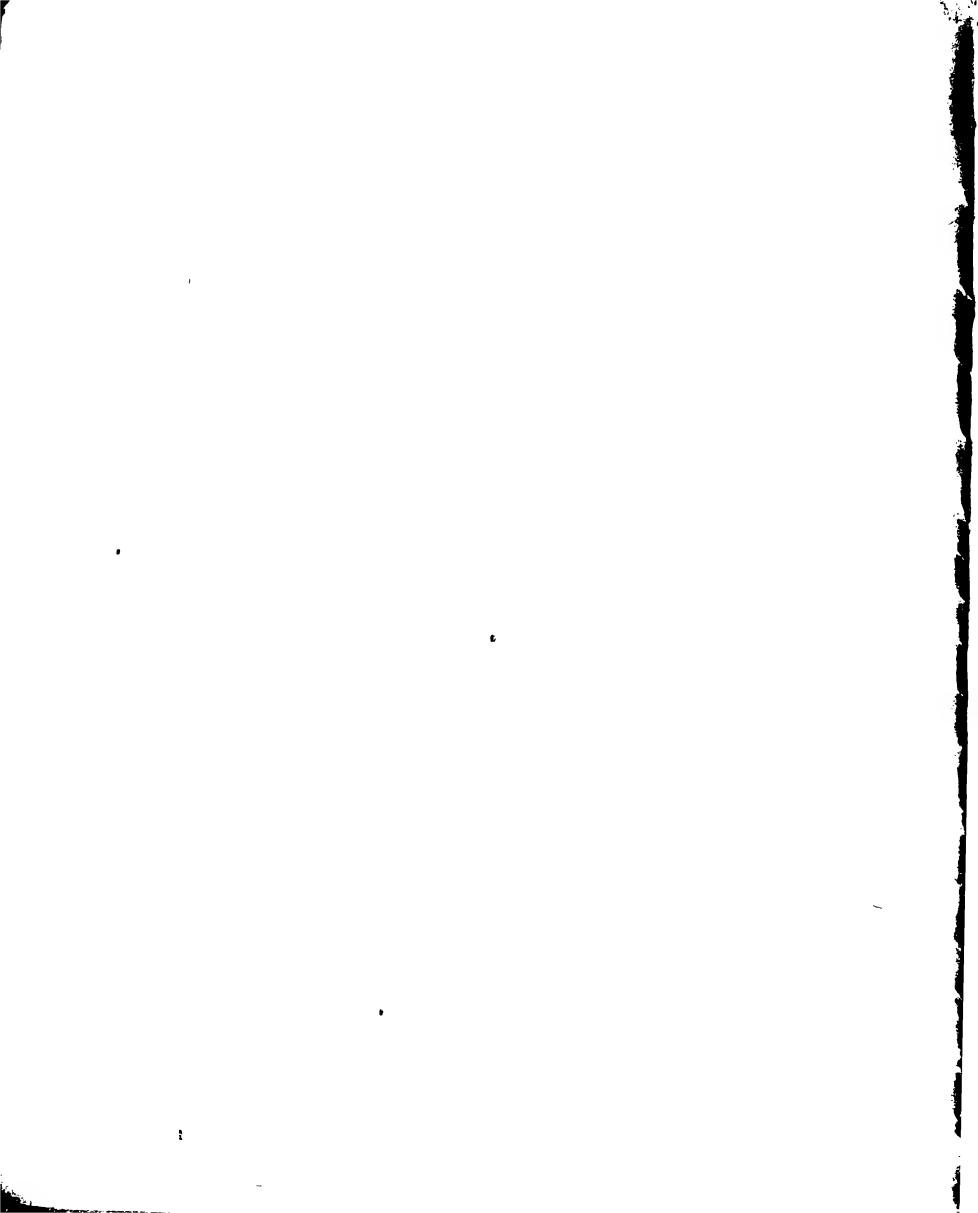
Cînd în anul 1677 Nicolae Spătaru Milescu a scris pe hîrtie povestea despre o fată de împărat care a acceptat să se mărite cu un monstru pentru că tatăl său o făgăduise, și ea era datoare să-i respecte cuvîntul și rangul, a stabilit un document prețios pentru înțelegerea circulației în timp și spațiu geografic a acestui motiv narativ atît de frecvent în basmele populare europene. Povestea din antologie cu feciorașul melc al celor doi bătrîni singuratici, fecioraș mic cît unghia, ne arată cît de strînsă este în ora-

litate legătura între zone foarte îndepărtate și cum gândirea etică populară are corespondențe spirituale peste granițe și distanțe. Respectul și ascultarea filială este considerată în același mod pe toate latitudinile și longitudinile. Este o trăsătură morală impusă la experiența traiului în colectiv. Ajutorarea aproapelui, atunci când o poți face fără precupețire, este de asemenea o trăsătură a umanității. Basmul cu căciula „Urechi-agere“ este plin de gingășie și generozitate : un moșneag sărac, mergînd printr-o pădure a găsit o căciulă veche. Când a pus-o pe cap și-a dat seama că a început să înțeleagă limba tuturor vietăților și plantelor. Ascultîndu-le cum vorbeau, a aflat pricina necazurilor unor oameni și ducîndu-se la fața locului, a îndreptat răul, fiind răsplătit din plin.

În basmele japoneze totuși sensul fantasticului este foarte puțin pronunțat. Ele au o accentuată trăsătură realistă prin raportarea directă la viața cotidiană a colectivității respective. În general, în basmele autentice, eroii fac parte din categoria socială cea mai numeroasă, a țăranilor, pescarilor. Când avem de a face cu eroi din alte categorii sociale, putem să ne gîndim că este vorba de o prelucrare.

Traducerea basmelor din această antologie, făcută după o colecție de basme japoneze tipărite în limba rusă, mijlocește cititorilor cunoașterea unei lumi de gîndire și simțire care, pînă de puțină vreme, pentru noi era învăluită ca într-o ceață din pricina mării depărtări. Culegerea de față constituie un argument în plus pentru a ne convinge că în circulația faptelor de cultură orală nu există bariere, că esența gîndirii umane este pe tot pămîntul aceeași, înfrățind spiritele în frumos.

CORNELIU BARBULESCU

NOTA

privind ortografierea numelor proprii și a cuvintelor
japoneze prezente în culegerea de față

Japonezii utilizează în viața de toate zilele patru feluri de caractere : KANGI (ideogramele preluate de la chinezi — KAN = CHINA, GI = literă — prin secolul al IV-lea) ; HIRAGANA și KATAKANA (inventate prin secolele VIII-IX, prin simplificarea kangilor ; sînt semne cu valoare fonetică) și ROMAGI (= litere venite de la ROMA).

ROMAGI sînt utilizate în scrierea numelor de străzi, în unele texte științifice, în dicționare etc. și, în general, pentru transcrierea cuvintelor japoneze. Există mai multe variante pentru redarea unora dintre sunete (*ș, ț, ci, ghe*, etc.). Americanul Hepburn (1867) a introdus un sistem — astăzi cel mai larg utilizat — care corespunde pronunțării de către anglosaxoni a literelor latine. O variantă o constituie sistemul japonez KUNREI, alta KUNREI modificat.

Noi utilizăm un sistem de transcriere fonetică, pornind de la regulile românești de pronunțare a literelor latine. Așadar, toate cuvintele din cuprinsul cărții se vor citi simplu, vocalele ca și în românește (cele duble le-am însemnat cu două vocale), consoanele cu valorile lor : c urmat de i se va citi ci, urmat de e se va citi ce, g urmat de e se va citi ge etc.

Pentru a da posibilitate unei comparații, indicăm mai jos diferențele existente între diversele sisteme :

Sistemul românesc fonetic					Diferențe în :	
					Sistemul modificat Kunrei	Hepburn
a	i	u	e	o		
aa	ii	uu	ee	oo		ā, â, a; ū, û, u; ē, ê, e; ō, ô, o.
ka	ki	ku	ke	ko		
sa	și	su	se	so	si	shi
ta	ci	țu	te	to	ti, tu	chi, tsu
na	ni	nu	ne	no		
ha	hi	hu	he	ho		fu
ma	mi	mu	me	mo		
ia		iu		io	ya, yu, yo	ya, yu, yo
ra	ri	ru	re	ro		
wa						
n (m înaintea lui b, m și p)					n	
ga	ghi	gu	ghe	go	gi, ge	gi, ge
za	gi	zu	ze	zo	zi	ji
da			de	do		
ba	bi	bu	be	bo		
pa	pi	pu	pe	po		

În sistemul Kunrei nemodificat vocalele lungi *aa*, *ee*, *oo* și *uu* sînt scrise : *â*, *ê*, *ô*, și *û* ; *ii* este scris *ï* ; *n* este scris *n*.

Deci : în diverse cărți, vom putea întîlni scris, spre exemplu, numele celui mai înalt munte din Japonia în diverse feluri : FUGI, FUJI, FUZI, iar atunci cînd se face preluarea după limba rusă : FUDZI. Toate se vor citi : FUGI.

Avînd în vedere foloasele practice ale unei *pronunțări corecte*, am optat pentru sistemul fonetic, familiar unui vorbitor de limbă română.

LIVIU PETRINA

UNDE-I CAPĂTUL LUMII ?

Se zice că odată, demult, păsării *karebinga*¹ i s-a năzărit să zboare pînă la capătul lumii. S-a ridicat în văzduh de pe insula ei de baștină, Tanegașima, și s-a avîntat în zbor iute ca săgeata peste marea cea mare.

A zburat *karebinga* șapte zile și șapte nopți în șir, iar în cea de-a opta zi a văzut un arbore înalt, cu o singură creangă. Arborele părea că crească chiar din adîncurile mării. A coborît *karebinga* pe creanga aceea, s-a odihnit, apoi a pornit iarăși la drum.

A zburat ea alte șapte zile și șapte nopți peste întinsurile mării și nu mică i-a fost mirarea văzînd alt copac, aidoma cu cel dintîi. Tocmai poposise pe creangă, strîngîndu-și aripile ostenite, cînd din adîncurile mării se auzi un glas :

— Hei, cine s-a cocoțat acolo ?

Aripile păsării fremătară de spaimă :

— Sînt eu, pasărea *karebinga*. Dar tu cine ești ?

— He-he-he-he ! Eu sînt homarul cel mare.

„Crezuse, sărmana vietate, că s-a așezat pe o creangă, și cînd colo stătea pe mustața unui homar uriaș. O trecură fiorii.

¹ Pasăre măiastră.

— Ho-ho-ho-ho ! rise homarul, asta-i marea cea mare, aici e casa mea. Dar tu încotro ai pornit ?

— Vreau să ajung la capătul lumii.

La aceste cuvinte homarul își arcui spinarea și izbucni într-un râs nestăvilit :

— He-he-he ! Hi-hi-hi ! Ho-ho-ho ! Mai bine lasă-te păgubașă, nesăbuito ! Ți-au trebuit șapte zile și șapte nopți ca să zbori de pe o mustață a mea pe cealaltă. Și tocmai tu vrei să ajungi la capătul lumii ? Ha-ha-ha-ha !

Pasărea *karebinga* rămase cu ciocul căscat de uimire. Apoi, umilită și întristată, părăsi gândul de-a mai ajunge la capătul lumii și porni înapoi spre insula Tanegașima.

Homarul însă, după ce o speriasese atât de strașnic, se bucură, zicîndu-și în sine : „Eu și numai eu sînt vrednic să ajung pînă la capătul lumii“.

Și porni fără zăbavă la drum. Sărea cu mare hărnicie și fiecare săritură îl apropia de țintă cu o mie de ri ¹. Merse el astfel șapte zile și șapte nopți. În ziua a opta se simțea grozav de ostenit. Dar iată că, spre norocul lui, zări în mijlocul mării gura unei peșteri uriașe. Intră homarul în peșteră, se odihni bine, apoi purcese iarăși la drum, voinicește : la fiecare săritură lăsa în urmă o mie de ri. După alte șapte zile și șapte nopți, dădu peste altă peșteră, asemănătoare cu cea dintîi. Bucuros, se vîrî înăuntru și, trudit cum era, pe nesimțite îl fură somnul. Deodată se auzi de undeva un glas gros care-l făcu să tresară de spaimă :

— Cine-oi mai fi și tu, netrebnice ! Cum ai cutezat să intri în nara mea dreaptă ? Răspunde, dacă nu vrei să te ucid !

Homarul răspunse cu mustățile dîrdîind :

— Sînt homarul cel mare. Dar tu cine zici că ești ?

— O-ho-ho-ho ! Eu sînt calcanul. Dar încotro ai pornit-o !

— Vreau să ajung la capătul lumii.

¹ Ri — unitate de măsură japoneză ; este egală cu 3,924 metri.

Peștera vie se zgudui ca de cutremur :

— Ha-ha-ha-ha ! Ce gînd nesăbuit ! Vezi bine că ți-au trebuit șapte zile și șapte nopți ca să înoți de la nara mea stîngă la cea dreaptă. Ascultă-mi sfatul, prichindelule, și fă calea întoarsă.

Homarul bolborosi ceva neînțeles și, suflînd nori de spumă, porni cu mare grabă îndărăt.

După ce homarul se mistui în depărtări, calcanul se gîndi : „Sînt cea mai mare și mai puternică făptură. Pentru mine totul e cu puțință. Cine-i mai vrednic ca mine să ajungă la capătul lumii ?“

Și porni la drum fără să mai piardă vremea. Înotă fără răgaz șapte zile și șapte nopți. În ziua a opta îi apăru sub el fundul mării și se ivi din ape un țărm alb de nisip moale și întins ca-n palmă. Se odihni calcanul acolo, apoi se avîntă iarăși la drum. După ce înotă alte șapte zile și șapte nopți, dădu de un alt țărm, la fel cu celălalt. Istovit, calcanul se întinse pe țărmul moale și albicios și ațipi numaidecît. Deodată răsună un glas atît de puternic, încît marea se involbură ca de furtună :

— Hei, tu, nepoftitule, cum ai îndrăznit să te sui pe spinarea mea ?

Calcanul începu să tremure și strigă înspăimîntat :

— Eu sînt calcanul. Dar tu cine ești ?

— Eu sînt caracatița. Ce vînt te-aduce pe-aici ? întrebă caracatița pe un ton batjocoritor, și deodată îl învălui pe calcan într-un nor negru.

— Am pornit spre capătul lumii.

— Ha-ha-ha-ha, ce nerozie ? Cum a putut să-ți treacă prin minte una ca asta ? Plutești de șapte zile și șapte nopți într-una și tot n-ai trecut de spinarea mea. Mai bine părăsește gîndul ăsta prostesc, pînă nu e prea tîrziu.

Calcanul de mare nu răspunse nimic. Se întoarse cu coada spre caracatiță și porni înapoi, spre casă.

OCHII ȘERPOAICEI

Zice-se că trăia în vechime un tăietor de lemne pe nume Nihaci. Odată, coborînd el de pe munte, cum tocmai trecea printr-o poiană, zări ceva negru incolăcit în jurul unui copac și care se mișca de parcă era o vietate.

Nihaci nu era fricos din fire, dar simți că îl trec fiorii. Se opri și, uitîndu-se mai bine, rămase incremenit. O femeie necunoscută era legată de tulpina copacului cu o funie neagră. Tăietorul de lemne se apropie cu băgare de seamă, dar îl cuprinse și mai tare spaima : nu cu o frînghie era legată femeia de trunchi, ci chiar cu coștele ei lungi și negre ca pana corbului. Ținea ochii închiși, de parcă și-ar fi pierdut simțirea. Nihaci se induioșă. Învingîndu-și sfiala și teama, desfăcu nodurile părului. Femeia căzu la pămînt, dar după cîteva clipe răsufală adînc și deschise ochii. Era tinăară și nespus de frumoasă...

— Ce ți s-a întîmplat ? Cine te-a năpăstuit atît de rău ? o întrebă Nihaci.

Rîuri de lacrimi porniră să curgă din ochii femeii. Și zadarnic o descusu tăietorul de lemne cu blîndețe, căci ea nu scotea o vorbă, ci doar suspina întruna, cu fruntea plecată. Flăcăul zăbovi cit zăbovi lîngă dînsa, iar în cele din urmă, plin de nedumerire, voi să-și caute de drum. Deodată, femeia se ridică și strigă după el :

— Oprește-te ! Așteaptă puțin !

Nihaci întoarse capul, iar femeia continuă cu glas rugător :

— Nu mă lăsa singură în codru ! Îngăduie să vin cu tine...

Nihaci nu izbutise să afle cine era femeia aceea, nici de unde se ivise, dar cum ai putea oare să părăsești o ființă în restriște ? O luă cu sine și-i dădu adăpost în bordeiul lui.

Trăi femeia în coliba tăietorului de lemne o săptămână, două, dar niciodată nu aduse vorba despre ce i s-a întâmplat. Și apoi, Nihaci nici n-o mai iscodea : înțelesese și el că la mijloc trebuie să fie o taină.

După o vreme însă, flăcăul își luă inima-n dinți și-i zise :

— Ce-ar fi să te măriți cu mine ? Ți voi purta de grijă întreaga viață, cu dragoste și cu râvnă.

— Ți sînt recunoscătoare că ți-ai oprit privirea asupra unei biete făpturi ca mine, răspunse străina. Primesc să fiu soția ta, dar mai întîi făgăduiește-mi că nu mă vei întreba niciodată nimic.

— Ce-a fost a fost, răspunse Nihaci. Pentru mine nu are nici o însemnătate. Nu te voi ispiti niciînd cu întrebări fără rost.

Nihaci o luă de nevestă și duseră un trai fericit. După un răstimp, tinăra soție îl vesti că a rodit sub inimă un prunc. Iar cînd îi veni sorocul să nască, îi spuse bărbatului :

— Ridică în jurul casei o îngrăditură înaltă. Dar vezi să nu care cumva să te uiți înăuntru pînă nu-ți voi ieși eu în cale cu copilul în brațe.

Nihaci făcu întocmai : împrejmui coliba cu un gard înalt și rămase afară să aștepte, după cum i se poruncise. Așteptă el o zi, două, trei, dar iată că începu să-l cuprindă îngrijorarea. Nu-și mai afla locul și pacea. „O fi născut cu bine ? se întreba. O mai fi trăind oare sărmana mea nevestă ? Dar pruncul ?“

Pînă la urmă nu-l mai răbdă inima, sfredeli în gard o găurică și se uită... Dar abia aruncase o privire, că i se tăiară picioarele de frică și simți că e gata, gata să leșine : în colibă zăcea o șerpoaică uriașă, care înfășurase în inelele ei un prunc. Printr-o efortare dincolo de puterile lui, Nihaci își veni în fire și se îndepărtă buimac. Rătăci astfel multă vreme în neștire, căinîndu-se amar :

— Înseamnă că nevastă-mea nu e femeie, ci șerpoaică. Dar dacă m-am însurat cu ea, nu mai am ce face. Pesemne că așa mi-a fost scris... Vai mie ! De ce n-am ascultat-o ? De ce am privit, ca să-mi pierd liniștea pentru totdeauna ?

Peste șapte zile, nevasta, cu ochii scăldați în lacrimi, ieși din casă purtînd în brațe un fecior de toată frumusețea :

— Doar te rugasem, vai, cît te rugasem, să nu te uiți ! Neascultarea ta ne-a adus nenorocirea și, iată, va trebui să-ți dezvălui taina... Află că zeul munților s-a mîniat atît de aprig pe mine, încît m-a blestemat să mă schimb într-un șarpe uricios. Îmi era totuși îngăduit să iau cînd și cînd chip omenesc. Iar dacă aș fi întîlnit un prieten credincios, care să mă îndrăgească și să nu-și calce nici odată cuvîntul dat, aș fi rămas pururea cu înfățișare omenească. Dar tu n-ai știut să-ți ții legămîntul. De-acum sînt osîndită să rămîn șerpoaică, pentru totdeauna. Rămii cu bine, Nihaci ! Eu voi merge să viețuiesc pe fundul lacului acela de munte. Ai grijă de copilul nostru, veghează-l și ocrotește-l !

Nihaci văzu cu uimire și groază cum femeia se schimbă pînă la jumătate în șarpe : în loc de picioare îi crescuse o coadă solzoasă și încolăcită. Omul luă copilul în brațe și îngîină :

— Mă părăsești, fie... Dar cum o să cresc eu singur un copil de țîță ? Cu ce-o să-l hrănesc oare ?

— De cîte ori va începe să plîngă, dă-i asta. O să-i înlocuiască laptele meu.

Spunînd aceasta, femeia îşi scoase ochiul sting şi-l puse în palma bărbatului, apoi se făcu nevăzută. În locul ei rămase şerpoaica. Şi cu singuru-i ochi, şerpoaica se uită lung la mihnitul Nihaci, ca spre a-şi lua rămas bun şi, încet, porni să se tîrască înspre lacul de munte.

Tăietorul de lemne îşi boteză fiul Botaro şi îl îngriji cum se pricepu şi el mai bine. Cum începea pruncul să plîngă, îi ducea la gură ochiul fostei sale neveste. Se vede treaba că ochiul acela păstra în el întreaga căldură şi duioşie a sînului de mamă, căci copilul îndată se liniştea şi zîmbea fericit. Dar iată că ochiul începu să scadă, se făcu tot mai mic, iar în cele din urmă secătui cu totul. Micul Botaro începu să plîngă amarnic. Taică-său căuta şi îi dădea ba una, ba alta, dar zadărnice. Zbuciumul acesta îl istovi cu totul pe Nihaci. Îşi legă copilul în spate şi porni să caute lacul de munte. Rătăci multă vreme prin păduri şi stîncării, pînă cînd, deodată, înaintea lui străluci, într-o vale întunecată, apa albastră a lacului. Se apropie de ţărm şi strigă :

— Unde eşti oare, mamă a micului Botaro ? Răspunde, arată-te ! Am venit cu feciorul.

Apa se involbură şi din adîncuri se ivi un şarpe uriaş, cu un singur ochi. Nihaci grăi :

— Copilul nostru e flămînd şi nu mai conteneşte cu plînsul. De cînd ai plecat, s-a hrănit numai cu ochiul tău. Dar ochiul a secătuit, şi mi-e teamă să nu piară de foame. Îndură-te de el, dă-i şi ochiul celălalt.

— Bine, am să i-l dau şi pe celălalt, răspunse cu mare tristeţe şerpoaica. Dar voi rămîne oarbă şi n-am să mai pot deosebi zorile de asfinţit. De aceea, rogu-te, pune un clopot aici, pe malul lacului, şi sună-l în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară. Astfel o să ştiu şi eu că s-a ivit o nouă zi, ori că a coborît întunericul.

Îşi scoase de sub pleopă ochiul drept şi i-l dete lui Botaro, care scîncea întruna. Apoi spuse :

— Ai grijă de copilul nostru, bărbate. Tare mi-e greu să mă despart de voi, dar n-am încotro, mă apasă blestemul necrutător. Voi purta însă de grijă și mai departe odorului nostru.

Atunci, din orbitele goale i se prelinseră două lacrimi de sînge, apoi trupul ei uriaș pieri în străfunduri. Copilul duse lacom la gură ochiul mamei, liniștindu-se ca prin minune.

Nihaci ceru de la templul vecin un clopot mare, îl atîrnă de o creangă lingă lacul din munți și începu să-l sune în fiecare dimineată și în fiecare seară. În felul acesta, șerpoaica oarbă știa că a răsărit soarele, ori că s-a lăsat îarăși noaptea pe pămînt.

Cînd isprăvi și cel de-al doilea ochi, Botaro crescuse mare de-acum, era atît de zdravăn și de puternic, încît toți se minunau.

Odată, pe cînd implinise zece ani și se juca voios cu copiii din sat, în mintea lui incolți un gînd stăruitor, care nu-i mai dădu pace : „Fiecare dintre băieții aceștia are o mamă. Eu de ce nu am ?“

Începu să-l descoase pe Nihaci, care, înduplecîndu-se în cele din urmă, îi povesti totul. Băiatul își spuse în sine cu hotărîre : „Chiar dacă mama mea e o șerpoaică fioroasă, tot vreau s-o văd, fiindcă ea este cea care mi-a dat viață“.

A doua zi în zori, Botaro ieși tiptil din casă și porni către lacul de munte. Se opri la țărm și strigă din răspun-
teri :

— Mamă, mamă, arată-te ! Sint eu, Botaro, fiul tău !

Apa se învolbură și din adîncuri se arată marea șerpoaică oarbă. Mai întii, băiatul se sperie și o luă la fugă. Dar deodată își aminti că, din dragoste pentru el, maică-sa și-a jertfit lumina ochilor. Se întoarse grabnic și, luînd șerpoaica de gît, începu să plîngă și să șoptească :

— Mamă, măicuța mea scumpă...

Lacrimile copilului se prelinseră peste orbitele goale ale șerpoaicei și în aceeași clipă ea își recăpătă vederea, schimbându-se deodată în femeia care fusese odinioară.

— Botaro, Botaro, n-ai șovăit, nu ți-a fost frică să vii singur în adîncul codrului și să mă strîngi la piept ! Nu te-ai temut de înfățișarea mea hîdă... Iată, blestemul zeului munților și-a pierdut puterea asupra-mi și mi-am redobîndit pentru totdeauna chipul omenesc.

Cu aceste vorbe, mama își îmbrățișă strîns feciorul și porniră veseli spre casă. Din ziua aceea trăiră tustrei fericiți și rămaseră împreună toată viața.

POVESTEA GÎNDACILOR AURII

Demult, demult de tot, trăia la poalele muntelui Hikoza un om sărman, pe nume Tokubei. Toată viața muncise Tokubei plin de hărnicie, dar iată că acum spre bătrînețe îl doborîse o boală nemiloasă. Din ziua aceea sărăcia se cuibărise și mai amarnic în coliba lui. O singură întrebare își punea în fiecare zi : „Muri-voi oare astăzi de foame, sau am să mă mai chinuiesc așa pînă mîine ?” Omul era văduv. De pe urma răposatei neveste îi rămăseseră doi copii : un băiat și o fată. Într-o zi îi chemă la căpățiul său și le spuse cu lacrimi în ochi :

— Dragii mei, iertați-mă că nu mai sînt în stare să vă agonisesc hrana zilnică. Vedeți și voi cum zac aici, sleit de puteri...

— Nu-ți mai face inimă rea, iubite tată, îi răspunse fiul, pe nume Ghenkici. Nu te mai gîndi la noi. Singurul lucru care ne mîhnește e că nu-ți putem cumpăra leacuri, să te tămăduiești mai degrabă. Am răbda bucuroși orice, numai să te vedem iarăși sănătos. Apoi adăogă după cîteva clipite de gîndire : Chiar astăzi am să mă duc la unchiul Gonza și o să-l rog să ne împrumute niște bani. Cu banii aceștia tu te vei face bine, iar surioara Yuki nu va mai scînci de foame.

— Vai, fiule, zise omul cu tristețe, ai uitat oare că acest Gonza e un zgîrcit fără pereche ? Mi-e frate bun,

într-adevăr, dar are un suflet de ciine. Cînd biată mai-că-ta era pe moarte, Gonza n-a vrut măcar să vină s-o vadă. Iar acum, deși știe bine că sînt bolnav pe patul morții, nici nu se sinchisește. Nu, nu bani vei căpăta de la el, ci doar cuvinte de ocară. Pentru un bănuț de aramă, Gonza ar fi gata să se spînzure.

— Dar nici așa nu putem sta, așteptînd moartea !

— Ce alta putem face, bietul meu copil ?

— Las' pe mine, tată.

Și zicînd acestea, Ghenkici ieși grăbit din casă. Afară ploua cu găleata. Nici el nu știa prea bine încotro s-o apuce. În fața tatălui se arătase încrezător și hotărît, dar acum își simțea inima plină de neliniște. Pe nesimțite, pașii îl purtară pînă-n pragul casei lui Gonza. „Poate că, totuși, unchiul se va milostivi de noi, își zise. Doar n-o fi avînd inima atît de împietrită.“

Însă toate se întîmplară după cum prevăzuse tatăl. Posomoritul Gonza nici nu voi să-l asculte pînă la capăt :

— Și de ce-ai venit tocmai la mine ? Nu am bani pentru calici ca voi. Hai, șterge-o !

— Unchiule, pentru datoria aceasta îți voi munci zi și noapte, cît socotești dumneata. Nu înțelegi că tata e pe moarte ?

— Unii mor, alții trăiesc. Eu nu pot schimba ursita. Hai, pleacă mai repede din casa mea. Ah, netrebnicule, ia te uită cum mi-ai murdărit *tatami*-ul¹ cu încălțările tale ! Afară !

Sărmanul Ghenkici ieși cu capul plecat. Cu ochii abu-riți de ceața durerii și deznădejzii, rătăci multă vreme în neștire. Se dezmetici în mijlocul unei păduri. Nu-și dădea seama unde anume se află. De pe crengile brazilor

¹ *Tatami*. Casele japoneze (inclusiv unele apartamente din marile blocuri) sînt pardosite cu o rogojină (groasă de circa 7 cm), confecționată din paie de orez ; această rogojină se numește *tatami*. Pe *tatami*, direct, se așează saltele obișnuite pe care dorm japonezii.

și criptomerilor ¹ cădeau picături grele, ca și cum întreaga fire ar fi plină de mila lui. Deodată auzi un glas blajin care-l striga :

— Oprește-te, Ghenkici ! Încotro ?

— Cine mă strigă ? întrebă surprins băiatul.

În mijlocul cărării se ivi ca din pământ un bătrîn înalt, cu barba căruntă. În mină avea o pereche de *gheta* ² de lemn, prăpădite și murdare.

— De ce plîngi ? îl iscodi moșneagul.

— Fiindcă am mare nevoie de bani și nu găsesc nicăieri.

— Și ce vrei să faci cu banii ?

— Să cumpăr leacuri și cîțiva pumni de orez.

— Pentru tine ai nevoie de toate acestea sau pentru altcineva ?

— Dacă mi-ar fi trebuit mie, n-ai fi văzut vreo lacrimă în ochii mei, moșule. Dar tata e bolnav și lipsit de puteri, iar surioara mea rabdă de foame.

— Dacă-i așa, atunci primește în dar încălțările acestea, zise bătrînul, întinzîndu-i sandalele de lemn.

— Ce să fac cu ele ? întrebă copilul dezamăgit.

— Sandalele îți vor aduce banii de care ai nevoie. Încalță-le numai și vei vedea. La fiecare pas o să vezi cum răsar galbenii de sub tălpile lor. Însă fii cu luare-aminte : dacă vreodată te vei lăsa ispitit de lăcomie și vei rîvni aurul numai pentru tine, ți se va întîmpla o mare nenorocire. Să nu uiți asta ! Iar acum grăbește-te să ajungi la tatăl tău și la sora ta.

Zicînd acestea, unchiașul se făcu nevăzut. „Te pome-nești că mi s-a năzărit“, își spuse Ghenkici uitîndu-se buimac pe cărare. Dar sandalele din mîna lui mărturiseau că bătrînul nu fusese o nălucă. Porni spre casă plin de nerăbdare, iar de îndată ce intră în colibă își puse sanda-

¹ *Cryptomeria japonica* — arbore peren, din familia conifere-lor, originar din Extremul-Orient.

² Sandale cu talpă de lemn.

lele în picioare, făcînd cîțiva pași. Sub tălpile lui banii de aur luceau ca niște stele...

Cu banii aceștia, Ghenkici cumpără leacuri și mîncare din belșug. Tatăl se tîmădui în curînd, iar surioara Yuki nu mai plînsese niciodată de foame. Trăiau tustrei fericiți, cu înțeleaptă cumpătare.

Vestea despre încălțările vrăjite se răspîndi însă iute în tot ținutul. Unul după altul veneau oamenii la ușa lui Ghenkici să-i ceară împrumut sandalele de lemn. Și tuturor băiatul le punea aceeași întrebare :

— Ai nevoie de banii aceștia pentru tine însuși sau pentru altcineva ?

Numai după ce se încredința că omul nu e lacom de avuție și că vrea doar să aline suferințele altora, îi dădea încălțările jinduite.

Dar într-o zi iată că auziră în prag un glas mîeros :

— Acasă ești, frățioare ? Sint eu, Gonza, am venit să văd cum o mai duci. O, dragul meu nepot, ce mare și voinic te-ai făcut ! După cum văd, tare bine vă mai merge. Iar eu, ca prostul, îmi făceam griji din cauza voastră. Cum te simți, iubite frate ? Zdravăn, în putere... Păzește-ți sănătatea, că-i mai de preț ca aurul.

Tokubei îl privi lung :

— Ce vînt te-aduce pe la noi, frate Gonza ?

— Păi cum, nu era firesc să mă îngrijoreze soarta fratelui meu bolnav ?

Gonza vorbea cu Tokubei, dar nici nu se uita la dînsul ; privirile lui lacome rămîneau nedezipite de sandalele fermecate. Tokubei clătină din cap cu amărăciune :

— Înțeleg eu prea bine de ce-ai venit. Nu grija față de mine te-a îndemnat să-mi pășești pragul, ci ispitirea aurului. Hain suflet mai ai ! Vezi-ți de drum, Gonza.

— He, he, he, rîse zgîrcitul, tu uiți pesemne, iubite frate, că sandalele nici nu sînt ale tale, ci ale fiului tău Ghenkici. Ție nu ți-am cerut nimic. Apoi, întorcîndu-se către băiat : Bunul, dragul meu Ghenkici, orice s-ar spune,

eu sînt singurul tău unchi. Împrumută-mi sandalele numai pentru o singură noapte.

— Pentru o singură noapte, unchiule ? Eu ți le-aș da bucuros, dar...

— Lasă, Ghenkici, nu-l mai întreba nimic, dă-i sandalele, porunci Tokubei.

Nici nu sfîrșise bine vorba tatăl băiatului, că Gonza înșfăcă sandalele de pe *tokonoma*¹ și o luă la fugă spre casă de-i sfîrșiau călcîiele, Ghenkici rămase cităva vreme pe gînduri, apoi spuse :

— Mă tem să nu i se întîmple ceva rău unchiului Gonza. Doar știi și tu, tată, ce-a spus moșneagul din pădure : „Asupra celui ce va încălța sandalele minat de lăcomie, se va abate o mare nenorocire“. Alerg după el !

Ghenkici porni în goană către casa lui Gonza. Pășii plin de neliniște pragul și, ce să-i vadă ochii ? În mijlocul odăii se înălța o movilă de galbeni, pretutindeni erau risipiți galbeni, iar printre ei mișuna cu iuțeală un gîndac, un gîndăcel mic de tot, sclipitor ca aurul. Era tot ce mai rămăsese din lacomul Gonza.

De atunci s-au ivit pe lume gîndăcii aurii.

¹ *Tokonoma* — în casele japoneze, o firidă în perete, un fel de altar al familiei, în care era plasată imaginea lui Buda, împreună cu un aranjament floral, o pictură și tămiile arzîndă. Înaintea tokonomei erau invocați zeii. Tot aici se păstrează și obiectele de preț (săbiu moștenite din vechime, obiecte de artă).

FECIORAȘUL-MELC

Trăia odată un bogătaș în cămările căruia se adunaseră avuții fără seamăn. Jur împrejurul gospodăriei, lanurile de orez se întindeau pînă departe, la poalele munților. Bogătașul putea să-și îngăduie tot ce-i poftea inima.

Pe moșia lui trăia un țăran mai sărac decît un cerșetor. Din hornul colibei lui aproape niciodată nu se vedea ieșind fumul. Din zori pînă seara țăranul lucra împreună cu nevasta lui pe ogorul stăpînului, dar tot nu izbutea să scape de sărăcie.

Dar ceea ce îl întrista mai mult era că, deși trecuseră amîndoi de jumătatea vieții, nu avuseseră parte de copii. Se întorcea țăranul cu nevasta lui în bordeiul pustiu și oftau amîndoi :

— Ehei, dacă ni s-ar naște un copil, fie cît de mic, măcar cît o broscuță, măcar cît un melc, cît un melcușor...

Într-o zi, nevasta țăranului se duse să plivească buruienile din cîmpul de orez. Cum stătea ea astfel cu picioarele în apă, plivind buruienile, se rugă din adîncul sufletului :

— Rogu-te, zeu al apelor de pe lanurile de orez, dăruiește-mi un copil, măcar cît melcușorul ăla de colo...

Deodată simți o durere puternică în pîntece. Parcă ar fi înjunghiat-o cineva cu cuțitul. Răbdă ea cît răbdă, însă durerea se făcea tot mai amarnică. Se întoarse acasă.

Țăranul se sperie. Încercă toate leacurile pe care le cunoștea el, dar nu ajutară la nimic. Ar fi chemat un vraci, dar n-aveau nici o lețcaie în casă. Ce era să facă ? Omul își pierdu capul. Din fericire, se nimerise să aibă drept vecină o moașă. Moașa veni, văzu bolnava și zise :

— Păi nu vezi că e gata să nască ?

Cei doi se bucurară nespus. Aprinseră iute focul în fața tokonomei și începură să-l roage pe zeul apelor ca odrasla lor să vină cu bine pe lume. În scurt timp, soția născu feciorașul dorit : un melcușor cît unghia...

Țăranul se întristă mai întâi, dar apoi își zise :

— Copilul a venit pe lume în urma rugămintelor noastre către zeul apelor. Mare, mic, e feciorașul nostru drag !

Umplură cu apă o ceașcă, puseră melcul înăuntru și așezară ceașca pe tokonoma.

Trecură astfel douăzeci de ani. Feciorașul-melc nu crescuse deloc și nu rostise măcar o vorbă. Dar de mîncat, mîncă la fel de mult ca un om în toată firea.

Într-o zi, țăranul trebuia să-i ducă stăpînului dijma cuvenită. Puse, așadar, sacii grei cu orez pe spinarea cailor și oftă cu amărăciune :

— Ce-i drept, zeul apelor ne-a ascultat rugăciunea și ne-a trimis feciorașul rîvnit. O, cît ne-am mai bucurat ! Numai că feciorașul ăsta e un biet melc. Ce folos avem de la un asemenea copil ? Toată viața am muncit din greu, fără să-mi cruț puterile, iar acum, la bătrînețe, sînt nevoit să agonisesc tot de unul singur hrana familiei...

Deodată, de undeva se auzi un glas :

— Nu te întrista, tăicuță, astăzi mă voi duce eu în locul tău la stăpîn cu sacii de orez.

Țăranul se uită împrejur, dar nu văzu pe nimeni. Întrebă mirat și speriat :

— Cine vorbește cu mine ?

— Eu sînt, tăicuță ! M-ai hrănit atîta vreme și iaca, a venit sorocul să-ți mai port și eu de grijă, să ies și eu în lume. Astăzi voi duce eu în locul tău dijma stăpînului.

— Prea bine. Dar cum ai să mîi tu caii, fiule ?

— Nu te îngriji de asta, tăicuță. Tu așează-mă sus, pe sacii cu orez, și ai să vezi. Calul din frunte va merge ascultător, după îndemnul meu, iar pe urmele lui vor merge și ceilalți doi răspunse feciorașul-melc.

Tare se mai minună bătrînul ! Vreme de douăzeci de ani fiul lui nu scosese nici o vorbă, iar acum grăia limpede și răspicat, ba, colac peste pupăză, voia să se ducă singur cu dijma la stăpîn.

„Hm, își zise țăranul în sine, cel care-mi vorbește e doar feciorul meu, trimis de zeul apelor. Dacă m-aș împotrivi, aș săvîrși un păcat.“

Încărcă el sacii cu orez pe samarele celor trei cai, apoi luă ceașca de pe tokonoma, în care trăia feciorașul-melc, și o așeză cu grijă pe spinarea unuia dintre cai, între sacii cu orez.

Feciorașul strigă :

— Rămas bun, tată și mamă !

Apoi începu să mîne caii cu strășnicie, de parcă toata viața lui numai asta făcuse :

— Hii ! Hii ! Haide, călușilor, zoriți la drum !

Caii porniră ageri la drum, iar feciorașul-melc îi îndemna întruna, cît îl ținea gura. Țăranul se despărți de fecior cu inima strînsă și neliniștită. Rămase multă vreme în poartă, uitîndu-se lung în urma lui.

Feciorașul-melc își vedea liniștit de drum. De cum ajungea la cîte-un pod sau la cîte-un stăvilar, striga din răsputeri, de parcă ar fi fost un surugiul de poștă :

— Hii ! Hiii !

Apoi începu să cînte vesel vechiul cîntec al surugiiilor. Glasul îi era limpede și înalt. Caii mergeau în pas cu cîntecul, sunîndu-și clopoștii.

Drumeții care-i ieșeau în cale și țărani care se nimeriseră să lucreze pe cîmp se minunau grozav auzind un glas atît de frumos și de limpede, dar fără să vadă pe nimeni. „Aștia sînt caii săracului, își ziceau. Mirtoagele astea nu-și au pereche de prăpădite ce sînt. Dar cine le mîină oare ? Și cine cîntă atît de frumos ? Multe minuni mai sînt pe lume !“

Tatăl se uită după fecioraș pînă nu-l mai văzu, apoi fugi în casă. Se închină la tokonoma, împreună cu nevasta, rugîndu-se fierbinte :

— Ascultă-ne, zeu al apelor de pe cîmpurile de orez ! Pînă astăzi nici n-am știut ce fecior minunat ne-ai trimis și nu l-am prețuit cum se cuvenea. Ne rugăm din toată inima să-l ocrotești în drumurile lui.

Iar feciorașul-melc își vedea de drum, mîinînd caii cu hărnicie.

În curînd ajunse la poarta bogătașului. Slugile îi ieșiră înainte, deschizînd poarta. Dar cînd o deschiseră, mai să nu-și creadă ochilor : gloabele stăteau cu samarele în spinare, dar pe lîngă ele nu se afla nimeni. Deodată, din spinarea unui cal răsună un glas de parcă ar fi vorbit chiar sacul cu orez :

— Hei, slujitorilor ! Am adus dijma cuvenită stăpînului. Ajutați-mă să dau jos sacii de pe cai.

— Dar cine vorbește acolo ? Că noi nu vedem pe nimeni !

Se uitară ei cu luare-aminte și între saci zăriră un melcușor. Acesta le grăi cu glas omenesc :

— După cum vedeți, nu-s prea voinic și nu pot să dau sacii jos. Faceți voi treaba asta. Iar pe mine puneți-mă ușurel pe cerdac. Dar băgați de seamă să nu mă scăpați ori să nu mă striviți.

Slugile se speriară și-l strigară pe bogătaș :

— Stăpîne, ieși degrabă să vezi minunea ! Un melcușor care vorbește cu glas omenesc ! Ți-a adus dijma...

La strigătele lor ieși însuși boierul. Se încredință îndată că nu mințeau. După el, ieșiră toți ai casei, minundu-se care mai de care.

La porunca melcușorului, slugile dădură sacii jos de pe cai, îi hrăniră, îi adăpară, apoi duseră orezul în hambar. Pe melc îl poftiră în casă cu mare cinste și-i puseră dinainte felurite bucate, pe o măsuță¹. Feciorașul-melc se urcă îndată pe marginea măsuței. Nimeni nu-l vedea cum mănincă ; Bețișoarele² rămaseră nemișcate toată vremea, dar castroanele se goliră cit ai clipi. Se uitară ei : nici un bob de orez ! Strachina cu ciorbă era și ea goală. Dispăruse și peștele !

În cele din urmă, feciorașul-melc spuse :

— Mulțumesc din inimă, cinstite gazde, pentru bucatele gustoase. Acum, tare-aș mai bea un ceai !

Bogătașul auzise el mai de mult că țăranul și nevasta lui au un fecioraș-melc, dăruit de zeul apelor. Dar oamenii spuneau că de cînd a venit pe lume, melcușorul n-a scos o vorbă și nu-i bun de nici o treabă : zace în ceașca lui cu apă de pe tokonoma. Dar se vede că nu era tocmai așa. Iată, feciorașul-melc venise la el în ospeție, grăia cu glas omenesc, ba încă se pricepea să și lucreze.

„În casa mea ar trebui să fie locul unei asemenea comori ! gîndi bogătașul. Cum aș face să-l aduc aici la mine, pentru totdeauna ?“

Apoi spuse cu voce blindă, mieroasă :

— Preacinstite melc, familiile noastre se cunosc de mult și au fost prietene totdeauna. Eu cred că n-ar strica să devenim neamuri. Am două fete. Ia-o de nevastă pe cea care-ți va plăcea mai mult !

¹ În Japonia, mîncarea este servită uneori pe măsuțe joase, denumite *O-zen*. Aceste măsuțe se așează în fața fiecărui oaspete.

² Japonezii servesc toate felurile de mîncare cu două bețișoare, numite *hași* (inclusiv supă : ei sorb pratea lichidă, iar bucățile de carne sau de zarzavat le „pescuiesc“ cu aceste bețișoare) ; servirea mesei cu aceste hași presupune o anumită dexteritate, ușor de obținut cu timpul.

Auzind aceasta, feciorașul-melc întrebă plin de bucurie :
— Vorbești serios, stăpîne, sau vrei doar să glumești cu mine ?

— Vorbesc serios. Dacă vrei, chiar și-acum ți-o dau de soție pe una dintre fiicele mele, își întări bogătașul vorbele.

În vremea aceasta, tatăl și mama melcușorului nu-și mai afluă locul de atîta îngrijorare : „Mult mai întîrzie feciorașul nostru ! Nu i s-o fi întîmplat oare ceva rău ? N-o fi pățit ceva pe drum ?“

Deodată, la poartă se auziră clopoțelii cailor. Feciorașul-melc se întorsese acasă vesel nevoie-mare. Pe una dintre mîrtoage călărea el, iar pe celelalte două le mîna cu voioșie. Mama așternu masa cu grabă mare. În timpul cinei, feciorașul începu să le povestească :

— Stăpînul îmi dă de nevastă pe una dintre fetele lui... Părinții strigară :

— Una ca asta nu-i cu putință !

Dar pe urmă chibzuiră că feciorul lor nu-i un fitecine. E un flăcău năzdrăvan ! Cu un astfel de fecior totul se poate.

— Prea bine, spuseră, o să trimitem o pețitoare la casa stăpînului. Atunci vom afla dacă a vorbit serios.

O trimiseră ca pețitoare chiar pe mătușa feciorașului-melc. Bogătașul era hotărît să-și țină cuvîntul. Le chemă la el pe amîndouă fetele și le întrebă :

— Care dintre voi vrea să-l ia de bărbat pe feciorașul-melc ?

Cea mai mare bătu furioasă din picior :

— Nu cumva mă crezi smintită ? Sînt oare cea mai prăpădită fată din lume, să iau de bărbat o lighioană scîrboasă ? O jivină de apă ? Să știu de bine că mor și nu-l iau !

Cea mică glăsui însă blajină și voioasă :

— Nu te întrista, tăicuță. Dacă ai apucat să făgăduiești că-i vei da melcului drept soață pe una dintre noi, primesc să fiu eu aceea.

Și așa rămase. Pețitoarea se întoarse la țăran cu vestea cea bună. Curind, slugile aduseră zestrea nurorii, încărcată pe șapte cai. Pe șapte târgi aduseră o mulțime de sipete și lucruri de pus prin casă. Cum în sărmanul bordei nu era loc pentru atâtea bogății, tatăl fetei trebui să zidească o cămară unde puseră zestrea.

În casa țăranului nu se aflau decît pereții goi. Nu avură nici măcar pe cine să cheme la nuntă. Pe mireasă o întâmpinară socrul cu soacra și mătușa pețitoare. Iar drept oaspeți veni doar o vecină bătrînă.

Părinții se încredințară că au dobîndit o noră frumoasă și iubitoare. Mult se mai bucurară de norocul care dăduse peste feciorașul melc. Nora începu să-i slujească pe bătrîni ca o fiică devotată. Dădea ajutor și în gospodărie și la cîmp, astfel că de-atunci încolo bătrînii începură s-o ducă mai bine.

După obicei, la scurtă vreme după nuntă, tînăra nevestă trebui să meargă în oșpeție la casa părinților. Aleseră pentru asta cea de-a opta zi a lunii Iepurelui¹, cînd se sărbătorea ziua lui Buda vindecătorul, ocrotitorul acelui sat. Florile de vișin abia se iviseră pe ram, cînd iată că sosi și ziua hotărîtă. Dorind să se bucure din plin de sărbătoare, tînăra nevestă se pregăti, își scoase din ladă cel mai de preț chimonou² și se făcu atît de frumoasă, încît nici o zînă nu se putea asemui cu ea. Sfirșind gîteala, îi spuse bărbatului-melc :

¹ *Luna iepurelui* — a patra lună din an — corespunde aproximativ lunii mai. În Japonia, pentru marcarea timpului, se foloseau niște semne ciclice speciale : douăsprezece animale și cinci stihii ale naturii.

² *Chimono* — denumire generică pentru îmbrăcăminte (în limba japoneză : *kiru* = a îmbrăca ; *mono* = lucru). Această îmbrăcăminte tradițională japoneză — costum național — este purtată și astăzi, atît la țară, bineînțeles, cît și la oraș.

— Vino și tu cu mine, căci vreau să împărțim toate bucuriile !

— Bine, o să vin. Astăzi e o zi frumoasă. Toată iarna am stat pe-acasă, așa încît o să-mi facă plăcere să mai văd lumea, să mă mai dezmořesc oleacă.

Tinăra nevastă virî grijulie melcul după obi-ul¹ ei de sărbătoare și porni la drum. Tot mergînd ea așa, vorbea întruna cu bărbatul, iar cei cu care se întîlnea pe drum se uitau lung la ea :

— O fată atît de frumoasă și ia te uită cum mai vorbește și mai rîde singură ! Pesemne că și-a pierdut mințile, sărmana.

Tinăra ajunsese la porțile sfinte ale templului lui Buda vindecătorul. Atunci melcul îi spuse :

— Dincolo de aceste porți nu-mi este îngăduit să trec. Tu intră în templu, iar eu te voi aștepta aici, la marginea lanului de orez.

— Fie cum spui, însă fii cu luare-aminte să nu te înhațe vreun corb. Eu mă voi întoarce repede, spuse tinăra soție și porni să urce dealul către pagodă.

Se închină ea acolo, apoi se grăbi să se întoarcă. Dar cînd colo, ia-l pe bărbățelul-melc de unde nu-i ! Speriată, tinăra nevastă începu să-l caute încolo și-ncoace, dar nu-l află nicăieri. „Nu cumva l-a înșfăcat vreun corb flămînd ? Nu cumva i-o fi spart căsuța cu ciocul lui puternic ? se întrebă ea neliniștită. Sau poate că a căzut în apa cîmpului cu orez... Acolo sînt melci cîtă frunză și iarbă. Cum o să-l mai găsesc oare ?“

Intră în apă pînă la genunchi și începu să scoată unul după altul melcii care mișunau pe-acolo. Îi privea cu băgare de seamă, dar nici unul dintre ei nu era bărbă-

¹ Obi — una din piesele de bază ale îmbrăcămîntei japoneze : un fel de cîngătoare care se înfășoară în jurul mijlocului, peste chimono.

țelul cel drag. Arunca unul și scotea altul. Căuta întruna;
cîntînd cu mîhnire :

„Melc, melc, melcușor,
Bărbățul meu iubit,
Mi te caut fără spor,
Spune-mi unde ai pierit ?

Poate corbul cel flămînd
Te-a găsit, te-a înșfăcat
Și cu pliscul scociorînd,
Casa mică ți-a crăpat...”

Fața îi era stropită de noroi, mînecele și poalele chimonoului i se udaseră de tot, dar ea căuta întruna prin apă.

Curînd se lăsă noaptea. Oamenii se întorceau pe la casele lor. Se uitau cu tristețe la tînăra femeie, cîinînd-o din adîncul inimii :

— Mare nenorocire ! O făptură atît de frumoasă și cu mințile rătăcite...

Soția căută multă vreme, dar zadarnic. „Acum se gîndi ea, totul s-a sfîrșit ! Dragul meu soțior nu mai e în viață. Ce-mi rămîne de făcut ? Am să mă arunc în bulboana cea mai adîncă și o să mă înec.” Dar în timp ce se pregătea să se arunce în apă, cineva îi strigă :

— Oprește-te ! Ce vrei să faci ?

Se uită soția și văzu înaintea ei un flăcău frumos, cu o pălărie largă, trasă pe ochi. La cingătoare avea un fluier. Tînăra îi povesti tot ce i se întîmplase.

— Vreau să-mi pun capăt zilelor, spuse ea plîngînd. La ce bun să mai trăiesc, dacă l-am pierdut pe scumpul meu soțior melcușor ?

— Dacă-i așa, răspunse tînărul, n-ai de ce să fii întristată. Eu sînt cel pe care-l cauți.

Mai întîi, soția nu voi să-i dea crezare.

— Nu-i de mirare că nu mă recunoști, spuse flăcăul. Zeul apelor din lanul de orez m-a dăruit părinților mei

în chip de melc. Astăzi însă, datorită credinței și iubirii tale, am dobândit înfățișare omenească.

Tinerii porniră spre casă. Bărbatul își sorbea din ochi nevasta. Iar ei îi mersese la inimă flăcăul cel frumos !

Bătrînii se bucurară nespus. Nici un basm, nici o poveste din vechime nu pomenea despre vreo fericire atît de mare...

Feciorașul-melc le arată totdeauna părinților o grijă iubitoare și o cinstire aleasă, iar pe mătușa pețitoare o dădu de nevastă unui văduv dintr-o familie înstărită. N-o uită nici pe sărmana vecină bătrînă, care fusese poftită la nuntă. Pe toți îi dăruie cu cîte ceva, tuturor le împărți fericire !

CASA PRIVIGHETORILOR

Demult, demult, de tot, trăia lângă o pădure un tăietor de lemne tare sărac. În fiecare zi colinda pădurea și doboră copaci, agonisindu-și traiul cu trudă.

Odată, veni la sălașul lui din codru o fată necunoscută. Avea fața albă și se ferea de soare cu o umbrelă mare. Tăietorul de lemne se uită la ea cu răsufierea oprită. „Cum de se află pe lume asemenea frumusețe ? își zise. Ehe, dacă una ca asta s-ar învoi să-mi fie nevastă...”

— Îngăduie să mă odihnesc în coliba ta, îl rugă fata.

— Cît îți poștește inima ! Intră...

Începură să grăiască amândoi. Fata îl întreabă :

— N-ai vrea să mă iei de nevastă ? Îmi place înfățișarea ta. Am o casă mare și frumoasă, vino să stai la mine.

— Bine-ar fi... Eu sînt mezinul familiei și nu moștesc nimic de la tata. Iar pămînt avem o fișie cît fruntea de pisică.

— Atunci nu mai sta pe gînduri, vino cu mine. Nu va trebui să mai ai grijă de nimic.

Tăietorul își luă cu sine tot avutul — securea și fierăstrăul — și porni în urma fetei pe cărarea care se pierdea în adîncul pădurii.

Merseră ei cît merseră, dar de la o vreme pe tăietorul de lemne îl cuprinse osteneala :

— Ei, fată frumoasă, mai e mult pînă la casa ta ?
— Ce să-i faci, nu stau prea aproape. Casa mea se află după muntele care se zărește în spatele munților aceia.

Tăietorul nu mai zise nimic și porni mai departe, după fată. Trecură de-un munte, de al doilea, de al treilea și ajunseră la un lac albastru. Chiar pe malul lacului era o casă frumoasă, cu acoperișul înalt și țuguiaț.

— Iată, am sosit, spuse fata. Intră și fii binevenit, stăpîne.

Tăietorul de lemne păși pragul, uitîndu-se în toate părțile. Odăile casei erau încăpătoare și frumos împodobite, dar înăuntru nici un suflet de om. Cu toate acestea, ceainicul fierbea pe foc zornăindu-și capacul, iar în baie se afla gata pregătită cada de lemn cu apă fierbinte¹. Se scaldă el, iar cînd sfîrși, ce să vezi, măsuța cu bucate se și ivi dinaintea lui ! Niciodată nu mîncase tăietorul de lemne un orez atît de alb, niciodată nu băuse un vin atît de gustos.

Se însură cu fata și trăi cu ea fericit și fără grijă. Nimic nu-i lipsea, n-avea decît să ceară, că toate îi veneau de-a gata. După un timp, li se născu un fecioraș frumos. Într-o bună zi, nevasta îi spuse :

— De mult nu mi-am mai văzut părinții. Vreau să mă duc la ei în ospetie, să le arăt nepotul și să le bucur inima. Tu rămîi să păzești casa. Iată aici douăsprezece chei, de la douăsprezece cămări. Unsprezece poți să le deschizi și să intri în ele, dar nu cumva s-o descui pe cea de-a douăsprezecea !

Nu-i dădea înțîia dată porunca aceasta. De cite ori plecase undeva de-acasă, îl oprise cu strășnicie să pătrundă în cea de-a douăsprezecea cămară. În sfîrșit, îl

¹ La japonezi este obiceiul ca oaspetele să fie servit, imediat ce sosește de pe drum, cu un ceai fierbinte și să i se pregătească baia ; apoi va servi masa și se va odihni.

îmbrățișă de rămas bun, își luă copilul în spate și plecă peste munți.

Greu îi mai trecea vremea tăietorului de lemne, în singurătate... Ieși în curte și începu să descuie o cămară după alta. Cea dintâi era plină pînă sus cu orez din soiul cel mai bun. Într-a doua se aflau butii pline cu *miso*¹. Într-a treia, o grămadă de zahăr. Într-a patra, se înălța un munte de bumbac alb. A cincea era plină cu sare. Într-a șasea, chiar din prag, te izbeau valurile mării, iar prin apă foiau o mulțime de pești.

„Ia te uită, nici prin cap nu mi-ar fi trecut că aici, în inima munților, trăiesc pești de mare!” se minună tăietorul.

Ei, dar multe bunătăți se mai aflau și în celelalte cămări! Și astfel, tot mirîndu-se și nemaisăturîndu-se să privească, omul ajunsese la cea de-a douăsprezecea cămară. Își aduse îndată aminte de porunca aspră a soției. Dar în cele din urmă cugetă: „Doar nu e nimeni acasă, să mă vadă și să-i spună...”

Și începu să caute cheia celei de-a douăsprezecea cămări. Una se dovedea prea mare, alta prea mică... În cele din urmă, lacătul se deschise. Tăietorul crăpă ușa cu sfială. Privi înăuntru, dar nu văzu nimic, cămara era goală.

„Ce-o mai fi și asta? își zise. De ce era nevoie să stea încuiată ușa unei cămări pustii?”

Dar cînd se uită mai bine, văzu că încăperea era despărțită în două. Drept la mijloc se afla un perete, care avea o fereastră mică, bine oblonită. „Fie ce-o fi, am să mă uit!” își făcu el curaj. Deschise ochetul, iar cînd privi, ce-i fu dat să vadă?

În fundul cămării se întindea o livadă de pruni înfloriți. Afară era toamnă tîrzie, iar acolo poposisese primăvara. Copăceii arătau întocmai ca niște nouri rozalii. De

¹ *Miso* — un fel de pastă pregătită dintr-un amestec de orez, și fasole, mazăre sau soia. *Misoșiru* = supă de miso.

pe o creangă pe alta zburau o mulțime de privighetori, scoțind triluri măiestre.

Tăietorul de lemne asculta fermecat...

Dar deodată, privighetorile amuțiră. Apoi, ca și cînd s-ar fi speriat de ceva, se ridicară în zbor și întreg stolul pieri. Iar prunii se ofiliră pe dată, scuturîndu-și florile. În cămară pătrunsese frigul toamnei. Iarba îngălbenită și stuful uscat începură să foșnească trist...

Tăietorul de lemne se sperie și, fugind afară, zăvorîi iute ușa camării. Ridică ochii și o văzu pe tînăra-i soție, care venea pe cărare plîngînd amarnic.

— Ce-ai făcut, nesăbuitule ? se tîngui ea. O, cît te-am rugat să nu deschizi camera aceea ! Dar acum totul s-a sfîrșit. Află că eu nu sînt făptură omenească, ci privighetoare. Într-o primăvară am cîntat pe ramura copacului de lingă sălașul tău și mi-ai căzut drag... Dacă nu deschideai această ușa, ai fi trăit alături de mine în veac, fără a cunoaște truda, nici bătrînețile sau boala. Dar tu n-ai vrut să-mi ascuți povața. Va trebui să ne despărțim pentru totdeauna, căci în camera aceea venea ades zeul munților, să asculte glasul privighetorilor, iar tu l-ai miniat strașnic. Rămii cu bine !

Cît ai clipi, soția se prefăcu într-o privighetoare, își puse copilul călare pe sâgeata cozii și, piuind jalnic, se mistui în depărtări.

Tăietorul de lemne se trezi parcă dintr-un somn adînc. Stătea chiar lingă bordeiul lui, iar în mîini ținea fierăstrăul și securea.

CĂCIULA „URECHI-AGERE“

Se zice că într-un sat trăia un moșneag. Umblînd el odată prin pădure, găsi o căciulă roșie. Bucuros nevoie-mare, moșul își zise : „O fi ea găurită, dar pînă acuma n-am avut nici măcar una ca asta. O să-mi prindă bine pe asemenea vreme friguroasă.“

Și zicînd acestea, unchiașul își îndesă căciula pe cap. Și să vezi minunăție ! Pînă atunci nu auzise în preajmă decît ciripitul și strigătul păsărilor, iar acum, deodată, întreaga pădure se umpluse de șoapte și sporovăieli. Într-un loc, mama își striga copiii. Dincolo, bărbatul se certa cu nevasta. Undeva, tatăl își dojenea fiul, iar din altă parte se auzeau șoapte gingașe de iubire...

De frică, moșul făcu un pas înapoi. O creangă îi dădu căciula jos de pe cap și deodată glasurile amuțiră. Nu se mai auzea decît foșnetul frunzelor și ciripitul neînțeles al zburătoarelor. Moșul ridică de jos căciula, și-o puse iarăși pe cap și din nou auzi vorbele și șoaptele. Veneau și de sus, de pe ramuri, și de jos, de prin tufișuri. Își scoase căciula : vorbele se prefăcură iarăși în ciripit și foșnet. O puse pe cap : auzi iarăși, limpede, vorbăria din jur.

„Va să zică, asta-i povestea ! se dumiri moșneagul. Înseamnă că n-am găsit un lucru obișnuit, ci o adevărată comoară, o căciulă „Urechi-ageră“ ! Cine o pune pe

cap înțelege graiul tuturor vietăților : păsări, fiare, ba chiar și ierburi și copaci. Auzisem eu și înainte despre căciula asta năzdrăvană, dar nu credeam că se află pe lume așa ceva !“

Moșul merse mai departe prin pădure, dar prinzindu-l oboseala se așază să se odihnească la umbra unui copac și ațipi. Îl trezi curînd croncănitul ciorilor.

— Pesemne că m-a luat somnul ! tresări bătrînul.

Înălță capul și ce să vadă ? Un corb veni în zbor și se lăsă pe-o creangă a copacului sub care ședea el. După cîteva clipe, din cealaltă parte sosi alt corb și poposi alături de cel dintîi. Moșul își puse repede căciula lui roșie și începu să asculte. Deasupra lui, corbii vorbeau cu glas ciudat, răgușit.

— De mult nu ne-am mai întîlnit noi, frate, spuse unul. Tu pe unde mi-ai umblat ?

— Vin de pe țărîmul mării. Pe-acolo a pierit tot peștele, aproape că nu mai aveam ce mîncă. De aceea am zburat înapoi, răspunse celălalt. Dar tu, pe unde ai hălăduit ?

— Eu vin tocmai din Atami. La drept vorbind, nici pe-acolo nu-i grozav de bine. Peste tot, jale și sărăcie. Mai bine spune-mi tu, ce se mai audă nou prin lume ?

— Noutăți prea mari nu sînt. Dar am să-ți povestesc ceva care s-a întîmplat pe țărîmul mării. Cu vreo șase ani în urmă, un bogătaș își clădea un hambar. Cînd a început să-i pună acoperișul de șindrilă, tocmai atunci se cățăraseră pe-acolo un șarpe, pe care, din nebagare de seamă, l-au țintuit în cuie și l-au acoperit cu șindrila. Șarpele a zăcut acolo și zace și astăzi, pe jumătate mort, trecînd prin chinuri cumplite. În toți anii aceștia tovarășa lui credincioasă i-a adus de mîncare în fiecare zi. Mare nenorocire pe bieteale făpturi ! În ființa lor au strîns an de an tot mai multă ură împotriva oamenilor. Dușmănia neîm-

blinzită a șerpoaicei, suferința și chinurile tiritoarelor au îmbolnăvit-o pe fiica bogătașului.¹ Dacă nimănui nu-i va trece prin cap să scoată șindrila și să slobozească șarpele, fata va muri în curînd și va muri și sărmanul șarpe. De multe ori am zburat peste acoperișul casei și-am croncănit asta din toate puterile, dar degeaba. Nimeni nu m-a înțeles !

Celălalt corb îi răspunse :

— Ai dreptate, oamenii pricep tare greu. Oricît ai croncăni, lor nu le intră nimic în cap.

Mai vorbiră ei o vreme, apoi zburară care încotro. Auzind toate acestea, moșneagul se gîndi : „Ce bine că mi-am pus pe cap căciula fermecată ! Trebuie să pornesc cît mai repede spre casa bogătașului, să-i izbăvesc fata. Dar înainte de asta am să mă îmbrac cît mai ciudat, ca să creadă că nu sînt om obișnuit.“

Moșul găsi într-o grămadă de gunoaie un stup vechi, de nuiiele, aruncat acolo. Îl înveli cu o hîrtie strălucitoare, apoi și-l îndesă pe cap. Purtînd tichia aceasta ciudată, ajunse la casa bogătașului și începu să strige :

— A sosit ghicitorul ! A sosit cel mai mare ghicitor !

Bogătașul ședea mîhnit și cufundat în gînduri. Auzind strigătele, îl chemă pe unchiaș :

— Hei, vraciule, nu mai sta la poartă ! Vino degrabă înăuntru și ghicește-ne.

Moșu intră și întrebă :

— Despre ce vrei să-ți ghicesc ?

— Fiica mea boalește de mulți ani, iar acum e pe cale să-și dea sfîrșitul. Ghicește din ce i se trage și cum aş putea s-o tămăduiesc ?

— Duceți-mă la bolnavă, zise moșul.

¹ Conform credinței populare japoneze, gîndurile rele pot căpăta forța unei vrăji, pricinuind ofensatorului o boală gravă, chiar fără știrea sau dorința ofensatului.

Se așează la căpătiul fetei și începu să bolborosească vorbe neînțelese :

„Plici, pleosc, tîritoare, pleosc !
Prin munți se tîrăște șerpește,
Pe douăzeci de ri se lungeste...
Plici, pleosc, tîritoare, pleosc !“

Bolborosi el astfel, apoi rosti :

— Cu șase ani în urmă ați clădit un hambar nou și, ați ținut în cuie, fără să știți, un șarpe pe acoperiș. De la el vi se trage toată nenorocirea.

— Adevăr grăiești, ghicitorule ! strigă bogătașul cu uimire. Tocmai cu șase ani în urmă am zidit hambarul acela. Pesemne că atunci s-au întîmplat toate... Trebuie să slobozim șarpele cît mai iute !

Chemară de grabă un dulgher care locuia prin vecini și-i porunciră să dea șindrila jos. Iar sub șindrila găsiră șarpele : uscățiv și albit cu totul, de parcă-și lepădase solzii.

— Iată pricina bolii ! spuse unchiașul.

Puseră șarpele într-un coș, cu multă băgare de seamă, îl coborîră de pe acoperiș, îl duseră pe malul unui pîrîu și începură să-i dea apă și mincare. Iar cînd se înzdrăveni, îi dădură drumul să plece.

Pe de altă parte, copila se tîmăduia văzînd cu ochii, iar în scurtă vreme fu la fel de sănătoasă și vioaie ca mai înainte. Nespus de fericit, bogătașul îi dăruî bătrînului o pungă cu trei sute de rioo.¹

Moșul se întoarse acasă, își cumpără haine noi, iar după un timp începu să călătorească prin lume. Odată, pe cînd poposisese la umbra unui copac rămuros, chiar la marginea drumului, văzu venind în zbor doi corbi. Unul

¹ Veche unitate monetară japoneză.

venea dinspre apus, celălalt dinspre răsărit. Se așezară ei pe-o creangă și începură să grăiască :

— Tare e plicticos să trăiești mereu într-unul și același oraș. Prea puține noutăți auzi, se văicări primul corb. Trebuie să mai zbori și prin alte ținuturi.

— Adevărat, răspunse al doilea corb. Dar iată că în orașul unde viețuiesc eu s-a întâmplat nu demult ceva nemaipomenit. Un bogătaș s-a îmbolnăvit rău, iar acum trage să moară. Și din ce cauză crezi că pătimeste ? Cu vreo șase ani în urmă, s-a apucat să clădească un adaus la casă, niște odăi de oaspeți. Ca să curețe locul pentru ele, a dat poruncă să fie tăiat un arbore bătrîn de camfor, care creștea acolo. Ciotul copacului a rămas sub streășină și apa de ploaie de pe acoperiș se scurge pe el. Rădăcinile lui nu s-au uscat și cît mai au viață în ele dau întruna lăstari noi. Dar pe măsură ce ele cresc, stăpînul le taie. Sărmanul arbore nici de trăit nu trăiește, nici de murit nu moare. Îi trec prin minte tot felul de gînduri negre, iar din pricina acestor gînduri pe stăpîn l-a lovit o boală grea. În fiecare noapte din pădurile munților coboară o mulțime de copaci să-și vadă prietenul nefericit. Arborele de camfor li se plinge plin de amărăciune, dar ei nu-l pot ajuta cu nimic. Mai bine l-ar fi lăsat să crească în voie sau să-l fi scos cu totul din rădăcini, să se usuce odată și să nu se mai chinuiască atît.

Auzind povestea corbului, moșneagul porni către ținutul depărtat unde se afla casa bogătașului bolnav. De cum sosi, începu să strige la poartă :

— A venit ghicitorul ! Ghicitorul !

Oamenii din casă dădură fuga :

— Vino înăuntru, ghicitorule. Te poștește stăpînul.

Unchiașul intră, minunîndu-se de odăile atît de frumoase, cum nu mai văzuse vreodată. După ce se sătură de privit, întrebă :

— Ce vreți să vă ghicesc ?

— Stăpînul acestei case boalește de multă vreme. Am chemat o mulțime de vraci și descințători, dar toate străduințele lor s-au arătat fără folos.

— Alungați neliniștea, le spuse bătrînul cu glas solemn. Eu am să descopăr pricina bolii și-l voi tămădui într-o clipă. Pentru mine e un lucru nespus de ușor.

Moșul începu apoi să bolborosească descintecul lui :

„Plici, pleosc, tîritoare, pleosc !

Prin munți se tîrăște șerpește,

Pe douăzeci de ri se lungește...

Plici, pleosc, tîritoare, pleosc !”

Apoi spuse :

— Cu șase ani în urmă ați zidit aici niște acareturi frumoase, drept adaus la casă.

— O, înțeleptule, de unde știi ce-am făcut noi acum șase ani ? îl întrebară mirați cei ai casei.

— Darul meu de ghicitor mi-a dezvăluit aceasta. Lăsați-mă să înnoptez în odăile acelea, iar mîine veți afla pricina bolii stăpînului vostru, care se va tămădui pe dată.

Îl duseră pe bătrîn în odăile cele frumoase. Vraciul le porunci apoi :

— Nu care cumva să intrați la mine pînă nu vă chem !

Se făcu noapte, dar moșul nici gînd să se culce. Își puse cușma pe cap și începu să asculte. Pe la miezul nopții ceva foșni sub fereastră și deodată se auzi un glas :

— Hei, copacule de camfor, răspunde ! Cum îți mai merge cu sănătatea ?

Drept răspuns, se auzi o voce stinsă și tînguitoare, iscată ca de sub pămînt :

— Cine vorbește acolo ? Nu cumva e criptomerul din Muntele criptomerilor ? Îți mulțumesc, prietene, că vii la mine în fiecare noapte, să mă cercetezi. Află că un singur gînd mă chinuie : cum să fac să mor mai repede. Însă moartea nu vrea să vină și suferințele mele nu mai au capăt.

Criptomerul caută să-și liniștească prietenul :

— Ce vorbe-s astea ? Alungă întristarea și vino-ți în fire.

Vorbiră ei astfel o vreme, apoi se despărțiră. Dar nu trecu nici un ceas și iar se auzi un foșnet sub fereastră, iar glasul cuiva întrebă :

— Hei, copacule de camfor, cum îți mai merge ?

— Cine grăiește cu mine ? Nu cumva ești tu, pinul din Muntele pinilor ?

— Da, eu sînt.

— Ai venit atît de departe... Îți mulțumesc, prietene.

— Lasă mulțumirile. Am plecat să mă mai dezmoștesc oleacă și iată, m-am abătut și pe la tine. Nu mai fi supărat, în curînd va veni primăvara și te vei tămădui, sînt încredințat de asta. Nu-ți pierde nădejdea.

Din nou se auziră foșnete. Pinul se îndepărtase. Moșul, datorită căciulii sale năzdrăvane, auzise toate acestea și se gîndea bucuros : „Ei, de s-ar face ziuă mai repede !“

De cum sosi dimineața, bătrînul se duse la bolnav. Se așeză la căpătiul lui și începu să murmure descîntecul :

„Plici, pleosc, tîritoare, pleosc !...“

După aceea povesti ce auzise peste noapte.

— Nenorocirea altuia, iată pricina bolii tale, îi spuse bogătaşului. Căci nu numai arborele de camfor suferă amarnic, ci toți arborii de pe munții din preajmă sînt mîhniți pentru soarta prietenului lor. Trebuie să dezgropăm cît mai repede rădăcina arborelui de camfor. Numai atunci bolnavul se va tămădui.

Scoaseră grabnic din pămînt ciotul copacului. Îl puseră în grădină cu grijă, ca să nu-i frîngă rădăcinile, îl udară și îl împodobiră ca pe un adevărat zeu. Stăpînul se înzdrăveni pe dată. Boala fusese alungată tot atît de ușor cum cade frunza uscată din copac.

Neamurile bogătaşului nu mai ştiau cum să-i mulţumească bătrînului. Acesta primi din nou în dar o pungă cu trei sute de rioo şi se întoarse acasă.

De-atunci, moşneagul încetă să se mai prefacă ghicitor. Îşi cumpără o livadă frumoasă în care, drept recunoştinţă faţă de el, se strămutară cei mai frumoşi arbori din ţinut. Înfloreau în toate primăverile cu flori nemaivăzute. Şi toate jivinele şi păsările, din pădure se împrieteniră cu unchiaşul, fiindcă acesta le înţelegea şi le iubea.

TARO CEL DE FOC

Demult, demult de tot, trăia o fată care se numea O-Kiku. Odată, pe cînd trecea ea pe cîmpul din spatele casei, văzu în pămînt o groapă mare, adîncă și întunecoasă. Se miră nespus, fiindcă pînă atunci nu mai văzuse groapa aceea. De unde să se fi ivit oare ? O-Kiku se aplecă deasupra gropii și privi în adîncuri. Dar acolo era beznă și nu se zărea nimic. Minată de curiozitate, fata coborî în groapă și nimeri în împărăția subpămînteană.

Merse O-Kiku, străbătu cale lungă, iar pe marginea drumului văzu crescînd flori minunate, cum nu se aflau pe pămînt. Merse ea cit mai merse, și deodată văzu ridîcîndu-se înaintea ei niște porți negre. Bătu în poartă : cioc, cioc, cioc ! Îi ieși în întîmpinare un flăcău frumos, dar cu chipul palid și străveziu. Parcă n-avea nici o picătură de sînge în obraji. Flăcăul o pofti să intre.

— Mă numesc Taro cel de Foc, îi spuse el, iar aceasta este Împărăția Focului. Tatăl meu a fost stăpînul acestei împărății, dar el a murit și din clipa aceea duhurile care sălășluiesc pe aici nu-mi mai dau pace. Îndur chinuri cumplite, fără seamăn, și nu știu dacă voi scăpa vreodată de ele...

Fetei i se făcu milă de Taro cel de Foc și rămase cu el. A doua zi dimineața, tînărul se pregăti de plecare și-i porunci :

— Nu cumva să-ți treacă prin minte să te uiți încotro mă duc. Așteaptă-mă în odaia aceasta și să nu ieși nicăieri de-aici.

Dădu în lături fusuma¹, apoi o trase după el și se pierdu în odăile casei.

Din camerele cele mai depărtate începu deodată să străbată un zgomot năprasnic, asemănător cu un răcnet de fiare. O-Kiku nu se mai putu împotrivi ispitei și privi pe furis. Dar ce-i fu dat să vadă ? O ceată de duhuri înfricoșătoare îl dezbrăcaseră pe tânăr pînă la piele, îl legaseră de o vergea de fier și-l atîrnaseră deasupra unei vetre uriașe. Tânărul se închircea întruna deasupra flăcărilor, iar cînd văzu că nu mai are într-însul aproape nici o picătură de viață, căpetenia duhurilor porunci :

— Pentru astăzi, ajunge !

Fata mai-mai să-și piardă mințile de groază. Împinse fusuma la loc și fugi în odaia ei. A doua zi dimineată, Taro îi spuse :

— Din nou voi fi nevoit să-mi petrec ziua în odăile depărtate ale casei. Mi-e teamă că te plictisești aici, în singurătate. Plimbă-te, așadar, prin grădină, vei avea ce să vezi acolo. Iată, ține aceste treisprezece chei de la treisprezece cămări. Douăsprezece poți să le deschizi, dar în cea de-a treisprezecea nu cumva să intri. Răposatul meu tată ne-a oprit cu strășnicie s-o deschidem. Eu însumi n-am pătruns niciodată acolo. Ai grijă, să nu-mi încalci porunca.

Spunînd acestea, Taro cel de Foc îi dădu fetei legătura cu chei negre și porni din nou spre odăile îndepărtate.

O-Kiku ieși în grădină cu sufletul îndurerat. Acolo se rînduiau una lîngă alta treisprezece cămări de piatră. Fata dori să vadă ce se ascunde în ele. Descuie cu cheia cea dintîi cămară. Și, de cum văzu ce se afla acolo, uită

¹ *Fusuma* — perete care desparte odăile în casele japonezilor. Este făcut din rame de lemn cu nervuri, lipite cu hîrtie pe ambele părți.

toate grijile. În cămara aceea tocmai se sărbătorea Anul nou¹. O mulțime de omuleți cit degetul, îmbrăcați în haine de sărbătoare, împodobeau cu panglici brazii de Anul nou, iar puzderie de fete mărunțele, în chimonouri strălucitoare, își aruncau una alteia mingi cu pene. Era o veselie și o larmă nemaipomenită.

În ce-a de-a doua cămară era februarie. Prunii înflo-reau răspîndind o mireasmă amețitoare. Băiețași de-o șchioapă înălțau în vînt zmeie de hîrtie.

Dar ce credeți că se afla în cea de-a treia?! Acolo tocmai întîmpinau sărbătoarea înfloririi piersicilor². Fete cit degetarul, frumos îmbrăcate și pline de veselie, își legănu în brațe păpușile cit un bob de mazăre.

În cea de-a patra cămară, lumina soarele de aprilie. Pitici cu bărbi cărunte, ținîndu-și nepoțelii de mină, îi duceau solemn către templu, unde se sărbătorea ziua nașterii lui Buda³.

Da într-a cincea? O-Kiku abia aștepta să vadă ce e acolo. Era un mai însořit și călduros. Sub cerul albastru se legănu o mulțime de pești pestriți⁴, iar o puzderie de prichindei, cîntînd cu voioșie, așterneau pe case iriși

¹ În Japonia veche, Anul nou era o dată de tranziție (sfîrșitul lui ianuarie — începutul lui februarie), fiind considerat drept prima zi a primăverii. În această zi, în fața caselor se pun ramuri de pin și tulpini de bambus, — simboluri ale longevității și duratei —, se organizează jocuri.

² Sărbătoarea înfloririi piersicilor are loc la 3 martie. Este în același timp sărbătoarea fetelor (Hina-Mațuri). În această zi fetele își fac vizite reciproce. Pe răftulețe anume amenajate se expun păpușile (hina), reprezentînd dregători și dame de curte, luptători și orchestre de muzicanți etc.

³ Ziua de naștere a lui Buda se sărbătorește la 8 aprilie.

⁴ La 5 mai, în Japonia, este sărbătoarea băieților. Lingă casele în care sînt băieți mici, se atîrnă în virful unor prăjini crapi de hîrtie. Crapul, înotînd contra curentului, este considerat simbol al dirzenie. Acoperișurile caselor, în scopuri magice, sînt presărate cu iriși înfloriți și pelin negru, casa mare este decorată cu steaguri, de care sînt prinse figurine reprezentînd luptători.

înfloriți. În odăile împodobite sărbătorește se vedeau soldați-jucărie, cit unghia de mari.

În cea de-a șasea cămară, soarele lumina și mai aprins. La malul unui rîu limpede, fete pitice spălau rufe cu mare hărnicie, iar dincolo de rîu se întindeau cîmpurile de orez. Țărani și țărănci atît de mici, încît i-ai fi putut lua în căușul palmei, cîntau cîntece voioase, sîdind rînduri, rînduri, tulpinițele fragede de orez.

O-Kiku deschise ușa celei de-a șaptea cămări și văzu un cer limpede, înstelat. Era seara „întîlnirii celor două stele”¹. Copii piticilor legau de frunzele bambusului fîșii subțiri de hîrtie colorată, purtînd inscripția „Rîul celest”, și multe alte podoabe.

Săturîndu-se de privit, O-Kiku, deschise și cea de-a opta cămară. Acolo era noaptea lunii pline de toamnă². Prichindeii priveau cu încîntare luna luminoasă, iar în fața lor, pe măsute, se aflau tot felul de bunătăți, grămezi de mere și de pere, nu mai mari decît fragii de pădure. Luna, semănînd cu o tavă rotundă, aurită, se uita țintă din cer la piinițele de orez.

O-Kiku își aruncă ochii în cămara a noua. Acolo totuși era roșu și auriu. Sprijinindu-se în toiege, piticii se plimbau agale prin munți. Ba se ridicau pe povîrnișuri, ba coborau în văile adînci, bucurîndu-se de frumusețea arțarilor poleiți de toamnă.

¹ Seara „întîlnirii celor două stele” (Tanabata) — are loc la 7 iulie. Conform unei legende vechi, numai în această seară, o singură dată pe an, se întîlnesc, pe cele două maluri ale „rîului celest” (Calea Lactee), cele două stele îndrăgostite una de alta: Torcătoarea (Vega) și Ciobanul (Altair). Coțofenele întind atunci un pod peste „Rîul celest”, pentru a veni în ajutorul îndrăgostiților.

La sărbătoarea Tanabata, copiii pictează pe fișii de hîrtie colorată inscripții și versuri pe tema sărbătorii. Tușul cu care scriu îl dizolvă în roua dimineții. Fișiele cu inscripții le prind pe ramuri de bambus, iar în a patra zi aceste ramuri se aruncă în rîu.

² „Noaptea lunii pline de toamnă” se serbează în luna august; în Japonia este foarte popular obiceiul „privirii lunii”.

Veni rindul celei de-a zecea cămări. Acolo era octombrie. Cățărați în pomi, piticii scuturau din răspuțeri cren-gile și o grindină de castane coapte cădeau pe jos. Era o plăcere să privești cum le culeg în coșuri odraslele piticilor.

O-Kiku descuie cămara a unsprezecea. O întâmpină un vînt rece. Întreg pămîntul era acoperit cu dantela gingașă a celei dintii brume. Sub streșini atîrnau legături de ridichi și hurma¹ uscate. Țărani mititei treierau orezul, bucuroși de recolta bogată.

În cămara a douăsprezecea era împărăția zăpezii. Oriunde te uital nu vedeai decît nămeți mari. Plini de veselie, copiii se jucau cu bulgări și făceau oameni de zăpadă.

Și iată cea din urmă cămară... Fata își aminti că Taro cel de Foc o oprise cu strășnicie să deschidă ușa a treisprezecea. Stringea în miini, șovăind, cheia neagră... Îi era oprit să intre, dar tare ar mai fi rîvnit să încalce porunca. Să deschid sau ba ? Se apropia pas cu pas de ușă, parcă ar fi atras-o o putere nevăzută.

În cele din urmă, fata vîrî cheia în broască și voi s-o răsucească. Broasca ruginise, dar după ce se strădui o vreme izbuti s-o descuie. Cămara aceasta nu semăna cu celelalte. Nu se aflau înăuntru nici pitici, nici privesliști minunate. Uitîndu-se cu luare-aminte, văzu așezat într-o firidă un sipet lăcuit în negru. Curioasă, se apropie și săltă capacul.

În sipet erau două globuri roșii, ca de sticlă, dar moi la pipăit. Ce să fi fost oare ? Nedumerită, O-Kiku luă sipetul sub braț și ieși iute din cămară. Soarele se ridicase sus pe cer. Fetei i se făcu sete. Prin grădină curgea un pîrîiaș. O-Kiku se aplecă deasupra lui și bău o gură de apă. În apa limpede, ca într-o oglindă de cleștar, se răsfrîngeau copacii de pe mal, iar într-unul din ei văzu miș-

¹ Fructele unui arbust meridional, roșii, cu gust dulce-acrișor.

cînd ceva lung și pestriț... Înălță capul și băgă de seamă că un șarpe mare se încolăcise în jurul pomului, uitîndu-se la ea cu ochi strălucitori.

Pierzîndu-și cumpătul, O-Kiku sări peste pîriu și o luă la fugă. În clipa aceea sipetul se deschise și unul dintre globuri se rostogoli în rîu. Fugind înfricoșată, fata nici nu luă aminte la ce s-a întîmplat.

Intră în casă, unde o întîmpină Taro cel de Foc. Fata îi povesti cîte minunății văzuse în cele douăsprezece cămări, dar despre cea de-a treisprezece nu-i pomeni nimic.

Tinărul o asculta și zîmbea. Deodată se stîrni un tropot și o gălăgie înspăimîntătoare. Din adîncurile casei se revărsă o ceată întreagă de duhuri. O-Kiku începu să tremure, însă demonii i se închină spunîndu-i :

— Datorită ție am regăsit unul dintre ochii căpeteniei noastre. Șarpele ne-a povestit totul. Căpetenia a poruncit să vă înfățișați amîndoi înaintea lui.

Demonii îi călăuziră pe Taro și pe fată la marea lor căpetenie. În fruntea acestuia strălucea un singur ochi, luminînd ca un foc roșu. În locul celui de-al doilea ochi nu era decît o scobitură neagră.

— Îți datorez mulțumire și recunoștință, grăi căpetenia, aplecîndu-și coarnele în fața ei. Cu cîteva zeci de ani în urmă, între mine și răposatul părinte al lui Taro s-a iscat o gilceavă amarnică. Părintele lui Taro mi-a răpit atunci amîndoi ochii. Multă vreme am umblat orb, bijbiind ca vai de lume. Drept răzbunare, îl chinuiam pe Taro fără milă. Dar astăzi am avut o bucurie negrăită ; mi-am redobîndit unul dintre ochi. Dă-mi-l înapoi și pe celălalt. În schimbul lui, vă voi dărui tot ce vreți.

Taro cel de Foc asculta și nu pricepea nimic. O întrebă nedumerit pe fată :

— Oare nu mi-ai ascuns nimic ?

— Ba, drept să-ți spun, am încălcat porunca ta și am descuiat, cea de-a treisprezecea cămară. În ea am găsit un sipet negru cu două globuri roșii. Nu știam că sînt

chiar ochii căpeteniei duhurilor. Am luat sipetul cu mine, dar văzînd șarpele, acolo lîngă pirîu, m-am înpăimîntat și un glob mi-a căzut în apă.

Căpetenia duhurilor nu mai putea de bucurie :

— Iată-l ! Acesta este celălalt ochi al meu ! Dă-mi-l înapoi, rogu-te !

Fata îi dădu căpeteniei cel de-al doilea glob roșu, iar mai-marele duhurilor și-l potrivi îndată în scobitura neagră de sub frunte. Ochii lui scînteiau acum ca două focuri purpurii. Plin de mărinimie, el îi răsplăti pe O-Kiku și pe Taro cel de Foc cu daruri bogate.

Tînărul se însură cu fata și trăiră mulțumiți, căci puteau să privească în fiecare zi toate anotimpurile.

Vă doresc fericire ! Vă doresc fericire !

SOȚIA VULPE

Trăia în vremurile de demult un mikado ¹ care stăpînea întinse domenii de vînătoare, bogate în fel de fel de animale și păsări. Odată, keraii ² mikadoului puseră la cale pentru el o vînătoare de vulpi.

Pe cînd vînau ei, din tufișuri ieși deodată o vulpe albă, care se piti chiar la picioarele unui kerai, pe nume Iasunari, și începu să-l roage cu glas tremurător :

— Fii milostiv, Iasunari ! Cruță-mă măcar pînă în ziua cînd voi da viață puilor mei.

Iasunari o eliberă pe vulpea cea albă, îi dădu drumul să plece. Nu după multă vreme, mikadoul află de isprava asta și-l alungă pe vinovat într-un ținut îndepărtat și pustiu.

Iasunari avea o soție tînăra care se numea Kuzunoha — Frunză de Iederă. Kuzunoha nu voi să-și urmeze soțul în pribegie și rămase în capitală, unde traiul era mult mai ușor și mai plăcut. Iasunari însă, care o iubea ca pe lumina ochilor, tînji atît de mult după ea, încît pînă la urmă se

¹ *Mikado* — „Porțile (înalte ale) Palatului imperial“ — titlu echivalent cu împăratul Japoniei.

² *Kerai* — în Japonia medievală, slujitor sau vasal, membru al escortei unui demnitar.

îmbolnăvi. Cele zece slugi credincioase, care nu-l părăsiseră la necaz, îl îngrijeau cu toată dragostea, dar fără să-l poată ajuta cu nimic.

Iasunari se topea ca o făclie de ceară. Era limpede că nu mai avea multe zile de trăit. Îi dădură de știre soției, dar aceasta tot nu veni.

Aflind despre nenorocirea lui Iasunari, vulpea albă luă înfățișarea Frunzei de Iederă și porni grabnic către casa bolnavului. Dar cînd să pășească înăuntru, încremeni în prag, căci talismanul ținut pe ușă îi oprea calea. Începu să se roage de slujitori :

— Scoateți de-acolo talismanul acela !

Abia după ce i se îndeplini rugămintea vulpea albă putu să intre în casă.

Iasunari se bucură nespus că tinăra-i soție s-a înduplecat să vină la el. Și din acea clipă prinse să se însănătoșească văzînd cu ochii.

După un an, vulpea albă născu un fiu pe care-l numiră Doșimaru.

Trecuse destulă vreme de cînd Iasunari fusese alungat din cetatea împărătească. Și iată că în cele din urmă mikadoul se învoi să-i dăruiască mult așteptata iertare. Abia atunci, aflînd vestea, adevărata Kuzunoha plecă în grabă să-și vadă bărbatul. Nu mică îi fu mirarea cînd găsi în casă o altă Kuzunoha, care semăna cu ea ca două picături de apă. Ba încă, cealaltă nevastă îi născuse lui Iasunari și un fiu...

Văzîndu-le pe amîndouă alături, nimeni, nici chiar Iasunari însuși nu putu să-și dea seama care dintre ele e cea adevărată. Iasunari le porunci atunci să-și numere anii. Amîndouă femeile își socotiră vîrsta și astfel ieși la iveală că vulpea Kuzunoha a împlinit o mie trei ani, iar adevărata Kuzunoha abia treizeci și trei.

Vulpea albă fu nevoită să plece. Scrise cu lacrimi fierbinți scrisoarea de rămas bun :

„Acela care mă iubește cu adevărat,

Acela va veni la mine.

În depărtata pădure Șinoda.”

Doșimaru o iubea din tot sufletul pe vulpea albă, fiindcă ea îi dăduse viață, ea era mama lui adevărată. Astfel încît, nu după multă vreme, Doșimaru porni către pădurea Șinoda. Vulpea albă îi ieși în cale plină de bucurie :

— Bine-ai venit, fiule !

Îl îmbrățișă cu dragoste, iar la plecare îi dăruî un băț de bambus, povățuindu-l să nu se despartă niciodată de el.

Primind iertarea mikadoului, Iasunari împreună cu ai săi se întoarse în capitală și începu să trăiască la fel ca înainte.

Odată, ducîndu-se să se închine la templul lui Sumioși¹, zeul mării, Iasunari îl luă cu el și pe feciorul său. Doșimaru primi în dar de la tatăl lui o sută de *moni*², să-i aibă de cheltuială, și ispitit de feluritele minunății pe care le vedea, se pierdu de Iasunari, rătăcindu-se în mulțime.

Hoinări el cît hoinări, iar după o vreme se pomeni pe țărmul mării. Deodată, văzu un băiețandru care prinsese o broască țestoasă și o chinuia plin de răutate. Lui Doșimaru i se făcu milă de biata vietate și dîndu-i băiatului cei o sută de moni, îl înduplecă să slobozească broasca.

Dar în puțină vreme, broasca țestoasă, care nu înotase prea departe, fu adusă iarăși la țărm, de talazuri. Băiatul cel uricios o prinse iarăși și începu s-o schin-

¹ Zeul *Sumioși* este considerat stăpînul valurilor. El este protectorul navigatorilor. Templul lui se afla pe țărmul Sumioși, unde astăzi, pe locul unui sătuc de pescari, se află orașul Osaka.

² *Mon* — veche monedă japoneză.

guiască și mai amarnic. Doșimaru însă nu mai avea nici un ban ca s-o răscumpere. Începu să-l roage pe băiat :

— Dă-i drumul țestoasei. Dacă te învoiești, o să schimb hainele mele cu ale tale.

Doșimaru era fiu de curtean, iar băiatul acela era odrasla unui pescar sărac. Doșimaru avea haine scumpe, iar feciorul pescarului purta niște zdrențe prăpădite. Acesta din urmă se învoi bucuros și, după ce schimbă veșmintele, îi dădu lui Doșimaru broasca țestoasă. Băiatul duse vietatea la țarm, o mină către larg și-i strigă la despărțire :

— Plutește, țestoaso, depărtează-te cit mai iute și nu te mai lăsa prinsă !

Țestoasa se cufundă în apă și pieri.

Doșimaru rătăci pe țarm multă vreme. Totul în jur îi era necunoscut. Unde să-și caute părintele ? Deodată, plin de uimire, văzu plutind către el o luntre frumoasă. Din luntre ieși însuși stăpînitorul dragonilor ¹, care îi spuse :

— Am venit să te poftesc în ospetie la mine. Tu n-ai scăpat de la moarte o broască țestoasă oarecare, ci pe însăși fiica mea prea-iubită, prințesa Otohime.

Doșimaru se sui în luntre și pluti către împărăția de sub valuri a stăpînitorului dragonilor. Frumoasa Otohime îl întâmpină plină de bucurie pe mîntuitorul ei. În cinstea lui Doșimaru puseră la cale petreceri minunate, la care luau parte toate vietățile mării. Astfel, se scurseră pe nesimțite treizeci de zile, apoi cincizeci de zile trecură ca un ceas... De la o vreme, Doșimaru începu să simtă un fior neliniștit, gîndindu-se la părinții săi. I se făcuse dor să se întoarcă pe pămînt și îi împărtăși această dorință puternicului stăpînitor din adîncuri. Acesta îi îngădui să

¹ Conform legendelor vechi japoneze, *Stăpînul dragonilor* este zeul mărilor, stăpînul stihiei apelor. Trăiește pe fundul oceanului într-un palat superb, împreună cu frumoasa lui fiică *Otohime*, și se arată oamenilor luînd înfățișarea unui bătrîn majestuos.

plece, iar la despărțire îi făcu trei daruri. Cel dintîi dar era perla fluxului. Cînd o ridikai sus, deasupra capului, marea năvălea pe uscat, încînd totul cu talazurile ei. Iar cînd o coborai, marea se întorcea liniștită în matca ei. Al doilea dar era perla sațiului. Cînd o puneai pe limbă, erai sătul cincisprezece zile în șir, ca și cum ai fi mîncat din belșug în fiecare zi, iar în afară de asta avea puterea să vindece orice boală. Al treilea dar era perla „Urechia-gere“. Cînd o duceai la ureche, pe dată pricepeai graiul tuturor păsărilor și animalelor. În afară de perlele vrăjite, stăpînitorul dragonilor îi dăruî băiatului un rînd de haine aurite, călăuzindu-l apoi cu barca pînă la țarmul unde se afla templul lui Sumioși.

Doșimaru ajunsese pe pămînt și privi în jur. Cînd pogorîse în adîncul mării, pe cîmpuri iarba abia începuse să înverzească și orezul abia încoltise, iar acum, lanurile de spice coapte se legănau sub adiere...

Doșimaru era încă un copil. Nu știa nici ce să facă, nici încotro s-o apuce. Cum stătea el așa, deodată se apropie în zbor o lebădă albă. Doșimaru duse repede la ureche perla năzdrăvană și auzi glasul lebedei, prelung :

— Doșimaru, grăbește-te către casă ! Mama ta vitregă s-a sfîrșit de tristețe, iar tatăl tău e tare bolnav.

Doșimaru se umplu de mîhnire. Lebăda strigă iarăși :

— Tu, pesemne că nici nu cunoști drumul. Vino în urma mea, eu voi zbura încet, călăuzindu-te.

Doșimaru merse în urma lebedei și în curînd ajunsese la casa părintească. Pasărea albă grăise adevărul. Kuzunoha, mama lui vitregă, murise de tristețe. Iasunari zăcea bolnav, abia mai răsuflînd.

Doșimaru îl atinse pe tatăl său cu perla vrăjită și Iasunari se făcu pe dată sănătos.

Într-o zi, Doșimaru văzu un porumbel care se așezase pe cerdacul casei și gungurea fără încetare. Băiatul duse grabnic perla la ureche și desluși ce spunea zburătoarea :

— Doșimaru, Doșimaru, du-te repede în cetatea împărătească ! Dacă nu te duci, rău îți va părea, fiindcă vei pierde fericirea !

Băiatul îi ceru îngăduință tatălui său și porni înspre capitală. Nu luase nici un fel de merinde, fiindcă avea cu el perla sațiului : era de ajuns s-o pună pe limbă și cincisprezece zile în șir nu-i mai trebuia mâncare.

Ajunse în preajma capitalei pe la mijlocul zilei, istorvit din pricina soarelui arzător, și se culcă pe marginea drumului, la umbra unui copac. Deodată, venură în zbor doi corbi. Unul dinspre apus, celălalt dinspre răsărit. Se așezară pe copacul cu pricina și începură să grăiască între ei :

— De pe ce meleaguri vii, prietene ? întrebă corbul din răsărit.

— Eu vin din Kumano¹, răspunse corbul din apus. Pe la noi, anul acesta a fost secetă mare, lumea suferă de foame. Dar pe la voi cum este ?

— La noi în capitală toate ar fi bune, răspunse corbul din răsărit. Numai că oamenii sînt niște făpturi cumplite. Vraciul Doman i-a făcut împăratului o vrajă rea. A îngropat sub colțul dinspre nord-vest al palatului² un șarpe care varsă trei veninuri ucigătoare. Oamenii nu știu nimic despre asta. Nici nu le trece prin cap de ce s-a îmbolnăvit împăratul atît de rău. Au chemat fel de fel, de lecuitori, dar nici unul n-a putut să-l tămăduiască pe împărat, fiindcă preaslăvitul nu se va face bine pînă cînd nu vor dezgropa șarpele.

¹ *Kumano* — localitate în prefectura Wakaiama, unde se află vestite temple șintoiste. În ele se vînd amulete de hîrtie pe care sînt reprezentați corbi. Unii cercetători japonezi consideră că denumirea zeului cinstit în aceste temple — Goojin — se trage de la zeul scandinav Odin, pe umerii căruia stăteau doi corbi care făceau profeții.

² Orientarea nord-vestică era considerată nefericită, fiindcă, zice se, este deschisă invaziei forțelor demoniene.

„Iată o veste însemnată !” se gândi Doșimaru și o porni grăbit spre capitală. Acolo poposi în casa unui prieten al tatălui său, pe nume Tunemoto. A doua zi dimineața, Doșimaru începu să colinde prin oraș, cu bățul de bambus în mână. Mergea și striga din răspuțuri :

— Este demn de milă cel care nu știe de ce l-a ajuns răpasta !

Tocmai atunci treceau pe stradă slujitorii vrăciului Doman. Auzind cuvintele lui Doșimaru, își ziseră : „Pesemne că nu degeaba rostește băiatul acesta asemenea cuvinte cu tîlc !” Și nici una, nici două, se repeziră asupra lui Doșimaru, să pună mîna pe el. Acesta însă îi cotonogi dravăn cu bățul lui de bambus, încît fură nevoiți s-o ia la fugă cît îi țineau picioarele.

Tunemoto auzi întîmplarea și a rămas uimit de puterea băiatului. Doșimaru îi spuse însă :

— Asta nu-i nimic. Eu pot chiar să-l tămăduiesc pe împăratul nostru.

Tunemoto îi dădu crezare și înfățișîndu-se la împărat, îl vesti că în capitală a venit un băiat, pe nume Doșimaru, care se leagă să-l tămăduiască de boala lui.

Vrăjitorul Doman, care tocmai se afla în odaia bolnavului, strigă mînios :

— Eu și numai eu am să-l lecuiesc pe împărat ! Mie mi-a fost încredințată treaba asta și n-o să-mi părăsesc îndatorirea din pricina laudelor prostești ale unui băiețandru de pe uliți !

Tunemoto își ieși din fire :

— Dacă-i așa, spuse el, atunci să punem la cale o întrecere între Doman și Doșimaru. Fiecare să-și arate iscusința. Cine se va dovedi mai tare, acela o să-l îngrijească pe împărat.

Zis și făcut. Mikadoul dori și el să fie de față la întrecerea dintre cei doi vrăci. Îl chemară pe Doșimaru și îl așezară față în față cu vrăjitorul Doman.

Mai întâi, Doșimaru luă o hîrtie și o puse într-un vas de flori. Apoi o atinse cu bățul de bambus și deodată hîrtia se schimbă într-un pomuleț. Ramurile lui se acoperiră cu flori roșii și întreg palatul se umplu de miresme.

Doșimaru luă apoi altă fișie de hîrtie, o tăie în bucăți mărunte, le atinse cu bățul de bambus și ele se schimbă în privighetori. Privighetorii zburară pe crengile copăcelului și începură să cînte. În cele din urmă, Doșimaru bătu de trei ori din palme și totul pieri.

Înțelegînd că se află în fața unui potrivnic de soi, Doman căzu pe gînduri. Luă două panglici de hîrtie și făcu din ele un șarpe. Șarpele se tîrî înspre Doșimaru, gata-gata să-l muște. Dar băiatul nici nu se clinti. Se uită doar o dată la șarpe și acesta pieri fără urme.

„Într-adevăr, chiar dacă-i așa de mic, e un mare vrăjitor !“ își zise Doman. Pe nebăgate de seamă puse într-o lădiță douăsprezece lămii și portocale, apoi îl întrebă pe băiat :

— Ghicește ce-am pus în lădiță ? Și cîte anume ?

Doșimaru, care nu era în stare să ghicească, întrebă încetișor bățul de bambus, iar acesta îi șopti la rîndul lui ceva.

— Doisprezece șoareci ! răspunse Doșimaru, după poața bastonașului său de bambus.

Plin de bucurie că l-a învins pe băiat, vrăjitorul deschise lădița și cînd colo, ce să vezi ? Din toate cutiuțele începură să sară șoareci mărunți. Erau tocmai doisprezece...

Pricepînd că a fost biruit, Doman o luă la fugă. Doșimaru însă ridică deasupra capului perla fluxului și în aceeași clipă un val înalt sosi năprasnic de pe întinsul mării, acoperindu-l cu totul pe Doman. Astfel își găsi sfîrșitul vrăjitorul cel rău.

Doșimaru coborî perla jos de tot :

— Valule, retrage-te, retrage-te !

Valul se trase înapoi, ascultător. Băiatul spuse apoi :

— Măria ta, poruncește să se sape sub colțul dinspre nord-vest al palatului. Acolo vrăjitorul a îngropat un șarpe care varsă neîncetat trei veninuri ucigătoare. Acesta e pricina bolii tale.

Slujitorii împărătești alergară să îndeplinească porunca. Și, într-adevăr, aflară acolo, în pământ, șarpele cel veninos. De cum îl striviră, împăratul se vindecă.

Doșimaru primi o răsplată bogată și se întoarse la casa tatălui său, sprijinit în bățul de bambus.

ULCIORUL FERMECAT

Cîndva, pe insula Miako, trăia un tinăr pescar, pe nume Masaria. Să tot fi avut vreo douăzeci de ani, nu mai mult.

Odată, într-o seară cu lună plină, se duse la țărmul mării să prindă pește. Deodată, undița din mîna lui se îndoi, gata-gata să se rupă.

— Aha, se vede că am prins unul zdravăn !

Masaria își încordă puterile și trase din apă un pește uriaș. De la cap la coadă măsura pe puțin trei *șiaku*¹. Plin de bucurie, voi să-l scoată din cîrlig, dar deodată nu-și mai simți miinile, ca și cum i se făcuseră de lemn sau i le retezase cineva. Îndată căzu la pămînt, pierzîndu-și cunoștința.

Cînd își veni în fire, ia peștele de unde nu-i. În fața lui se ivise însă o fată nemaipomenit de frumoasă.

— M-a apucat noaptea pe drum, spuse ea cu glas limpede și curat ca un clopoțel de argint. Îngăduie să petrec o noapte în bordeiul tău.

— Dar eu trăiesc într-un sălaș strîmt și sărăcăcios, nici n-ai să te poți odihni ca lumea.

— Totuna mi-e, răspunse fata. Vreau doar să mă adăpostesc de ploaie și de frigul nopții. Găzduiește-mă o noapte, rogu-te.

¹ *Șiaku* — unitate de măsură japoneză, egală cu 30,30 cm.

Masaria o călăuzi pe fată la coliba lui, iar inima i se zbătea puternic în piept, căci în viața lui nu mai văzuse asemenea frumusețe.

Petrecură împreună noaptea, iar a doua zi dimineața, cînd pescarul deschise ochii, frumoasa pierise ca luată de vînt.

Mult timp nu putu s-o uite tînărul pescar. În fiecare seară se ducea la malul mării, dar ea nu se mai arătă.

Într-o dimineață, Masaria aruncase năvodul în apă și aștepta liniștit pește. Deodată, ce-i văzură ochii! Pe valuri se clătina o bărcuță cioplită dintr-un trunchi de copac, iar în ea se aflau doi băiețandri *kappa*¹. Aveau trupul acoperit cu solzi, iar ochii bulbucați, ca la peștii cei mari.

— Tată! Bine te-am găsit, tăicuțule drag! strigară ei, apropiindu-se.

Grozav se mai miră Masaria:

— De ce-mi ziceți astfel? Ce fel de tată vă sint eu? Doar voi sinteți *kappa*, fiii apelor!

— De ce te lepezi de noi? Oare acum doi, trei ani, n-ai cunoscut-o pe măicuța noastră? Il întrebară ei cu o îndrăzneală nefirească vîrstei lor. De pe urma acelei nopți am venit noi pe lume. Sintem frați gemeni.

— Dacă-i așa, atunci șinteți cu adevărat copiii mei. Dar unde se află mama voastră?

— Pe fundul mării, în palatul stăpînitorului dragonilor.

— Așa să fie oare?

— Crede-ne, tată. Ea ne-a trimis după tine.

Auzind una ca asta, Masaria nu mai stătu pe gînduri. Își îmbrățișă copiii și se cufundă împreună cu ei în

¹ *Kappa* — ființă fantastică, duh al apei în mitologia niponă. Conform credinței populare, este scund, acoperit cu solzi, are ochii bulbucați, iar între degete membrane. Pe cap are o coronită de păr, iar la mijlocul acesteia o gropiță umplută cu apă. Dacă apa se varsă cînd el se află pe uscat, *kappa* își pierde forța. În vechime, înecurile oamenilor și animalelor erau atribuite capriciilor rele ale acestor duhuri ale apei.

valuri. Cît ai clipi, ajunseră dinaintea porților palatului de sub ape.

— Mamă, mamă, l-am adus pe tata ! strigară băieții.

Porțile de coral roșu ale palatului se deschiseră vuind. În sunetele unei muzici line, înconjurată de o ceață de slujitoare frumoase și înveșmîntată în straie strălucitoare, îi ieși în cale însăși prințesa Otohime, fiica stăpînitorului dragonilor.

— Bine-ai venit ! îi spuse. Te aștept demult...

Otohime luă mîna lui Masaria în mîna ei asemănătoare cu un pește alb și îl călăuzi prin palat. Toate cămările erau pline cu podoabe de coral roșu, negru, alb și azuriu. Prin pereții de cleștar străveziu se vedeau plutind pești pestriți ; nemaivăzute vietăți de apă priveau la ei.

— De mult voiam să mă întîlnesc cu tine, spuse Otohime. Din iubirea noastră s-au născut doi fii. Rămii cu noi în palatul acesta. Vom trăi nedespărțiți pentru totdeauna.

Masaria privea în jur fermecat și nu putea să scoată o vorbă. Otohime îl duse în sala de ospete, unde se afla pregătită o masă îmbelșugată, cu bucate de soi. Slujitorii-pești turnau vin în cupe.

Samisene, kotouri¹, flaute și tobe începură să cînte cu foc. Mesenii se apucară să dănțuiască plini de voieșie. Ici vedeai bălăbănindu-se un crab, dincolo o caracatiță se schimonosea în fel și chip. Masaria se minuna și rîdea cu lacrimi.

Trecură astfel cinci zile. Dar veșnica sărbătoare începu să nu-l mai bucure pe tînărul pescar. I se făcuse deodată dor de pămînt, de oameni... Copiii băgară de seamă că

¹ *Samisen* — instrument de tipul ghitarei, avînd un gît lung și trei coarde. Corpul instrumentului era căptușit cu piele de șarpe. *Citera-koto* — un instrument muzical vechi, pe care se cînta prin ciupirea strunelor. Fetele din lumea aristocratică erau obligate să învețe a cînta la *koto*. Corzile (de cele mai multe ori treisprezece la număr) erau fixate pe un rezonator lung.

tatăl lor are chipul posomorit, că umblă mereu abătut și-l întrebară :

— Nu te simți bine la noi, tată ? Ni se pare nouă că ai vrea să te întorci pe pământ...

Masaria rămase uimit :

— Nu degeaba se spune despre copii că au darul ghi-citului ! Greu îmi este aici, pe fundul mării... Ajutați-mă să mă întorc în lumea mea.

— Dar mama ce-are să zică ?

— O voi ruga eu însumi să-mi îngăduie să plec.

— Da, e mai bine să-i spui tot ce ai pe inimă. Dar fii cu luare-aminte : la despărțire, ea va voi să-ți dăruiască ceva, drept amintire. Tu să nu-i ceri alt lucru decât micul ulcior albastru. Aceasta e comoara cea mai de preț din palat, îi destăinui unul dintre băieți, călăuzindu-l apoi la Otohime.

— Am aflat totul de la copiii noștri, spuse Otohime. Așadar vrei cu orice chip să te întorci pe pământ ?

— N-am încotro. Mă obișnuisem să trudesec în fiecare zi. Stînd așa, de pomană și fără griji, am început să mă simt stingher, mă roade tristețea. Eu sînt făptură pămînteană și trebuie să mă întorc pe pământ.

— Dacă-i așa, atunci ce să mai lungim vorba. Du-te sănătos. Dar la plecare vreau să-ți dăruiesc ceva. Alege orice îți va plăcea din tot ce vezi în jurul tău.

— Bine, atunci dă-mi acest mic ulcior siniliu.

Otohime se încruntă, dar apoi zîmbi :

— Acest ulcior e o comoară neprețuită. Dar pentru tine, dragul meu Masaria, fac orice jertfă, nu-mi pare rău de nimic. Al tău să fie ulciorul și să-ți amintească de mine totdeauna.

Și zicînd acestea, îi dădu ulciorul albastru.

Tînărul pescar își luă rămas bun de la soție, își îmbrățișă feciorii și într-o clipă se pomeni iarăși pe țărmul insulei Miako. Porni către satul lui, dar cînd ajunse acolo, ce să vadă ! Cit de mult se schimbase totul... Părea

o aşezare străină. Dacă n-ar fi fost munţii şi râul, n-ar mai fi recunoscut nici măcar locurile. Masaria îşi căută coliba, dar nu mai rămăsese nici urmă din ea. Acolo unde fusese casa lui, creşteau acum lanuri înalte.

Mai să nu-şi creadă ochilor tânărul pescar. Oare nu cumva totul fusese un vis ? Deodată văzu venind pe drum un bătrîn încărunit şi gîrbov, care mergea sprijinit într-un toiag. Îl opri şi-l întrebă :

— Eu sînt pescar de pe-aici şi mă numesc Masaria. Am petrecut cinci zile în palatul stăpînitorului dragonilor şi iată, acum, la întoarcere, nu-mi mai recunosc satul. Cum de s-a schimbat totul atît de mult ?

— Masaria, spui ? Într-adevăr, a fost un pescar cu numele ăsta printre noi. Numai că au trecut cincizeci de ani de cînd a plecat pe mare şi nu s-a mai întors. Dar tu nu cumva eşti vreo stafie ? Piei, arătare !

Şi bătrînul ridică toiagul apărîndu-se de Masaria. „Ciudată întîmplare !“ îşi spuse Masaria şi porni poticnindu-se, cu paşi nesiguri, către vechea baltă de la marginea satului. Dar aplecîndu-se peste luciul apei nu mai văzu chipul unui tînăr de douăzeci de ani... Din oglinda bălţii îl privea un moşneag încărunit, plin de zbîrcituri, aidoma cu cel pe care-l întîlnise.

— Vai mie, ce nenorocit sînt ! Doar cinci zile am petrecut în palatul stăpînitorului dragonilor, dar pe pămînt, în acest timp, s-au scurs cincizeci de ani ! Mi-am irosit tinereţea...

Desnădăjduit şi furios, Masaria zgîlţii micul ulcior azuriu. Ceva plescăi înăuntru. Scoase capacul şi din ulcior se răspîndi un miros puternic de vin vechi.

— Aha, trebuie să fie un vin de soi, tare şi înmiresmat. De necaz am să-l beau pe tot !

Duse ulciorul la buze, răsturnîndu-l cu fundul în sus şi sorbi băutura pe nerăsuflăte. Vinul i se strecură în trup ca o undă fierbinte. Îşi pipăi obrazul cu miinile : faţa îi devenise iarăşi netedă, ca odinioară.

Masaria se privi în oglinda bălții și tresări de bucurie :
— Am din nou douăzeci de ani ! Va să zică, iată de ce mi-au spus copiii că acest ulcior e o comoară neprețuită... Păcat însă că am băut totul dintr-o dată.

Clătină ulciorul, dar înăuntru vinul gilgăia din nou.
— Ia te uită, minune după minune ! Înseamnă că poți să bei din el cât poțestești, vinul ăsta nu seacă niciodată, ca apa dintr-un izvor.

Mai să-și piardă firea de atîta fericire. „Înseamnă că le voi fi oamenilor de mare ajutor, își zise. Vinul o să ajungă pentru toți.“

Începu să cutreiere insula și pretutindeni le povestea oamenilor pățaniile sale. Bătrînii sorbeau din vinul acela și întinereau pe dată. Bolnavii gustau din el și se lecuiau. Vestea acestor minuni se răspîndi repede în toate insulele din preajmă. Oamenii veneau fără încetare la casa lui Masaria, care singur, care sprijinit, care purtat pe sus.

Dar adevărată e zicala care spune : între bucurie și tristețe e un perete subțire de tot.

Odată, la Masaria veniseră de trei ori mai mulți oameni ca de obicei. După o vreme el se culcă să doarmă, căci era frînt de osteneală. Dar abia ațipise, că în poartă răsunară bătăi atît de puternice, de parcă ce-i de-afară voiau s-o facă țandări :

— Hei, Masaria, deschide ! Dintr-o insulă depărtată am adus cu barca un om bolnav. Abia mai răsuflă. Dă-i să bea din vinul tău tămăduitor. Hai, deschide poarta mai repede, că moare ! Dacă nu deschizi de bună voie, să știți c-o spargem !

Masaria se sculă din pat frecîndu-se la ochi :

— Ce-i gălăgia asta ? ! Auzi obrăznicie ! Eu îi dau să bea oricui îmi cere din vinul vrăjit adus de la palatul stăpînitorului dragonilor și nu cer nici o plată pentru asta. Iar voi, în loc să-mi fiți recunoscători, dați năvală în casa mea la miezul nopții și nu mă lăsați să mă odihnesc. Frumos mă mai răsplătiți pentru bunătatea mea ! Cu ce

m-am ales eu în afară de osteneală și necazuri ? Din cauza acestui ulcior blestemat n-am liniște nici ziua, nici noaptea. Lua-l-ar naiba !

De cum rosti aceste vorbe, ulciorul se sparse în două. Cioburile se prefăcură în două lebede albe și porniră în zbor către mare. Țipînd ca ieșit din minți, Masaria se repezi după ele să le prindă. Însă lebedele care străluceau în lumina lunii pieriră filfiind din aripile lor albe.

În aceeași clipă Masaria se schimbă iarăși într-un moșneag gîrbovit. Și toți oamenii căroră vinul vrăjit le dăruise tinerețea deveniră din nou bătrîni. Bolnavii tămăduiți cu vinul din ulcior muriră pe dată.

Iată ce s-a întîmplat în vremurile de odinioară.

CENUȘARUL

Demult, demult de tot, trăia în ținutul Omura un bărbat cu nevasta lui. După cîteva ani de căsnicie li se născu un fecior pe care-l numiră Mamicigane. Dar nici nu împlinise băiatul trei ani, cînd maică-sa muri. Tatăl fu cuprins de tristețe, dar după o vreme durerea i se risipi și își aduse în casă o nouă soție. Mama vitregă nu-l îndrăgea defel pe băiat, însă față de tatăl acestuia își ascundea cu grijă adevăratele simțăminte.

Cînd Mamicigane împlini nouă ani, tatăl plecă pentru trei luni la Edo¹. Înainte de a porni în călătorie îi spuse nevestei :

— Cît lipsesc eu, poți să nu faci nici o treabă. Un singur lucru să nu uiți însă : să-l piepteni pe Mamicigane în fiecare zi.

Mama vitregă își petrecu bărbatul pînă la corabie, apoi se întoarse acasă și îi porunci băiatului :

— Du-te în pădure și taie lemne !

Mamicigane plecă și se întoarse cu o grămadă mare de lemne.

— Acum apucă-te și mătură curtea ! îi porunci mama vitregă.

¹ Edo — astăzi Tokio, reședința cîrmuitorului suprem al Japoniei. Din 1868 e capitala țării, adică și reședința împăratului.

Și așa merse ră lucrurile mereu. Nici măcar o singură dată mama vitregă nu puse pieptenele în părul băiatului. Mamigane muncea din greu în gospodărie, neîngrijit, neprimenit și în curind se făcu atît de murdar și cu părul năclăit, încît parcă ar fi fost un cerșetor de pe uliți.

După trei luni, din Edo veni o scrisoare în care tatăl își vestea apropiata sosire. A doua zi de dimineață, Mamigane îi spuse mamei vitrege :

— Măicuță, eu voi merge pe țărmul mării, să-l întîmpin pe tata.

— Bine, du-te înainte. Eu am să mă pieptăn și am să mă gătesc, apoi vin în urma ta. Mai e destulă vreme.

Mama vitregă îl trimise înainte pe băiat, apoi își creștă fața cu un brici ascuțit, se culcă în pat și își trase plapuma peste cap.

Tatăl se dădu jos de pe corabie și rămase uimit văzînd cît de murdar și de nepieptănat este Mamigane.

— Ce-i cu tine ? Parcă nici n-ai fi copilul meu !

— Mama nu m-a spălat și nu m-a pieptănat niciodată, răspunse băiatul.

— Dar unde-i maică-ta ?

— A spus că va veni în urma mea, după ce se gătește și se piaptănă.

Tatăl și fiul o așteptară multă vreme pe țărm. În cele din urmă, văzînd că nu mai sosește, porniră spre casă. Tatăl se miră văzînd că tinăra-i soție zace în pat :

— Ce s-a întîmplat ? Nu cumva ești bolnavă ?

Mama vitregă se ridică puțin și dădu plapuma la o parte. Tatăl strigă îngrozit. Fața femeii era ciopîrțită și plină de sînge.

— Iată ce mi-a făcut fiul tău ! De cînd ai plecat cu corabia m-a asuprit și m-a certat în fiecare zi. Mereu îmi striga : „Mamă vitregă, rea și vicleană !” Iar astăzi s-a repezit la mine și m-a tăiat cu briciul. Mi-e și rușine să-mi mai arăt fața înaintea oamenilor, de aceea n-am venit să te întîmpin.

Tatăl se minie grozav și nu mai stătu să asculte dezvinovățirile băiatului.

— Pleacă din casa mea, fiu nevrednic ! îi strigă. Nu vreau să te mai văd în ochi !

Îl îmbracă pe fecior în hainele scumpe pe care i le adusese în dar din Edo, îl sui în spinarea celui mai bun cal și-l alungă de acasă.

Mamicigane plecă fără să știe nici el încotro. Merse el ce merse și deodată văzu înaintea un riu lung de o mie de ri și lat de un ri. Cercetă la deal, cercetă la vale, dar nu se afla nicăieri nici un vad.

— Hei, bidiviu al lui Mamicigane, ia-o în zbor peste riu !

Băiatul lovi calul cu biciușca și calul zbură ca o pasăre pe malul celălalt. Porni Mamicigane mai departe. Merse el ce merse pînă cînd deodată i se ivi în cale muntele Ibora, cu creștetul încununat de ceturi albe. Cercetă el, dar nu putea să treacă nici prin dreapta piscului, nici prin stînga lui.

— Hei, bidiviu al lui Mamicigane, zboară peste munte !

Lovi calul cu biciușca, dar acesta sforăi și dădu din cap. Îl lovi a doua oară, iar calul se avîntă ca o pasăre peste munte.

Mamicigane merse mai departe și întîlni în cale un bătrîn cu plete albe.

— Moșule, nu știi pe aici pe cineva care are nevoie de un argat ? întrebă băiatul.

— Bogătașul din casa aceea de pe muntele din apus avea treizeci și cinci de argați, răspunse moșul. Astăzi se împlinesc șapte zile de cînd s-a prăpădit unul din ei. Acolo s-o găsi și pentru tine ceva de lucru. Numai că tare ești îmbrăcat frumos pentru o biată slugă...

— Atunci hai să schimbăm veșmintele între noi.

— Cum așa, feciorule ? Cine a mai auzit să schimbi o îmbrăcămintă atît de bogată pe niște zdrențe ca vai

de lume ! Mai bine ține bundița asta veche. Ți-o dau pe degeaba.

— Moșule, aș fi făcut schimbul ăsta fără nici o părere de rău. Dar dacă tu vrei să-mi dai bundița, măcar dă-mi și lădița ta. O să-mi ascund în ea hainele cele bune.

Moșul se învoi. Băiatul îmbracă zdreanța de bundiță, iar hainele cele mîndre precum și șaua lui frumoasă, le ascunse în lădiță. Lăsă calul să pască în voie într-un desiș de bambuși, iar el se duse la bogătașul de pe muntele din apus și-l rugă :

— Primiți-mă și pe mine slugă.

Bogătașul îl primi și Mamicigane începu să muncească în gospodăria acestuia. La început îl trimiseră să cosească fîn pentru vite. După o vreme, Mamicigane îi spuse stăpînului :

— Treaba asta nu-i pentru mine. Mi-au ostenit brațele. de tot. Mai bine puneți-mă să mătur curtea.

Stăpînul îl trimise să măture curtea. Dar în curînd, argatul se înfățișă iar :

— Nici treaba asta nu-mi este pe plac. Uitați-vă ce bătăturei am făcut la mîini ! Mai bine dați-mi șapte oameni drept ajutor, iar eu o să meșteresc niște cuptoare în care veți putea găti mîncarea pentru toți ai casei deodată. Nu ca acum : unii mănîncă, iar alții așteaptă flămînzi, pînă li se lungesc urechile.

— Fie, n-ai decît să încerci, flăcăule.

Îi dădură ajutoarele cerute și băiatul se apucă de treabă. Unii cerneau nisipul, alții zideau pietrele, unii cărau căldări cu apă, alții tocau paiele și alții frămîntau lutul. În scurtă vreme înălțară șapte cuptoare bune, în care puteau să fiarbă orez în șapte cazane, săturîndu-i deodată pe toți ai casei.

Pînă atunci, mîncarea de dimineată se nimerea să fie gata abia spre amiază. Cea de prînz era gata doar în amurg, iar cina o sfîrșeau abia pe la miezul nopții. Acum însă, chiar la ivirea zorilor, orezul era gata pentru toată

lumea. Nu se ridica bine soarele pe cer, că mîncarea de prînz era gata. Abia prindea să se întunece, și cina aburea în cazane. Oamenii erau totdeauna sătui și mulțumiți.

Iar de atunci, Mamicigane nu mai făcea altceva decît să pună lemne pe foc. Oamenii îl porecliseră Cenușarul, fiindcă era mereu plin de cenușă și funingine.

Bogătașul se bucura :

— Ehei, bun fochist am mai găsit ! îl lăuda el. Rămii la mine cît îți va fi voia, flăcăule.

Trecu astfel destulă vreme. Într-o zi, bogătașul spuse :

— Mîine, la templu, va fi o sărbătoare plină de strălucire și se vor da reprezentații¹. Ne vom duce cu toții să privim. Tu pregătește-ne mîncare pentru drum.

A doua zi, abia se luminase că Mamicigane sfîrșise de fierț orezul. Stăpînul îl chemă și-i spuse :

— Vino și tu cu noi, Cenușarule.

— Astăzi se împlinesc trei ani de la moartea mamei mele, răspunse flăcăul. Nu pot merge într-un loc unde oamenii se veselesc.

— Prea bine. Atunci rămii să păzești casa.

Stăpînul, cu neamurile lui și cu toți slujitorii, porniră spre templu. Se adunaseră acolo o mulțime de curioși, cită frunză și iarbă. Însuși prințul cîrmuitor al acelor ținuturi venise să se bucure și el de priveliște. Oaspeții mai de vază se suiseră cu toții pe o podișcă de lemn, cu acoperiș înalt, de mătase.

Mamicigane se spală bine pînă se făcu alb, își scoase din lădiță hainele cele frumoase, se îmbracă, se încălță, apoi își chemă calul din cîmpia cu bambuși. Calul sosi

¹ Din timpuri străvechi, pe lingă templele japoneze, cu scopul de a atrage pelerinii, se organizează spectacole în aer liber, sub un acoperămint special amenajat, sau într-o clădire simplă de tipul unei barăci, unde se joacă mistere și farse, se execută dansuri și se face teatru de păpuși. Asemenea spectacole stau la origina teatrului japonez.

îndată la porunca stăpînului. Mamicigane îl înşeuă, se urcă în spinarea lui, apoi strigă :

— Hei, bidiviu al lui Mamicigane, porneşte degrabă în zbor !

Lovi calul cu biciuşca, iar acesta zbură ca o pasăre şi se opri chiar lîngă podişca de lemn, în partea dinspre miază-noapte a acesteia. Toţi privitorii strigară într-un glas :

— Uitaţi-vă, uitaţi-vă ! Un zeu luminos a coborît la noi din văzduh. Închinaţi-vă înaintea lui !

Se ridicară cu toţii de la locurile lor şi împreunîndu-şi mîinile ca pentru rugăciune se închinară înaintea Cenuşarului. Stăpînul lui Mamicigane se închină şi el ca toată lumea, dar fiica bogătaşului, care avea ochi ageri, îşi spuse în sine : „Păi ăsta e chiar Cenuşarul nostru ! Il cunosc fiindcă are un semn negru pe urechea stîngă.“

Fata rîse cu şiretenie, dar îşi plecă şi ea capul înaintea Cenuşarului.

După o vreme Cenuşarul se întoarse grabnic acasă, îşi lăsă calul să pască în desişul de bambuşi, îşi ascunse hainele cele bune în lădiţă, apoi îmbrăcă iute zdrenţele lui de totdeauna. Făcu focul în toate cele şapte cuptoare şi se culcă pe un morman de cenuşă, punîndu-şi sub căpătîi o legătură de vreascuri.

Nu tîrzie vreme stăpînul se întoarse împreună cu ceilalţi.

— Cenuşarule, hei, Cenuşarule, deschide poarta !

Cenuşarul deschise poarta, iar stăpînul îi zise :

— Păcat că n-ai mers cu noi. Astăzi a coborît acolo din văzduh un zeu luminos, de-o frumuseţe nemaivăzută şi toţi s-au închinat înaintea lui.

— Rău îmi pare. Dacă-aş fi ştiut că se întîmplă asemenea minune aş fi mers şi eu cu voi.

— Poimîine o să mergem din nou la templu. Scoală-te mai devreme şi pregăteşte-ne mîncare pentru drum, îi porunci iarăşi stăpînul.

În ziua hotărîtă, Cenuşarul se sculă în zori, fierse orez mai mult ca de obicei, îi hrăni pe toţi şi le dădu să aibă şi pentru drum. Stăpînul îl îmbie din nou :

— Vino şi tu cu noi, Cenuşarule.

— Nu pot. Astăzi se împlineşte un an de la moartea bunicului meu. Nu pot merge acolo unde se veselesc oamenii. Voi rămîne să păzesc casa.

Cenuşarul îi petrecu pe toţi, se spală în grabă, se îmbracă frumos şi cînd să pună şaua pe cal, fiica stăpînului intră în curte, prefăcîndu-se că şi-a uitat sandalele acasă.

Nemaiavînd încotro, Cenuşarul îi spuse :

— Urcă şi tu cu mine pe cal.

Fata se sui pe cal în spatele lui Mamicigane. Calul săltă în zbor şi se opri chiar lingă podişcă, în partea de răsărit a acesteia. Atunci, Cenuşarul-lîvi din nou calul cu biciul şi strigă :

— Hei, bidiviu al lui Mamicigane, avîntă-te în zbor !

Calul se înalţă uşor ca o pasăre, sări peste acoperiş şi se opri lingă podişcă, în partea ei dinspre apus. Toţi privitorii strigară :

— Uitaţi-vă ! Din văzduh a coborît o pereche zeiască !

Şi se închinară plini de respect înaintea Cenuşarului şi a fetei.

Iar Cenuşarul cu fata bogătaşului se întoarseră degrabă acasă. Flăcăul dădu drumul calului să pască în desişul de bambus, îşi lepădă hainele cele scumpe, aţîta focul în cuptoare şi se tolăni pe o grămadă de cenuşă, să se odihnească. Iar fata se ascunse în cea mai depărtată odaie a casei, prefăcîndu-se bolnavă.

Peste puţină vreme se auziră strigăte :

— Hei, Cenuşarule, deschide poarta !

Flăcăul deschise poarta. Stăpînul grăi :

— Mare păcat că n-ai mers nici astăzi cu noi ! Ai fi avut ce vedea. O pereche de zei strălucitori a coborît din văzduh şi ne-am închinat înaintea lor.

— Într-adevăr, rău îmi pare că am rămas acasă, răspunse Cenușarul.

Bogătașul începu să-și caute fata prin toate odăile. O află zăcînd în pat, bolnavă. În casă se iscă zarvă mare. Voiră să trimită îndată după vraci, dar fata le spuse :

— N-am nevoie de nici un vraci. Chemați-o mai bine pe preoteasa-*miko*¹.

Chemară trei preotese *miko* și le porunciră să ghicească ce are fata. Se gîndiră ele o vreme apoi spuseră :

— Pe fiica voastră a răpus-o o boală grea, care nu se va tămădui atît de curînd.

Dar fata le spuse :

— N-ați fost în stare să ghiciți adevărul. Chemați altă preoteasă, pe aceea care s-a arătat nu demult pe meleagurile noastre.

O chemară și pe aceea. Preoteasa se uită la fată, apoi rosti :

— Asta nu-i boală trupească, ci de dragoste. Fetei i-a căzut drag unul dintre argații voștri. Puneți-i în mină o cupă cu vin și lăsați-o să i-o dea aceluia pe care-l va alege.

Bogătașul o ascultă. Îi dădu fetei o cupă cu vin și le porunci tuturor slugilor să treacă în șir pe dinaintea ei. Trecură astfel treizeci și patru de slujitori, dar nici unuia dintre ei, fata nu-i întinse cupa.

— Nu mai e nici o slugă prin casă ? întrebă bogătașul.

— Păi, au trecut toate. Numai Cenușarul cel zdrențaros a rămas lingă cuptoarele lui.

— Dacă te gîndești, și el e om, ca și voi. Spuneți-i să treacă și el. Dar mai întii, să se curețe și să se prime-nească.

¹ Preotesele — *miko* execută în templele șintoiste dansuri sacre. Ele se mai ocupă de asemenea cu ghicitul și cu descîntatul bolilor.

Stăpînul îi trimise Cenuşarului o haină veche. Cenuşarul se scaldă cu apă fierbinte, se şterse cu haina căpătată în dar şi o aruncă în cocina porcilor.

Auzind aceasta, stăpînul îi trimise o haină nouă-nouă. Dar Cenuşarul se şterse şi cu asta, lepădînd-o ca pe-o otreapă, în spatele grajdului. Atunci, stăpînul îi trimise un veşmînt de sărbătoare, cusut cu fir, dar Cenuşarul îşi şterse picioarele cu el şi-l aruncă la gunoi.

Apoi scoase din lădiţă hainele lui cele mindre, se îmbracă în ele şi se avîntă pe spinarea calului.

De cum îl văzu bogătaşul pe tînărul cel frumos şi strălucitor, îl luă de mină, călăuzindu-l cu respect în odaia de oaspeţi. Boala fetei pieri ca luată cu mîna. Ea îi întinse bucurasă cupa cu vin alesului ei.

— Fata mea are ochi mai ageri decît mine, zîmbi bogătaşul. Primeşte, rogu-te să-mi fii ginere.

Făcură nunta. Trei zile încheiate ţinū petrecerea, iar într-a patra Mamicigane îi spuse socrului său :

— Îngăduie-mi să lipsesc trei zile. Vreau să-mi văd tatăl.

Dar socrul îi răspunse :

— Nu, pentru trei zile nu mă-nvoiesc. Îţi ajunge o singură zi, de dimineaţa pînă seara.

Mamicigane îşi luă rămas bun de la tînăra-i soţie, care-l întrebă :

— Ce cale ţi-ai ales ? Vei merge pe ţărmul mării sau de-a dreptul peste munţi ?

— Pe ţărmul mării mi-ar trebui trei zile ca să mă duc şi să mă-ntorc. Tatăl tău însă nu mi-a îngăduit să lipseşc decît o singură zi. Aşa încît o voi lua de-a dreptul peste munţi.

— Dacă vei merge peste munţi, spuse soţia, fii cu luare-aminte. Pe coama calului şi pe oblînc vor cădea o mulţime de dude. Oricît te-ar chinui setea pe drum, tu să nu te atingi de ele. Numai una dacă vei gusta, nu ne vom mai revedea nicicînd în această viaţă.

Mamicigane o luă de-a dreptul peste munți, iar pe oblic fi căzură o mulțime de dude. Tare erau coapte și mustoase ! Flăcăul își aduse aminte de sfatul soției sale și o vreme se ținu tare. Era însă o arșiță cumplită. Către amiază i se făcuse atît de sete, încît i se umflase limba în gură. Mamicigane nu mai putu să rabde și mîncă o dudă. Deodată răsufllarea i se opri și trupul i se prăvăli pe grumazul calului. Simțind că stăpînul lui e mort, calul începu să sforăie și zbură ca o pasăre peste munți. Zburînd către creastă își îndoi picioarele din față. Coborînd povîrnișul își îndoi picioarele dinapoi. Și astfel își aduse stăpînul la porțile casei unde se născuse. Ajuns acolo, necheză de trei ori, cu adîncă jale. Tatăl lui Mamicigane auzi și ieși afară :

— Dar acesta e calul fiului meu ! De ce oare nu aud glasul lui Mamicigane ? Du-te de vezi ce se întîmplă !, o trimise el pe soție.

Soția deschise poarta. În aceeași clipă calul se repezi la ea, sugrumînd-o cu dinții. În poartă se arătă tatăl lui Mamicigane.

— Oo, cîtă jale ! Sărmanul meu fecior ! Ai plecat teafăr de la mine și iată, te întorci acum fără viață...

Puse trupul lui Mamicigane într-o butie cu vin și-l acoperi cu capacul.

În acest timp, soția lui Mamicigane se frămînta plină de îngrijorare :

— Dacă aș ști unde a plecat soțul meu, aș porni pe urmele lui. Iată, a trecut o zi, au trecut două, trei și el tot nu s-a întors. Nu cumva mi-a încălcat povața și a mîncat din dudele ucigătoare ?

Soția luă cu sine trei măsuri de apă vie și porni iute ca vîntul peste munți. Străbătu calea mai repede decît bidiviul cel năzdrăvan al lui Mamicigane și iată că ajunse la porțile unei case străine.

— Nu-i aici casa lui Mamicigane ? întrebă ea.

— Ba da, aici este, numai că Mamigane nu se mai află pe lumea asta, îi răspunse cu mîhnire tatăl flăcăului.

— Arătați-mi-l, vreau să-l văd chiar așa, mort, se rugă soția.

— Nu pot să-mi arăt feciorul unei femei străine.

— Dar eu nu-i sînt străină ! Îmi este bărbat și abia patru zile au trecut de cînd a plecat de-acasă și nu s-a mai întors.

— Dacă-i așa, iartă-mă.

Tatăl scoase trupul lui Mamigane din butea cu vin și i-l arătă nurorii.

Mamigane arăta de parcă ar fi fost viu, doar că nu răsufila. Soția îi spălă trupul cu apă curată, de izvor, apoi îl stropi cu apă vie. Mamigane deschise ochii și întrebă:

— Am dormit oare somnul de dimineată ? Sau cel de seară ?

— Nu, n-ai dormit nici somnul de dimineată, nici cel de seară, îi răspunse tînăra soție. Ai dormit somnul morții, fiindcă nu m-ai ascultat și ai mîncat din dudele ucigătoare. Dar iată, eu te-am stropit cu apă vie și ți-am întors suflarea în trup. Să mergem acum.

Tatăl lui Mamigane se împotrivi :

— Acesta e singurul meu fiu. Nu-l voi mai lăsa să plece de lîngă mine.

— Bine, atunci vom rămîne cu tine, tată, spuse tînăra soție.

Dar Mamigane nu voi să primească :

— Un fecior nu poate să aibă doi tați în același timp. Ia-ți un copil de suflet, iar eu voi rămîne pentru totdeauna în casa socrului meu și a nevastei care mi-a scăpat viața.

Tinerii soți își luară rămas bun de la tatăl lui Mamigane și făcură calea întoarsă. Se povestește că ei trăiesc și acum, în fericire și înțelegere deplină.

ACUL VIU, ACUL MORT ȘI CARUL ZBURĂTOR

Trăia cîndva un bogătaș, în casa căruia se păstra o datină veche. Și anume, în cea dintîi zi a noului an, slugile se așezau lingă cămin, în odaia boierească, iar stăpînul le servea cu mîinile lui, dîndu-le să mănînce și turnîndu-le de băut.

Odată, pe cînd slugile sărbătoreau astfel noul an, cu mare veselie, bogătașul le umplu cupele cu vin și spuse :

— Se știe că somnul din cea dintîi noapte a anului este plin de prevestiri. Căutați fiecare să țineți bine minte ce veți visa, ca să-mi puteți povesti mîine. Pentru fiecare vis vă voi dărui cîte-un bănuț de argint.

A doua zi dimineața, stăpînul întrebă :

— Ei, care dintre voi a visat mai frumos ? Haide, povesteți-mi, pe rînd.

Slujitorul cel mai bătrîn, care stătea la locul de cinste, mormăi :

— Să mă ierți, stăpîne, dar am dormit pînă dimineața ca mort. N-am visat nimic ¹.

¹ În credința populară japoneză visul din prima noapte a Anului nou se consideră profetic. Sub cap se pune o ilustrată reprezentînd o *takarabune*, corabie pe care călătoresc șapte zei ai fericirii, iar uneori și *baku* (un fel de tapir), animale fantastice, care, conform aceleiași credințe, înghit visurile rele. Dacă totuși, cineva visa un vis rău, ilustrata era aruncată în rîu. Vi-

Următorul se codi și el, așijderea :

— Eu, aseară, abia închiseseam ochii, iar cînd i-am deschis se și făcuse ziuă. Nici nu știu cînd a trecut noaptea.

Și tot așa, unul după altul, slujitorii îl încredințară pe bogătaș că n-au visat nimic. Dar cel mai tînăr dintre ei, un băiețandru de vreo 15—16 ani, mărturisii :

— Eu am avut un vis tare minunat.

— Nu mai spune ! Uite, ia-ți bănuțul de argint și povestește-mi-l cit mai repede.

— Nu, răspunse slujitorul. E un vis fericit și mi-e teamă că dacă-l spun nu se mai împlinește.

— Îți dau doi bănuți de argint !

Slujitorul clătină din cap, în semn că nu se învoiește.

— Îți dau trei bănuți !

— Nici pentru trei nu-l vînd.

— Tii, dar greu mai cazi la învoială ! Haide, ia patru.

Înfierbîntat, bogătașul creștea mereu prețul, dar slujitorul nici gînd să primească. Pînă la urmă, stăpînul ajunsese să-l îmbie cu douăzeci de galbeni de aur, dar nici atunci tînărul nu se învoi.

Mînios din cale-afară, stăpînul îl puse pe flăcău într-o bărcuță fără pinze și fără visle și îl lăsă în voia valurilor. Îi îngădui totuși să ia cu el niște plăcinte de orez, ca să nu moară de foame prea curînd, și să se chinuiască mai mult.

Bărcuța pluti multă vreme, pradă vînturilor și valurilor, pînă ce ajunsese la o insulă depărtată. Flăcăul coborî pe uscat și băgă de seamă că insula e sălbatică și nelocuită. Doar niște maimuțe își făceau veacul pe-acolo. De cum îl văzură, maimuțele începură să chițcăie :

surile bune nu erau povestite — de teamă că, odată destăinuie, nu se vor mai împlini.

Interpretarea visurilor era foarte la modă, existau „specialiști în visuri” și ghicitori speciali. Se practica chiar vînzarea visurilor ; norocul, în acest caz, se zice că trecea la persoana care cumpăra visul.

— Un om ! Ia uitați-vă, un om ! Înșfăcați-l mai repede ! Să înfigem colții în el, să vedem ce gust are !

Întreaga ceată de maimuțe se năpusti asupra tânărului, care, speriat, începu să arunce în ele cu plăcinte de orez. Maimuțele începură să adune lacome plăcintele, iar el sări iute în barcă și o împinse în larg.

Mînată de vânturi și talazuri, barca pluti din nou cîtăva vreme, pînă ce ajunse la țărmul altei insule. N-apucă bine flăcăul să calce pe pămînt, că din pădure țîșni urlînd o haită de arătări feroase. Pasămite erau niște draci, de felurite soiuri : roșii, albaștri, negri...

— Un om ! Ia uitați-vă, un om ! Demult nu ne-a mai picat o asemenea bucățică gustoasă ! răcniră demonii. Puneți mîna pe el !

Ce să facă bietul flăcău ? Cum să scape de la pieire ? Începu să arunce în ei cu plăcinte de orez, însă dracii nici nu se uitară la plăcinte. Îl înșfăcară zdravăn cu ghearele, gata să-l sfișie. Însă mai-marele lor, tartorul, strigă :

— Puțintică răbdare, fraților ! De mîncat avem timp să-l mîncăm. Să-l întrebăm mai întîi ce vînt îl aduce. Hei, stîrpitură cu chip de om, ai nimerit aici din voia ta, sau, așa, din întîmplare ?

— Nu, n-am venit din voia mea, valurile m-au adus. Stăpînul meu m-a pus într-o barcă fără pînze și fără visle, fiindcă n-am vrut să-i povestesc visul pe care l-am avut în noaptea Anului nou.

— Și ce zici c-ai visat ? Spune-ne și nouă, mai repede !

— Ehe, dar vicleni mai sînteți ! N-am vrut să-i povestesc visul stăpînului meu pentru douăzeci de galbeni, și să vi-l spun vouă pe degeaba ? Nu vi-l spun chiar dacă mă tăiați în bucățele !

Diavolii roșii, albaștri și negri începură să se sfătuiască între ei. Se ciorovăiră ei multă vreme, apoi spuseră :

— Hai să facem un tîrg. Tu ne povestești visul tău, iar noi îți dăm în schimb carul nostru vrăjit.

Dădură fuga în adîncul pădurii și aduseră de-acolo o minunăție de car.

— Îl vezi ? Țsta-i un car fermecat. Dacă-l lovești o dată cu vîrguța asta de fier, zboară o mie de ri, iar dacă-l lovești de două ori, străbate zece mii de ri.

Flăcăul se uită la car și se prefăcu șovăielnic :

— De, știu eu dacă nu cumva mă păcălesc...

Din nou se sfătuiră dracii, cu multă înfocare, și de data asta aduseră două ace lungi :

— Uită-te, bine, omule ! Acesta e un ac al morții. Dacă înțepi cu el un voinic, oricît de zdravăn, acela va muri pe dată. Iar ăsta e un ac al vieții. E deajuns să înțepi cu el un bolnav; că se face sănătos cît ai clipi. Aceste două ace sînt o comoară fără preț; căci ele dau viața și moartea.

— Așa să fie oare ? Atunci, pentru car și pentru acele astea, mă învoiesc să vă povestesc visul meu de Anul nou. Tii, ce strașnic vis am mai avut ! Dar mai întîi vreau să încerc carul vostru, să văd dacă este într-adevăr vrăjit.

Flăcăul luă cele două ace, se sui în car și-l lovi o dată cu vîrguța de fier. Carul se înălță ca o pasăre și porni în zbor. Înțelegînd că au fost trași pe sfoară, diavolii începură să strige ca din gură de șarpe. Însă carul dispăru într-o clipită în văzduh. De necaz, dracii plînseră cu lacrimi mari cît pietrele de moară.

Cazul zbură peste mare, peste munți, și se opri undeva, în mijlocul unor lanuri întinse, de orez. Tînărul îl lovi iarăși cu vîrguța, de două ori. Carul se înălță pînă la nori și pogorî după o vreme într-un sat mare. Prin mijlocul satului curgea un riu. Pe amîndouă malurile stăteau, una în fața celeilalte, două case mîndre, cu acoperișuri de țiglă, iar lîngă una dintre ele se afla o mică ceainărie. Flăcăul intră în ceainărie, să se ospăteze. Deodată auzi răzbătînd din casa vecină o larmă mare, cu plînsete și tînguiri.

— Ce s-a întâmplat acolo ? o întrebă pe stăpina ceai-năriei. Ce nenorocire a dat peste ei ?

— O, nu mă mai întreba, răspunse ea cu tristețe. Vecinului meu cel bogat îi moare singura fată. O, și cât e de frumoasă, sărmana ! Tatăl și mama aproape și-au ieșit din minți de durere. Cîți vraci și tămăduitori n-au chemat, dar nici unul n-a putut s-o ajute...

— Tare mi-e milă de bieții oameni ! Du-te, femeie, și spune-le că în ținutul vostru a sosit un vraci care lecuiește toate bolile. Eu le voi însănătoși fata.

Tatăl și mama se bucurară nespus auzind vestea. Îl duseră repede pe flăcău la patul bolnavei, care zăcea abia răsuflînd. Băiatul o înțepă cu acul viu și parcă-i luă boala cu mîna. Fata sări din pat sănătoasă și voioasă.

Bucuria luă locul durerii. Flăcăul voi să plece, dar părinții fetei nu-l lăsară. -

— Tu ești mintuitorul nostru ! Nu poți pleca astfel !

Nu știau cum să-și arate mai bine recunoștința. Dădură ospete bogate, cu muzică și danțuri. Pînă la urmă, îl rugară să se însoare cu fiica lor. Iar cum flăcăul o îndrăgise pe frumoasa fată, primi s-o ia de soție.

Stăpinii casei de pe partea cealaltă a riului aveau și ei o fată. După o vreme, se întâmplă să cadă și aceasta bolnavă. Ba încă atît de rău, încît părinții pierduseră orice nădejde. Plîngeau întruna, nemîngîiați. Flăcăului i se făcu milă. Veni în casa lor și, cu ajutorul acului vieții, vindecă pe dată copila. Aceasta sări sprintenă și veselă din pat, de parcă n-ar fi fost bolnavă niciodată.

Tatăl și mama fetei nu știau cum să-l răsplătească mai darnic pe lecuitor. Dădură și ei ospete bogate și fel de fel de sărbări. Nici n-ar mai fi vrut să-l lase pe flăcău să plece din casa lor. Pînă la urmă, înduplecat de stăruințele lor, acesta primi să se însoare și cu cealaltă fată.

După o vreme, tînărul căzu pe gînduri : în care din cele două case să se statornicească și să-și ducă viața ?

Neamurile nevestei dintii și neamurile celeilalte se sfătuiră și hotărîră să dureze peste rîu un pod de aur. Astfel, flăcăul începu să trăiască o jumătate de lună într-o casă și jumătate în cealaltă.

Curînd, fama lui de lecuitor se răspîndi în toată Japonia. Mulți oameni a tămăduit el, înțepîndu-i cu acul vieții. Acul morții n-a avut niciodată prilejul să-l folosească, fiindcă nimeni nu-i purta dușmănie.

...Odată, tocmai trecea podul de aur, de pe un mal pe celălalt. La stînga lui păsea frumoasa nevestă dintii, iar la dreapta cea de-a doua, la fel de frumoasă. Sub picioarele lor strălucea nisipul auriu.

Și deodată își aminti că toate acestea le văzuse cîndva aidoma, în visul lui din noaptea Anului nou.

CUM A RĂSPĂLATIT CĂCĂRUL BINELE FĂCUT

Trăiau cindva, la poalele unui munte, un moşneag cu baba lui. Amîndoi aveau inima bună, milostivă.

Odată, într-o seară de iarnă cu nămeţi mari, moşul se duse în pădure, după lemne :

— Tu, nevastă, rămii aici de păzeşte casa şi aşteaptă-mă cu cina.

Tăie bătrînul o grămadă măricică de lemne, o luă în spinare şi începu să coboare muntele. Deodată auzi în apropiere un ţipăt jalnic. Se uită el şi văzu un cocor căzut în capeană. Se zbătea biata pasăre şi se tînguia de parcă ar fi cerut ajutor.

— O, sărmană vietate ! Ai puţină răbdare, te ajut îndată...

Unchiaşul slobozi pasărea din laţ. Cocorul întinse aripile şi porni în zbor. Zbura şi ţipa de bucurie.

Se lăsase întunericul şi bătrînii tocmai se aşezaseră să cineze, cînd cineva bătu la uşa lor.

— Cine-o fi la ceasul acesta ?

Moşul crăpă uşa şi ce să vadă ? În prag stătea o fată frumoasă, cu fulgi de zăpadă aminaţi în plete.

— M-am rătăcit prin munţi, spuse ea. Viscoleşte amar-nic şi potecile nu se mai văd.

— Hai înăuntru, o pofti moşul. Rămii la noi, sîntem bucuroşi de oaspeţi.

— Afară e un ger cumplit, se vede că ai înghețat de tot. Vino de te încălzește la foc, spuse baba.

Fata intră în bordei și se așează lângă vatră. După o vreme spuse :

— Uite că m-am și încălzit. Bunicuțo, nu vrei să te frec pe spinare și pe mâini, să-ți alung oboseala din mădule ?

— Îți mulțumesc, fata mea, ești tare bună. Cum te cheamă ?

— Pe mine mă cheamă O-Țuru.

— O-Țuru... Asta înseamnă fata-cocor ! Frumos nume, se bucură bătrîna.

Purtarea plăcută și blajină a fetei le merse la inimă bătrînilor. Le părea tare rău să se despartă de ea. A doua zi în zori, O-Țuru se pregătea să plece mai departe, dar bătrîni o rugară :

— Noi sîntem singuri, n-avem copii. Rămîi la noi pentru totdeauna.

— Rămîn bucuroasă, căci și eu sînt singură pe lume, răspunse fata. Iar drept răsplată a mărinimiei voastre, o să Țes pentru voi o pînză frumoasă. Un singur lucru vă rog : nu cumva să vă uitați în odaia unde am să lucrez eu.

Fata se apucă de treabă. Din odaia vecină se auzea mereu Țăcănitul războiului : kiri-kara, ton-ton-ton...

A treia zi, O-Țuru le înfățișă bătrînilor un sul de Țesătură nemaivăzut de subțire și frumoasă.

— Ce minunăție ! strigă bătrîna pipăind Țesătura. Nu-ți vine să-ți mai iei ochii de la ea !

Însă moșul se uită la fată și se neliniști :

— Mi se pare mie, O-Țuru, că ai cam slăbit. Uite cum ți s-au supt obraji...

Tocmai atunci se întîmplă să treacă pe-acolo neguțatorul Gonta, care umbla prin sate și cumpăra pînză Țesută în casă :

— Ei, mătușico, n-ai ceva pînză de vînzare ?

— Ba ai venit chiar la timp, neguțătorule, răspunse bătrîna. Ia privește ! A țesut-o fata noastră, O-Țuru. Și desfăcu în fața lui Gonta, cît era de lungă, trîmba de țesătură moale și mătăsoasă.

— O, ce minunăție, ce mîndrețe ! Fata ta e mare meșteră !

Gonta băgă mîna în pungă și scoase cu mîrinimie o grămăjoară de bani, punîndu-i pe masă.

— Galbeni ! Zece galbeni ! strigă uimită bătrîna.

Pentru prima oară în viața lor vedeau aur. O, cît de puternic strălucea la soare ! Și cît era de galben, mai galben decît florile de rapiță !

— Îți mulțumim, fată-cocor, îți mulțumim din toată inima, spuseră. De-acum vom trăi și noi mai omeneste.

Veni primăvara. Soarele începu să încălzească. Zăpezile se topiră. În fiecare zi, copiii din sat se adunau la casa bătrînilor.

— Surioară-cocor, vino cu noi ! De-a ce o să ne jucăm azi ?

— Astăzi, spunea fata, vom colinda pe poteci de munte, prin împărăția zinelor înălțimilor.

Doi dintre copii ridicau brațele, închipuind niște punți, iar fata-cocor cînta cu glas limpede și răsunător :
„Mergem voioși prin împărăția zinelor,
urcînd o cărare șerpuită...”

Copiii treceau într-un șir vesel pe sub punțile acelea arcuite, strigînd către bătrîni :

— Bunicule, bunico, veniți și voi să ne jucăm !

— Ha-ha-ha ! Nu ne mai trageți așa de mîini !

Tare le mai plăcea copiilor să se joace cu fata-cocor !

Dar iată că într-o zi se arătă iarăși neguțătorul Gonta :

— Bună ziua, unchiașule ! Nu cumva mai aveți vreo bucată de pînză ca aceea ? Vindeți-mi-o mie, vă plătesc oricît.

— Nu ! Și nici să nu ne mai ceri. Fata noastră. O-Țuru, n-are voie să țeasă. Lucrul o istovește.

Dar Gonta puse cu de-a sila o pungă de galbeni în palma moșneagului :

— Ține ! Altădată am să-ți plătesc și mai mult. Dar dacă nu te învoiești, o să-ți pară rău. Nu mai cumpăr niciodată pînză de la baba ta, așa să știi ! îl amenință Gonta la plecare.

— Mare năpastă ! Ce-o să ne facem acum ? începură să se căneze moșul și baba.

O-Țuru auzi de dincolo văicăreala lor :

— Bunicule, bunico, nu vă mai frămîntați atita, nu fiți îngrijorați. O să Țes altă bucată de pînză. Dar va fi pentru ultima oară. Atita vă cer : să nu vă uitați în odaia unde voi lucra eu.

Fata merse în odaia alăturată și în curînd se auziră de-acolo bătăile războiului : kiri-kara, ton-ton-ton ! kiri-kara, ton-ton-ton !

O zi, două, trei, răsună întruna Țăcănitul războiului.

— O-Țuru, ajunge, sfîrșește odată ! strigau bătrînii plini de îngrijorare, temîndu-se să nu-și cășuneze vreun rău.

Cînd, iaca, se auzi și glasul lui Gonta :

— Ei, cum merge, e gata pînza ? Vreau s-o văd !

— Nu putem încă să ți-o arătăm. O-Țuru nu ne dă voie să intrăm la ea.

— Ce născocire mai e și asta ? Las' că intru eu fără să-i cer voie !

Gonta deschise larg ușa și îngîină speriat :

— O, dar acolo e un cocor... un co-co-cor...

Într-adevăr, la războiul de Țesut se afla un cocor, cu aripile desfăcute. Își smulgea cu ciocul cele mai fine firicele de puf de pe trup și Țesea pînză cu ele : kiri-kara, ton-ton-ton... kiri-kara, ton-ton-ton...

A doua zi dimineața, copiii veniră s-o cheme pe O-Țuru :

— O-Țuru, vino cu noi ! A nins din belșug, ia te uită... Vino să ne jucăm cu bulgări de zăpadă !

Dar în odaia de lucru totul era tăcut și liniștit.

Bătrînii se speriară. Deschiseră ușa, să vadă ce se întîmplă : înăuntru, nimeni. Întinsă pe război se afla o frumusețe de pînză, cu înflorituri măiestre, iar pe jos văzură împrăștiată o mulțime de pene de cocor.

Către seară, copiii începură să facă larmă în curte :
— Bunicule, bunico, veniți mai repede !

Bătrînii dădură fuga, și ce să vadă ? Pe cer se rotea un cocor. Era același cocor de odinioară. Țipa jalnic, învîrtindu-se deasupra casei. Zbura cu greutate, aproape toate penele îi erau smulse.

— O-Țuru, fata noastră dragă ! o strigară bătrînii, cu ochii scăldați în lacrimi.

Înțeleseră că acesta era cocorul căruia moșneagul îi mintuise viața cîndva și care se prefăcuse apoi în fată. Dar iată că nu știuseră s-o păstreze și s-o ocrotească pînă la capăt...

— O-Țuru, întoarce-te la noi ! o chemară îndurerați.

Dar totul fu în zadar. Cocorul țipă cu adîncă jale, ca și cum și-ar fi luat rămas bun pentru totdeauna. Și pieri în zarea întunecată.

INVÎRTE-TE, BOB DE MAZĂRE !

Trăiau odată un moș cu baba lui. Într-o dimineată, cei doi bătrîni se apucară să deretice prin casă. Baba mătura odaia, iar moșul bucătăria. Tot măturînd el așa, moșul găsi într-un ungher un bob de mazăre și tare se mai bucură :

„Babo, uite ce-am găsit,
Bob de mazăre-aurit !
Pe cîmp dacă-l vom sădi,
Boabe multe-om dobîndi ;
În piuă le-om măcina
Și făină vom mîncea.“

Se sfătuiră ei cum să facă și să dreagă, dar bobul de mazăre lunecă printre degetele unchiașului, căzu pe podeaua de lut și prinse să se rostogolească. Se rostogoli, se rostogoli și nimeri într-o bortă de șoarece.

— Prinde-l, nu-l lăsa ! striga moșul supărat. Ia te uită ce nenorocire ! Numai ce-am găsit și noi un bob de mazăre, rotunjour și dulce, iar el, afurisitul, s-a dus învîrtindu-se... Babo, dă-mi toporul !

Scos din sărite, moșneagul făcea o gălăgie nemaipomenită. Înșfăcă toporul, lărgi cît putu gaura de șoarece, apoi coborî fără zăbavă în vizuina aceea. Merse el ce merse,

pînă se pomeni în adîncul pămîntului. Porni mai departe, cîntînd cît îl ținea gura :

„Bob de mazăre-aurit,
Unde te-ai rostogolit ?
Prin ce loc oi fi ajuns,
Unde mi te-oi fi ascuns ?“

Deodată, văzu la marginea drumului un *Gigio-săma*¹ de piatră.

— *Gigio-sama*, nu cumva ai văzut bobul meu de mazăre ? întrebă unchiașul.

— De văzut, l-am văzut, eu, însă uite care-i păcatul... L-am ridicat de jos, l-am fierț și l-am mîncat, răspunse *Gigio-sama*.

— Ha-ha-ha ! Va să zică, așa s-a întîmplat ! Atunci ce să mai vorbim... L-ai mîncat, să-ți fie de bine. Eu mă întorc acasă.

Moșul dădu să pornească spre casă, lăsîndu-se păgubaș. Lui *Gigio* i se făcu milă de el :

— Stai nițel, moșule. Nu te las să pleci cu mîna goală.

— Și ce-ai putea tu să-mi dai ?

— Un sfat bun : mergi înainte pe drumul ăsta, pînă dai de niște *șioogi*² roșii. Acolo e o gospodărie de șoareci. Șoarecii tocmai se pregătesc de nuntă, pisează orezul în piulițe. Tu dă-le o mîină de ajutor. Apoi pleacă mai departe, pînă dai de niște *șioogi* negre. Acolo e birlogul dracilor. O să-i găsești jucînd arșice. Cîntă de trei ori ca un cocoș, iar dracii o vor lua la fugă, și toți banii lor îți vor rămîne ție.

Moșul îi mulțumi pentru sfat și porni la drum. Merse înainte pînă ce văzu niște *șioogi* roșii.

¹ *Gigio* — zeu, budist, personaj îndrăgit al poveștilor japoneze. Se consideră protectorul copiilor și călătorilor. Statuia lui de piatră e așezată adesea lingă drum. *Sama* — termen de reverență care însoțește numele de oameni.

² *Șioogi* — uși glisante combinate din hîrtie, ca și fusuma.

— Acasă-s gospodarii ? strigă unchiașul.

Șoricioaica-mireasă, îmbrăcată în rochie de nuntă ieși și întrebă :

— Ce vînt te-aduce pe la noi, moșule ?

— Am auzit că faceți nuntă și am venit să vă dau o mină de ajutor la pisatul orezului.

— Păi ai picat tocmai bine, avem mare nevoie de ajutor. Hai înăuntru, moșule !

În casă, totul era rînduit cum nu se poate mai frumos. În cea dintîi odaie se aflau sobițe de bronz, iar pe niște măsuțe roșii, o mulțime de castronașe roșii, lăcuite. Odaia a doua era plină cu halate de mătase. Erau atît de multe halate, că nici nu le puteai număra. În cea de-a treia încăpere se aflau puzderie de șoareci care pisau orez în piulițe de aur curat, cîntînd de zor :

„Pisălogul saltă, bate,
Măcinăm pe săturate !
Dar cînd miaună pisica,
Pe toți ne alungă frica...”

Macină de zor, mireasă,
Fără preget și voioasă,
Că ai mire ca un soare
Și-i stăpîn peste hambare !“

Moșul luă o piuliță și începu să piseze. Își făcea treaba cu spor și cu îndemînare. Șoarecii se bucurară grozav și-i dăruiră două halate de mătase roșie.

Unchiașul luă darurile, le mulțumi șoarecilor și porni mai departe, către adîncurile împărăției subpămîntene. Merse ce merse, pînă dădu de niște *șioogi* negre. De după ele răsuna ciocnetul arșicelor și se auzea zdrăngănit de strune. Pasămite, dracii jucau arșice și se veseleau. Moșul se ascunse în podul grajdului, ca să nu-l zărească tartorii. Cînd se făcu noapte tîrzie, luă vînturătoarea și

începu să bocăne și să troncăne, făcînd o larmă asurzitoare. Apoi strigă din răputeri, aidoma cocoșului :

— Cucuriguuu !

Dracii înlemniră :

— Fraților, nu mai e mult pînă la ziuă ! Țsta a fost primul cîntat al cocoșilor.

Moșul mai așteptă puțin, apoi începu din nou să hodo-rogească vînturătoarea și să cînte cucurigu.

— Văleu, iacă-tă și-al doilea cîntat ! se speriară dracii.

Moșul nu mai zăbovi mult și porni iar tărăboiul, strîgînd din răputeri cucurigu.

Dracii o sfeclică de-a binelea :

— Auziți, au cîntat cocoșii a treia oară ! Ne-am luat cu jocul și am întîrziat prea mult. Să fugim !

Lăsară banii și se puseră pe goană, care încotro. Iar moșul coborî tiptil din pod, luă banii și porni îndărăt spre casă.

Tare bucuroși erau moșul și baba ! Lepădară de pe ei veșmintele cele vechi și prăpădite și îmbrăcară halatele de mătase. Apoi se apucară să numere grămada de bănet. Aurul și argintul clincheteau atît de tare, că se auzea pînă departe. Mînată de curiozitate, o babă de prin vecini bătu la ușă și spuse :

— Acasă sînteți ? Am venit să vă cer niscăi tăciuni, să atîț focul.

Se uită din prag și rămase înmărmurită :

— Să vezi și să nu crezi ! De unde atîta bogăție în casa voastră ?

Moșul îi povesti tot, cum a fost :

— Uite-așa și-așa... Ne-am pricopsit cu o mulțime de bani și cu halatele astea roșii. Vîno să te minunezi și tu.

— Simt cum mă cuprinde pizma, spuse vecina. Mare noroc pe voi ! Dau fuga acasă să-l trimit și pe moșul meu în gaura de șoarece

Alergă acasă cît o țineau picioarele și se apucă să măture prin odaie. Bărbatului îi porunci să măture bucătăria. Dar cu toată străduința lui, acesta nu găsi nici un bob de mazăre.

— Babo, spuse omul în cele din urmă, adu un bob de mazăre din sac.

Bătrîna aduse bobul și unchiașul îl aruncă în borta de șoarece. Își croi apoi drum cu toporul și nimeri sub pămînt. Merse el ce merse și, întocmai cum i se povestise, îl întilni la marginea drumului, pe Gigio-sama de piatră. Moșul îl întrebă :

— N-ai văzut cumva bobul meu de mazăre ? S-a rostogolit pe-aici.

— De văzut l-am văzut eu, dar m-au împins păcatele să-l iau de jos și să-l mănînc.

— Nemernicule ! se oțărî la el moșul cel lacom. Cum ai îndrăznit să înfuleci un bob de mazăre străin ? ! Auzi colo, bunătate de bob ! Cum o să răscumperi acuma paguba care mi-ai făcut-o ? Să-mi dai repede în schimb un maldăr de halate de mătase și un poloboc de bani !

Gigio-sama se posomori, dar îi dete și lui povața cunoscută. Moșul cel lacom porni mai departe cîntînd :

„Bob de mazăre-ndrăcit,
Unde te-ai rostogolit ?
Hoțule, să-mi dai în loc
Aur mult, un poloboc !“

Curînd ajunse la șioogile cele roșii. Din casă se auzea intru-una : „Poc-poc-poc !“. Șoarecii pisau grăunțe în piu-lițele de aur, cîntînd cît îi ținea gura :

„Pisălogul saltă, bate,
măcinăm pe săturate !
Dar cînd miaună pisica,
Pe toți ne alungă frica...“

Moșneagul cel lacom intră în casa șoarecilor și văzu acolo comori nemaiîntîlnite. Peste tot atîrnau halate de mătase roșie, pe măsuțe roșii se aflau mulțime de castro-
nașe roșii, lăcuite, grămezi de bani zăceau prin colțuri. Moșului i se aprinseră ochii de poftă. „Cum aș face să pun mîna pe toate aceste avuții ? se întrebă el. Ia stai, păi e foarte simplu ! N-am decît să miaun ca pisica !” Și începu să miaune din răspuțeri :

— Miaaaau ! Miorlaaaau !

Deodată se stinseră toate luminile din casa șoarecilor. Se făcu un întuneric de-ți virai degetele în ochi. Pieriseră ca prin minune și casa și șoarecii. Moșneagul dibuia cu mîinile în jur, ca orbii. Își urmă drumul așa, pe pipăite, și după ce merse un timp, în calea lui luci o lumină și văzu șioogile cele negre. Dincolo de ele zornăiau arșicele. Moșul se uită printr-o crăpătură și-i văzu pe draci jucînd de mama focului, cu grămada de bani între ei.

„Înseamnă că arătarea aia de piatră nu m-a mințit”, își zise lacomul unchiaș. Și pe furiș, să nu-l simtă încornorații, se sui în pod, cocoșîndu-se pe-o grindă.

Se făcu miezul nopții. „Cred că a sosit clipa !” gîndi moșul. Luă vînturătoarea și începu să facă tărăboi. Apoi strigă tare de tot :

— Hei, împielițaților, a cîntat cocoșul înțîia oară !
Dracii rămaseră încremeniți :

• — Ce-o mai fi și asta ?

„Merge bine treaba !” își zise unchiașul, mulțumit. Și strigă iarăși, cît putu de tare :

— Al doilea cîntat al cocoșilor !

Dracii se holbară nedumeriți, unii la alții :

— Ați auzit ? Iar strigă cineva !

Moșul o luase razna de tot. „Trebuie să-i sperii zdravăn, ca s-o ia la sănătoasa” se gîndi el. Și răcni asurzitor :

— Hei, voi de-acolo ! A cîntat cocoșul a treia oară !

— Al cui o fi glasul ăsta ? se mirară dracii.

— Păi și noaptea trecută ne-ă păcălit cineva, făcînd pe cocoșul, și ne-a luat toți bănișorii !

— Se vede că nu i-au ajuns dacă a venit iar...

— Puneți mina pe el ! Ciomăgiți-l !

Moșul cel lacom se sperie și lunecă de pe grinda podului, gata să cadă în mijlocul dracilor. Dar se agăță cu nasul de un cui și rămase spînzurat, dînd din picioare. Cu toate că era mort de frică, îl apucă risul : „Ha-ha-ha ! He-he-he !“. Tartorii se înfurieră și mai tare :

— Moșneag blestemat, stai că-ți arătăm noi ție !

— Tu ne-ai furat banii, hoțomanule !

Și năpustindu-se asupra lui cu bîtele, îl chelfăniră tare de tot, pînă-l umplură de singe. Moșneagul scăpă cu mare greutate din ghearele lor și porni plîngînd și văicărindu-se către borta de șoarece, să iasă la lumină.

Baba, care se uita în gaură, se bucură nespus :

— Bărbățelul meu se întoarce în halat roșu și cîntă vesel nevoie-mare ! Nu mai vreau să umblu în zdrențe !

Zicînd acestea, lepădă hainele cele vechi și le aruncă în foc.

Așa se încheie povestea.

Vă doresc fericire ! Vă doresc fericire !

ZMEURA DE SUB ZĂPADĂ

Trăia cîndva într-un sat o femeie care avea două fete : cea mai mare, O-Cio, nu era copila ei bună, dar cea mai mică, O-Hana, era carne din carnea ei.

Mama vitregă o îmbrăca pe O-Cio în zdrențe, iar pe fiica ei bună numai în rochii scumpe. Pe propria-i copilă o mîngîia și o răsfața, dar pe cealaltă o bătea și o punea la muncile cele mai grele. O-Tio căra apă, spăla rufe, gătea mîncare... Dar nimic nu era pe placul mașterei, care o ura de moarte pe O-Cio, gîndindu-se întruna cum ar face să scape de ea.

Într-o zi friguroasă de iarnă, mama vitregă și O-Hana se încălzeau la vatră. O-Hana, care se moleșise de atîta căldură, spuse deodată :

— Vai ce cald mi s-a făcut ! Tare aş vrea să mîncînc ceva rece și bun.

— Nu vrei puțină zăpadă ?

— Zăpada n-are nici un gust, iar eu vreau ceva rece și gustos.

O-Hana căzu pe gînduri și deodată bătu din palme :

— Zmeură ! Vreau Zmeură ! Zmeură coaptă, dulce și răcoroasă.

O-Hana era tare încăpățînată. Dacă-și punea ceva în minte, nu se lăsa nicicum pînă nu-i împlineau voia. Începu să se văicărească :

— Vreau zmeură ! Dați-mi zmeură !

Văzînd că nu-i chip s-o împace altfel, maică-sa strigă :

— O-Cio ! O-Cio, vino repede încoace !

O-Cio, care tocmai spăla rufe în curtea din dos, alergă la chemarea mamei, ștergîndu-și mîinile din fugă :

— Pleacă îndată în munți și culege coșul ăsta plin cu zmeură ! îi porunci mama vitregă. Ai înțeles ? Dacă nu umpli bine coșul, nu cumva să mi te-arăți acasă !

— Dar crește oare zmeură acum, în miezul iernii ? întrebă sfioasă O-Cio.

— Crește, nu crește, tu să ții minte : dacă te întorci cu mîinile goale, nu-ți mai dau drumul în casă.

Mama vitregă o îmbrînci pe O-Cio afară și încuie ușa în urma ei.

Fata își puse sandalele de paie în picioarele goale, dar încotro să apuce nici ea nu știa. Iarna în munți nu crește zmeură. Dar nici cu mama vitregă nu te poți pune...

Stătu ea ce stătu pe gînduri, dar pînă la urmă luă coșul și o porni spre munți. Era liniște deplină. Ningeau fulgi mari. Copacii păreau și mai înalți, sub căciulile lor de zăpadă.

O-Cio căuta într-una zmeură pe sub zăpada rece și se gîndea : „Pare-se că mamei mele vitrege i s-a urît să mă vadă trăind pe lume, de aceea m-a trimis aici, ca să pier. Poate că e mai bine să îngheț aici, sub zăpadă. Poate că atunci mă voi întîlni cu măicuța mea adevărată și voi pune capăt suferințelor.“

Pe fată o podidi plînsul. Rătăcî astfel multă vreme, în neștire, fără să-și mai aleagă drumul. Urca povîrnișurile împleticîndu-se și cobora la vale cufundîndu-se în troiene. După o vreme, răpusă de oboseală și de frig, se poticni și căzu. În scurtă vreme zăpada o acoperi, înălțînd deasupra ei o moviliță albă.

Deodată, auzi ca prin vis cum o strigă cineva. O-Cio deschise ochii și zări chipul unui moșneag cu barbă albă, aplecat asupra ei.

— Spune-mi, O-Cio, ce-ai căutat aici pe frigul ăsta ?

— Mama mi-a poruncit să adun zmeură coaptă, răsunse fata abia mișcându-și buzele înghețate. Dacă nu găsesse, nu mă mai pot întoarce acasă.

— Dar ea nu știe oare că iarna nu crește zmeură ? Bine, adăogă moșneagul, nu mai fi tristă. Ridică-te și vino cu mine.

O-Cio se ridică anevoie de jos. Deodată simți că i s-a făcut cald, iar oboseala îi pieri ca prin farmec. Unchiașul pășea voinicește prin zăpadă, iar O-Cio alerga în urma lui. Deodată, minune ! Înaintea ei se întindea o cărare de nea, bine bătătorită, la capătul căreia văzu o mulțime de tufe de zmeură.

— Iată, acolo e zmeură coaptă câtă vrei, spuse moșul. Culege cit poțtești, apoi du-te acasă.

Tufele acelea din luminiș erau încărcate cu boabe roșii de zmeură. Moșul se făcuse nevăzut. „Vai ! se minună O-Cio. Se vede treaba că a fost zeul ocrotitor al acestui munte, dacă mi-a venit în ajutor.“

Apoi își împreună miinile ca pentru rugăciune și se înclină adânc. Umplu repede coșul cu zmeură și alergă spre casă.

— Unde-ai găsit atîta zmeură ? se miră mama vitregă, care pesemne trăgea nădejde că n-o va mai vedea nici-odată.

Bucuroasă, O-Hana se așeză lângă vatră și începu să mănînce repede, boabă cu boabă, alintîndu-se.

— Vai ce gustoasă e ! Ce înmiresmată e ! Se topește în gură, nu alta !

— Ia dă-mi și mie vreo cîteva !

Mama vitregă gustă și plescăi din limbă. Lui O-Cio nu-i dădură nici măcar o boabă. Dar fetei nu-i trecu prin minte să se supere. Nu prea era ea obișnuită cu bunătățile. Curînd o cuprinse osteneala. Se așeză lângă vatră și ațipi.

Deodată, mama vitregă se îndreptă spre ea și, bătînd tare din picior, îi strigă :

— O-Cio ! O-Cio ! Scoală-te !

Zgîlțîind-o de umeri, îi spuse apoi :

— O-Hana nu mai vrea zmeură roșie. Vrea zmeură liliachie ! Pleacă degrabă în munți și adună un coș de zmeură liliachie.

O-Cio se sperie :

— Dar afară e noapte, iar zmeură liliachie nici nu se află pe lume. Rogu-te, nu mă alunga !

— Ce tot îndrugi acolo ? Ești datoră să faci orice pentru sora ta mai mică. Cum ai găsit zmeură roșie, o să găsești și liliachie. Dar nu cumva să te întorci cu mîinile goale, că-i vai de tine !

O îmbrînci fără milă pe fată și încuie ușa în urma ei. O-Cio porni către munți. Făcea un pas, se oprea, mai făcea unul, apoi iar se oprea și plîngea cu amar. Totul era alb în jur, în munți căzuse zăpadă multă. I se părea că visează. Oare nu cumva tot în vis culesese coșul acela cu zmeură ?

Se lăasă întunericul. Undeva se auzeau lupii urlînd. Tremurînd din tot trupul, O-Cio se lipi de un copac.

Deodată auzi o chemare înceată și ca din pămînt se ivi înaintea ei bătrînul cu barbă albă.

— Spune, O-Cio, mamei tale i-a plăcut zmeura ? întrebă el cu blîndețe.

O-Cio se uită la el și izbucnind în plîns, șopti printre suspine :

— De astă dată mama vitregă mi-a poruncit să-i aduc zmeură liliachie...

Moșneagul se împurpură de furie. Ochii îi străluciră :
— Mi-a fost milă de tine, și de aceea te-am ajutat să culegi zmeură roșie. Dar femeia asta e mai rea și mai nesocotită decît credeam eu. Fie, am s-o învăț minte !
Vino după mine...

Moșul porni înainte cu pași repezi. Coborî iute ca vîntul povirnișul unei văi adînci, iar fata fugea, abia ținîndu-se pe urmele lui.

— Privește, O-Cio ! Iată zmeura liliachie !

O-Cio se uită și mai să nu-și creadă ochilor. Zăpada din jur ardea cu flăcări violete. Pretutindeni se vedeau boabe mari și strălucitoare de zmeură liliachie. O-Cio, culesese cu teamă cîteva boabe. Nici pe fundul coșului boabele nu-și pierdeau lumina lor liliachie.

O-Cio umplu coșul și fugi cît o țineau picioarele spre casă. Munții se dădură la o parte ca să-i facă loc. Într-o clipă rămaseră departe, în urmă, și O-Cio se pomeni în pragul casei. Ținînd în mîini coșul cu zmeură ca pe ceva înspăimîntător, strigă cît putu de tare :

— Mamă, deschide ! Am găsit zmeură liliachie !

— Ia te uită ! Zmeură liliachie ! se miră mama vitregă nevenindu-i să creadă.

Pasămite crezuse că pe O-Cio au mîncat-o lupii și cînd colo nu numai că ea se întorsese vie și nevătămată, dar adusese și un coș cu zmeură : zmeură liliachie, cum nu se mai află pe lume. Deschise ușa, lăsînd-o pe fată să intre.

O-Hana se apucă să înfulece la zmeură :

— Vai ce bună e, ce gustoasă e ! Gustă și tu măicuță... Cred că nici zeii nu mănîncă asemenea fructe dulci și înmiresmate.

Își umplură amîndouă gura. Cuprinsă de teamă, O-Cio încercă să le oprească pe soră și pe mama vitregă :

— Măicuță, surioară, prea sînt frumoase fructele astea, prea luminează ciudat... Mi-e teamă că nu e lucru curat, nu mai mîncăți din ele !

Dar O-Hana strigă la ea :

— Tu, una, cred că te-ai săturat mîncînd dintr-astea, acolo, în pădure. Dar pesemne că nu ți-a ajuns, și-ai vrea să le mănînci și pe-ale noastre ! Ba mai puneți pofta-n cui !

Luîndu-se după O-Hana, mama vitregă o alungă pe fată din odaie și nu-i dădu să guste nici măcar o boabă.

Dar n-apucară mama vitregă și O-Hana să sfîrșească de mîncat zmeura, că începură deodată să se facă liliachii, tot mai liliachii, iar către ziuă muriră amîndouă.

Cînd îi veni vremea, O-Cio se mărită și avu doi copii. Multă zmeură roșie, coaptă, culegeau copiii de prin munți, însă pe timp de iarnă nimeni n-a mai găsit zmeură coaptă sub zăpadă.

DE CE E MAREA SĂRATĂ

Demult de tot, în depărtata vechime, trăiau pe lume doi frați. Cel mare era bogat, iar cel mic era sărac. O dată, într-un ajun de An nou, fratele cel sărac se duse la cel bogat, să-i ceară cu împrumut o măsură de orez.

Fratele cel bogat nu voi să-i dea nimic, ba îl mai luă și la ocări, alungindu-l de la ușa lui. Ce să facă fratele cel mic? Porni înapoi către casă, abătut și cu miinile goale. Deodată, pe cărarea de munte pe care mergea, întâlni un bătrîn cu pletele albe ca zăpada.

— Încotro? îl întreabă unchiașul.

— Iată, azi e ajunul Anului nou și eu n-am în casă măcar un pumn de orez ca să-l dăruiesc zeilor aducători de noroc. Degeaba m-am dus la fratele meu cel bogat, că n-a vrut să-mi dea nimic. Mă întorc cu miinile goale.

— Dacă-i așa cum spui, am să te ajut eu. Ia această mangan¹ și du-te în pădure. Este pe-acolo, pe undeva, o peșteră. În peștera aceea trăiesc niște pitici. Ei îți vor cere să guste din mangan și îți vor făgădui pentru ea munți de aur. Dar tu să nu primești. Spune-le că nu vrei altceva în schimb decît rișnița lor.

Zicînd acestea, bătrînul îi dădu fratelui cel sărac o piroșcă-mangan și se făcu nevăzut.

¹ *Manganu* — piroști din aluat dulce cu umplutură de bob gătite în abur.

Fratele cel sărac se duse în pădure și dădu de peștera cu pricina. În jurul ei forfoteau o mulțime de omuleți mici de tot. „Ce-or fi făcînd acolo ?” se întrebă mirat. Uitîndu-se mai bine, văzu o ceată întreagă de pitici care, opintindu-se și poticnindu-se, cărau cu mare trudă un lujer subțire de stuf.

— Stați nișel, stați că vă ajut eu ! spuse fratele cel sărac.

Luă firul de stuf și-l duse în peșteră. Deodată, chiar la picioarele lui, răsună un glas subțirel ca un bîzîit de țîțar :

— Săriți ! Ajutor ! A omorît pe cineva !

Cînd se uită mai bine, ce să vadă ? într-adevăr, fusese cît pe-acî să strivească una din acele făpturi mărunțele. Piticul se zbătea între tocul și talpa sandalei, strigînd și cerînd ajutor. Se aplecă și scoase piticul cu băgare de seamă, ținîndu-l cu două degete.

— Ehe, se minună omulețul, da' puternic mai ești, uriașule ! Cît de greu sînt eu, m-ai ridicat ca pe-un fulg !

În clipa aceea piticul văzu piroșca din mîna fratelui cel sărac și începu să se roage ațîțat de poftă :

— Dă-ne nouă această plăcîntică ! Cere-ne tot ce do-rești în schimbul ei, numai dă-ne-o !

Pe dată, piticii începură să care aur din peșteră. Grăunte cu grăunte, adunară în curînd o movilă întreagă. Dar fratele cel sărac își aduse aminte de ce-l învățase moșneagul și nu voi să primească :

— Nu vreau aur, mie să-mi dați rîșnița voastră.

Piticii mai stăruiră o vreme, dar văzînd că nu e chip să-i schimbe gîndul, îl călăuziră în peșteră. Acolo, într-un ungher, se afla o rîșniță cu pietre.

— Rîșnița asta, îi spuseră, e comoara noastră cea mai de preț. Rău ne pare că rămînem fără ea, dar piroșca ta ne place grozav. Ia-o și stăpînește-o sănătos. Dacă învîrți piatra spre dreapta, îți va măcina tot ce-ți poștește inima. Dacă o învîrți spre stînga, pe dată încetează

măcinișul. Vezi, nu uita niciodată să o întorci spre stînga, altfel nu se mai oprește în veac.

Fratele cel sărac duse rîșnița acasă. Nevasta, care se săturase de atîta așteptare, îi ieși nerăbdătoare în cale :

— Ei, ai adus măcar o mîină de orez ?

— Nu mai întreba nimic, răspunse el, și așterne degrabă un țol, jos pe tatami.

Soția întinse repede un țol pe tatami. Fratele cel sărac puse rîșnița jos și învîrtind piatra spre dreapta, spuse :

— Rîșniță, dă-ne nouă orez ! Rîșniță, dă-ne nouă orez !

Cît ai clipi începură să curgă pe țol boabe de orez, albe și mari.

— Rîșniță, dă-ne nouă pește ! Rîșniță dă-ne nouă pește !

Pe țol începură să cadă pești sărați, mari și frumoși.

Alte multe bucate gustoase le măcină rîșnița ! Abia după ce nu mai pofti nimic, fratele cel sărac învîrte piatra spre stînga și rîșnița se opri. Se așezară bucuroși la masă. A doua zi, omul îi spuse nevestii :

— Destul ne-am chinuit în bordeiul ăsta amărit. A venit vremea să trăim și noi ca oamenii.

Apoi îi porunci rîșniței :

— Rîșniță, rîșniță, fă și pentru noi o casă nouă și frumoasă, cu cămări largi și cu grajd încăpător, iar în grajd să stea legați la iesle șaptezeci și patru de cai. După aceea pregătește cît mai multe plăcinte cu orez și niscai vin bun.

Atunci, fratele cel mic pofti la ospăț pe toți vecinii și toate neamurile. Mult se mai mirară oamenii : „Ultimul sărăntoc din sat a ajuns să ne cheme pe toți la ospăț !”

Firește, fusese poftit și fratele cel bogat. Acesta veni, se uită și mai, mai să nu-și creadă ochilor : „Păi, doar aseară frate-meu a venit să-mi ceară o măsură de orez, iar acum se scaldă în belșug. Cum poate cineva să se îmbogățească astfel într-o singură noapte ? Chiar de-o

fi să crăp, își mai zise el, și tot aflu eu pină la urmă ce s-a petrecut.“

Fratele cel mare chefuia virtos, împreună cu ceilalți, dar privea cu luare-aminte în toate părțile. Oaspeții începură să se pregătească de plecare. Fratele cel mic ținea morțiș să le facă daruri de bîn rămas. Se strecură pe nesimțite în cealaltă odaie, unde se afla rișnița, și învîrti piatra spre dreapta, spunînd :

— Rișniță, rișniță, macină tu dulciuri pentru toți musafirii mei !

Fratele cel mare văzuse totul printr-o crăpătură. „Ehei, își zise, acuma știu eu de unde agonisește prăpăditul ăsta atîta bogăție !“

Gazdele își petrecură oaspeții, apoi se culcară. În casă domnea liniștea. Fratele cel mare se furișă tiptil înăuntru, viri rișnița într-un sac și după ce mai luă o plăcintă și felurite dulciuri, plecă în grabă. Merse astfel pînă la malul mării unde, din întîmplare, se afla priponită o barcă. Aruncă sacul în barcă și vîsli către larg.

„Am să mă duc pe-o insulă depărtată, își făcu el socoteala, iar acolo voi pune rișnița să macine numai și numai pentru mine. Așa voi ajunge cel mai bogat om din lume.“

Barca pluti multă vreme pe mare. Se făcuse ceasul prînzului. Fratele cel mare își aduse aminte că are în sac o mulțime de dulciuri și o singură plăcintă. Se uită la merindele lui și pofți cu strășnicie ceva sărat.

„Am să-i cer rișniței, mai întîi și mai întîi, sare pentru plăcintă.“ Întoarse piatra spre dreapta și porunci :

— Hei, rișniță, macină-mi nițică sare !

Din rișniță începu să curgă un șuvoi de sare albă. Cît ai clipi, fundul bărcii se acoperi cu sare. Stratul creștea și fratele cel mare se afunda în el. Voi să oprească rișnița, dar aceasta măcina de zor : căci uitîndu-se prin crăpătură, nu luase aminte că trebuie să întoarcă piatra

spre stînga, pentru ca unealta vrăjită să-și contenească lucrul.

— Hei, rîșniță, oprește, ajunge ! Oprește-te, blestemat ! striga el deznădăjduit.

Sarea îi ajunsese la genunchi. Barca se cufunda tot mai adînc în apă, iar rîșnița măcina harnică, întruna. Bîldibîc, barca se scufundă și fratele cel mare pieri înecat.

Rîșnița zace și azi pe fundul mării și varsă sare din ea, neîncetat. Va măcina astfel pînă la sfîrșitul veacurilor. Iată de ce apa mării e atît de sărată.

HEI, CRABULE KOSO-KOSO !

Demult de tot, într-o vreme uitată, trăia un moș cu baba lui. Odată, se duse moșneagul în pădure să adune vreascuri. Pe la jumătatea zilei i se făcu foame și se așeză pe malul unui riu să îmbuce oleacă. Apa era limpede și străvezie. Aplecîndu-se să bea, văzu că pe fundul rîului se tirăște o vietate.

— Ia te uită, își zise, păi ăsta e un crab ! De unde s-or fi pripășit crabi pe-aicea ?

Unchiașul aruncă în apă cîteva boabe de orez. Crabul se repezi să le prindă și le ciuguli pe toate, pînă la una. Moșul se uita și rîdea mulțumit. De-atunci, ori de cîte ori venea în pădure, nu uita să-și ospăteze crabul cu cîte ceva. Pasămite bătrînul îndrăgise mica făptură.

„Ce-ar fi să-l iau cu mine, acasă ? se gîndi el într-o zi. Așa o să fim mereu împreună.“

Zis și făcut. Îl duse acasă și-i spuse nevastă-si :

— Babo, ia te uită ce crab am adus !

— E frumos, într-adevăr, răspunse bătrîna. Trebuie să aibă carnea tare gustoasă. O să-l îngrășăm nițel, iar pe urmă îl fierbem și îl mîncăm.

— Ia mai tacă-ți gura, babo ! se sperie moșul. Tu nici nu știi ce mult l-am îndrăgit pe prichindelul ăsta.

Unchiașul pîndi grijuliu să nu-l vadă baba și ascunse crabul în fîntînă. De cîte ori se întorcea din pădure, îl striga voios :

— Crabule, hei, crabule Koso-Koso ! Vino degrabă, sînt eu, moșneagul, iată-mă-s !

De cum auzea glasul moșneagului, crabul se ridica de pe fundul fîntînii, pocnind vesel din clești, iar bătrînul îl ospăta cu ceva de soi, povățuindu-l :

— Crabule, prietene, tare mi-ești drag... De aceea fii cu luare-aminte la ce-ți spun. Dacă te va striga baba mea, nu care cumva să te arăți. E lacomă nevoie-mare și atîta așteaptă, să te înhațe și să te mănince. Numai atunci să ieși la iveală, cînd vei auzi : „Crabule, hei, crabule Koso-Koso, asta-s eu, moșneagul, iată-mă-s !”

Și avea dreptate să se teamă, căci baba se întreba mereu unde o fi ascuns moșul crabul acela gustos și-l căuta pretutindeni, înciudată că nu-l găsește.

Într-o zi, moșul se întoarse acasă și se duse ca de obicei la fîntînă, să-și spele picioarele. Bătrîna băgă de seamă că unchiașul dă din gură ca și cum ar fi vorbit singur. „Ce-o mai fi și asta ?” se gîndi ea. Se apropie tiptil și trase cu urechea. Moșul toemai îi striga crabului :

— Crabule, hei, crabule Koso-Koso, sînt eu, uncheașul, iată-mă-s !

— Va să zică uite unde l-a ascuns ! bombăni baba furioasă. Ei, lasă, că pleacă el miine la pădure, o să mă ospătez împărătește.

A doua zi, n-apucă moșul să se depărteze bine, că baba dădu fuga la fîntînă, strigînd cu glas prefăcut :

— Crabule, hei, crabule Koso-Koso, sînt eu, moșneagul, iată-mă-s !

Auzind vorbele cunoscute, crabul ieși îndată deasupra. Baba se bucură văzînd cît de mare și de gras se făcuse. Îl înșfăcă la iuțea și-l aruncă drept în oala cu apă clocotită. Fierse sărmanul crab pînă se făcu roșu ca focul. Bătrîna se ospăta cu lăcomie din carnea-i fragedă, iar

cojile le aruncă în hîrdăul în care se stringea apa murdară.

Cînd se întoarse moșul din pădure, își chemă prietenul, ca totdeauna :

— Crabule, hei, crabule Koso-Koso, sînt eu, unchiașul, ieși mai degrabă !

Însă crabul nici gînd să se arate. „Ce-o fi cu el ? se întreabă moșul, plin de îngrijorare. Nu cumva o fi fugit ?“

Îl strigă, îl caută peste tot, dar nu-l află nicăieri. Cum ședea el astfel, întristat și nedumerit, pe creanga unui copac din apropiere se lăsă din zbor o păsărică și prinse să ciripească :

— Prea tîrziu te-ai întors din pădure, bunicule ! Carnea crabului e în burtă babei, iar cojile caută-le în ciubărul cu zoaie. Cirip-cirip !

„Multe minuni se mai întîmplă pe lume !“ gîndi moșul. Se uită el în hîrdău, și într-adevăr zări cojile și cleștii crabului. Plin de mîhnire, cu ochii înlăcrimați, le adună și le îngropă în colțul cel mai depărtat al grădinii. Deasupra răsădi o tufă de azalee.

Deșteptîndu-se în zori, primul gînd al moșneagului fu să stropească răsadul, ca nu cumva să se usuce. Merse el în grădină, și cînd colo, ce să vadă ! Tufa de azalee era încărcată cu flori de aur care ardeau și străluceau ca un soare. Tare se mai bucură moșul :

— Babo, hei, babo, vino repede să vezi ! Mi-ai mîncat crabul, nu ți-a fost milă de el, dar eu i-am îngropat cojițele și am sădit deasupra un pomișor de azalee. Ia te uită ce mai flori de aur a făcut ! Trebuie să-l udăm și să-l îngrijim.

Dar nici n-apucă moșul să plece iarăși la pădure, că baba dădu fuga la pomișor :

— Vezi tu acuș, blestematele ! O să-ți smulg toate florile și o să le arunc în vînt !

Dar cînd se uită mai bine, florile azaleei nu mai erau de aur, ci niște biete flori obișnuite.

— Va să zică, îți bați joc de mine, vreasc nenorocit ! strigă ea minioasă. O să te rup din rădăcină și-o să te ard !

Rupse tufa de azalee și-o aruncă în foc.

Cînd se întoarse moșul din pădure, alergă nerăbdător să-și vadă florile de aur. Dar ia pomișorul de unde nu-i ! Întrebă mirat și neliniștit :

— Babo, hei, babo, unde a pierit azaleea mea ?

— Păi da, altă treabă n-aveai decît să răsădești în grădina mea asemenea blestemăție ! răspunse baba cu arțag. Mai, mai să mă scoată din minți. Nu creșteau pe ea flori de aur, ci flori obișnuite. Am smuls-o din rădăcină și am pus-o pe foc.

Ce era să facă moșul ? Întrebă încet, printre lacrimi :

— Spune-mi măcar, unde-ai aruncat cenușa ?

— Nicăieri. E acolo, în vatră.

Moșul adună cu grijă cenușa din sobă. Se simțea mai mîngîiat gîndindu-se că tot a mai rămas ceva din crabul lui iubit. Apoi se duse pe cîmp să împrăstie cenușa. Tocmai atunci se stîrni o adiere de vînt, iar cenușa, prefăcîndu-se într-un nor, se așternu lin pe crengile pomilor. Și, minune ! Pe ramuri începură să înflorească flori de aur. Străluceau la soare de-ți luau ochii.

În clipa aceea se arată din nou păsărica năzdrăvană :

— Moșule, moșule, ciripi ea, nu mai împrăstia cenușa pe cîmp ! Presar-o mai bine pe marginea drumului.

Moșul o ascultă, și deodată crengile copacilor de pe amîndouă părțile drumului se împodobiră cu flori de aur, care străluceau orbitor în lumină.

Tocmai atunci se nimeri să treacă pe-acolo prințul cu suita lui. Văzînd florile de aur, opri calul și privi fermecat.

— Niciodată, spuse el, nu mi-a fost dat să văd asemenea frumusețe !

Moșneagul se întoarse acasă încărcat de daruri. Văzînd una ca asta, baba se aprinse de lăcomie :

— Las' pe mine, spuse ea, eu o să fac treabă și mai bună. O să capăt mai multe daruri decît tine.

Umplu o căldare cu cenușă și se așeză pe marginea drumului, așteptînd să treacă prințul.

Și iată că se arată alaiul cel mîndru și lung. Cînd însuși prințul ajunse în dreptul ei, baba se grăbi să împrăstie cenușa în vînt. Dar nici pomeneală să se ivească flori de aur pe crengile pomilor. Cenușa îi intră prințului în ochi, în nas, în gură, murdărindu-i straiile de sus pînă jos.

Atît de tare se înpăimîntă baba de mînia prințului, că se făcu mică, mică de tot. Se gheboșă, se ghemui, se micșoră, iar în cele din urmă se schimbă într-un crab prizărit, care fugi să se ascundă în nisipul de pe malul rîului.

De atunci zice-se că sînt crabii atît de sperioși și se ascund cu atîta grabă în nisipuri.

DE CE N-ARE CARACATIȚA OASE

Toate acestea s-au întâmplat în vremuri demult uitate.

Soția împăratului dragonilor zămislise un prunc în pîntece și mereu poftea cîte ceva neobișnuit. Dorințele ei nu se mai isprăveau : azi rîvnea una, mîine alta...

Zi de zi împăratul dragonilor își trimitea supușii în cele patru vînturi, poruncindu-le să-i aducă nevesti-si tot ce-i pofteste inima. Sărmanii pești se istoviseră de-atîta alergătură, iar caracatița de-abia se mai ținea pe picioare.

Într-o bună zi, soția împăratului mărilor spuse :

— Vreau ficat de maimuță. Dacă nu-mi veți aduce, să știți că altceva nu pun în gură.

Amuțiră cu toții. Se știe că în mare nu trăiesc maimuțe. Pe uscat sînt o mulțime de maimuțe, nici vorbă, dar cum să ajungi pînă la ele ?

Împăratul chemă sfatul cel mare. În castelul de sub ape se strînseră o mulțime de pești mari și mici. Stătura ei, chibzuiră, se frămîntară, dar nu le venea nimic în minte. Cînd, iată că se ivi, înotînd agale, broasca țestoasă cea greoaie.

— Ehei, zise broasca, văd eu că fără mine nu faceți nici o scofală. Eu plutesc pe ape, dar umblu tot atît de lesne și pe pămînt. Mă strecor pe unde nu gîndești

cu gîndul. Aşa încît, trimiteţi-mă pe mine, o să vă aduc eu o maimuţă.

Peştii se învoiră bucuroşi :

— Mergi sănătoasă ! Îţi dorim să izbîndeşti cît mai grabnic în treaba asta grea.

Testoasa porni să împlinească porunca împăratului. De cum ajunse la mal, văzu o maimuţă care se legăna pe creanga unui brad.

— Bună ziua, doamnă maimuţă, spuse testoasa. Ce zi minunată e azi ! E o adevărată plăcere să-ţi încălzeşti spinarea la soare. Dar, ia spune-mi, o întrebă ea netălmănită, ai avut vreodată prilejul să intri într-un castel ? În castelul împăratului dragonilor, de pildă. Află că eu chiar de-acolo vin...

— Nu, răspunse maimuţa, n-am avut acest prilej. De auzit am auzit multe despre castelul împăratului dragonilor, dar de văzut, ce-i drept, nu l-am văzut cu ochii mei.

— Oho, păi atunci înseamnă că degeaba mai trăieşti pe lume ! Întregul an, în castelul stăpînului mărilor domneşte primăvara. Şi ce bucate de soi se mănîncă acolo ! În viaţa ta nu te-ai înfruptat din asemenea bunătaţi. Nu vrei să mergi cu mine să-ţi arăt castelul acela neasemuit ! Suie-te pe spinarea mea şi te duc cît ai bate din palme.

Spinarea testoasei era lată şi plutea ca o barcă. Maimuţa se așeză pe ea, bucuroasă să se lege pe valuri.

În scurtă vreme ajunseră la castelul împăratului dragonilor. Testoasa nu minţise defel : în castel domnea o primăvară veşnică, şi era atît de frumos, încît îţi lua graiul. Zidurile lui, făurite din argint, aur şi mărgăritare, străluceau orbitor.

— Binevoieşte să aştepţi oleacă, doamnă maimuţă, spuse testoasa. Eu dau o fugă pînă la împăratul dragonilor, să-l vestesc că i-a sosit un oaspete de seamă.

Dădu maimuţa jos din spinare chiar în faţa porţilor, şi alergă să dea de ştire împăratului.

De strajă la porți se nimerise să fie tocmai caracatița. Se vede că i se cam urise stînd de caraulă și cum avea sămînță de vorbă, începu s-o căineze pe maimuță :

— Sărmană maimuță, bag de seamă că ești tare veselă, pesemne că nici nu știi ce te-așteaptă. Stăpîna noastră a poftit să guste din ficatul tău. Milă mi-e de tine, dar soarta ți-e pecetluită, fiindcă de-aici, de pe fundul mării, nu mai ai cum să fugi.

Auzind aceasta, maimuța înlemni de spaimă. Dar se prefăcu nepăsătoare și rămase să aștepte mai departe, ca și cum nu s-ar fi întimplat nimic. Curînd, se întoarse și țestoasa :

— Doamnă maimuță, împăratul nostru e bucuros să te primească. Vino cu mine să-ți arăt castelul. O să ai ce vedea, e plin cu tot felul de minunății.

— Vai de mine și de mine, țestoaso ! Aproape că mi-e rușine să-ți spun... Sînt atît de zăpăcită, încît mereu uit cîte ceva. Acum, de pildă, mi-am spălat ficatul și l-am agățat pe ramura unui brad, să se usuce. Am uitat cu totul de el și sînt tare îngrijorată : dacă vine ploaia și-l udă ? Dacă mi-l ciugulesc ciorile ? Du-mă degrabă înapoi !

Țestoasa fierbea de ciudă, dar se feri să se dea în vileag, fiindcă n-avea ce face cu o maimuță fără ficat. De aceea spuse :

— Într-adevăr, ar fi o mare nenorocire ! Urcă-te repede pe spinarea mea.

Țestoasa înotă din răspuțeri pînă la țarm. Cînd ajunseră aici, grăi către maimuță :

— Du-te de-ți ia ficatul și să ne întoarcem fără zăbavă la castel. Vom ajunge tocmai bine la cină.

Maimuța se cățăără cu sprinteneală pe creanga cea mai înaltă a bradului. Își frecă lăbuțele de bucurie și începu să rîdă în hohote :

— Bun rămas pentru totdeauna, țestoaso ! Ești cea mai neroadă făptură de pe lume. Se vede că ai uitat

vechea zicătoare : „Copacii nu cresc în mare și nici ficatul în copaci“. Haide, ia-ți tălpășița !

Țestoasa, care nu putea să se cațere prin pomi, înțelese că totul e pierdut. Se întoarse amărîtă și umilită la stăpînitorul mărilor.

Auzind tărășenia, cei de la castel începură să se întrebe : „De unde să fi aflat maimuța ce-o paște ? Cine să-i fi destăinuit adevărul ? Să știți că nimeni altul decît caracatița, doar ea era atunci de strajă la porți !“

O înșfăcă ră pe nesocotita de caracatiță și-o luă la bătaie. Atît de tare o chelfăniră, încît îi fărîmară toate oasele.

Limba care flecărește n-are oase. Caracatița de asemenea.

BROASCA DIN KIOTO ȘI BROASCA DIN OSAKA

S-a întâmplat odată să fie o vară neobișnuit de fierbinte. Soarele dogorea de dimineața pînă seara, iar ploaie nu cădea nici un strop. Seceta pîrjolea totul. Se uscă pînă și fîntina cea veche din Kioto, în adîncul căreia trăia o broască. Se gîndi ea broasca, se tot gîndi ce să facă, iar pînă la urmă hotărî să se mute într-un loc mai prielnic.

„Am auzit că Osaka e un oraș vesel și însuflețit, își zise ea. Acolo marea e la doi pași. Grozav aș vrea să văd și eu marea !“

Și broasca din Kioto o porni la drum către Osaka.

Dar vezi că și în Osaka domnea o secetă la fel de cumplită. Secase pînă și balta cu lotuși, în care trăia o broască singuratecă. Zile în șir, sărmana broască privea cerul fără urmă de nor, iar în cele din urmă își zise înciudată :

„Nici vorbă să mai rămîn aici, în Osaka. Ce-ar fi să mă duc la Kioto ! E doar capitala Japoniei ¹, acolo trăiește însuși Fiul Cerului. De bună seamă, o să am ce vedea pe-acolo !“

Și broasca din Osaka porni fără zăbavă înspre Kioto.

Între Kioto și Osaka sînt pe puțin zece ri. Amîndouă broaștele, ca și cum s-ar fi vorbit, o porniseră la drum dis-de-dimineață, aproape în aceeași clipă : una de la

¹ Kioto a fost capitala Japoniei între anii 794 și 1868.

Kioto către Osaka, cealaltă din Osaka înspre Kioto. Săltau pe drum cu mare vrednicie...

Multă vreme topăiră broaștele astfel, iar către amiază nu mai puteau de oboseală și de foame. Razele fierbinți le frigeau spatele și abia își mai trăiau lăbuțele.

În sfârșit, cu chiu, cu vai ajunseră în munți, iar aici, într-un defileu, se întâlneau. Trebuie spus că muntele Tennozan se află chiar la jumătate calea între Osaka și Kioto.

Broaștele își dădură binețe una alteia și făcură cunoștință. Broasca din Kioto începu să-i povestească cele din Osaka despre minunățiile din capitală. Cea din Osaka, la rîndul ei, îi istorisi o mulțime de lucruri despre frumosul ei oraș. Broasca din Kioto se întristă nespun aflînd că nici în Osaka n-a plouat demult. Broasca din Osaka fu de asemenea mîhnită auzind că și în capitală bîntuie seceta. Hotărîră însă amîndouă să se încredințeze cu ochii lor dacă este într-adevăr așa.

— Ia să mă uit eu de-aici, din vârful muntelui, către Kioto, spuse cea din Osaka.

— Iar eu o să privesc înspre Osaka, răspunse cealaltă. Doresc atît de mult să văd marea !

Și amîndouă broaștele se ridicară pe lăbuțele dîndărăt, holbîndu-se curioase cu ochii lor bulbucăți. Broasca din Kioto se străduia să vadă cît mai bine Osaka, cea din Osaka nu mai putea de nerăbdare să vadă capitala.

Deodată, broasca din Kioto strigă supărată :

— Ia te uită ! Acest prea lăudat oraș Osaka seamănă ca două picături de apă cu Kioto. Și să mai crezi în pălăvrăgelile unora : „Acolo e marea, acolo e marea !“ Păi marea nici nu se zărește...

Broasca din Osaka strigă și ea dezamăgită :

— Cîte mai născocesc unii ! Îmi tot împuiau urechile : „Ehei, Kioto, ehei, capitala !“ Iar eu îmi închipuiam că pe-acolo sînt grădini minunate și case nemaivăzute... Nici pomeneală de așa ceva. Kioto nu e decît un al doilea

Osaka. Dacă orașul Kioto seamănă atât de mult cu Osaka, păi nici nu merită să-l mai vezi !

— Dacă Osaka seamănă leit cu Kioto, la ce bun atita osteneală ?

Amîndouă broaștele hotărîră că n-are nici un rost să-și mai urmeze calea. Mult mai înțelept era ca broasca din Kioto să se întoarcă în fîntîna ei, iar cea din Osaka să pornească așijderi către locul de baștină. Își luară rămas bun și porniră țopăind, fiecare pe drumul ei.

Atîta doar, că broasca din Kioto nu văzuse Osaka, ci chiar orașul ei, din care abia plecase. Iar cea din Osaka, tot așa, nu văzuse capitala, ci chiar, așezarea ei natală. Se știe că la broaște ochii sînt împlîntați oam către spate. Ridicîndu-se pe lăbuțele dinapoi, e de la sine înțeles că nu priviseră înainte, ci în urmă.

Intorcîndu-se acasă, în fîntîna ei, broasca din Kioto începu să le povestească suratelor :

— Nu există nici un fel de mare pe lume ! Toate nu sînt decît scorneli.

Iar broasca din Osaka, după ce se întoarse în balta cu lotuși, își văzu de-ale ei și adeseori le spunea micilor broscuțe :

— Nu vă luați după minciuni. Kioto e aidoma cu Osaka al nostru. O fi el capitala Japoniei, dar degeaba i-a mers faima. Nu e decît un orașel prăfuit.

SABURO — STRACHINĂ SPARTĂ

Trăiau odată trei frați : cel mai mare se numea Taro, mijlociul Giro, iar cel mai mic Saburo. Într-o zi, ce se gîndiră ei :

— Fraților, ce-ar fi să învățăm și noi un meșteșug oarecare ? Numai astfel bătrînul nostru tată își va afla liniștea și cînd va muri va fi împăcat cu soarta.

Zis și făcut. Lăsară casa părintească și porniră în lume să-și aleagă un meșteșug după pofta inimii. Învățătură tustrei fără preget și după trei ani ajunseră meșteri iscusiți.

Cel dintîi se întoarse acasă Taro, feciorul cel mare :

— Bun găsit, tăicuță ! Poți să te bucuri, căci am ajuns meșter cu faimă, fac cele mai minunate căciuli din Japonia, cușme fără pereche, care vin bine oricui, pe orice vreme. Dacă un slujbaş sau un oștean îmi poruncește să-i fac o căciulă, nici n-apucă bine să mînuie vorba, că marfa e gata. Sint tare mulțumiți și mă laudă nespus cînd își pun pe cap căciula făcută de mine.

— Prea bine, răspunse tatăl. Dacă-i așa, fă o căciulă pentru prințul nostru. Să fie cît mai frumoasă și să i se potrivească pe scăfirie. Demult se plînge el că n-are o căciulă ca lumea.

Taro urmă povața tatălui și lucră o căciulă pentru prinț. Grozav se mai bucură înălțimea sa :

— Frumoasă căciulă ! Și-mi vine tocmai pe măsură ! Poruncesc ca de azi înainte, în ținutul nostru, toate căciulile să le facă numai Taro.

Din ziua aceea treburile lui Taro începură să meargă ca pe roate, iar tatăl era mîndru și mulțumit nevoi-mare.

Lui Giro, cel de-al doilea fecior, îi plăcuse tare mult, încă din copilărie, să tragă cu arcu. Vreme de trei ani el deprinse toate șiretlicurile acestei îndeletniciri, învățînd de la cei mai dibaci trăgători. Vestea despre vrednicia lui ajunsese pînă la urechea prințului ; iată că acesta îl chemă la sine, poruncindu-i să doboare cu săgeata o pară dintr-un copac ce se afla la o depărtare de o sută de *keni*¹.

Giro se învoi bucuros să-i arate prințului marea lui iscusință. Trase și doborî para. Dar să vezi minunăție ! Săgeata zbură înapoi și căzu drept la picioarele lui. Cu numai trei săgeți doborî toate perele din copacul acela înțesat de fructe. Prințul îi laudă strașnic agerimea și îi dădu pe seamă toți oștenii lui, să-i învețe meșteșugul de arcași.

Cît despre Saburo, feciorul cel mic, acesta învățase meșteșugul de a se furișa pretutindeni nevăzut și nesimțit. Auzind despre asta, bătrînul tată încrunță sprincenele, rugîndu-l pe cel mai mic să nu destăinuie nimănui năzdrăvanul său meșteșug.

— Tată, răspunse Saburo mîhnit, îndeminarea mea nu are nimic de-a face cu dibăcia hoților, este ceva cu totul deosebit. Dar mai bine să-ți povestesc ce mi s-a întîmplat... Mergeam o dată singur pe cîmp, neștiind prea bine încotro să apuc. Deodată zăresc în depărtare o căsuță tare ciudată. Semăna cu o strachină răsturnată cu fundul în sus, căreia îi lipsea un ciob dintr-o margine : pasămite pe-acolo era intrarea. Mă apropii eu binișor,

¹ *Ken* — măsură japoneză pentru lungime, egală cu 1,818 m.

mă uit prin spărtura aceea, și ce să văd ? Înăuntru erau grămădite una peste alta teancuri întregi, sumedenie de străchini de lemn. Iar în mijlocul colibeii stătea o băbuță prăpădită. Cată băbuța la mine cu mirare și mă întreabă :

— De unde vii, străine ?

— Iacă, așa și așa, îi răspund eu, am plecat în lume să învăț un meșteșug.

— Atunci înseamnă că ai nimerit tocmai unde trebuia.

Am rămas în slujba bătrînei, dar nici în anul dintîi, nici în cel de-al doilea nu m-a învățat nimic. Cînd s-au împlinit trei ani, m-am rugat de babă să-mi îngăduie să plec. Ea nu s-a împotrivit, ci doar mi-a zis :

— M-ai slujit cu osîrdie, fiule, aș vrea să-ți dau ceva drept mulțumire. Dar vezi și tu că la mine în casă nu sînt decît străchini. Alege-ți una dintre ele, care-ți va plăcea.

Vorbele ei mi s-au părut pline de batjocură :

— Va să zică, așa, i-am răspuns, asta ți-e toată răsplata, o amărită de strachină ! Dacă atîta te lasă inima, pîi atunci e bună și asta...

De cătrănit ce eram, am înșfăcat o strachină spartă, un hîrb care nu făcea nici două parale. Mergeam pe cîmp și mă gîndeam cu necaz : „Rău am mai brodit-o ! Am trudit trei ani încheiați și n-am căpătat în schimb decît un blid hîrbuit...”

Am aruncat vasul cît colo și am dat să plec mai departe. Deodată strachina a început să euvînteze cu glas omenesc :

— Rău faci, Saburo, că te lepezi de noroc. Află că eu stăpînesc știința de a mă furișa pretutindeni nevăzută și nesimțită. Anume ți-am fost dată în dar, ca să te învăț acest meșteșug. Chiar dacă nu vrei, eu am să te urmez peste tot.

Și zicînd acestea, strachina începu să țopăie pe urmele mele, căci îi crescuseră cît ai clipi niște picioare mărunțele. Întîi m-am speriat de moarte, dar pe urmă mi-am zis că

n-am de ce mă teme, doar strachina cea e norocul meu. Ei, și-am mers eu cu strachina împreună cale lungă, peste munți și văi, pînă am ajuns acasă. Pe drum însă, strachina spartă m-a învățat meșteșugul de a mă strecura pretutindeni nevăzut și nesimțit. Acuma sînt meșter neîntrecut în treaba asta !

Tatăl se înverșună însă în nemulțumirea lui, cugetînd că asemenea meșteșug e bun numai pentru furi. Nu voia ca lumea să afle despre iscusința fiului său și hotări să păstreze totul în taină. Dar taina, ca orice taină de pe lume, se dădu repede în vileag. Vestea despre năstrușnica meserie a lui Saburo se răspîndi în tot ținutul, ajungînd într-o bună zi pînă la urechile prințului. Acesta îl chemă pe Saburo și îi spune :

— Pe meleagurile noastre trăiește un bogătaș lacom și zgîrcit. Îl voi vesti dinainte că e cineva care se încumetă să-i fure toată averea. Iar tu pune-ți dibăcia la lucru...

Saburo răspunse mîndru :

— Nu pentru a fura și a tâlhări am învățat eu să mă furișez. Deprinderea mea își poate arăta foloasele în război, dacă ne vor ataca vrăjmașii. Nu vreau să-mi fac de rîs meșteșugul.

Dar prințul se încăpățîină :

— Puțin îmi pasă, spune ce vrei, însă eu doresc să-ți pun măiestria la încercare. Și apoi, bogătașul acela nevolnic o tot face pe grozavul. „O să-mi păzesc averea cu cea mai mare strășnicie, zice, dar dacă Saburo va izbuti să mi-o fure, a lui să rămînă, n-o să mă plîng împotriva-i. Sînt încredințat însă că n-o să fie în stare.”. Așa încît, n-ai de ce te teme. Numai fii cu luare-aminte, să nu dai greș.

Oricît se împotrivi flăcăul, pînă la urmă trebui să se supună poruncii prințului. În noaptea sorocită, la casa bogătașului era mare vinzoleală, stăteau toți cu ochii în patru, așteptînd să se ivească Saburo. De teamă, scosese-lăzile cu bani din cămara lor și le căraseră în odăile

de locuit. Însuși bogătașul făcea de strajă lingă ele. Slujitorii primiră poruncă :

— De cum veți auzi că strig „Hoțul !“, aprindeți fără zăbavă felinarele și veniți de-a fuga !

Li se împărțiră tuturor bețișoare pentru aprins focul. În grajd, de asemenea, totul era pregătit. Slugile așteptau lingă cai înșeuăți, gata să pornească în goană pe urmele hoțului.

Peste noapte tocmai se pornise o ploaie zdravănă, când iacătă-l și pe Saburo. Venea fără să se ascundă, ținând în mână o umbrelă mare. Bogătașul se miră, dar se și bucură :

— Ia priviți ! strigă el. Neintrecutul meșter în arta de a se furișa vine de-a dreptul, ba încă și cu umbrela deschisă ! Iată, s-a oprit la intrare. Își închipuie oare că va fura lăzile cu bani chiar așa, în văzul tuturor ? ! Ha-ha-ha, hi-hi-hi !

Bogătașul asculta cum lovește ploaia în umbrela lui Saburo și se prăpădea de ris. Dar în acest timp, Saburo-Strachină Spartă își sprijini umbrela deschisă la intrare și se strecură neauzit în casă, prin obloanele deschise. Și pe când slugile rîdeau înveselite, ținându-i isonul stăpînului, el înlocui bețișoarele de aprins focul cu niște fluier, iar în locul cremenii puse cîteva tamburine. Aruncă în ceașca de ceai a bogătașului o buruiiană adormitoare, apoi așteptă să vadă ce se întîmplă.

După cîtva timp, sorbind din ceai, bogătașul simți că i se face capul greu și ochii i se împăienjeniră. Strigă desnădăjduit, cu ultimele puteri :

— Asta-i isprava lui Saburo ! Aici e mîna lui Saburo ! Aprindeți felinarele și dați fuga după el !

Slujitorii începură să scapere de zor, încercînd să aprindă feștilele. Se stîrni o gălăgie nemaipomenită. „Fiu-fiu-fiu !“ țiuiau fluierale. „Zorn-zorn-zorn !“ zornăiau tamburinele.

Bogătașul se înfurie grozav și bolborosi pe jumătate adormit :

— Vă încurcați ca nerozii, vai și-amar !

În larma care se iscase, slujitorilor li se păru că aud :

— Urcați lăzile pe samar.

Și nici una, nici două, începură să care lăzile cu bani și să le urce pe spinarea cailor. Iar Saburo-Strachină Spartă, văzînd aceasta, șopti mulțumit :

— Iată, acum toate-s cum trebuie.

Și tiptil, nesimțit de nimeni, duse caii cu lăzi cu tot pînă la palatul principelui.

Dar după întîmplarea aceasta, Saburo n-a mai rămas în slujba prințului. S-a pribegit în lume, căutînd un loc unde iscusința lui de a se furișa nevăzut și nesimțit să poată aduce un folos adevărat.

CUMPLITA DIHANIE PLICI—PLICI

Trăiau odinioară într-un bordei ca vai de lume, vechi și povîrnit, un moș cu baba lui. Erau săraci lipiți pămîntului. Singura lor avuție era un căluț, dar și, acestuia îi pusese gînd rău un hoț năravit de prin împrejurimi.

Într-o seară, hoțul tocmai se pitulase în ogradă și aștepta să adoarmă stăpînii...

Era o vreme de toamnă, păcătoasă. Ploua cu găleata, iar acoperișul bordeiului se găurise de tot. Într-un ungher picura apa molcom, plici-plici, într-altul curgea de-a binelea. Bătrînii își tot mutau așternuturile dintr-un colț în celălalt, fără să-și afle scăpare nicăieri : ploaia răzbea peste tot.

— Of, cumplită dihanie mai e Plici-Plici ăsta, se văicări baba. Mai rea decît tigrlul, mai nesățioasă decît lupul.

— Așa e, răspunse unchiașul nu e pe lume fiară mai fioroasă că ea. Nicăieri nu-ți găsești tihna de răul ei.

Sub fereastră se aciuiseră un lup flămînd, care își făcuse socoteala să-i mănînce pe stăpînii colibeii îndată ce vor stinge opaițul și vor ațipi. Auzind însă vorbele bătrînilor, blana i se zbîrli de frică.

— Credeam că pe meleagurile astea un hălăduiește o fiară mai puternică decît mine, își zise. Dar uite că s-a

pripăsit necruțătorul Plici-Plici... Cel mai bine ar fi s-o iau la sănătoasa cît mai am timp !

Lupul făcu o săritură și o rupse la fugă mîncînd pămîntul. Hoțul de cai, care pîndea prin apropiere, își zise mirat : „Ia te uită, căluțul a scăpat din ștreang ! Ho, ptruu !“ Și luînd-o la goană după lup, îi sări acestuia drept în spinare. Lupul, mai-mai să-și iasă din minți. „Sînt pierdut ! gîndi. Am scăpat eu din capcanele vînătorilor, dar uite că m-a înșfăcat Plici-Plici...” Fugea în salturi mari, deznădăjduite, iar hoțul, care se înfipsese bine în spinarea lui, bombănea furios : „Nu mai pricep nimic ! Căl bătrîn, și uită-te la el cum fuge... Nici cel mai focos armăsar nu l-ar întrece !“

Și cum fugea lupul așa, cu hoțul în spinare, iată că începu să se lumineze de ziuă. O maimuță care moțăia într-un copac îi văzu și strigă uimită :

— Mare năzdrăvanie ! Un om călare pe-un lup ! Să mori de ris, nu alta !

Chiar în clipa aceea hoțul de cai băgă și el de seamă pe cine călărește. Însăimîntat, sări de pe bidiviu, rostogolindu-se într-o capcană de lupi. „Bine măcar, că nu mi-am frînt gîtul“, cugetă el, dezmeticindu-se pe fundul gropii și tot frămîntîndu-și mințile cum să iasă de-acolo.

Maimuța strigă după lupul care fugea încă buimac :

— Hei, lupule, tare mă mai mir de tine ! Cum i-ai îngăduit omului acela să te călărească ?

— Care om ? Ce tot vorbești ? Pe mine m-a înșfăcat înfricoșătorul Plici-Plici ! Abia am izbutit să scap de el.

— Iar eu îți spun că te-a călărit un om, am văzut cu ochii mei. Te-a călărit ca pe cel din urmă dobitoc. Hi-hi-hi ! Ai puțină răbdare, o să-ți dovedesc îndată. Călărețul mi se pare că s-a prăvălit în groapa de colo.

Pe vremea aceea, maimuțele aveau toate coada lungă. Cumătra noastră își virî coada în groapă, fițiindu-și-o de colo-colo.

„Aha, cineva mi-a aruncat o funie ! Da' ştii că se brodeşte bine ? Ia să încerc eu să mă caţăr afară“ îşi zise hoţul de cai, agăţându-se virtos de coada maimuţei.

Maimuţa scoase un urlet de durere şi de spaimă :

— Văleu, lupule, lupule ! Acolo jos este într-adevăr fioroasa dihanie Plici-Plici ! M-a apucat de coadă !

Auzind aceasta, lupul îşi luă tălpăşiţa cit putu mai repede.

— Stai, nu fugi ! se tinguia nenorocita. Ajută-mă, nu mă lăsa în primejdie !

Maimuţa se opintea din răsputeri să scape, de atita încordare faţa i se înroşise ca o pătlăgică. Deodată, trosc, coada i se rupse chiar de lingă rădăcină.

Se zice că de-atunci au maimuţele botul roşu şi coada scurtă.

UN NUME LUNG

Trăiau cîndva pe lume un bărbat cu femeia lui. Într-o bună zi li se născu un fecior. Tinăra mamă se bucură nespus și se gîndi pe dată să-i găsească pruncului un nume frumos, pentru ca și viața să-i fie frumoasă, asemenea numelui.

Cugetă ea trei zile și trei nopți la rînd, se frămîntă, își scormoni mintea, dar între timp o boală nemiloasă îi curmă firul vieții și, dîndu-și duhul, abia mai izbuti să șoptească :

— O, în sfîrșit l-am aflat ! Numiți-l Cioon...

Dar nu mai putu să-și termine vorba și copilul rămase cu numele rostit doar pe jumătate. Plin de mîhnire, dar nevoit să împlinească dorința răposatei, tatăl îl numi pe băiat Numai Cioon.

Nu peste multă vreme, tatăl lui Cioon se însură din nou. Nevasta de-a doua aduse și ea pe lume un fiu.

Cineva își șoptise mamei, în mare taină, că dacă îi va da copilului un nume scurt, atunci și viața lui va fi scurtă. Iar dimpotrivă, cu cît va fi numele mai lung, cu atît viața îi va fi mai lungă și mai fericită. Se hotărî, așadar, să-i găsească băiatului un nume lung, lung de tot, ca să trăiască mult și să aibă parte de noroc. Se gîndi ea, se tot gîndi, și după multă bătaie de cap, iată ce nume nemaivăzut născoci :

„Bonza-Cel-Mare, Bonza-Cel-Mic, Bonza-Peste-Toți-Bonzii-Bonza, Bonza-Cel-Dolofan, Bonza-Care-Se-Scaldă-n-Bani, Bonza-Prostuțul, Bonza-Nu-Știu-Cum-Să-i-Mai-Zic, Bonza-Bogatul-Răsbogatul-Mai-Bogat-Ca-Toți, Ceașca-Și-Ceainicul, Viteazul-Năzdrăvan, Muntele-de-Argint, Să-Se-Numească-Într-unFel, Să-Se-Numească-Oricum-Și-Așa-Și-Pe-Dincolo-Și-Tot-Așa-Și-Așa-Și-Așa Templu-Pe-Munte, Acoperiș-Pe-Templu, Brad-Pe-Acoperiș, Lună-Deasupra-Bradului, Hei-Hei-Crești-Mai-Repede, Eisuke !“

De cum crescură mai mărișori cei doi frați, începură să se certe între ei. Plin de răutate, prislea îl necăjea întruna pe fratele cel mare, făcându-i fel de fel de șotii. Apoi se depărta grabnic și începea să-l ațîțe, batjocorindu-l pentru numele lui ce scurt :

— Cioon-Cioon, Numai Cioon ! Cioon-Cioon, Numai Cioon !

Ieșindu-și din fire, Cioon încerca la rîndul său să-l ia în ris pentru numele lui nemaipomenit de lung și începea să strige pe nerăsuflate :

— Bonza-Cel-Mare, Bonza-Cel-Mic, Bonza-Peste-Toți-Bonzii-Bonza, Bonza-Cel-Grăsuț, Bonza-Cel-Care-Se-Spală... Ba nu, nu, așa ! Bonza-Care Bonzăiè... Ptiu, fir-ai afurisit cu numele tău !

I se împleticea limba și i se suia sîngele la cap de supărare, astfel încît niciodată nu izbutea să-i spună numele pînă la capăt. Iar între timp, frățiorul își lua tîlpășița și pas de-l mai ajunge !

De cîte ori tatăl avea nevoie de vreun ajutor, îl striga, firește, pe băiatul cel mare, fiindcă numele acestuia era mai ușor de rostît :

— Cioon, fă aia ! Cioon, fă ailaltă !

Toată treaba o făcea numai Cioon. Pentru poznele lui copilărești, bietul Cioon își primea numaidecît pedeapsa :

— Hei, Cioon ia vino încoace să te urechez ! Na, să mai faci și altădată, blestematule !

Cind fratele cel mic făcea vreo boroboată, tatăl începea să-l strige ca să-i dea chelfăneala cuvenită :

— Bonza-Cel-Mare, Bonza-Cel-Mic, Bonza-Peste-Toți-Bonzii-Bonza, Bonza-Cel-Umflat, Bonza-Care-Face-Baie... Na c-am încurcat-o !

Obosit și mînios, omul ofta și dădea din mîini a lehamite, lăsîndu-se păgubaș.

Iar maică-sa nu mai putea de bucurie : „Ce bine că i-am găsit fiului meu un nume atît de lung !“

Odată, din nebagare de seamă, jucîndu-se prin curte cu ceilalți copii, Numai-Cioon căzu în fîntînă. Copiii începură să strige speriați :

— Săriți, Cioon a căzut în fîntînă ! Ajutor, Numai-Cioon a căzut în fîntînă !

Dădură fuga, unii cu scara, alții cu frînghia, și-l sîcaseră pe Cioon din fîntînă.

Iar mama vitregă se gîndea : „Așadar, nu m-a mințit cine mi-a spus că un copil cu nume scurt n-are zile multe. L-au scos din fîntînă mai mult mort decît viu. Gata-gata să se prăpădească.“

Peste cîteva zile, copiii se jucau iarăși prin curte, în jurul fîntînii. Eisuke-Nume lung începu să se laude :

— Ascultați ce vă spun, Cioon a căzut în fîntînă fiindcă are un nume prea scurt. Eu însă pot să mă joc cît vreau și cum vreau, n-o să pătesc nimic, fiindcă am un nume lung și sînt tare norocos.

Nu sfîrși bine vorba, că se aplecă peste ghizduri și întinzîndu-se după ciutură, bildibîc, căzu în apă ca un bolovan. Însăpămîntați, copiii dădură buzna în casă, după ajutor. Începură să strige pe întrecute :

— De data asta Bonza-Cel-Mare, Bonza-Cel-Mic, Bonza-Peste-Toți-Bonzii-Bonza, Bonza-Cel-Rotofei, Bonza-Prostă-lăul... Ba nu, nu-i așa ! Bonza-Nu-Știu-Cum-Îl-Mai-Cheamă, Bonza-Întoarce-Banii-Cu-Lopata... Așa o fi oare ? Bogătașul-Bogătașilor-Putred-De Bogat... Adică nu... Cel-

Mai-Răsbogat-Dintre... Na, c-am uitat ! Vai, ce nenorocire !

Se încurcaseră de-a binelea. Se uitau unii la alții, îndemnându-se buimaci :

— Cum e mai departe ? Parcă Lingura-Și-Strachina... Ba nu, Perna-Și-Plapoma... Binișor ! Stați s-o luăm de la început... Piulița-Și-Pisălogul ? Aduceți-vă odată aminte, ce naiba ! Aha ! Ceașca-Și-Ceainicul. Iar pe urmă ? Căpetenia-Vitejilor... Ba nu, Năzdrăvanul-Cel-Mare ! Care-Bea-Ceai... Nici pomeneală... Bea-Vinul-Ca-Apa... Parcă așa era... Dar mai era ceva cu un munte... Aha !... Uncheașul-Cu-Păr-Argintiu-De-Sub-Munte... Ba parcă nu... Moșneagul-Strălucitor-Ca-Muntele-De-Gros, Să-Se-Cheme-Așa-Și-Altminsteri-Cine-Știe-Cum-Ba-Așa-Ba-Altfel... Uf, greu mai e de ținut minte... Stă-Casa-Pe-Deal, Paie-Vechi-Pe-Acoperiș, Pe-Paie-Motanul-Pindește-Șoarecele, Șoarecele-Tipa-Tipa... Aoleu, ni s-a încîlcit limba... Hei, veniți repede, Eisuke a căzut în fîntină !

Dădură fuga cu toții să-l scoată, dar era prea târziu : Eisuke-Nume lung pierise înecat.

ȘTERGARUL NEGRU

Toate acestea s-au întâmplat demult — demult.

Zice-se că într-o seară, un pelerin cerșetor bătu la porțile unei case mari, cerînd adăpost pentru noapte. Stăpînul casei era chiar starostele satului, cel mai bogat om din partea locului. Căci, știut este, pisica și starostele înșfacă tot ce le cade în gheare.

La ceasul acela, stăpîna casei tocmai se afla la războiul de țesut. Ea îl alungă pe sărmanul pelerin cu vorbe aspre :

— Pleacă de-aici, hoinarule, cerșetor nerușinat !

Omul nu spuse nimic și plecă liniștit mai departe.

La marginea satului se afla un bordei prizărit și povîrnit, învelit cu trestie. Pelerinul bătu la ușă. Încet, încet, abia tirîndu-și picioarele, locuitorii bordeiului, un moș cu baba lui, ieșiră în prag, glăsuind cu mîhnire :

— Să nu ne judeci greșit. Rău ne pare că te lăsăm să pleci cu mîna goală, dar vezi și tu cît sîntem de săraci. N-avem în casă nici un bob de orez și nici măcar o zdreanță de prisos, cu care să te miluim...

— Nu vă faceți griji, nu vreau nimica, răspunse pribeagul. Atîta vă cer : să mă găzduiți peste noapte. O să mă culc pe tatamiul gol și-mi voi sprijini capul de marginea vetrei.

— Dacă-i așa, atunci intră, rogu-te, îl îmbiară gazdele.
Îl poftiră pe străin în bordeiul lor strîmt și sărăcăcios
După ce se odihni puțin, pelerinul îi spuse babei :

— Iartă-mă că te necăjesc, dar fii bună de umple cu apă ceaunul acela mare și agață-l deasupra focului.

Bătrîna îl ascultă. Cînd apa dădu în clocot, oaspetele scoase din tolba lui de călător cîteva boabe de orez și le dădu drumul în ceaun, unul cîte unul. Și ce să vezi ! Ceaunul se umplu pînă la buză cu orez fiert, alb ca zăpada dimineții, moale și înflorit.

— Ia te uită ce minunăție ! se bucurară bătrîni.

Se cam sfiau ei, căci nu prea e obiceiul ca musafirii să-și ospăteze gazdele, dar pînă la urmă se lăsară înduplecați de rugămintile pelerinului și infulecară pe săturate. Nici nu mai țineau minte de cînd nu mai mîncaseră ei un orez atît de bun...

De cum sfîrșiră cina, ușa se deschise și în prag se arătă grăbită și voaloasă O-Kono, fiica bătrînilor. O-Kono era o fată harnică și cu suflet bun, dar era tare negricioasă și urîtă. Avea chipul atît de brăzdat de zbîrcituri, încît oricît te-ai fi uitat, nu găseai un locșor neted.

O-Kono se tocmise slujitoare la casa starostelui, iar stăpînii îi îngăduiau uneori să le ducă bătrînilor, drept hrană, ceea ce izbutea să rîciie de pe fundul oalelor și blidelor. Și de astă dată le adusese o strachină plină cu orez pămîntiu și ars, dar moșul și baba zîmbiră cu mîndrie :

— O-Kono, fata noastră dragă, astăzi sîntem sătui : musafirul nostru ne-a ospătat împărătește.

Auzind aceasta, O-Kono se îmbujoră de rușine, neștiind cum să-i mai mulțumească pelerinului. Bătrînul și bătrîna începură să se căineze :

— O, ce durere, ce nenorocire ! Avem o fată bună și cuminte, dar uită-te și tu ce urîtă e... La sărăcia noastră, asta ne mai lipsea. Unde să-i găsim un mire ? Și tare am fi vrut s-o căpătuim, fiindcă e destul de mare.

— Nu vă întristați pentru atîta lucru, le răspunse pelearinul. O să vă ajut eu.

Și scoțînd din mîneacă un ștergar negru ca noaptea, i-l întinse fetei :

— E alt tău, ți-l dăruiesc. Diseară, după ce faci baie¹ să-ți ștergi fața cu el.

O-Kono se întoarse la stăpîni și se apucă să încâlzească apa pentru baie. Cel dintîi se scîldă starostele, iar după el, unul cîte unul, toți ai casei. Slujitoarea, ca totdeauna, se îmbăie cea din urmă. Luă apoi ștergarul negru și, plină de șovăială, își șterse încetișor obrazii. Și, ca prin minune, pielea ei aspră și zbîrcită se făcu moale și gingașă ca mătasea. Își șterse apoi gîtul, iar gîtul deveni neted și frumos.

Fata se sperie. Ieși tulburată din baie și dădu fuga la oglindă. Se uită și luă seama că toate zbîrciturile îi pieriseră, iar chipul ei strălucea de-o plăcută albeață. O-Kono devenise o fată frumoasă cum puține se aflau pe lume...

Văzînd minunea, soția starostelui începu s-o descoasă pe slujitoare cum și ce fel. O-Kono îi povesti totul, fără să-i ascundă nimic. Arzînd de nerăbdare să încerce puterea ștergarului, stăpîna i-l ceru împrumut, făgăduind că se va șterge cu el o singură dată.

A doua seară, soția starostelui se duse la baie cea din urmă, cum nu mai făcuse ea niciodată. Se scîldă, apoi începu să-și frece virtos fața cu ștergarul negru. Fața i se făcu netedă și gingașă. Apoi își șterse mîinile. Mîinile îi deveniră albe și moi ca niște plăcînțele proaspete, de orez. Stăpîna se bucura nespus, frecîndu-se cu ștergarul din cap

¹ În satele japoneze, conform unui obicei străvechi, în fiecare seară oamenii se îmbăiază într-un vas de lemn plin cu apă încălzită. De obicei apa se încălzește o singură dată pentru întreaga familie, începînd cu bărbații și continuînd cu femeile, în ordine descrescîndă; fiecare, însă, intră în baie pentru scurt timp și apoi se spală cu săpun alături de baie, unde nu reintră decît după ce e curat, și pentru a se reîncălzi.

pînă-n picioare. Cu mare greutate se hotări să iasă din baie.

„Gata, ajunge ! își zise. Am obosit tot ștergîndu-mă, dar în schimb am devenit de nerecunoscut. Sînt fără pereche de frumoasă.“

Dar pesemne că nu-i era dat să se bucure prea mult. Picioarele ei strălucitor de albe și spatele ei alb ca zăpada se lipiseră de scaldătoare ca și cum ar fi fost încleiate. Cît se zbatu soția starostelui, cît se zbuciumă, degeaba : nu se putea clinti și pace. Începu să strige după ajutor cît o ținea gura.

O-Kono veni în fugă și, apucînd-o pe stăpînă de mîini, încercă s-o tragă afară din baie, dar fără să izbutească. Ce era de făcut ?

Stăpîna o rugă în cele din urmă :

— Du-te repede după pelerinul acela care ți-a dat ștergarul negru. Adu-l înapoi să mă dezlege de farmecele lui.

O-Kono fugi cît o țineau picioarele pînă la bordeiul bătrînilor. Pelerinul se afla tot acolo, căci gazdele îl înduplecaseră să mai rămînă la ei o zi, două. Fata îl aduse în grabă pe musafir la stăpînii ei.

Cînd îl văzu, soția starostelui înlemni, Vrăjitorul nu era altul decît cerșetorul pe care ea îl alungase în ajun cu atîta asprime.

Pribeagul surise în barbă, apoi spuse :

— Fie, te voi slobozi, dar mai întîi dă poruncă să se facă un praznic mare, la care să fie poftite toate neamurile voastre, și cele apropiate și cele mai îndepărtate.

În scurtă vreme, rudele starostelui se adunară în odaia de oaspeți și începură să chefuliască.

După ce se incredință că au venit toți, pelerinul se apropie fără grabă de scaldătoarea în care soția starostelui aștepta plîngînd și oftînd. Scoase din mincă un bețișor verde de bambus care strălucea și lumina ca o rază de soare. Mișcă apoi bețișorul, rostind un descîntec. În aceeași

clipă, femeia se dezlipi de scăldătoare. Bucuroasă nevoie-mare, se îmbracă în grabă și dădu fuga la oaspeți.

Se încinse o petrecere tare veselă, musafirii trăgeau la măsă, cîntau și făceau larmă. De pelerin uitaseră cu totul, nici nu se gîndiseră măcar să-i mulțumească. Deodată, vrăjitorul răsări ca din pămînt în mijlocul odăii de oaspeți, strigînd cu glas puternic :

— Schimbați-vă în maimuțe ! Schimbați-vă în maimuțe !

Lovi de trei ori podeaua cu vîrguța lui de bambus și pe dată toți cei de față se prefăcură în maimuțe păroase, cu botul roșu. Pocitaniile începură să chițcăie și să țopăie prin casă. Vrăjitorul ridică din nou bețișorul de bambus și le porunci :

— Duceți-vă în munți !

De cum rosti aceste vorbe, maimuțele, în frunte cu conducătorul, lor, fostul staroste, o luară la goană spre munții depărtați și pieriră ca niște vedenii.

În marea casă a starostelui se lăsă tăcerea. Înfrieșată, O-Kono se ascunse într-un ungher al bucătăriei, temîndu-se pînă să și răsufle. Pelerinul o chemă la el cu blîndețe și-i spuse să-i aducă acolo, în casă, pe unchiaș și pe babă. Fata alergă într-un suflet și-i aduse de mîna pe tatăl și pe mama sa.

Luîndu-și rămas bun, vrăjitorul le spuse :

— Cui i-a crescut păr pe inimă, acela e mai bine să se facă maimuță. De-acum înainte voi veți trăi în această casă. Fiți fără grijă, starostele nu se va mai întoarce.

Și deodată pieri ca luat de vîrtej.

O-Kono își găsi curînd un mire pe potriva ei și trăiră laolaltă cu părinții, în pace, bucurie și belșug.

MORIȘCA NAZDRĂVANA

Trăia odinioară într-un sat un flăcău pe nume Ginșiro. Oamenii îl porecliseră „Mîncătorul de ridichi“, fiindcă era atît de sărac, încît se hrănea numai cu ridichi.

O dată, prietenii lui Ginșiro se înțeleseseră să-l căpătuiască pe sărmanul flăcău, făcîndu-i rost de-o nevastă avută. Pentru asta puseră la cale un șiretlic.

Într-o dimineată, trecură în șir lung, cu coșuri goale în mîini, pe dinaintea casei unui bogătaș. Văzînd atîția oameni, bogătașul se miră nespus :

— Încotro vă duceți cu coșurile acelea ?

Flăcăii răspunseră într-un glas :

— Mergem să culegem pere sălbatice pentru Mîncătorul de ridichi Ginșiro, mergem să culegem pere !

Altădată trecură buluc prin fața casei bogătașului, purtînd cu toții sapele pe umăr. Bogătașul le ieși din nou în cale, cercetîndu-i unde se duc și de ce. Iar flăcăii răspunseră :

— Ne-a tocmit Mîncătorul de ridichi Ginșiro, să-i săpăm țarinile, mergem să-i săpăm țarinile !

Tare se mai minună bogătașul : „Mîncătorul de ridichi Ginșiro ? N-am auzit de numele ăsta, dar se vede treaba că nu-i chiar cel de pe urmă calic din ținutul nostru, dacă atîția oameni muncesc pe ogorul lui și culeg pere pentru

el. Hm, n-ar fi rău deloc ca acest Ginșiro s-o pețască pe fiică-mea...”

Și iată că nu tîrzie vreme, la bogătaș se înfățișă un pețitor din partea lui Ginșiro. Bogătașul se simți grozav de mîndru că Mîncătorul de ridichi îi cere fata de nevastă și se învoi bucuros. Își trimise odrasla într-un palanchin frumos la casa mirelui, iar drept zestre îi dădu o mulțime de suluri de mătase și felurite scumpeturi.

Mireasa coborî din palanchin și se uită în toate părțile să vadă casa cea bogată a Mîncătorului de ridichi. Ginșiro însă trăia într-un bordei sărăcăcios, învelit cu paie. Înăuntru, ce-i drept, totul lucea de curățenie. Pe jos erau așternute două covorașe, nu lipseau paravanele și nici vasele de tot felul. Erau chiar și un căzănel și un ceainic cu ceștile lui.

Făcură nunta după rînduială. A doua zi dimineața însă, prietenii veniră să-și ia înapoi lucrurile împrumutate mirelui. Luară totul, și căzănelul, și ceainicul, și covorașele, astfel încît coliba rămase goală.

Rău se mai amări tînăra soție, dar lui Ginșiro nici că-i păsa. În dimineața următoare, nevasta voi să încropească ceva de mîncare, dar în casă nu era nici măcar un bob de orez. Mîncătorul de ridichi ridică din umeri : „Mie nu-mi trebuie orez, nu sînt deprins cu așa ceva.”

Fierse ca de obicei o oală cu ridichi și mîncă pe săturate, însă nevasta nici nu voi să se atingă de asemenea bucate. Ce să facă, biata ? Puse deoparte trei suluri de mătase colorată, din cele ce-i fuseseră date drept zestre, și-i spuse bărbatului :

— Pe astea o să le vinzi, ca să cumperi niște orez din tîrg.

Ginșiro luă unul dintre suluri și porni cu el la tîrg, să-l vîndă. Pe drum însă, un tîrgoveț șiret făcu ce făcu și-i luă sulul pe degeaba. Ginșiro se întoarse acasă cu mîna goală. A doua zi se întîmplă la fel. A treia zi însă, izbuti totuși să vîndă mătasea și tocmai voia să cumpere orez, cînd văzu niște copii care chinuiau un șoim.

MORIȘCA NAZDRĂVANA

Trăia odinioară într-un sat un flăcău pe nume Ginșiro. Oamenii îl porecliseră „Mîncătorul de ridichi“, fiindcă era atît de sărac, încît se hrănea numai cu ridichi.

O dată, prietenii lui Ginșiro se înțeleseseră să-l căpătuiască pe sărmanul flăcău, făcîndu-i rost de-o nevastă avută. Pentru asta puseră la cale un șiretlic.

Într-o dimineată, trecură în șir lung, cu coșuri goale în mîini, pe dinaintea casei unui bogătaș. Văzînd atîția oameni, bogătașul se miră nespus :

— Încotro vă duceți cu coșurile acelea ?

Flăcăii răspunseră într-un glas :

— Mergem să culegem pere sălbatice pentru Mîncătorul de ridichi Ginșiro, mergem să culegem pere !

Altădată trecură buluc prin fața casei bogătașului, purtînd cu toții sapele pe umăr. Bogătașul le ieși din nou în cale, cercetîndu-i unde se duc și de ce. Iar flăcăii răspunseră :

— Ne-a tocmit Mîncătorul de ridichi Ginșiro, să-i săpăm țarinile, mergem să-i săpăm țarinile !

Tare se mai minună bogătașul : „Mîncătorul de ridichi Ginșiro ? N-am auzit de numele ăsta, dar se vede treaba că nu-i chiar cel de pe urmă calic din ținutul nostru, dacă atîția oameni muncesc pe ogorul lui și culeg pere pentru

el. Hm, n-ar fi rău deloc ca acest Ginșiro s-o pețască pe fiică-mea...”

Și iată că nu tîrzie vreme, la bogătaș se înfățișă un pețitor din partea lui Ginșiro. Bogătașul se simți grozav de mîndru că Mîncătorul de ridichi îi cere fata de nevastă și se învoi bucuros. Își trimise odrasla într-un palanchin frumos la casa mirelui, iar drept zestre îi dădu o mulțime de suluri de mătase și felurite scumpeturi.

Mireasa coborî din palanchin și se uită în toate părțile să vadă casa cea bogată a Mîncătorului de ridichi. Ginșiro însă trăia într-un bordei sărăcăcios, învelit cu paie. Înăuntru, ce-i drept, totul lucea de curățenie. Pe jos erau așternute două covorașe, nu lipseau paravanele și nici vasele de tot felul. Erau chiar și un căzănel și un ceainic cu ceștile lui.

Făcură nunta după rînduială. A doua zi dimineața însă, prietenii veniră să-și ia înapoi lucrurile împrumutate mirelui. Luară totul, și căzănelul, și ceainicul, și covorașele, astfel încît coliba rămase goală.

Rău se mai amări tînăra soție, dar lui Ginșiro nici că-i păsa. În dimineața următoare, nevasta voi să încropească ceva de mîncare, dar în casă nu era nici măcar un bob de orez. Mîncătorul de ridichi ridică din umeri : „Mie nu-mi trebuie orez, nu sînt deprins cu așa ceva.”

Fierse ca de obicei o oală cu ridichi și mîncă pe săturate, însă nevasta nici nu voi să se atingă de asemenea bucate. Ce să facă, biata ? Puse deoparte trei suluri de mătase colorată, din cele ce-i fuseseră date drept zestre, și-i spuse bărbatului :

— Pe astea o să le vinzi, ca să cumperi niște orez din tîrg.

Ginșiro luă unul dintre suluri și porni cu el la tîrg, să-l vîndă. Pe drum însă, un tîrgoveț șiret făcu ce făcu și-i luă sulul pe degeaba. Ginșiro se întoarse acasă cu mîna goală. A doua zi se întîmplă la fel. A treia zi însă, izbuti totuși să vîndă mătasea și tocmai voia să cumpere orez, cînd văzu niște copii care chinuiau un șoim.

nevasta și rămaseră muți de mirare. Ce acareturi minunate, ce de mai avuții ! Fără ospătați cu mâncăruri atât de alese, cum nu mai mâncaseră ei niciodată. Cînd se sfîrși prînzul, Ginșiro aruncă în rîu și masa și vasele cele scumpe și lăcuite. Acestea plutiră la vale, pe firul apei, iar în locul lor se iviră altele noi, cu mult mai frumoase. A doua zi dimineața, socrul și soacra începură să se pregătească de drum. Fata le spuse :

— Afară e încă întuneric. Mi-e teamă să nu vă împiedicați. Stați, că acuși vă luminez calea.

Și fără să mai stea mult pe gînduri, dădu foc casei. Vîlvătaia se înălță puternică și strălucitoare și arse multă vreme ca o torță uriașă, luminînd drumul bătrînilor, pînă ce aceștia ajunseră acasă. Iar la porunca lui Ginșiro, pe locul rămășițelor înnegrite se înălță o casă nouă, și mai frumoasă decît cea dintîi.

Bogătașul hotărî la rîndu-i să-i poftască în ospeție pe fiică-sa cu bărbatul ei. Făcu o masă mare și chemă lume multă. Musafirii mîncară, băură, se veseliră, iar la sfîrșit, gazda aruncă în apa rîului și mesele și ceștile goale. Acestea plutiră o vreme în jos pe undele repezi, apoi nu se mai văzură.

A doua zi în zori, tinerii se pregăteau de plecare. Hotărît să nu rămînă mai prejos decît gineri-său, bogătașul își dădu și el foc casei. Casa se aprinse ca un rug și arse pînă-n temelii. Nu mai rămase decît cenușa și scrumul. Pomenindu-se săraci și fără adăpost, socrul și soacra se mutară într-un biet bordei acoperit cu paie.

Lui Ginșiro i se făcu însă milă de cei doi bătrîni. În-vîrti morișca năzdrăvană și înălță pentru ei o casă nouă și frumoasă.

TREI COMORI

Trăia odată un țăran care avea trei feciori. Cel mai mare avea o fire blândă, era atît de sfios și de potolit, încît toți ai casei îl socoteau un prostănac.

Într-o zi, bătrînul tată îi chemă la sine pe feciori și le spuse :

— Sînt tare împovărat de ani și a sosit vremea să-mi numesc moștenitorul. Voi toți îmi sînteți la fel de dragi și n-aș vrea să nedreptățesc pe nici unul. Mergeți, așadar, să vă căutați norocul pe meleaguri depărtate. Fiecăruia îi voi da o pungă cu bani, ca să poată face negoț, iar acela dintre voi care peste trei ani, la întoarcere, va umple cămara cu marfa cea mai de preț, dovedindu-și astfel iscusința și vrednicia, acela să rămînă moștenitorul meu.

Tatăl le dade banii făgăduiți și feciorii purceseră la drum spre cele patru zări. Abia plecați, frații cei mici prinseră a rîde de cel mare, șoptindu-și unul altuia :

— Halal neguțător ! Oare cu ce marfă de soi se va întoarce nerodul acasă ?

La cea dintîi răs_pîntie se despărțiră, pornind — care încotro. Cei mici apucară către niște tîrguri vestite, iar cel mare cutreieră multă vreme cărările, fără nici o țintă. Merse el ce merse și deodată îi ieși în cale un rîu lat și adînc. Voi să treacă dîncolo, dar nici urmă de pod : pesemne îl luaseră apele.

Pe celălalt mal înverzeau lunci bogate și păduri stufoase, dar toate acestea nu aduceau nici un folos, atîta vreme cît nimeni nu putea să treacă apa cea mare. „Trebuie să dreg podul, își spuse fratele cel mare, pentru ca pămînturile cele mănoase de dincolo să nu se irosească de pomană. Măcar să le fac și eu oamenilor un bine.“

Se apucă el să dreagă podul și munci fără răgaz trei ani încheiați, cheltuind toți banii pe care-i dăduse tatăl său. Înțelegînd că va trebui să se întoarcă acasă cu miinile goale, oftă plin de amărăciune : „Vai, cum mă vor mai batjocori frații mei !“ Dar ce era să facă ? Se înnoptase și se culcă să doarmă pentru ultima dată, acolo, pe malul riului. În vis i se arătă un unchiaș cu barba colilie, care-i grăi astfel :

— I-ai slujit pe oameni cu toată rîvna, iar la tine însuși nu te-ai gîndit o clipă. Munca ta va rămîne nerăsplătită. Dar nu fi mîhnit. Iată, îți dăruiesc această undiță. Mîne în zori s-o arunci de trei ori în apă. Întîia oară vei pescui o pungă goală. Dar să fii cu luare-aminte, căci nu e o pungă obișnuită : de cîte ori o scuturi, curg din ea bani de aur cu nemiluita. A doua oară vei scoate un ulcior vrăjit : de cîte ori îl apleci, curge din el un șuvoi nesfîrșit de vin dulce și înmiresmat. A treia oară vei prinde în cîrlig o mătură de nuiiele. E simplă la vedere, dar are o putere minunată, căci e făcută din ramurile copacului care crește în lună¹. De cîte ori lovești cu ea un om bătrîn, acesta întinerește pe loc. Dar ține minte : nu cumva să dai mai mult de două, trei lovituri, fiindcă se poate întîmpla o nenorocire.

Dimineța, fratele cel mare se deșteptă îngîndurat. „Ce vis neobișnuit am avut ! își zise. Ce vedenie ciudată... „Se

¹ Conform superstițiilor răspîndite în Extremul-Orient, pe lună crește un copac, iar sub el un iepure năzdrăvan toacă într-o piuliță leacuri fermecate. Întrucît la fiecare patru săptămîni luna se înnoiește, copacului i se atribuie puterea de a reîntineri pe oameni.

uită în preajmă și deodată se frecă la ochi : lingă el se afla undița despre care îi pomenise moșneagul. Așadar, nu fusese numai un vis amăgitor...

Merse grabnic pe pod și aruncă undița în rîu. O putere nevăzută smuci struna, ca atunci cînd mușcă pește la momeală. Scoase iute cîrligul din apă : în cîrlig era agățată punga făgăduită. O deschise, o răsturnă, și minune ! Din ea curse o ploaie de bani de aur. Aruncă undița a doua oară și scoase ulciorul. Îl duse la gură, îl înclină, și din el curse un vin nemaipomenit de gustos. În viața lui nu mai băuse asemenea licoare ! N-apucă să arunce bine undița a treia oară, că mătura de nuiele se și ivi din valuri.

Adună el cele trei lucrușoare într-o boccea, puse legătura pe băț și porni vesel spre casă.

La răspîntia știută se întîlni cu frații mai mici. Împlinindu-se sorocul, fiecare se întorcea cu cîte trei care pline de mărfuri. De cum îl văzură, începură să-l ia în târbacă :

— Ia uitați-vă la prostănacul nostru de frate ! În trei ani doar atîta a fost în stare să agorisească : o boccea prăpădită. Știam noi că n-o să facă nici o ispravă ! A risipit degeaba banii tatălui nostru...

Fratele cel mare tăcea și zîmbea pe ascuns. Cei doi o luară înainte cu carele lor, iar el, haida, haida, agale și fără spor, abia li se ținea pe urme.

Bătrînul își întîmpină feciorii plin de bucurie, pregătind pentru fiecare cîte-o cămară, după cum fusese învoiala. Neamurile curioase, precum și o mulțime de săteni, se adunară la iuteală, să vadă cu ce-și vor umple cămările feciorii întorși de la drum.

Deschiseră ușa primei cămări : era plină pînă sus cu orez din soiul cel mai bun.

— Bun lucru, băiete, îl laudă tatăl pe fiul mijlociu. Orezul înseamnă belșug și hrană pe săturate.

Cea de-a doua cămară era plină pînă-n bagdadie cu suluri de mătase lucitoare.

— De ispravă flăcău ! îi zise bătrînul, cu mare mulțumire feciorului cel mic. Ai adunat avere, nu glumă.

De cea de-a treia cămară, tatăl nici nu voi măcar să se apropie, fiindcă îl văzuse pe fiul cel mare întorcîndu-se cu mîinile goale. Tocmai o pornise îndărăt spre casă, cînd se auzi strigat din urmă :

— Tată, oprește-te ! În cămara mea nu vrei să te uiți ?

— La ce bun ? i-o întoarse tatăl, supărat. Ca să mă fac de rîs înaintea oaspeților ? Știu bine că n-ai adus din călătoria ta decît o biată legăturică.

— Tată, nu mă umili, stăruie flăcăul. Oare nu sînt și eu feciorul tău, la fel ca ceilalți ?

Ce era să mai facă bătrînul părinte ? Fără nici o tragere de inimă deschise ușa cămării, și ce să vezi ! Dinăuntru se revărsară galbenii de aur ca dintr-o butie spartă. Străluceau atît de tare, încît își duseră cu toții mîinile la ochi, ca să nu-i orbească.

Amuțiseră de uimire. Văzîndu-i că nu mai sînt în stare să scoată un cuvîntel, feciorul cel mare le spuse :

— Să ia fiecare cîte un pumn de aur. Haide, luați, nu vă sfițiți, căci ne va rămîne și nouă destul. Iar după aceea vă poftesc pe toți la ospăț.

Musafirii se puseră pe chef. Fratele cel mare le turna tuturor din ulciorul cu vin înmiresmat și se încinse o veselie fără pereche.

— Toate-s bune, păcat de un lucru ! se tîngui deodată tatăl, pe cînd petrecerea era în toi. Tare mă mai apasă bătrînețea... Ehe, să mai am eu sprinteneala de altădată, ce-aș mai juca de bucurie !

— Tată, dacă-mi îngădui, te voi ajuta eu să-ți redobîndești picioarele tale zdravene, din tinerețe, zise surizînd fiul cel mare. Și-l lovi de două ori pe spate cu mătura.

— Cum îndrăznești, copil neobrăzat ! se miniară oaspeții.

Dar ce le fu dat să vadă ! Sub ochii lor, bătrînul tată, din cărunt și gîrbov cum era, se schimbă pe dată într-un

bărbat falnic, în plină putere, cu părul negru și statura dreaptă. Nu-i dădeai mai mult de treizeci de ani. Țișni în picioare de la locul lui și începu să joace de mama focului...

Plini de nerăbdare, moșii și babele care erau pe-acolo se înghesuiră în jurul flăcăului, rugându-se să fie și ei bătuti pe spate cu mătura de nuiete. Până și bătrîna bunică a flăcăului, posmogită și cocirjată de ani, arăta acum ca o femeie în floarea vîrstei. Îi mulțumi nepotului cu vorbe mieroase, dar în sinea ei bombănea ursuză :

— Te pomenești că i-a fost milă de mătura, să nu se tocească. Altfel de ce nu s-a îndurat să mă facă și mai tînără decît sînt acuma, să arăt și eu, colea, măcar de vreo douăzeci de ani, sau chiar de șaptesprezece...

Începură cu toții să Țopăie. Numai bunica nu dansa : cine știe în ce cotlon se mistuise ! De la o vreme băgară de seamă că lipsește și se apucară s-o caute. Cînd colo, ce să le vadă ochii ? Pe podeaua camerei învecinate zăcea veșmintul bătrînei, iar în mijlocul acelei grămezi de boarfe se zbătea un prunc de Țiță, orăcîind din răsputeri. Din mătura nu mai rămăseseră decît așchii și bețe rupte...

Nu mai puteau să dreagă nimic. Nepoții se apucară să-și dădăcească bunica, iar de la mătura fermecată își luară rămas bun. Iată de ce, în ziua de azi, bătrînii nu mai întineresc.

FRUMOASA DIN TABLOU

Trăia pe vremuri într-un sat un om nu prea isteț la minte, pe nume Gombei. Împlinise el treizeci de ani, trecuse de patruzeci, dar tot neînsurat rămăsese, fiindcă toate fetele râdeau de nerozia lui. Dar iată că într-o seară, în bordeiul lui cel povîrnit se arată o frumoasă necunoscută, care-i spuse cu glas rugător :

— Fii milostiv, adăpostește-mă sub acoperișul tău, măcar o noapte.

Gombei rămase năuc, dar îi dădu bucuros găzduire. Se așezară ei să cineze, iar după ce mîntuiră cina, fata spuse iarăși :

— Văd că trăiești singur. Și eu sînt singură pe lume. Ia-mă de nevestă.

Gombei amuți de fericire.

Din clipa aceea o îndrăgi atît de mult pe tînăra-i soată, că nici o treabă nu-i mai ieșea ca lumea. Se apuca să împletească sandale de paie, fără să-și ia o clipă ochii de la nevestă. Împletea, împletea de zor și nici nu băga de seamă că sandalele au ieșit lungi cît o covată, încît nimeni n-ar fi putut să le încalțe. Începea să meșterească o pelerină de paie, dar tot cu ochii la femeie, îi ieșea o pelerină ca pentru un uriaș, încît nimeni n-ar fi putut s-o îmbrace.

Dacă se ducea Gombei să lucreze la cîmp, nici acolo n-avea spor. Dădea cu sapa o dată, de două ori, și i se făcea dor de nevastă. Săpa o brazdă și dădea fuga acasă :

— Nevastă, unde ești ? O privea pe săturate și alerga iarăși la ogor.

Văzu ea frumoasa că nu prea îi merg treburile lui Gombei. Se duse, așadar, la oraș și porunci unui pictor să-i facă portretul.

— Ia te uită cum îmi seamănă, îi spuse ea bărbatului, arătîndu-i tabloul. Agață-l acolo, la cîmp, de ramura unui copac și uită-te la el cît îți poștește inima.

De-atunci, Gombei nu mai dădea fuga pe-acasă în orice clipă. Se uita la portret, iar chipul soției îi zîmbea de parcă ar fi fost viu. Privea el cît privea și iar se apuca de săpat. Lucra astfel pînă seara.

Dar iată că o dată se stîrni un vînt puternic care smulse portretul de pe creanga lui și-l săltă pînă-n nori. Plîngînd de ciudă, Gombei se întoarse acasă și-i povesti soției nenorocirea. Femeia căută să-l liniștească :

— Nu te mai necăji ! Îi voi cere pictorului să-mi facă alt portret, și mai frumos decît cel dintîi.

...Portretul se roti prin văzduh multă vreme, ca o frunză uscată, iar în cele din urmă căzu pe pămînt, chiar în livada prințului. Văzînd frumoasa din tablou, prințul se aprinse de dragoste și rîvni cu orice preț s-o ia de nevastă :

— Dacă am înaintea ochilor un asemenea portret, înseamnă că undeva, pe lume, trăiește și frumoasa zugrăvită aici !

— Și le porunci kerailor săi :

— Căutați-o fără zăbavă, pretutîndeni, și aduceți-o aici, cu sau fără voia ei !

Keraii prințului începură s-o caute prin satele învecinate și tuturor celor întîlniți în cale le arătau portretul :

— N-ați văzut-o cumva pe femeia aceasta ?

Într-un sat li se răspundea :

— N-am văzut-o.

În altul :

— N-o cunoaștem.

În sfârșit, ajunseră și pe meleagurile unde trăia Gombei. Țăranii văzură portretul și îl recunoscură pe dată :

— Aaa ! Păi asta-i nevasta lui Gombei-*dono*¹ ! Da, chiar ea e !

Keraii merseră la coliba lui Gombei și, văzînd că frumoasa lui nevestă e aidoma cu cea din tablou, spuseră :

— Din porunca prințului, trebuie s-o ducem la castel pe această femeie !

Omul începu să se tînguie :

— Fie-vă milă ! Nu mă loviți atît de crunt !

Dar ei nici nu-l ascultară. O scoaseră pe femeie din casă cu de-a sila. Gombei bocea nemîngîiat, lacrimile-i curgeau șiroaie. Tinăra soție plîngea de asemeni, dar pe cînd ieșea din bordei izbuti să-i șoptească bărbatului :

— Nu-ți pierde nădejdea ! De cum o sosi ajunul Anului nou, vino așa, către seară, la palatul prințului, și prefă-te că vinzi ramuri de brad. Voi găsi eu un prilej să te pot vedea.

Gombei rămase iarăși singur și începu să numere zilele. Greu mai trecea vremea... Dar iată că sosi și mult așteptatul ajun de An nou. Gombei luă în spinare atîtea crengi de brad cîte putea să ducă și porni spre palat. Începu să se plimbe pe dinaintea porților, strigînd cît îl ținea gura :

— Cetină de Anul nou ! Cetină de Anul nou !

De cînd fusese adusă la castel, nevasta lui Gombei stătea întruna posomorită și tristă. Degeaba căutase prințul s-o înveselească, în fel și chip. Zadarnic se străduiau măscăricii, muzicanții și dănțuitorii. Dar de cum auzi

¹ *Dono* — termen de reverență (în limbajul țăranilor) : domnule, onorabile.

glasul lui Gombei, chipul frumoasei se luminează de un zîmbet fericit.

Grozav se minună și se bucură prințul :

— Ei, dacă neguțătorii de brazi te încintă așa de mult, o să vînd eu însumi brazi, ca să-ți fiu pe plac.

Prințul ieși numaidecît pe poartă și îmbracă zdrențele amărîte ale lui Gombei, iar acesta puse pe el straietele strălucite ale măriei-sale. Întîmplarea făcuse ca Gombei să semene la chip cu prințul, de parcă i-ar fi fost frate geamăn.

Prințul o porni în jurul castelului, strigînd din răsputeri :

— Cetină de Anul nou ! Cetină de Anul nou !

În acest timp, frumoasa le porunci slujitorilor :

— Dați-i drumul înăuntru stăpînului vostru, apoi încuiați bine poarta. Să nu mai lăsați pe nimeni să intre !

Gombei intră pe poarta castelului, iar soția alergă în întîmpinarea lui. Se îmbrățișară cuprinși de fericire.

Prințul umblă cît umblă, strigă el ce strigă, apoi se plictisi. Se întoarse și voi să intre în castel, dar porțile erau ferecate bine. Începu să bată și să răcnească :

— Hei, nătărăilor, ați orbit și ați surzit de tot ? Prințul vostru așteaptă la poartă ! Deschideți odată !

Dar străjerii îi răspunseră :

— Pleacă de-aici, cerșetor netrebnic ! Pleacă pînă nu-ți tăiem capul ! Măria-sa prințul e acolo unde trebuie să fie, în castelul lui.

În zadar se rugă prințul, în zadar căută să-i înduplece. Nimeni nu-i dădu crezare. Și nu-l lăsară să intre în castel. Fu nevoit să rătăcească toată viața pe drumuri.

Gombei rămase la castel cu frumoasa lui soție și trăiră în fericire și înțelegere, pînă la adînci bătrînețe.

DARUL FECIOAREI LACULUI

Demult, demult de tot, pe cînd orașul Tono, de astăzi, era abia un sat, trăia prin locurile acelea un țaran pe nume Magoșiro. Lui Magoșiro îi plăcea să muncească, trudea mereu fără preget, dar nu izbutea să alunge sărăcia amară. Pe deasupra mai avea și o soție cicălitoare și rea de gură. Doar nu degeaba se spune : „O nevastă rea e totuna cu o sută de ani de secetă“. Toată ziua, apriga femeie îl bombănea și-l certa pe Magoșiro. Din pricina ei, sărmanului om aproape că-i venea să-și puie capăt zilelor.

O singură bucurie avea Magoșiro : să cosească iarba de pe coasta muntelui Monomi. Pornea cel dintîi la lucru, iar la mijitul zorilor ajungea să cosească atîta iarbă cită altul n-ar fi putut s-o dovedească nici pînă seara. Apoi se odihnea și el cîteva clipe. Punea coasa jos și privea cu încîntare cum se ridică soarele deasupra muntelui. Pentru el nu era o clipă mai fericită decît asta...

Odată, Magoșiro tocmai cosea iarba de pe malul unui lac de munte. Deodată auzi cum îl strigă cineva :

— Magoșiro-dono !

Se uită el în jur, dar nu văzu pe nimeni. „Pesemne că mi s-a părut“, își zise și se apucă din nou să cosească. Dar după puțină vreme se auzi iarăși strigat :

— Magoșiro-dono, Magoșiro-dono !

Își îndreptă spinarea și se uită cu luare-aminte în partea de unde auzise chemarea. Ce minune o mai fi și asta ? Știa că nu se află pe acolo nici țipenie de om, dar iată că pe malul lacului se ivise ca din pământ o fată. Nici în vis nu mai văzuse Magoșiro asemenea frumusețe !

Fata îi zîmbi cu bunătate, făcându-i semn să se apropie. Magoșiro simți că picioarele îl poartă singure către lac. „Sînt pierdut ! își zise. Mă vor înghiți adîncurile lacului !“ Tot mai tare îl cotopea spaima, dar nu se putea împotrivi acelei puteri tainice. Înaintă pas cu pas către țărmul lacului, ca și cum l-ar fi tras cineva de cingătoare și se opri în fața fetei. Aceasta făcu o plecăciune înaintea lui și grăi :

— Magoșiro dono, îți voi face o mare rugăminte. Am auzit că peste puțin oamenii din satul tău vor merge să se închine la templele Ise¹. Ai de gînd să te duci și tu ?

Auzind aceasta, Magoșiro își mai veni în fire :

— Ce să caut acolo, eu, un biet om sărac ? De unde să iau atîția bani pentru drum ? răspunse el.

— De asta să n-ai grijă, vei avea bani destui. Făgăduiește-mi numai că îmi vei îndeplini dorința. Și fata urmă, plecîndu-și fruntea : Îți voi mărturisi tot adevărul... Eu mă număr printre fecioarele apelor și trăiesc în adîncul acestui lac. Sînt însă tare mîhnită și însingurată. Din fragedă pruncie am fost despărțită de sora mea cea mare, pe care o iubeam nespus. Ea trăiește acum în lacul Ko, departe de aici, lingă orașul Osaka. N-am primit de mult vești de la ea și sînt tare îngrijorată. Aș vrea ca tu, Magoșiro, să-i înmînezi o scrisoare de la mine, cînd te vei duce să te închini la templele Ise.

¹ Templele din Ise (insula Honșiu, județul Mie) sînt cele mai vechi și venerabile temple din țară. Ele aparțin cultului șintoist, vechea religie a Japoniei, care se bazează pe respectul față de forțele naturii și cultul strămoșilor. În primele zile ale anului aceste temple sînt vizitate de familia imperială, de miniștri și demnitari, apoi de alți oameni ; se consideră de bun augur vizitarea la începutul fiecărui an a acestor temple.

Bunul Magoșiro ar fi fost gata să-i îndeplinească rugămintea fetei, fără să-i ceară nici un fel de răsplată.

— Fie, am să duc scrisoarea. Dar m-o lăsa oare nevasta ? E o femeie cu care nu prea te poți înțelege.

— Cere-i cu stăruință să te lase. Îmi pun toată nădejdea în bunătatea ta.

Fata scoase din sîn scrisoarea și o pungă :

— Iată, îți dau această pungă fermecată. În ea sînt tocmai o sută de moni. Poți să-i cheltuiești pe toți, în afară de ultimul bănuț, iar în ziua următoare punga va fi iarăși plină. Te va sluji cu credință pînă la întoarcerea ta acasă. Nu uita însă : cel din urmă bănuț n-ai voie să-l cheltuiești !

După aceea, fecioara apelor îl învătă cum să găsească lacul Ko și ce semn trebuie să facă atunci cînd va ajunge pe mal.

— Mergi cu bine, Magoșiro ! Drum bun ! Ferește-te însă să povestești cuiva ce-ai văzut și ce-ai auzit aici. !

Zicînd acestea, fecioara lacului pieri din ochii lui, de parcă nici n-ar fi fost vreodată. Valuri mici unduiau pe fața apei în care se oglindeau norii albi ai dimineții. Magoșiro se frecă la ochi, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis. În jurul lui era pustiu, numai două ciori croncăneau tare, zburînd prin văzduh. Dar în miini, Magoșiro ținea scrisoarea și punga. Așadar, nu fusese un vis...

Stătu el ce stătu, dar pînă la urmă trebui să se apuce iarăși de lucru : nevasta n-avea să-l întîmpine cu vorbe bune dacă nu va termina mai repede treaba. Și Magoșiro luă coasa grăbit.

Nu după multă vreme, oamenii din satul lui se adunară într-o ceată mare, pornind să se închine la templele Ise. Magoșiro voi să li se alătore, dar nevasta se împotrivi minioasă.

Magoșiro căută s-o înduplece în fel și chip, dar totul părea în zadar. Cu chiu, cu vai, nevasta se învoi să-l lase, dar fără să-i dea nici un ban de cheltuială.

— Nu-ți voi da nici măcar un bănuț de aramă ! O să pieri de foame pe drum !

Se înțelege, Magoșiro nu suflă nici o vorbă despre punga fermecată, dăruită de fecioara lacului...

Pe drum, omul nostru nu duse lipsă de bani. Cheltuia tot ce avea în pungă, în afară de ultimul bănuț, iar dimineața punga era la fel de plină ca în ajun. Dar Magoșiro nu se gîdea numai la el. Pe mulți dintre călători îi ajută la nevoie, hrănindu-i pe cei flămînzi.

Poposi împreună cu oamenii din satul lui la templele Ise, petrecu împreună cu ei și în orașul Osaka, apoi, luîndu-și rămas bun de la fîrtașii de drum, porni de unul singur către lacul Ko.

Lacul acesta se află la miază-noapte de Osaka, chiar la poalele muntelui Nagano. Din vechime se povestea că pe-acolo bîntuie duhurile rele și de aceea oamenii din partea locului se temeau să se apropie de lac. Dar Magoșiro merse curajos pînă la țărm și bătu puternic din palme, de trei ori, după cum îl povățuise fecioara apelor.

Deodată, în adîncul lacului străluci ceva, apoi către țărm înaintă o undă aurie care se sparse în stropi luminoși și în fața lui Magoșiro se ivi o fată de-o frumusețe fără seamăn. Fata citi scrisoarea și pe obraji îi curseră lacrimi de bucurie :

— O, cît sînt de fericită ! Datorită ție, Magoșiro, am primit mult așteptatele vești de la sora mea mai mică, de care sînt despărțită de-atîta vreme... Te învoiești oare să-i duci scrisoarea mea de răspuns ? Ți-am fi amîndouă nespus de recunoscătoare.

Magoșiro dădu din cap în semn că primește.

— Atunci așteaptă puțin, spuse fata și pieri în valuri.

Cînd se arătă iar, în urma ei, din adîncul lacului se ridică un nor alb care alerga spre mal. Deodată, se auzi un plescăit puternic și norul acela se prefăcu într-un cal alb ca zăpada.

Fata îi dădu lui Magoșiro scrisoarea de răspuns :

— Du-o, rogu-te, surorii mele mai mici. Din pricina noastră, iată, ai rămas mult în urma oamenilor din satul tău. Cu calul acesta însă îi vei ajunge repede. Ai grijă însă, nu cumva să deschizi ochii pînă ce calul nu se va opri din zbor.

Magoșiro încăleacă, înșfăcă zdravăn coama calului și închise ochii. Calul necheză puternic, sări de cîteva ori și deodată se avîntă ca o pasăre prin văzduh. Magoșiro simțea că bidiviul îl poartă pe sus, aproape de nori, dar nu vedea nimic, numai vîntul îi șuiera pe la urechi.

În cele din urmă, copitele sunară lovind pămîntul și calul se opri încremenind pe loc. Magoșiro deschise ochii și văzu că se află în pragul unei trecători de munte, chiar în fața unei ceainării.

Auzind zgomot, oamenii din ceainărie ieșiră afară. Și, cînd colo, ce să vezi ? Erau chiar tovarășii de drum ai lui Magoșiro ! Peste măsură de mirați, începură să-l întrebe :

— Cum de ne-ai ajuns atît de repede ? De unde vii ? Parcă ai coborît din văzduh...

Stăpînul ceainăriei se miră și el :

— Într-adevăr, e lucru tare ciudat ! În partea aceea dinspre care vii, sînt doar munți cu neputință de trecut. Nu-i nici un drum pe-acolo. Cum de-ai putut să străbați pe unde n-a călcat picior de om ?

Buimăcit, Magoșiro bolborosi ceva din care oamenii nu înțelesesă nimic.

Chiar a doua zi după ce se întoarse în satul lui, Magoșiro se grăbi să ajungă la țărmul lacului de pe muntele Monomi. Bătu de trei ori din palme și iată că pe lac se stîrniră valuri, străluci o spumă de aur și pe mal se arătă fata cea frumoasă.

Mulțumindu-i cuviincios fecioarei lacului, Magoșiro îi dădu scrisoarea de la sora ei. Fecioara apelor se bucură

adînc și drept răsplată îi dăruia o mică rișniță de piatră, spunîndu-i :

— În fiecare zi vei pune în rișnița asta un bob de orez. Trebuie s-o învîrtești o singură dată și bobul se va preface în aur. Însă ia aminte : să nu torni niciodată mai multe boabe în rișniță și nu cumva s-o învîrți de două ori în aceeași zi !

Magoșiro așeză rișnița fermecată pe tokonoma — micul altar din coliba lui. În fiecare zi, rișnița îi dăruia un grăunte de aur. Cu vremea, Magoșiro începu să se îmbogățească. Dar nevasta cea rea și cicălitoare tot nu era mulțumită. Și, știut este, omul nemulțumit e ca o căldare găurită...

— Mare scofală, un singur grăunte ! Cînd o să învețe proasta asta de rișniță să macine mai multe deodată ?

Într-o zi, pe cînd Magoșiro lipsea de acasă, soția turnă în rișniță o strachină plină cu boabe de orez și începu să învîrte mînerul cu mare hărnicie. Ca prin minune rișnița se săltă de pe altar și o zbughi singură pe ușă afară ! Degeaba alergă femeia după ea... Rișnița sări repede de pe o colină pe alta și, deodată, pleosc, se cufundă în lac, pierind pentru totdeauna.

PAIUL CU NOROC

Se zice că trăia demult, tare demult, un flăcău sărman. Ce nu încercase el ca să scape de sărăcie ! Dar în zadar, toate îi mergeau anapoda. Într-o bună zi se hotărî să meargă la templul zeiței Kánnon¹, aflat în localitatea Hasioo, din provincia Iamato. Zis și făcut. Ajuns acolo, începu să se roage cu mare osîrdie :

— Ajută-mă, preamilostivă zeiță, îndură-te de mine ! Menește-mi și mie o fărîmă de noroc în viață !

Se ruga astfel de dimineța pînă seara, iar nopțile și le petrecea tot acolo, în templu. Dar zeița nu-i dădea nici un semn de bunăvoință și nici nu i se arătă vreodată în vis, după cum nădăjduse. Flăcăul însă nu se dădu bătut. Zăbovi acolo pînă i se sfîrșiră merindele și nu mai avu nici un ban în pungă. Băgînd de seamă că stă toată vremea flămînd, călugării își ziseră îngrijorați : „Dacă-l lăsăm să piară de foame sub ochii noștri, oamenii vor gîndi rău despre noi și ne vor defăima templul“. Astfel încît fură nevoiți să împartă hrana cu el.

Trecură astfel multe zile.

¹ Kánnon este zeița carității. Ea îi ajută pe oameni, întruchipîndu-se în trezeci și trei de înfățișări. Există multe povestiri despre faptul că zeița Kánnon, prin intermediul visurilor prevestitoare, trimite celor ce se roagă în templul ei fericire. Această fericire însă se plătește uneori cu un preț foarte mare.

Într-o noapte, așa, cam spre dimineată, flăcăul avu însfirșit visul după care jinduise. Din umbra altarului pași spre el însăși zeița Kánnon, care-i grăi :

— Mult o să mă mai sicii cu stăruințele tale, cap de fier ce ești ?! Grozav mai semănați voi oamenii unul cu altul ! Fiecare ar vrea să dobîndească fericirea de-a gata, fără să facă nimic pentru a o merita. Iar suferința ta ți-a fost dată pentru păcatele săvîrșite într-o altă viață, așa că deșarte îți sînt rugămințile. Află însă că pe mine tot ai izbutit să mă înduioșezi. Măcar un grăunte de noroc am și eu dreptul să-ți dăruiesc. Dacă-l vei irosi prosteste, va fi numai din vina ta. Ascultă, așadar, cu luare-aminte : Cel dintîi lucru pe care vei pune mîna în zori, la ieșirea din templu, acela o să fie norocul tău. Altul nu vei mai căpăta în veac.

Flăcăul se deșteptă buimac. Dezmeticindu-se, el simți că nu mai are putere să aștepte, că trebuie să înșface neîntîrziat norocul mult rîvnit. Fugi afară din templu, dar de grăbit ce era se împiedică de pietrele pragului și căzu cit era de lung, cu fața și cu mîinile în praf. Ridicîndu-se de jos, mare-i fu mirarea văzînd că ține strîns în mînă un fir de pai. „Iată, așadar, bunătatea zeiței Kánnon...” își zise cu amărăciune. Dar încăpățînat și dirz cum era de felul lui, se hotări să nu arunce paiul.

Chibzui el o vreme, apoi în cele din urmă o porni spre Kioto. Era o zi caldă, de vară. De unde, de neunde, se ivi în zbor un bondar uriaș care-i dădea tircoale cu înverșunare. Ca să-și mai alunge mîhnirea și uritul, flăcăul prinse bondarul și-l legă cu o ață de paiul lui. Bîzîia gîngania și se rotea de mama focului, iar flăcăul mergea vesel, cu paiul în mînă.

Deodată, pe drum se arată o trăsuriță frumoasă, trasă de un bivoli împodobit cu hamuri scumpe, în jurul căreia călăreau cîțiva slujitori. În trăsura se afla o femeie bogată care, împreună cu fiul ei nevîrstnic, mergea să se închine zeilor. Copilul se cam plictisise și privea abătut prin despi-

cătura perdelelor. Văzînd bondarul care se zbuciuma legat de pai, începu să strige :

— Vreau jucăria ! Dați-mi jucăria aceea !

Unul dintre slujitori se apropie îndată de flăcău :

— Tinărului nostru stăpîn i-a plăcut bîziitoarea aceea a ta. Nu vrei să i-o dai să se joace cu ea ?

— Paiul acesta nu-i un pai oarecare, răspunse flăcăul, mi l-a dăruit însăși zeîța Kánnon. Dar nu se cade să dezamăgesc un copil, așa că luați-l.

Femeia, care auzise totul, spuse atunci :

— Îți mulțumesc, flăcăule. Cum să te răsplătesc oare ? Poate că ți s-a uscat gîtlejul de praf și de căldură, ține fructele acestea.

Înveli în hîrtie albă trei portocale și i le dădu.

„Pentru început nu-i rău, se gîndi flăcăul. Iată că n-a trecut mult și paiul s-a schimbat în trei portocale.“

Porni mai departe. Soarele se înălța tot mai sus, biciuind pămîntul cu razele-i de foc. Deodată, ce să vadă ? La marginea drumului stătea culcată o tînără femeie, în jurul căreia se foiau zăpăcite cîteva slugi, văicărîndu-se întruna :

— Nenorocire ! Stăpînei i s-a făcut rău de sete ! Moare de sete ! Hei, drumețule, strigară după flăcău, nu știi pe-aici, pe-aproape vreo fîntînă ?

— Cum nu, știu o fîntînă, ba chiar și-un pîrîiaș, dar pînă acolo-i cale lungă. Mai bine dați-i stăpînei voastre aceste trei portocale, să-și răcorească buzele. Poate-și mai vine în fire.

Slugile stoarseră portocalele și-i dădură să bea celei însetate. Venindu-și în simțire, femeia zise :

— Îți mulțumesc din inimă, flăcăule : Dacă nu erai tu, poate c-aș fi pierit de sete aici, în mijlocul drumului. Iată, primește din parte-mi o mică răsplată. Nu-i un dar de preț, dar altceva nu am la mine.

Scoase dintr-o boccea trei suluri de pînză și i le dădu flăcăului. Acesta le vîrî sub cingătoare și porni mai

departe plin de voie bună. Merse el ce merse, și tocmai cînd începea să se întunece, iată că văzu venind spre el un samurai călare pe-un armăsar focos, urmat de slujitorul său, care sălta în șaua unui căluț de rînd. „N-aș fi crezut că există pe lume cai atît de minunați“, își spuse încîntat flăcăul.

Dar chiar în clipa cînd samuraiul ajunsese în dreptul lui, armăsarul cel falnic se prăvăli ca lovit de trăsnet. Nespus de îndurerat, samuraiul încălecă pe calul slujitorului, poruncindu-i acestuia să rămîină lîngă animalul căzut, pînă-și va da sufletul. Stăpînul pieri în zare, iar slujitorul se așeză la căpătiul calului și prinse a se boci cu glas tare :

— Vai, ce năpastă ! Sărmanul, gîngășul armăsar n-a fost în stare să îndure osteneala unui drum atît de lung... Apoi cugetă tot cu glas tare : Măcar de-aș găsi pe cineva să-i vînd pielea, fie și pe nimica toată...

Flăcăul se apropie numaidecît :

— Vinde-mi-o mie. Îți dau în schimb un sul de pînză bună, trainică. Nu-i mare lucru, dar tot se cheamă că te-ai ales cu ceva.

Slujitorul luă pînza și dădu fuga să-l ajungă din urmă pe stăpîn. Flăcăul nu mai putea de bucurie : „Iată că nici n-a trecut bine ziua, și paiul s-a prefăcut într-un armăsar de soi. Acum cred cu adevărat în norocul meu. Nu se poate ca armăsarul să nu-și vină în fire pînă la urmă.“

Într-adevăr, într-o vreme calul zvîcni și deschise ochii încețoși. Flăcăul îl stropi cu apă și, trăgîndu-l binișor de frîu, izbuti să-l pună pe picioare. „Hm, își zise, cei ce mă vor vedea cu asemenea bidiviu de preț, s-ar putea să creadă că l-am furat.“ Duse calul într-o poiană, îl legă de-un copac, apoi se repezi pînă-n satul cel mai apropiat și vîndu cele două suluri de pînză care-i mai rămăseseră. Cu banii căpătați cumpără ovăz, fin, precum și o șa dintre cele mai ieftine. Timp de trei zile îngriji armăsarul cum se pricepu mai bine, pînă ce acesta se înzdrăveni deajuns.

Apoi încăleacă și porni în galop, la adăpostul umbrelor nopții. În dimineața următoare ajunse la marginea orașului. În ograda unei case văzu forfotă mare. Oamenii legau boccele, cărau lucruri, se strigau între ei, vinzându-se de colo-colo. Flăcăul înțelese că stăpînul casei, împreună cu familia lui, se pregăteau de drum lung. Opri calul la poartă :

— Ascultă, om bun, nu-ți face trebuință un căluț ca ăsta ?

Gospodarul ieși în prag :

— O, ce mîndrețe de cal ! Bucuros l-aș lua, dar mi-s banii numărați. Dacă te învoiești însă, îți dau în schimb ogorul meu de orez. Iar pe deasupra poți să locuiești în casa mea pînă mă voi întoarce eu de la drum, fiindcă tot rămîne pustie. Iar de-o fi cumva să mă prăpădesc pe drum, stăpînește-o sănătos, pentru totdeauna.

Tîrgul se încheie repede. În aceeași zi stăpînul porni împreună cu toți ai săi către ținuturile depărtate de la Soare-Răsare. Trecu un an, trecu al doilea, al treilea... Omul nu se mai întoarce din călătorie. Și casa și ogorul rămaseră în stăpînirea flăcăului. De-atunci, el duse un trai îmbelșugat, muncind pămîntul cu sîrguință și pricepere. Iar mai tîrziu, cînd îmbătrînise, le spunea ades nepoților săi :

— Celui încrezător și tare îi ajunge și-un pai ca să dobîndească fericirea.

ȚARA OAMENILOR CU UN SINGUR OCHI

Se povestește că odată, demult, trăia un om grozav de leneș, care pe deasupra se mai credea și grozav de isteț. Cum se apuca de-o treabă, cum o lăsa baltă : fie că i se părea prea grea, fie că i se părea ciștigul prea mic.

Azi așa, mâine tot așa, pînă cînd auzi el că undeva, în mijlocul mării, se află o insulă locuită de oameni cu un singur ochi în frunte.

„Ehei, își zise istețul nostru, tare bine ar fi să prind eu o asemenea dihanie cu un singur ochi. Aș vîri-o într-o cușcă și aș arăta-o lumii întregi. Dar firește, nu pe degeaba. Fiecare ar da bucuros un bănuț de aramă, să vadă o astfel de minunăție. Da, da, aș cîștiga o mulțime de parale.“

Zis și făcut. Împrumută o barcă de la un vecin și porni în largul mării, să caute țara oamenilor cu un singur ochi.

Călători el multă vreme, lopătînd din greu, înfruntînd valurile și furtunile, pînă ce, tocmai cînd era să-și piardă nădejdea, ajunse la țărmul unei insule înverzite. Din desișul pădurii îi ieși în întîmpinare o namilă cu un singur ochi în frunte.

Istețul nu mai putea de bucurie. „Mai întîi, își făcu el socoteala, o să ademenesc matahala în barca mea. Apoi, mîna pe visle, și pe-aci ți-e drumul. Curînd am să fiu cel mai bogat om de pe lume.“

Însă chiar atunci, arătarea, care-l privea țintă cu singuru-i ochi, începu să strige cît o ținea gura :

— Fraților, veniți repede încoace ! Veniți să vedeți ce n-ați mai văzut ! Marea ne-a adus un oaspete ciudat : o făptură cu doi ochi...

La strigătul lui, pe țărm se arătară o mulțime de oameni cu un singur ochi. Fără să mai stea mult pe gânduri, puseră mîna pe musafirul nepoftit și, după ce se minunară o vreme de înfățișarea lui, îl băgară într-o cușcă de bambus.

Îl purtară astfel prin toată țara, arătîndu-l oricui, dar, firește, nu pe degeaba. Și fiecare plătea bucuros un bănuț de argint, ca să-l vadă pe omul cu doi ochi.

CASTELUL ÎMPĂRATULUI FURNICILOR

Aceasta e o întâmplare veche, veche de tot.

A fost odată un om care-și câștiga traiul vânzînd pește cu coșurile. Într-o zi, întorcîndu-se el acasă, îl apucă ploaia pe drum. Ploua cu găleata. Și cum mergea astfel prin ploaie, văzu deodată că pîrîiașele de apă erau gata-gata să înece o furnică. Sărmana vietate se prinsese cu piciorușele de un ac de pin, însă apele o împresurau și primejdia era tot mai mare.

— Nu te teme, gîză mică, îndată îți vin în ajutor ! zise vânzătorul de pește, care avea inimă bună.

Și întinzînd spre gînganie oapătul cobiliței, o scoase la liman.

A doua zi, omul nostru trecea pe același drum. Deodată, înaintea lui se ivi, ca din pămînt o făptură fără seamăn de înaltă și spătoasă, un fel de uriaș, care-i grăi :

— Ieri ai scăpat viața unei furnici. Pentru asta ți se cuvine o răsplată. Vino cu mine.

— Dar unde trebuie să merg ?

— Nu întreba nimic. Te voi călăuzi eu.

Și uriașul o luă înainte. Merse el ce merse, apoi se opri și-i arătă omului o găurică ce abia, abia se zărea în pămînt :

— Intră acolo.

— Unde, în găurica aia cît virful de ac ? se minună omul. Cum crezi c-o să încap acolo ?

— N-avea grijă. Tu nu trebuie decît să închizi ochii. Vinzătorul de pește închise ochii. Cînd îi deschise, după o clipă, i se păru că a nimerit chiar în grădinile raiului. În jurul lui înfloreau flori din toate cele patru anotimpuri, flori roșii, albe, galbene, albăstirii... Pluteau miresme îmbătătoare și fluturi nemaivăzut de frumoși zburday în lumină. Iar în depărtare, prin pînza străvezie și tremurătoare a văzduhului primăvăratec, strălucea un castel mîndru.

— Al cui o fi oare castelul acela ? întrebă omul, înmărmurit de uimire.

— E castelul împăratului furnicilor, răspunse uriașul. Te voi duce îndată acolo.

Nu sfîrși bine vorba, că se și pomeniră în castel.

Împăratul furnicilor îl primi cu dragoste pe vinzătorul de pește. Oaspetelui i se puseră dinainte bucate de soi, iar fetele-furnici îl înveseliră cu danțurile lor.

La plecare, împăratul îi dăruî un minunat veșmînt de mătase, spunîndu-i :

— Primește acest dar, drept mulțumire că ai scăpat viața unui curtean al meu. E deajuns să scuturi puțin mîneca veșmîntului, ca să ai tot ce-ți poștește inima. Dar ia aminte : să nu-l arăți niciodată, nimănui, altfel își pierde puterea vrăjită.

Din ziua aceea omul nu mai fu nevoit să vîndă pește prin tîrg. Era deajuns să miște mîneca veșmîntului fermecat și să dorească ceva, că voia i se împlinea pe dată. Toate îi veneau ca la poruncă : și bani, și haine scumpe, și mîncăruri alese.

Își clădi o casă mare și frumoasă și începu să ducă un trai îmbelșugat.

Într-o zi însă, pe cînd omul nostru era plecat, nevas-tă-sa se apucă să deretice prin cămări și dădu peste o lădiță pitită într-un ungher. „Ce-o mai fi și asta ?” se

miră femeia. Deschise lădița și înăuntru găsi un preafrumos veșmînt de mătase. Ghimpele geloziei îi străpunse pe dată inima.

„Fără îndoială, își zise, stricatul de bărbatu-meu îmbracă acest veșmînt numai cînd se duce prin casele deocheate, ca să petreacă acolo cu femeile, de aceea îl ascunde de mine. Ei lasă că-i arăt eu lui ! Îl învăț eu minte să mai umble după mîndre !

Și, nici una, nici două, aruncă în foc minunatul veșmînt. Flacăra însă izbucni deodată cu putere și se prelinse pe podea ca o rogojină arzătoare. Cît ai clipi, întreaga gospodărie căzu pradă focului și arse pînă la temelii. Totul fu mistuit de flăcări : și casa cea nouă, și acareturile, și hainele...

Cînd se întoarse omul, în loc de casă găsi un morman de cenușă. Lingă rămășițele fumegînde, nevastă-sa bocea de zor :

— Mare nenorocire ți-am adus eu ție, bărbate ! Nici nu știu cum s-a întîmplat. Pînă să mă dezmeticesc, se aprinsese toată casa...

— Și zici că a ars chiar tot, tot ? Poate că măcar lădița aceea ai izbutit s-o scoți din foc. Lădița pe care o țineam în cămară...

— Lădița a ars cea dintîi, răspunse femeia.

Omul oftă cu amărăciune :

— Atunci totul e pierdut. Cum poți să scuturi mîneca unui veșmînt pe care nu-l ai ?

PINZA ALBITĂ SUB CLAR DE LUNĂ

Se povestește că odată, demult, starostele unui sat avea o fiică pe care hotărîse s-o dea de soată fiului unui bogătaș din satul vecin. Doar la un lucru nu se gîndise starostele : dacă și fetei îi va fi pe plac mirele ales...

Se făcu nunta. Ginerele se mută în casa socrului, dar în curînd băgară de seamă cu toții că tinăra 'nevastă nu-și cinstește bărbatul nici măcar c-o privire.

Și iată că într-o bună zi fata starostelui se duse la o bătrînă vrăjitoare care-și avea sălașul la marginea satului :

— Tare mă mai muștră cugetul și greu îmi vine să mă dau în vileag, mătușico, dar m-au măritat cu unul pe care nu-l iubesc. Mi s-a făcut lehamite de bărbatu-meu. Atît mi-e de silă, încît nici nu vreau să-l mai văd în ochi. Rogu-te, ajută-mă să pun capăt amărăciunii.

Vrăjitoarea își scutură pletele cărunte, își îngustă pleoa-pele și începu să bolborosească ceva în șoapte repezi și neînțelese. Pironindu-și apoi ochii arzători asupra tinerii femei, îi porunci :

— Țese o fișie de pînză într-o noapte cu lună. Albește-o tot într-o noapte cu lună, coase-o într-o noapte cu lună, brodează-o într-o noapte cu lună și îmbracă-l pe bărbat cu ea, dar tot într-o noapte cu lună plină.

Femeia făcu întocmai. Țesu pînza într-o noapte cu lună, o albi sub razele lunii și cusu cămașa într-o noapte

cu lună plină. Era frumos veșmîntul, alb, alb și străveziu ca gîngașa lumină a lunii.

Și iată că veni din nou o noapte cu lună. Tînăra soție acoperi ușor umerii bărbatului cu dalba țesătură. Omul ieși în pridvor, privind luna într-o tăcere mîhnită. Apoi, deodată, se topi ca un fum de argint. Luna apuse. Se iviră și zorile, dar bărbatul nu se mai întoarse.

Cu toate că omul acela îi fusese atît de nesuferit, femeia se simți tulburată fără voia ei și dete iarăși fuga la vrăjitoare. Aceasta îi spuse :

— Dacă vrei să-l revezi, rabdă pînă se va arăta din nou luna plină, iar la ceasul cel mai adînc al nopții du-te la răsîntia a șase drumuri. Stai acolo și așteaptă.

Stătu nevasta, după cum i se poruncise, în răsîntia celor șase drumuri. Cînd se făcu ceasul cel mai adînc al nopții, se ivi deodată din depărtare, învăluită în razele lunii, o umbră albă. Parcă plutea prin văzduh, fără să atingă pămîntul...

Tînăra soție simți un fior înghețat cuprînzîndu-i inima : era chiar bărbatul ei, înveșmîntat cu cămașa de pînză albită sub văpăile lunii. Bărbatul se apropie de ea, privind-o cu tristețe și dojană. Apoi șopti încet, cu glas tînguitor :

„În ceas nenorocit am îmbrăcat
Veșmîntul dalb, țesut din fir de lună
Și osîndit sînt să-nsoțesc pe veci
Crăiasa nopții-n drumurile ei...”

Vedenia albă lunecă lin pe lîngă ea și se pierdu pentru totdeauna în întunericul nopții.

SCHELETUL CARE DANSEAZĂ

Trăiau cîndva doi prieteni nedespărțiți. Unul se numea Kami-Șicibei, iar celălalt Șimo-Șicibei. Odată, cei doi porniră împreună către ținuturi îndepărtate să-și caute norocul. Șimo-Șicibei munci cu sîrguință, agonisind bani frumoși. În schimb, Kami-Șicibei nimeri într-o ceată de petrecăreți, irosindu-și vremea fără folos.

Trecură astfel trei ani. Șimo-Șicibei, care se pregătea de întoarcere acasă, își pofti prietenul să meargă cu el. Dar acesta îi răspunse :

— Bucuros aș merge însă, vezi, n-am nici un veșmînt ca lumea pentru drum. Mi s-au prăpădit toate hainele.

Șimo-Șicibei își zise în sine : „Împreună am plecat, împreună trebuie să ne întoarcem în sat. Nu-mi voi lăsa prietenul să sfîrșească singur printre străini.“

Și îi dăruî lui Kami un rînd de haine noi, ba îi mai dădu și ceva bani pe deasupra.

Porniră amîndoi către casă. Dar la un popas de munte, prin niște locuri pustii, Kami își ucise prietenul, îi luă toți banii și se întoarse singur în sat. Celor care-l întrebau, le povestea cu mîhnire :

— Îndată ce am ajuns în ținuturile acelea străine, Șimo s-a schimbat atît de mult, încît nu-l mai recunoșteai. S-a dedat cu totul petrecerilor. În toți acești ani, n-a fost în stare să adune măcar banii trebuincioși pentru

călătoria de întoarcere. De aceea nici n-a mai vrut să vină cu mine.

Însă rodul jafului nu i-a fost de nici un folos lui Kami. A căzut în patima jocului de arșice și curînd a pierdut toți banii furați, pînă la ultima lețcaie. Așa încît s-a văzut iarăși nevoit să plece în căutarea norocului.

Kami porni pe același drum pe care-l străbătuse odinioară. Ajuns în munți, la locul acela de popas unde-și omorise prietenul, i se păru că aude glasul cuiva :

— Șicibei ! Kami-Șicibei !

Kami se uită în jur, dar nu văzu pe nimeni. „Cine mă strigă oare ?“ se întrebă el nedumerit. „Pesemne că mi s-a năzărit“, își zise și porni mai departe. Dar iată că din nou auzi chemarea aceea :

— Șicibei ! Kami-Șicibei !

„Ciudate lucruri se mai petrec pe-aici !“ își zise el ciulind mai bine urechea. Glasul părea că vine din pădurea de bambuși care creștea chiar lîngă drum. Kami se uită cu luare-aminte și printre tulpinile crîngului văzu albind un schelet al cărui craniu, cu dinții dezveliți, părea că rînjește. Numaidecît, țeasta aceea golașă începu să grăiască :

— Bun venit, prietene drag ! Demult nu ne-am mai văzut noi doi... Nu te speria, sînt același Șimo. pe care l-ai ucis acum trei ani, luîndu-i banii agonisiți cu trudă și sudoare. Zi de zi te aștept de-atunci, plin de nerăbdare. Și iată că astăzi dorința mi s-a împlinit. Nici nu știi ce bucuos sînt !

Înspăimîntat, Kami-Șicibei voi s-o ia la fugă, dar scheletul îl apucă strîns cu mîna-i osoasă de poalele veșmîntului :

— Hei, unde te duci ? Încotro ai pornit-o ?

— Mi-am pierdut toată averea și plec iarăși către ținuturi depărtate, să adun ceva parale. Dă-mi drumul, sînt grăbit !

— Va să zică, asta era ! spuse Şimo. Pe cînd trăiam, şi mie mi se întîmpla să rămîn fără bani. Nu, nu te voi lăsa fără ajutor la necaz. Uite ce m-am gîndit : eu voi dansa, iar oamenii se vor îmbulzi să mă vadă, plătindu-ţi pentru asta. Vei cîştiga o mulţime de bani. Ce zici, pri-meşti ? Pune-mă într-o ladă şi ia-mă cu tine. Eu nu beau, nu mînînc, nu va trebui să cheltuieşti nimic cu hrana sau cu îmbrăcămintea mea. Unde mai găseşti asemenea tovarăş nepreţuit ? Sau poate te îndoiieşti de măiestria mea de dansator... Ia priveşte coala !

Şi pe dată scheletul se ridică de jos şi începu să topăie, sunîndu-şi oasele. Mîinile şi picioarele îi zvicneau cu repeziciune, sărea plin de iscusinţă şi făcea tumbe.

— Ei, ce zici, Şicibe ! Dacă vreau, pot să dansez şi mai straşnic. Tie nu-ţi rămîne decît să cînti şi să baţi din palme. Vom cîştiga bani frumoşi împreună. Merită să-ţi dai şi sufletul pentru asemenea trebuşoară !

Şi astfel, scheletul izbuti să-l convingă pe fostul său prieten. „Într-adevăr, s-ar putea să mă îmbogăţesc din asta“, îşi zise Kami, primind învoiala.

De-atunci, Kami începu să arate pretutindeni dansul scheletului. Oamenii veneau cu duiumul, plăteau şi se minunau. Vestea despre scheletul dansator se împrăştie pînă departe, prin oraşe şi sate, pînă cînd, în cele din urmă, ajunse şi la urechile prinţului stăpînitor.

Kami-Şicibe fu poftit la palatul prinţului. Acesta stătea în jilţul său din marea sală de primire, aşteptînd reprezentaţia. Kami scoase scheletul din ladă şi-i porunci :

— Dansează !

Dar acesta nu se mişcă.

Chipul lui Kami-Şicibe aci roşea, aci pălea. Bătu din palme, cîntă, dar totul rămase în zadar. Pînă la urmă, infuriat peste măsură, începu să lovească scheletul cu un bici. În clipa aceea scheletul se ridică în picioare, se apropie de prinţ şi îngenunche în faţa lui :

— Milostive principe, grăi Şimo, eu am dansat atita vreme numai şi numai ca să pot ajunge în faţa măriei-tale. Află că acest om m-a ucis mişeleşte la un popas din munţi, ca să mă poată jefui.

Prinţul rămase uluit.

— Multe minuni se mai petrec pe lume ! spuse el. Legaţi-l îndată pe ucigaş şi faceţi cercetări.

Străjerii îl legară fără zăbavă pe Kami. Acesta îşi recunoscă vina şi fu răstignit.

Iată ce s-a întâmplat în vremurile de odinioară.

CASTELUL REGINEI PISICILOR

Muntele de foc Aso are cîteva piscuri înalte. Unul dintre ele se cheamă Nekodake — Muntele Pisicilor.

Odinioară, pe coasta acestui munte se zice că trăia regina pisicilor. În fiecare an, în noaptea de ajun a sărbătorii Setubun¹, veneau la ea să-i ureze viață lungă toate pisicile mai de seamă de prin satele învecinate. În vremea aceea, tot muntele răsuna de mieunatul pisicilor. Unii se lăudau chiar că au văzut alaiuri întregi de pisici...

Odată se întîmplă să treacă pe una dintre cărările muntelui un drumeț întîrziat. Începuse să se însereze. Oricît de mult s-ar fi grăbit el, dar pînă la capătul călătoriei mai avea o bună bucată de drum. În jur se întindeau doar locuri pustii și nu se auzea decît foșnetul mărăcinilor uscați.

Călătorul nu mai avea putere nici să se întoarcă de unde plecase, nici să-și urmeze drumul, atît era de trudit. Pe deasupra începuse să-l chinuie și foamea. Se așeză pe cărare, la adăpostul unei tufe înalte de colilie, și începu să-și frece picioarele amorțite de umblet.

¹ *Setubun* — sărbătoarea echinocțiului de primăvară. În această zi, pentru a alunga forțele necurate, se presară în case boabe de grîu, îngînîndu-se : „Necuraților — (ieșiți) afară din casă; fericire, într-o casă“. În poartă, pentru același scop, se pun ramuri de ilex de care se atîrnă capete de peștișori.

— O, dac-aș găsi pe-aici, pe undeva, un adăpost pentru noapte ! oftă drumețul.

Soarele se ascunse după creasta munților și deodată se lăsă noaptea. Undeva, deasupra lui, auzi glasuri ome-nești.

„Înseamnă că pe-aici, pe-aproape, se află un sălaș“, gîndi omul.

Se ridică anevoie în picioare și începu să se tîrască înspre locul de unde veneau glasurile. Curînd ajunse la niște porți înalte, în spatele cărora se ridica o mindrețe de casă.

— Cine-ar fi crezut că în mijlocul acestei pustietăți se află un palat atît de frumos ! se miră el. Poate că stă-pinii de-aici s-or îndura să mă găzduiască pe timpul nopții...

Și călătorul păși curajos pe poartă. La intrarea casei începu să-i strige pe stăpîni. Se arătă îndată o femeie, care după cum era îmbrăcată părea o slujitoare.

— Am rătăcit drumul și afară s-a lăsat noaptea. Îngăduiți-mi să rămîn aici pînă-n zori.

— Pofțiți, rogu-vă, răspunse femeia cu glas subțire și mlădios. Intrați în casă.

Îl duse înăuntru și îl lăsă singur. Călătorul își întinse picioarele trudite, să se odihnească, dar foamea începu să-l chinuie tot mai aprig. Stătu el ce stătu, apoi începu din nou să-i strige pe stăpîni. Îndată se arătă o altă femeie, care se înclină adînc în fața lui, arcuindu-și spinarea.

— Iertat să-mi fie, dar de azi dimineată n-am mai mîncat nimic. Mi se face negru înaintea ochilor de foame. Nu s-ar găsi pe-aici prin casă ceva de mîncare și pentru mine ?

— Fiți fără grijă. Vă vom aduce îndată bucatele. Dar poate că pînă atunci ați pofți să vă îmbăiați. Apa e gata pregătită, îi spuse cu bunătate femeia.

Îl duse apoi pînă la încăperea unde se afla scăldătoarea și plecă. Nespuse de mulțumit, drumețul tocmai se pregătea să se îmbăieze. Deodată, în odaie intră o altă femeie, trecută de prima tinerețe. Privi drept în ochii lui și înlemni de uimire. Apoi, uitîndu-se cu teamă în jur, spuse :

— Pesemne că nu-ți mai amintești de mine, însă eu te-am recunoscut îndată. Spune-mi, cum ai ajuns aici ?

Călătorului i se păru tare ciudată întîmplarea. Femeia aceea necunoscută vorbea cu el de parcă i-ar fi fost o veche prietenă. Începu să-i istorisească pățania lui, cum s-a rătăcit prin munți și cum a ajuns la casa aceea. Femeia șopti neliniștită :

— Vouă, oamenilor, nu vă este îngăduit să umblați pe aici. Pentru voi, meleagurile acestea sînt tare primejdioase. Pleacă de aici cît poți de repede, fără să te mai uiți înapoi, altfel ești pierdut !

— Dar ce rău mi se poate întîmpla ? se miră omul. Femeia răspunse cu șovăială :

— Nu vreau să-ți spun nici o vorbă rea despre casa aceasta. Numai atît te povățuiesc, fugi fără să mai zăbovești o clipă, îndepărtează-te de acest loc ! adăugă ea, cu glas atît de stăruitor, încît nu se putea să nu-i dai crezare.

— Ce să-i faci, dacă-i așa, o să te ascult. Voi pleca îndată. Dar înainte de asta nu s-ar putea măcar să îmbuc ceva ? Sînt mort de foame. Și n-ar fi rău nici să mă dezmoțesc oleacă în baie... spuse călătorul.

Dar femeia păru și mai neliniștită :

— N-ar fi trebuit să-ți destăinui nimic, dar acum cinci ani, cînd încă mai trăiam la stăpîinii mei, tu te-ai arătat foarte bun cu mine. Adeseori, seara, ieșeam pe sub gard și hoinăream pe drum, iar tu mă luai în brațe, mă mîngiai și mă scărpinai după urechi. Eu n-am uitat acele mîngieri. Află că eu sînt pisica tărcată a vecinilor tăi. Iar aici este castelul reginei noastre. Dacă vei rămîne să

măninci și să te îmbăiezi aici, îți va crește păr pe trup și te vei schimba într-un motan. Acum înțelegi de ce te-am sfătuit să pleci ?

Drumețul se înspăimintă cumplit. Îi mulțumi femeii din toată inima și, ieșind pe poartă, o luă la fugă cît îl țineau picioarele. Se pare însă că cei din casă simțiseră asta. Trei fetișcane, purtînd în mîini căușuri cu apă, porniră în goană după el.

Drumețul alerga cu ultimele-i puteri, poticnindu-se și căzînd. Ajuns la marginea unei rîpe, se uită înapoi. Se îngrozi văzînd că fetișcanele acelea erau gata să-l ajungă. De frică, își dădu drumul pe povîrniș. În clipa aceea una dintre fete aruncă peste el, de sus, toată apa din căuș. Dar călătorul era acum departe. Abia cîteva picături de apă îl atinseră. Una îl stropi pe gît, chiar sub ureche, iar două-trei, pe pulpele goale.

În sfîrșit, călătorul ajunsese în oraș, iar de-acolo se întoarse cu bine acasă. Prima lui grijă fu să-i întrebe pe vecini unde mai e pisica lor tărcată.

— A plecat într-o zi și nu s-a mai întors, îi răspunseră aceștia.

Făcură socoteala cîtă vreme a trecut de-atunci și ieși că s-au scurs tocmai cinci ani.

Curînd, omul băgă de seamă că au început să-i crească smocuri de păr pisicesc pe gît, lîngă ureche și pe picioare, acolo unde-l ajunseseră picăturile de apă. Adeseori el spunea :

— Dacă mai zăboveam nițel, aș fi ajuns fără îndoială în suita reginei pisicilor.

ULTIMUL BRAȚ AL CARACATIȚEI

Trăia odinioară, lângă golful Șimoura, un pescar bătrîn cu nevasta lui. De la o vreme, pe unchiaș îl încolțiră durerile de oase și căzu la pat. Îl îngriji bătrîna mult timp, cum se pricepu, dar el nici vorbă să se lecuiască. Într-o zi, pescarul spuse :

— Tare mi-e silă de mîncare, nici nu-mi vine să mă uit la ea. Dar niscăi carne de caracatiță tot aș mîncă. Simt că mi-ar prii și poate că aș mai prinde puteri.

Vremea era ploioasă. Baba luă o umbrelă mare și se duse la malul mării. Se uită ea prin crăpăturile stîncilor, printre pietre, pe unde se ascund caracatițele de obicei, dar nu văzu nimic. Se așeză pe o stîncă înaltă, închise ochii se se rugă fierbinte :

— O, zei prea milostivi, ajutați-mă să prind o caracatiță, ca să-l pot tămădui pe moșul meu.

Cînd deschise ochii, ce să vadă ! Chiar lângă picioarele ei se ivise brațul unei caracatițe uriașe. Plină de bucurie, bătrîna tăie brațul cu un cuțit, îl duse acasă și-l ospătă pe moșneag. Pentru prima dată de cînd zăcea bolnav, bătrînul pescar înghiți cu poftă și parcă, parcă se simți ceva mai bine.

A doua zi, bătrîna se duse iarăși la scorbura aceea dintre stînci, și din nou caracatița scoase la iveală un

braț uriaș. Tăie femeia și brațul acesta, hrănindu-și bărbatul pe săturate.

A treia zi se petrecu la fel, a patra tot așa... Moșului i se făcuse lehamite de carnea de caracatiță, nici că voia să mai audă de ea. Dar vezi că pe babă o prinsese lăcomia în gheare. Începu să care la tîrg hălci mari și cărnose de caracatiță, numărînd de fiecare dată cîte i-au mai rămas de tăiat. În sfîrșit, caracatiței îi mai rămase un singur braț, cel de pe urmă. Ehe!, dar și pe acela se puteau lua bani!

A opta zi, dis de dimineață, baba se duse grăbită la țarm. Se aplecă peste scorbura dintre stînci și privi în apă... În clipa aceea, în jurul gîtului i se încolăci ca un laț nemilos ultimul braț al caracatiței. Și caracatița o tîrî pe bătrîna cea lacomă în valurile mării.

Bătrînul pescar o așteptă multă vreme, apoi fu cuprins de neliniște. Merse el cum putu, cu picioarele-i bolnave, pînă la țarm și iscodi în toate părțile. Dar baba nu se zărea nicăieri. În cele din urmă se tîrî pînă la stînci și privi în adînc...

Bătrîna ședea pe fundul mării, ținînd deasupra capului umbrela deschisă. Unchiașul strigă buimăcît:

— Babo, hei, babo, ce faci acolo?!

Neprimind nici un răspuns, se aruncă după ea în valuri și se înecă.

Se zice că și astăzi, primăvara, în timpul refluxului, dacă te uiți bine în acel loc dintre stînci, poți vedea pe fundul apei umbrela nevestei pescarului.

CORABIA FANTOMA

Toate acestea s-au întâmplat în anii Horéki ¹.

Zice-se că odată, de la țărmul insulei Mațumae ² se desprinsese o corabie cu pînze. Pe puntea ei se aflau șapte oameni, în frunte cu cîrmaciul Magosuke. Se întorceau cu toții, acasă, la Niigata.

A treia zi, în zare începu să se legene insula Sado, iar în stînga ei corăbierii văzură țărmurile natale. Cînd, deodată, se iscă pe neașteptate furtuna. Marea începu să fiarbă cu vârtejuri mari. Se părea că dintr-o clipă într-alta micul vas cu pînze va fi răsturnat și zdrobit. Marinarii începură să strîngă repede pînzele. Însă marea clocotea tot mai înverșunată. Cîrmaciul Magosuke strigă :

— Aruncați încărcătura peste bord ! Tăiați catargele !

Dar în clipa aceea se năpusti asupra lor un val înalt pînă la cer. Talazul se prăvăli tunînd peste corabie. Cîrma se despică în două, prova corăbiei fu prefăcută în țăndări. Marinarii fură tîrîți în adînc, slujind drept hrană peștilor. Unul singur dintre ei, Magosuke, izbuti să se agațe de o scîndură.

¹ *Anii Horeki* — perioada 1751—1764.

² *Mațumae* — denumirea unei localități și a zonei de vest a actualei insule Hokkaido (fostă Ezo), administrată de clanul Mațumae cu reședința în această localitate. Insula Hokkaido, este situată în partea de nord a insulei Honșiu.

Marea îl purtă departe pe Magosuke, ca pe-o biată rămașiță. Vîntul și ploaia îl orbeau. Numai din cînd în cînd, ridicat pe creasta unui val, privea deznădăjduit în depărtare, doar, doar va zări vreo pînză de corabie.

Ziua se apropia de sfîrșit, începu să se întunece. Talezurile veneau unul după altul, ca o turmă de balene uriașe. Îl săltau pe coamele lor, apoi iarăși îl prăvăleau în adînc. Magosuke nu putea să ghicească încotro îl duce puhoiul, în ce parte se află țărmul mîntuitor și încotro e largul mării. Se lăsă noaptea și nici o corabie nu-i ieșise în cale.

Abătut și sleit de puteri, Magosuke ba îl implora pe zeul Kompira¹ să-i izbăvească viața, ba îi făcea făgăduieli zeului Iiahiko². Încleștat de scîndura lui șubredă, se înălța o clipă pe crestele ameteitor de înalte ale valurilor, apoi iar se prăbușea în genunile întunecoase. De fiecare dată i se părea că i-a sosit sfîrșitul, dar un talaz și mai puternic îl smulgea din hăuri, ridicîndu-l deasupra.

Cînd Magosuke își pierduse aproape orice speranță, auzi deodată o voce puternică :

— Tăiați catargele ! Aruncați încărcătura peste bord !
Țineți bine cîrma !

Chiar înspre el, din bezna nopții venea o corabie. Adunîndu-și ultimele puteri, Magosuke strigă :

— Salvați-mă, mă înec !

Deodată, corabia se sfărîmă aproape cu totul. Vreo zece oameni din echipaj se agățau de resturile ei, urlînd cu disperare. Oamenii aceștia nu semănau cu cei vii. Erau scheletici, cu fețele vinete, iar trupurile lor se desprindeau ca niște umbre tulburi din mijlocul acelei întunecimi de iad, în care se părea că ochiul nu poate străbate. Corabia însăși părea o plăsmuire de negură, dar care nu se contopea cu ea.

¹ *Kompira* (*Kumbhira*) — zeitate budistă — protector al navigatorilor. Neptun al japonezilor.

² *Iiahika* — zeitate șitoistă venerată în Niigata.

Țipătul se stinse pe buzele lui Magosuke. Corabia trecu prin dreapta lui, îndepărtându-se cu repeziciune. Deodată răsună tînguirea înfiorătoare a mai multor glasuri : „A-a-a-a-a-a-a !“ În clipa următoare corabia fu complet prefăcută în țandări, iar oamenii agățați de ea se topiră parcă. Strigătele conteniră. Numai valurile mugeau îngrozitor.

„A fost o corabie fantomă !“ își zise Magosuke, aducîndu-și aminte toate poveștile înfricoșătoare pe care le auzise despre ea. Era bucuros că a rămas din nou singur pe întinsurile mării.

Deodată, strigătele răsunară din nou :

— Tăiați catargele ! Încercătura peste bord ! Țineți bine cîrma ! Vai, pierim !

Și corabia fantomă se ivi iarăși din ceață, cu oamenii care se agătau de ea, cerînd ajutor. Un val puternic o izbi, nimicind-o cu totul. Din nou izbucni tînguirea aceea dureroasă, atît de cumplită, încît se părea că nimeni n-o poate auzi de două ori fără să-și piardă mințile.

Vedenia pieri. Doar valurile mai vuiau, amenințător.

Dar nu apucă Magosuke să-și tragă sufletul, că vîntul aduse iarăși pînă la el strigătul grozav :

— Tăiați catargele ! Marfa peste bord ! Țineți cîrma !

Și totul se petrecu aidoma ca întîia oară : porunci, rugăminți, chemări, blesteme, ultimul vaier al celor ce piereau...

„Oare cînd se vor sfîrși toate acestea ?“ se întrebă Magosuke cu inima strînsă. Își simțea sufletul gata să i se despartă de trup, dar nu-și descleșta mîinile de pe scîndura lui, ținîndu-se mereu deasupra apei.

În sfîrșit, iată că începu să albească de ziuă. O dată cu cele dintîi raze, corabia fantomă dispăru pentru totdeauna. Vîntul și ploaia se mai domoliră, valurile așijderea. Trei zile rătăci Magosuke pe întinderea mării, mai mult mort decît viu. Era sfîrșit de oboseală și de foame. Privirea

i se împăienjenea, miinile îi amortiseră. La ce mai putea nădăjdui ?

Viața începuse să-l părăsească. Deodată, văzu ceva strălucind pe apa mării. Deasupra valurilor se legăna o legătură de paie. Magosuke o apucă și scotocind în ea găsi o punguță de pînză în care se aflau două șiraguri de ardei roșii, uscați. Magosuke mîncă zece ardei și simți că-și mai vine în fire.

Nu după multă vreme, îl zări o corabie cu pînze care trecea pe-acolo. Marinarii îl scoaseră din valuri și-l aduseră cu bine în golful Niigata, la țărml natal.

TĂRIA DRAGOSTEI DE MAMA

Trăiau cîndva, la marginea unui tîrgușor, un moșneag cu baba lui. Cei doi își duceau zilele vînzînd caramelle moi, care prin partea locului se numesc *ame*.

Odată, într-o seară tîrzie și mohorîtă de iarnă, la ușa dughenii lor bătu o tînără femeie pe care n-o cunoșteau. Fără să treacă pragul, femeia întinse cu sfială un bănuț de trei parale :

— Dați-mi, rogu-vă, cîteva caramelle.

— Îndată. Dar pînă vă împachetăm marfa, intrați să vă încălziți puțin.

— Nu, nu, mai bine aștept aici.

Și luîndu-și pungulița cu dulciuri, necunoscuta pieri în întuneric.

În seara următoare veni din nou. Tare se mai minunau cei doi bătrîni, întrebîndu-se :

— Cine să fie străina aceasta și de ce vine totdeauna atît de tîrziu ? N-o fi găsind oare un ceas mai potrivit ?

În cea de-a treia seară, femeia veni iarăși. Dar în seara a patra, după ce străina plecă luîndu-și pachetulul, mare fu uimirea bătrînei cînd, în loc de bănuț, găsi în palmă o frunză uscată.

— Ia te uită ce mai hoată ! bombăni negustoreasa. Ia-te după ea, moșnege, nu cred să fi ajuns prea departe.

Ehei, dacă aveam eu vederea mai bună, nu m-ar fi păcălit atît de lesne...

— Privește, pe prag sînt urme de lut roșu, se miră unchiașul aprinzînd felinarul. De unde-o fi venit femeia asta ? Doar pe-aici, prin împrejurimi, pămîntul e nisipos...

Și bătrînul porni s-o caute pe străină. Se uita cu luare-aminte în jos, dar pe zăpadă nu se vedea nici o urmă de picior omenesc. Numai fărîmele de lut roșu însemnau calea urmată de femeie.

„În partea asta nici nu sînt case, se gîndi moșul. Să fi intrat în cimitir ? Dar acolo nu sînt decît morminte...”

Făcîndu-și curaj, pași pe potecile tăcutului lăcaș și deodată auzi un plîns de copil. „Pesemne că mi s-a părut, își zise. Iată, acum nu se mai aude nimic. O fi fost vîntul care șuieră prin crengi.”

Dar scîncetul pruncului se auzi din nou, tînguitor și înfundat, ca și cum ar fi venit din adîncul pămîntului. Se apropie de locul cu pricina. Nu, nu i se păruse, cineva plîngea sub movilița de lut a unui mormînt săpat de curînd.

„Mare minune ! tresări unchiașul. Ia să mă duc să-l scol pe preotul templului din vecinătate. Taina aceasta trebuie dezvăluită. Nu cumva aici a fost îngropată o ființă vie ?”

Îl deșteptă pe preot și merseară împreună în cimitir.

— Uite, parcă ăsta-i mormîntul.

— Aici a fost înmormîntată acum cîteva zile o tînără femeie care tocmai trebuia să nască, spuse preotul. O boală nemiloasă a doborât-o cu puțin timp înainte de a da viață pruncului. Dar poate că ți s-o fi părut, moșule.

Chiar atunci însă, de sub pămînt se auzi iarăși plînsul înăbușit al copilului.

Se apucară grabnic să sape și în curînd dădură peste sicriul răposatei. Scoaseră capacul și ce să vadă ? În coșciug zăcea o tînără femeie cufundată în somnul veșnic,

stringind la piept un prunc viu. Copilul ținea în gură o caramela ame...

— Iată, așadar, cu ce-l hrănea sârmana. De-abia acum înțeleg totul, spuse bătrînul mișcat. Numai dragostea de mamă poate săvîrși asemenea minuni, căci nimic nu-i mai puternic pe lume ca acest simțămînt. Femeia mi-a dat mai întîi bănuții care-i fuseseră puși în sicriu, după datină. Apoi, cînd n-a mai avut cu ce să cumpere dulciuri, mi-a lăsat o frunză uscată... Biata de ea, și-a ocrotit pruncul și dincolo de moarte.

Bătrînul și preotul vărsară lacrimi îndurerate deasupra mormîntului deschis. Apoi desfăcură brațele încleștate ale femeii, scoaseră pruncul din muta ei îmbrățișare și-l duseră în templu.

Băiatul creșcu în templu și rămase acolo toată viața, îngrijind cu devotament mormîntul mamei sale, care-l iubise atît de mult.

CINCI TANI DE PĂMÎNT

Trăia pe vremuri în satul Oku din comuna Okazaki un om foarte bogat, care stăpînea nenumărate lanuri de orez. Unul dintre aceste lanuri era grozav de întins, măsurînd mai bine de cinci tani¹, din care pricină i se spunea „țarina cea mare“.

În fiecare an, prin luna mai, cînd venea vremea răsăditului, bogătașul tocmea la lucru o mulțime de oameni. Dacă pâlmașii izbuteau să sfîrșească toată treaba într-o singură zi, stăpînul se arăta mîndru și mulțumit de hărnicia lor. Drept e că nu totdeauna se nimerea să se întîmple astfel. Dar după un vechi obicei al neamului său, ținea cu orice chip ca pe „țarina cea mare“ plantatul orezului să înceapă în zori și să se isprăvească în aceeași zi, înainte de asfințit.

Într-o primăvară, printre ceilalți pâlmași, bărbați și femei, se tocmea la lucru și o fetișcană sfielnică, nespus de frumoasă la chip. În scurt timp, ea se arătă atît de harnică și de pricepută la munca ogorului, încît nimeni nu putea s-o întreaacă. Tot uitîndu-se la ea, bogătașul își zise în sine că o asemenea fată, frumoasă și vrednică, ar fi numai bună de soție pentru fiul său. Își chemă, așadar, neamu-

¹ Tan — unitate de măsură pentru suprafețele agricole egală cu 0,245 acri.

rile, să se sfătuiască. Mai întâi, acestea se împotriviră cu îndirjire :

— Cum e oare cu puțință ca feciorul unui om avut să ia de nevastă o sărăntoacă, o biată muncitoare cu ziua ?

După multe vorbe și certuri, ajunseră însă la o înțelegere, și anume, s-o pună pe fată la încercare : dacă va izbuti de una singură să răsădească orezul pe „țarina cea mare“ numai într-o zi și să mintuie treaba înainte de apusul soarelui, înseamnă că prin această ispravă și-a câștigat cinstea de a intra în casa lor, ca soție legiuită.

Hotărîră ziua încercării și-i spuseră sărmanei copile ce noroc nevisat o așteaptă dacă va izbîndi. Amețită de bucurie, fata nici nu mai avu răbdare să aștepte răsăritul soarelui. Cea dintîi geană de lumină o află pe cîmp, gata să se apuce de lucru.

..Împlînta răsadurile cu atîta iuțelă și îndemînare, încît ai fi zis că-n urma ei se țese singur, prin cine știe ce vrajă, un covor verde care acopere cîmpul.

În luna mai zilele nu mai sînt chiar atît de scurte, dar ca să răsădești numai cu două brațe, într-o singură zi, un ogor de cinci *tani*, părea ceva dincolo de puterile omenești ! Curînd sosi și amiaza, dar fata nu se opri să se odihnească, să guste din merinde ori să bea un strop de apă, fiindcă timpul o zorea cumplit. Buzele ei rămîneau mute, nu îngînară nici o clipă străvechiul cîntec al celor ce sădesc orezul. Mereu încovoiată, fără să înalțe măcar capul, împlînta cu repeziciune firele verzi în pămînt, căci timpul o zorea amarnic. „Mai repede, mai repede !“ își spunea fără conținere în gînd.

Pe cîmp se adunase o mulțime de lume. Se minunau cu toții de hărnicia și de iscusința ei, îmbărbătînd-o cu glas tare :

— Dă-i zor, dă-i zor, nu mai e mult !

Soarele se apropia tot mai grabnic de asfințit. Umbre viorii se așternură pe șesuri. Roata de foc atinse muchea dealului din zare, gata să se rostogolească de cealaltă

parte. Fetei îi mai rămăsese de răsădit un singur rînd. Cuprinsă de deznădejde, își împreună mîinile, rugîndu-se în șoaptă :

— Oprește-te, mărețule, bunule Soare ! Zăbovește numai cîteva clipe !

Ca și cum i-ar fi auzit rugămintea, soarele se întoarse deodată din cale, înălțîndu-se iarăși deasupra dealului. Și fata începu din nou să împlinte răsadurile, cu și mai mare grabă ca înainte, încît nici nu-i mai puteai urmări mișcările iuți ale mîinilor. Abia după ce sădi cel din urmă fir, soarele se ascunse după creastă cu repeziciunea unei săbii în cădere.

Oamenii înmărmuriseră în fața acestei minuni. Cînd își veniră în fire, văzură cu spaimă că fata zăcea la pămînt, moartă. O ucisese munca peste puteri.

Din ziua aceea peste capul bogătaşului se abătura fel de fel de nenorociri și în curînd ajunse la sapă de lemn.

Demult nu mai are nimeni în sat un ogor atît de mare, dar locului aceuia i se spune pînă astăzi „cinci *tani* de pămînt“.

CUM A CĂZUT ÎNȚIIA ZĂPADĂ

Se spune că în vremurile de demult țara Aizu¹ nu cunoștea zăpada și nici gerurile iernii. Tot anul era cald și înverzeau cîmpurile.

O dată, veni acolo dinspre miazănoapte un călugăr pribeag. Într-o mină ținea un toiag, iar în cealaltă o umbrelă mare. Cum era ostenit de drum, intră în ceainărie să se odihnească. Înăuntru era plin de lume. Sătenii petreceau acolo ceasuri întregi, sfătuindu-se întruna, fără să ajungă la nici o încheiere. Pe fețele tuturor se citea îngrijorarea.

Călugărul înțelese că la mijloc e ceva însemnat și voi să-i ajute pe oameni.

— Vă văd neliniștiți și posomorîți, le spuse. Ce nenorocire vi s-a întîmplat ?

Iar sătenii răspunseră :

— Am primit înștiințare scrisă că miine va trece pe-aici însuși preaputernicul stăpîn, oblăduitorul acestor ținuturi. Înștiințarea cuprinde o poruncă aspră : „Totul trebuie să fie curat ca lacrima, astfel ca stăpînul să nu vadă vreun fir de praf nici în sat, nici pe drumul satului. Nici o necură-

¹ Regiune situată în partea de apus a prefecturii Fukușima.

tenie nu trebuie să-i supere ochiul slăvit.“ Or, noi știm că oamenii din celelalte sate, oricît s-au străduit, n-au izbutit să împlinească porunca. Din această pricină pe unii i-au tăiat cu sabia, pe alții i-au aruncat în temniță, iar altora le-au mărit dajdia de două ori. Peste tot numai plîsete și vaiete. De aceea sîntem atît de îngrijorați. Iată, vremea trece și nu știm ce să născocim spre a fi pe placul înălțimii sale...

— Ia te uită ce întîmplare ! se minună călugărul, de parcă i-ar fi zburat o pasăre de sub picioare. Lăsați pe mine, că știu eu cum să vă scap de năpastă. Mai întii, mîine va trebui să fie o zi strașnic de friguroasă. Stăpînul cel năzuros se ve ghemui în fundul caleștii și nici nasul nu-l va scoate afară. Iar dacă totuși se va uita, am eu leac și pentru asta. Știți voi oare ce este zăpada ? E ca o pînză nesfîrșită, nespus de rece, albă și frumoasă. Zăpada va acoperi tot satul, va troieni cîmpiile și munții. Oricît de afurisit e stăpînul vostru, nu va avea de ce să se lege. Fiți pe pace, nu vi se va întîmpla nimic rău.

Vorbea cu atîta încredere și bunătate, că țaranii se liniștiră pe dată, bucurîndu-se din suflet. Se împrăștiară pe la casele lor, întrebîndu-se curioși : „Ce-o fi aceea zăpadă ? Cu ce-o fi semănînd oare ?“

A doua zi, sătenii se deșteptară mai devreme ca de obicei. Dar cum ieșiră din așternuturi, îi învălui un frig strașnic, cum nu mai fusese vreodată. Era atît de frig, că li se încrețise pielea și le clănțănea dinții. Cînd ieșiră din casă, amuțiră de uimire. Oare aceasta să fie zăpada ? Zăpada aceea despre care vorbise călugărul ieri, la ceainărie ?

Și cîmpiile, și munții, și satul, și casele, și drumurile, totul era alb, alb... Iar din văzduh cădeau mereu fulgi albi.

Toți locuitorii satului, tineri și bătrîni, ieșiră în uliță, uitînd de gerul aspru. Începură să strige și să alerge de

colo-colo, lărmuind cu mare veselie. Țopăiau și prindeau fulgii în palmă, minunându-se de ei.

Între timp, veni știrea că stăpinul nu va mai trece pe-acolo în ziua aceea. Plini de veselie, oamenii alergară la casa starostelui, unde trăsesse peste noapte călugărul pribeag. Dar acesta pierise fără urmă. Se uitară : patul era gol. Îl căutară pretutindeni, dar nici vorbă să-l găsească.

Unii spun că însuși călugărul a fost întâia zăpadă...

De atunci, cei din Aizu s-au obișnuit cu zăpada și au îndrăgit-o. Ba chiar au scos și o zicală : „Nămeți mari, înseamnă recoltă bogată.“

RACUL-DE-MARE ȘI CORBUL

Întimplarea aceasta s-a petrecut demult, demult de tot.

Era odată un călugăr cerșetor care umbla din sat în sat. Tot umblind el așa, intră într-o ceainărie. Ceru *dango*¹ și o ceașcă de ceai. Mîncă, bău, apoi glăsui către stăpîna ceainăriei :

— Jupîneasă, n-ai vrea ca în loc de plată să-ți desenez un tablou ?

„Ce fel de tablou poate să-mi deseneze un amărît ca ăsta ?“ se gîndi femeia.

Dar călugărul își scoase din picior o sanda de paie, o înmuie în tuș, apoi spuse :

— Vezi, e mult mai interesant să pictezi așa decît cu pensula.

Apoi desenă pe *fusuma* un corb mare.

Călugărul cerșetor plecă mai departe. Pe coasta unui deal se afla altă ceainărie. Pribeagul se odihni acolo, bău ceai, apoi spuse :

— Jupîneasă, n-ai vrea să-ți desenez ceva ?

Scoase după aceea sanda din celălalt picior, o înmuie în tuș și desenă pe *fusuma* un rac de-mare.

¹ Un fel de găluști care se servesc de obicei între mese.

Racul parcă era viu, nu alta : mișca întruna din coadă și din clești. O mulțime de lume venea în ceainărie să vadă racul de mare. Banii curgeau gîrlă în punga femeii.

Timpul trecu. Întorcîndu-se din pribegia lui, călugărul cerșetor poposi în ceainăria unde desenase racul de mare. Stăpina prăvăliei începu să-i mulțumească :

— Îți sînt recunoscătoare, mi-ai desenat un rac minunat ! Numai că e tare negricios... N-ai vrea să mi-l faci roșu ? Roșu aprins, dacă se poate.

— Nimic mai ușor, răspunse călugărul, și vopsi racul în culoarea roșie.

„Ia te uită ce bine ! gîndi mulțumită femeia. De-acum voi cîștiga și mai mulți bani.“

Însă racul cel roșu era mort. Nu mai mișca nici din coadă, nici din clești. Și nimeni nu mai veni să-l vadă și să se minuneze.

Călugărul cerșetor se întoarse apoi în ceainăria unde desenase corbul. Stăpina îl întîmpină supărată :

— Mi-ai mîzgălit bunătate de *fusuma* cu corbul tău și mi-ai stricat-o de tot. Șterge numaidecît tabloul !

— Asta e cît se poate de simplu, zîmbi călugărul. Nu-ți place corbul ? Îl voi alunga îndată.

Scoase din sîn un evantai, îl deschise și-l flutură de cîteva ori prin aer. Deodată se auzi „Crau, crau, crau !“. Corbul învie, își întinse aripile și zbură.

Jupineașa amuți de mirare, iar călugărul cerșetor plecă liniștit mai departe.

SCULPTORUL ȘI ȘOPÎRLA

Trăia odată un sculptor plin de gingășie și îndemînare. Însă nimeni nu auzise de el și nimeni nu voia să-i cumpere statuetele cioplite cu meșteșug. Sărăcia îl împovăra tot mai tare.

Într-o zi, pe cînd ședea în grădină mîhnit și îngîndurat, sculptorul văzu o șopîrlă jucîndu-se pe un bolovan alb. Solzii ei străluceau la soare ca argintul și coada i se răsucea mlădioasă ca un arc. Privi multă vreme, ca vrăjit, mica și încîntătoare vietate. În cele din urmă se hotărî s-o sculpteze. Luă un cocoloș de lut, modelă cu migală tiparul și-l turnă în argint.

„Da, se pare că e într-adevăr un lucru frumos“, își spuse și încredință șopîrla de argint unui neguțător de podoabe, spre vînzare.

Nici măcar o zi nu rămase statueta în prăvălia neguțătorului.

Cumpărătorii începură curînd să dea năvală ; fiecare rîvnea să aibă o șopîrlă de argint și sculptorul abia mai prididea cu lucrul. Faîma statuetei se răspîndise pretutindeni, cu toții o socoteau o minunată operă de artă. Sculptorul deveni cunoscut și prețuit ; norocul îi zîmbise, ducea acum un trai îmbelșugat. Oricîte șopîrle de argint ar fi turnat, nici una nu rămînea nevîndută.

Se petrecea însă un lucru de mirare. De câte ori artistul ieșea în grădină, vara sau iarna, șopîrla i se arăta în același loc, pe aceeași piatră albă, jucîndu-se la fel de grațioasă și nepăsătoare în toiul arșiței ca și pe frigul aspru, cînd totul în jur era acoperit de zăpadă.

Își frămînta mintea fără să priceapă. Deodată înțelese tulburat că șopîrla argintie i se arată lui și numai lui, că pentru ochii celorlalți oameni ea rămîne mereu nevăzută. Îl cotropi o neliniște adîncă. Neliniștea se prefăcu în groază dinaintea acestei plăsmuiți nefirești. În cele din urmă, făcîndu-și curaj, luă o piatră și omori șopîrla.

Numai că din clipa aceea sculpturile lui își pierdură cu totul frumusețea, farmecul acela negrăit. Păreau șterse și lipsite de viață acum, și nu mai atrăgeau privirile nimănui. Oamenii nu mai voiau să cumpere șopîrlele lui de argint. În scurtă vreme sculptorul fu uitat de toți și se pomeni la fel ca odinioară, sărac și nefericit.

TÎNGUIREA PĂPUȘILOR

Cu mulți ani în urmă, prin așezările de munte venea un păpușar din insula Awagi¹, pe nume Masaïemon. Îi mersese faima pretutindeni, și pe bună dreptate, fiindcă își stăpînea arta cu multă măiestrie.

În fiecare an, primăvara, Masaïemon pornea să dea reprezentații, apoi se întorcea pe insula Awagi și rămînea acolo pînă în primăvara următoare. Păpușile, ca să nu le mai care cu el, le lăsa la cîte-un țăran din partea locului ori la stăpînul unei săli de teatru. Stăteau încuiate într-o ladă, luni în șir.

Dar iată că păpușile nu mai putură să rabde această umilință. Începură să se tîngue și să-și arate nemulțumirea.

— E adevărat, spunea cea mai bună dintre ele, cea care juca rolurile de samurai, s-ar părea că nu sîntem decît niște biete păpuși fără simțire... Dar sîntem îmbrăcate în straie omenеști și scoase pe scenă ca să înfățișăm oameni. Avem, așadar, o înaltă chemare. Și cînd colo, iată-ne

¹ Pe insula Awagi mai există și în prezent un străvechi teatru de păpuși. Păpușile la acest teatru sînt mari, cam două treimi din înălțimea omului. Cele mai bune dintre ele sînt foarte complicate construite, pot mișca degetele, sprincenele, deschid gura. Sînt purtate pe bețe. Păpușarii le mînuiesc în văzul publicului, dar numai maestrul principal apare cu fața descoperită, ceilalți poartă capușoane negre, cu despicături în dreptul ochilor.

disprețuite și aruncate de-a valma într-un cufăr, ca niște cîrpe vechi și de prisos. Ț, cită cruzime, cită lipsă de recunoștință !

Pînă și păpușile de rînd, care aveau roluri neînsemnate, își arătau zgomotos supărarea :

— Asta nu-i viață ! Nu ne mai mișcă nimeni pe bețișoare, mîinile și picioarele ne atîrnă fără vlagă. Dacă mai merge mult așa, vom muri de tristețe...

Apoi scoteau de pe fundul lăzii tobele și gongurile, făcînd o gălăgie nemaipomenită :

— Bum-barabum ! Tam-tam-tam !

Cîte-un trecător întîrziat se oprea să tragă cu urechea :
Ce-o fi cu tîmbălăul ăsta ?

La început, locuitorii satului nu se mirau cine știe ce, închipuindu-și că stăpînul șopronului unde se afla lada cu păpuși e un om petrecăreț și primește mereu oaspeți. Dar în cele din urmă intrară la bănuieli.

Într-o seară, un trecător, pesemne mai curios decît alții, intră în șopron să arunce o privire. Nu se vedea pe-acolo, suflet de om. Dar dintr-un ungher se auzea o sporovăială îndrăcită, ca și cum ar fi cuvîntat un samurai dregător :

— Odinioară, nu numai păpușile, dar chiar și oamenii, trecînd pe lingă mine, se înclinau cu respect. Dar acum, se vede că pe lume domnesc numai grosolănia și lipsa de cuviință.

„Mare minunăție ! Ce caută aici un samurai ?“ își zise trecătorul și privi cu mai multă luare-aminte. Cînd colo, băgă de seamă că glasul venea din lada cea mare...

Omul dete fuga la stăpînul șopronului și-i povesti totul. Stăpînul veni în grabă, împreună cu toți ai casei. Și ce le fu dat să audă ? În șopron se învălmășeau o mulțime de glasuri, răsunau gonguri și ropoteau tobe. Tot zgomotul acesta venea din lada pe care o lăsase în păstrare Masaie-mon, din insula Awagi, dar nu putură deschide lada fiindcă nu aveau cheie.

Trimiseră grabnic pe cineva în insula Awagi, după Masaïemon. Acesta veni. Descuie lada și se uită în ea : păpușile stăteau nemișcate, cumiști, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Tocmai atunci se nimerise să poposească în satul cu pricina un renumit povestitor de *giooruri*¹ din Edo, pe nume Takemoto Ghidaiuu². Zvonul despre neobișnuita întâmplare ajunsese pînă la el și dori să vadă păpușile cu ochii lui. Se uită în ladă și clădină din cap :

— La fel s-a întâmplat odată și la noi, în Edo, spuse Takemoto. Tot așa, aruncaseră păpușile grămadă, la nime-reală, și le lăsasera să zacă acolo ca pe niște vechituri...

— Și ce-i de făcut ? îl întrebară.

— Vedeți, aceștea sînt păpuși-actori. Dacă nu le mai folosești un timp, trebuie să le pui la păstrare cu grijă și cu respect, astfel încît să nu le umilești.

Vorbea de parcă ar fi auzit cu urechile lui tînguirea păpușilor...

— Din cauza aceasta, la noi, în Edo, există un obicei bun, adaoase Takemoto. Dimineața și seara, păpușile sînt scoase din cufăr și duse la plimbare cu mare alai. Și apoi, oricum, după reprezentatie, ele trebuie așezate cu grijă și gingășie, altfel se simt ofensate, la fel ca oamenii. Orice actor ar înțelege asta.

De atunci, Masaïemon din insula Awagi ținu totdeauna seama de acest sfat prețios. Păpușile lui nu s-au mai plîns nicicînd de soarta lor.

¹ *Giooruri* — aici denumirea unul gen dramatic : piese drame-balade pentru teatru de păpuși. Cele mai bune piese *giooruri* ridicau la un înalt nivel genul dramatic. Multe dintre ele au intrat în fondul de aur al teatrului japonez.

² Takemoto Ghidaiuu (1651—1714), actor — juca la teatrul de păpuși Takemoto-dza din Osaka, cu un succes atît de mare, încît denumirea „ghidaiuu” a devenit poreclă pentru actorii de acest gen. Ghidaiuu citește textul întregii piese într-o manieră declarativă specială, și care se transformă într-un recitativ muzical.

BURSUCUL AMATOR DE STIHURI

În vechime, sub veranda casei Izumia, din orașul Komatu¹, trăia un bursuc.

Stăpînul acelei case era un mare iubitor de *hokku*². Adeseori în nopțile clare de toamnă, trăgea la o parte șioogiile odăii sale de lucru, care dădea spre livadă. Stăpînul citea cu glas tare stihurile îndrăgite, sorbea din cupa cu vin și contempla luna plină. Iar bursucul se pitea jos, sub verandă, și asculta, asculta cu nesaț.

Odată, stăpînul primi din Edo, de la prietenul său, poetul Siuka³, o poezie nouă :

„O, luminoase orhidee,

Cît de solemn ați înflorit

În pacea sfîntă a grădinii...”⁴

Transcrise cu slovă îngrijită aceste versuri pe o *tanzaku*⁴ și le citi de cîteva ori cu voce tare. Însă chiar

¹ Orașul Komatu se află în vechea provincie Kaga (actualmente o parte din prefectura Isikawa). În această provincie au trăit mulți poeți cu renume, ca de exemplu poetesa Ciioo.

² *Hokku*, cunoscut mai bine sub numele de *haiku*, un gen de poezie lirică, foarte popular. E format din trei versuri și are ca temă principală natura.

³ Poetul Siuka (mort în 1774) a fost la vremea sa un renumit scriitor de haiku.

⁴ *Tanzaku* — fișie îngustă de hîrtie, colorată, pe care se scria poezii.

atunci fu poftit în oșteie și, plecînd în grabă, uită hîrtia cu stihuri pe masă. De cum plecă stăpînul, bursucul se furișă în odaie, luă tanzaku și fugi cu ea în livadă. Ascunse prețioasa hîrtie sub crengile unui brad și începu să privească luna plină. Deodată, umflîndu-și burla grasă, începu să și-o bată cu labele, ca pe-o tobă, cuprins de fericire. Bătea atît de tare, încît zgomotul se auzea pînă departe, în jur...

A doua zi dimineața, stăpînul se pomeni că i-a dispărut hîrtia cu stihuri. Răscoli casa și livada, dar n-o găsi nicăieri. Se făcu foc de ciudă și întrebă mînios :

— Cine a furat tanzaku de pe masa mea ? Haide, mărturisiți !

Toți ai casei răspunseră într-un glas :

— N-am văzut nici un fel de *tanzaku*, nu știm nimic ! Stăpînul avea un fecior care se cam ținea de șotii.

— Tu ești hoțul și nimeni altul ! îi strigă tatăl, cuprins de bănuială. Nu îndrăzni să te dezvinovățești, pungașule ! Scoate imediat tanzaku, dacă nu vrei să te învăț eu minte...

Ca să-și dovedească cîntea înaintea tatălui său, băiatul se hotărî să urmărească el însuși hoțul. În fiecare seară se ascundea după un stîlp al verandei și stătea la pîndă, însă hoțul nu voia să se arate. Trecură astfel cîteva zile.

Dar într-o seară, ce să vadă ! Din odaia de lucru se strecură afară o umbră neagră și o luă la fugă prin livadă. Băiatul privi de după stîlp. Mare minunăție ! Bursucul se depărta zorit, cu tanzaku în dinți. Iată, așadar, cine era hoțul de stihuri !

Bursucul puse fișia de hîrtie la rădăcina bradului și începu să mormăie ceva pe sub nas, ca și cum ar fi deslușit niște semne încîlcite. Apoi începu să-și umfle pîntecele și să-l bată cu labele ca pe-o tobă. Deodată, ca

la poruncă, începură să țîrle toți greierii și toate lăcustele din livadă. O orchestră întreagă, ce mai !

Băiatul își chemă repede tatăl. Acesta veni și se încredință că bursucul nu furase la întîmplare o hîrtie de pe masă, ci anume o tanzaku așternută cu stihuri.

— Înseamnă că pînă și un bursuc e în stare să îndrăgească stihurile, spuse tatăl. Cine-ar fi crezut una ca asta !

Și-i lăsă hîrtia cu stihuri bursucului iubitor de poezie.

PODUL CARE ȘOPEȘTE

Trăia cîndva în satul Azuma¹ o fată de vreo 13 ani, pe nume Orasu. Era frumoasă ca o floare de vișin abia îmbobocită. Flăcăii de prin împrejurimi își pierdeau mințile numai uitîndu-se la ea.

Dar iată că în nopțile cu lună începu să dea tîrcoale pe lîngă casa ei un tînăr necunoscut, cu înfățișare mindră. La început, Orasu se înroșea toată cînd îl privea, dar apoi, pe nesimțite, dragostea se cuibări în inima ei.

Într-o noapte își vorbiră pentru prima oară.

— Cine ești tu ? îl întrebă Orasu. De ce vii în fiecare noapte lîngă casa mea ?

— Vin de departe, dinspre miezînoapte, răspunse flăcăul. Mi-a fost de ajuns să te zăresc o singură dată și de atunci chipul tău mi se ivește mereu înaintea ochilor, ca și cum mi l-ar fi săpat cîteva în suflet cu fierul roșu.

Dar, lucru tare ciudat, străinul venea numai noaptea și nu-și rostise niciodată numele. Orasu ar fi vrut să afle cine este, și iată ce-i dădu prin minte : prinse pe furiș de straiele flăcăului un ac cu ață lungă, lungă de tot. A doua

¹ Satul Azuma se află în prefectura Fukusima, în partea de nord-est a insulei Honșiu. Și azi s-a păstrat în acest sat locul unde a fost criptomerul uriaș, și se cîntă cîntece despre el. „Podul șoptitor“ s-a păstrat pînă la mijlocul secolului al XIX, cînd a fost înlocuit cu un dig de pămînt.

zi dimineata, firul de ață o călăuzi pînă la rădăcina unui criptomer uriaș. Acul era înfipt chiar în coaja copacului.

Fata privea înmărmurită și nu-i venea să-și creadă ochilor. Așadar, flăcăul cel frumos nu era altceva decît duhul bătrînului Criptomer...

Întorcîndu-se acasă, cu ochii în lacrimi, Orasu le povesti părinților nenorocirea ei. Oamenii din sat, aflînd minunea, se înpăimîntară grozav și hotărîră să taie străvechiul arbore.

Se strînseră cîteva sute de inși și se apucară să taie criptomerul. Dar în fiecare noapte, așchiile și crengile tăiate peste zi se întorceau la locul lor, lipindu-se la loc de trunchi. Nici un semn de tăiș nu se mai cunoștea pe tulpina criptomerului.

Trecură astfel multe zile. Toți copacii din pădure erau mîhnîți de năpasta ce se abătuse asupra puternicului lor stăpînitor. Într-o noapte veniră la el să-l vadă și să se sfătuiască. Veni și un copăcel pipernicit de pelinăriță de la marginea codrului. Dar mărețul criptomer îi spuse cu trufie :

— Tu nu ești arbore, ești doar un copăcel amărît. N-ai ce căuta printre noi.

Jignit și mînios, copăcelul le destăinuie oamenilor :

— Dacă vreți să-l răpuneți, aruncați în foc tot ce tăiați peste zi din trunchiul criptomerului.

Zile întregi cioplră sătenii trunchiul bătrînului copac, arzînd cu grijă ramurile tăiate și surcelele. În adîncimea tulpinii băteau mereu pene mari de fier. Numai astfel izbutiră să doboare criptomerul.

Hotărîră apoi ca din trunchiul lui să facă un pod pe drumul care ducea la castelul Fukușimo. Dar oricît se străduiră, nici vorbă să clintească din loc arborele cel greu. O chemară atunci în ajutor pe Orasu. Fata veni la criptomer și, plecîndu-și fața către el, îi șopti ceva, încețîșor. Deodată, tulpina copăcului tresări, ca și cum ar fi răspuns acelor șoaapte, apoi se urni supusă din loc.

Oamenii durară din trunchiul criptomerului un pod minunat. Dar tuturor le era frică să treacă peste el, fiindcă în tăcerea nopții, din trunchiul acela vrăjit se ridica un murmur nedeslușit, tânguitor și întristat.

La porunca stăpînului castelului, o aduseră iarăși pe Orasu, înveșmîntată în rochie de sărbătoare.

Fata păși pe pod cu ochii înlăcrimați. Se opri apoi, li-pindu-și obrazul de lemnul Criptomerului. Și deodată răsuflearea i se curmă, frumoasa Orasu se prăvăli moartă pe pod.

De atunci oamenii îi spun „podul care șoptește“.

CLOPOTUL ÎNCINS

Trăia odinioară în țara Kii ¹ un om bogat. Într-o zi veni la el un tânăr călugăr și-i spuse :

— Bună ziua, domnule. Sînt eu, Ancin, nu mă mai cunoașteți ? Am părăsit demult aceste meleaguri, dar n-am uitat bunătatea dumneavoastră.

— Ia te uită ce voinic și frumos te-ai făcut ! Fiica mea, Kioo-hime ², se va bucura nespus. Pe unde-ți mai duci zilele acum ? îl întrebă cu blindețe bogătaşul.

— Trăiesc în templul Mangangi, nu departe de orașul Sirakawa ³.

Bogătaşul o chemă îndată pe fiica sa, Kioo-hime. Fata îl sărută bucuroasă pe Ancin, căci doar să jucaseră ades împreună în zilele copilăriei lor.

Cînd se lăsă întunericul, ea îl chemă pe Ancin afară din casă :

— Ancin-sama ⁴ sînt eu, Kioo-hime ! Vino la mine în livadă, măcar pentru o clipă...

¹ Țara Kii este denumirea unei străvechi regiuni din partea de răsărit a insulei Honșiu (azi face parte din prefecturile Wakayama și Mie).

² *Hime* — prințesă, fetiță mică și drăgălașă.

³ Orașul Sirakawa se află în prefectura Fukușima. Și astăzi se vede aici mormîntul lui Ancin.

⁴ *Sama* — apelativ pentru domnule, excelență, maestru.

Noaptea era senină. Pe cer se arătase luna plină.

— Adu-ți aminte, dragule, spuse fata, adu-ți aminte cum ne-am jurat credință unul altuia, pe cînd eram copii încă. Eu n-am uitat niciodată jurămîntul acela. Ia-mă cu tine... încep ea să-l roage.

— Nu mă mai ruga, e în zadar, răspunse Ancin. Acolo, în ținuturile depărtate, mă așteaptă iubita mea.

La aceste cuvinte, fata începu să plîngă amarnic. Kioo-hime nu putea să renunțe atît de ușor la dragostea ei. Înțelegînd aceasta, Ancin născoci un șiretlic :

— Bine, atunci așteaptă-mă. Trebuie să mai fac o scurtă călătorie, iar la întoarcere te voi lua cu mine.

A doua zi, Ancin plecă la drum cu atîta grabă, de parcă inima lui presimțise ceva rău. Nici nu-i trecea prin minte să se mai întoarcă.

Kioo-hime, neștiind nimic despre hotărîrea lui, îl așteptă nerăbdătoare, zile în șir. Odată, ea întrebă un călugăr, care tocmai trecea pe-acolo, dacă nu cumva știe unde se află Ancin.

— L-am întîlnit nu departe de capitală, răspunse călugărul.

Kioo-hime porni fără zăbavă pe urmele lui. Curînd, fata ajunsese la malul unui rîu lat și adînc, dar cu toate rugămințile și implorările ei, podarul nu voi s-o treacă dincolo. Pesemne așa îi poruncise Ancin.

— Întoarce-te la tine acasă, îi spuse podarul. Iubitul tău n-are nevoie de tine. Demult și-a găsit altă femeie.

Neputînd să îndure cruda jignire, Kioo-hime se aruncă în apă. Dar acolo, pe fundul rîului, se prefăcu într-un șarpe înfiorător și, ieșind la iveală, porni cu iuțeală pe urmele iubitului necredincios. Ancin o văzu de departe și înlemni de groază. El alergă să-și caute scăpare la călugării din templul Dogioogi¹, care-l ascunseră sub un clopot mare. Ancin se ghemui acolo, ținîndu-și răsufierea.

¹ Templul budist Dogioogi se află în prefectura wakayama ; este renumit pentru legenda clopotului încins.

Șarpele uriaș se tîri în templu, pironindu-și ochii arzători asupra clopotului. Apoi se încolăci în jurul lui și-l lovi de cîteva ori cu coada. Clopotul sună tînguitor, iar din ochii sarpelui curseră lacrimi de sînge.

În sfîrșit, șarpele plecă. Clopotul, după cum băgară de seamă cu toții, era încins pînă la roșu. Cînd se mai răci, îl ridicară de la pămînt și priviră : sub el nu era decît o grămăjoară de cenușă, tot ce mai rămăsese din tînărul Ancin.

ULTIMUL CÎNTEC

Toate acestea s-au întîmplat demult. Pe una dintre insulele Mațușima¹ trăia într-un templu un băiat pe nume Miacio. Era liniștit și gînditor. După înfățișare și purtări, semăna mai mult cu o fată. Niciodată nu-l ademeneau jocurile vesele ale celor de-o seamă cu el. Cel mai mult pe lume îi plăcea lui Miacio să compună versuri.

Nu o singură dată trimisese el în capitală frumoasele lui *tanka*², iar cei mai renumiți poeți de la curtea împăratului rămăseseră încîntați de ele. Și erau, într-adevăr, niște cîntece minunate, pe care le simțeau izvorîte dintr-o inimă gingașă.

Miacio nutrea un vis fierbinte, care nu-l părăsea niciodată : „O ! Dacăș putea să ajung în Capitală. Acolo aș învăța cu adevărat arta poetică !”

Însă preotul templului nu se învoia în nici un chip să-l lase pe băiat să plece într-o călătorie atît de lungă :

— Să înveți a scrie stihuri frumoase este într-adevăr un lucru de laudă, dar tu ești încă prea crud. Călătoria

¹ Insulele Mațușima (peste 260 la număr) sînt considerate una dintre cele mai frumoase regiuni ale Japoniei. Pe aceste insule se află multe temple.

² *Tanka* — poezie lirică de 5 versuri, în total treizeci și una de silabe.

aceasta e peste puterile tale. Nu-ți voi îngădui să pleci. Așteaptă pînă cînd vei mai crește.

Dar Miacio nu mai avu răbdare să aștepte și într-o bună zi fugi din templu. Trecu peste apele mării cu o luntre pescărească. Înaintea lui se întindeau cîmpiile fără sfîrșit și se ridicau munții înalți, însă nici chiar de pe cel mai înalt munte nu se putea zări capitala. Cu toate acestea băiatul nu șovăi, nu se sperie și hotărî să meargă mai departe, zi și noapte.

În curînd trecu de marea așezare Șiagama, lăsă în urma lui zidurile trufașe ale castelului Tagagioo... Într-o seară, tîrziu, ajunse în cîmpia Miiaghino¹. Ori încotro își întorcea privirea nu vedea decît ierburile albastre, legănîndu-se sub clarul de lună.

Și, îndată, băiatul compuse începutul unei *tanka*. Lin și firesc, parcă de la sine, se zămisliră primele trei versuri :

„E-un singur luceafăr pe bolta senină
Dar în cleștarul de rouă se-animă
Mii de luceferi cu dulce lumină...”

Multă vreme se gîndi apoi Miacio cum să sfîrșească *tanka*. Se uita îndelung la cer, se uita la cîmpie, dar în zadar. În mintea lui nu se mai năștea nici un gînd frumos. Părea că harul poeziei l-a părăsit pentru totdeauna.

Băiatul se întristă adînc. Credința că va deveni poet începu să se clatine, iar în cele din urmă oboseala și mîhnirea îl doborîră. Căzu la pămînt și muri. Dar, stîngîndu-se, el șopti cuvintele cîntecului său neterminat :

„E-un singur luceafăr pe bolta senină...”

— Sărmanul băiat, ce nenorocire ! Ia te uită cum s-a sfîrșit... îl căinară țărani din satul apropiat, aflîndu-i trupul.

¹ Cîmpia Miiaghino se află pe țărmul mării, la răsărit de orașul Sendai. În vechime, era renumită prin frumusețea ierburilor sale, toamna.

Îl îngropară chiar acolo, la marginea drumului și clădiră deasupra o colibă mică.

De-atunci însă, în fiecare noapte, umbra băiatului începu să colinde neliniștită prin cîmpie. Cu voce îndurerată, stinsă, ca foșnetul stufului uscat, umbra șoptea întruna :

„E-un singur luceafăr pe bolta senină,
Dar în cleștarul de rouă se-anină
Mii de luceferi cu dulce lumină...”

— Vai mie ! O, ce rușine, o, ce nenorocire ! se tînguia umbra, pierind apoi în întuneric.

Vestea despre această întîmplare ajunse pînă la urmă și la preotul templului. El veni repede, deschise mormîntul băiatului și plîns deasupra lui cu lacrimi fierbinți :

— O, băiatul meu, de ce n-ai vrut să mă asculți ? Dar fie, te dezleg de păcat. Tihna și pacea să coboare asupra ta. Cîntecul tău nu va rămîne neterminat.

Și preotul rosti cu glas tare ultimele două stihuri :

„Sufletu-mi scalzi ca o apă-argintie,
O, Mitaghino, blajină cîmpie !”

După aceasta, umbra băiatului n-a mai rătăcit noaptea prin cîmpie. Ultimul lui cîntec fusese dus pînă la capăt. Așa spune o veche legendă.

BĂTRÎNA ȚESĂTOARE

Iată ce se povestește în orașul Sendai :

În casa unui meșter care făcea umbrele, în firida camerei de oaspeți, se afla statueta de argilă a unei bătrîne țesătoare. Era atît de bine modelată, încît părea vie.

O dată, ucenicul meșterului tocmai trecea firele prin tijele unei umbrele. Nu prea avea spor la treabă. Ghemul de ață se încîlcise rău și oricît se chinuia el, nu mai găsea capătul firului.

— Bătrînă țesătoare, bătrînă țesătoare ! strigă băiatul deznădăjduit. Ajută-mă să descîlcesc ața !

Nici una, nici două, bătrîna coborî din firidă și spuse :

— Cum să nu ajut eu un băiat atît de cuminte ! Las' pe mine, fiule, că fac trebușoara cît ai clipi.

Și descîlci pe dată tot ghemul.

Dar iată ce se întîmplă într-o seară :

În prăvălie tocmai intrase un hoț. Avea fața acoperită pînă sub ochi cu un ștergar. Făcuse o boccea, adunînd în ea cele mai bune umbrele. Ai casei sforăiau liniștiți, fără să simtă nimic.

— Bună treabă am făcut ! își zise hoțul. Am să vînd umbrelele într-un sat depărtat.

Bucuros că-i mersese totul atît de bine, voi să-şi salte legătura în spinare, dar nici n-o putu clinti de pe podea, atît de grea se făcuse.

— Ce drăcovenie o mai fi şi asta ? se miră hoţul.

Îşi adună puterile şi încercă a doua oară. Legătura însă nici gînd să se urnească. Între timp se auzi primul cîntat al cocoşilor, apoi al doilea.

— Ia te uită ce năpastă ! Trebuie să-mi iau tălpăşiţa... Hoţul lăsă bocceua şi fugi cît îl ţineau picioarele. Atunci se auzi un rîs înfundat. Din legătură sări voioasă bătrînica de lut şi se înapoie la locul ei, în firidă.

Dar iată ce s-a întîmplat altă dată : •

Fetiţa cea mică a stăpînului se dusesese la nişte prietene să se joace de-a v-aţi ascunselea. Începuse să se întunece. Cei ai casei băgară de seamă abia atunci că fetiţa lipseşte. Se iscă zarvă :

— Unde-o fi zăbovind ? Să nu i se fi întîmplat vreo nenorocire !

Deodată o văzură pe copilă, care venea zburdînd către casă.

— Unde-ai fost pînă acum ? Şi de ce ai plecat singură ?

— Dar n-am fost singură deloc. Am fost cu bunicuţa.

— Ce tot vorbeşti ? Cu care bunicuţă ?

— Cu a noastră, cu bătrîna ţesătoare. M-a ţinut de mîină toţ drumul.

Deteră fuga să se uite pe poliţa din firidă. Bătrînica se trăsese în ungherul cel mai depărtat, cu o înfăţişare spăsită.

Faima bătrînei ţesătoare se răspîndi curînd în tot oraşul.

O dată, un vecin veni în ospetie la meşterul de umbrele şi, tot sorbind din ceai, spuse :

— Voi aveţi o bătrînică... La noi însă, pe policioara din firidă, stă din vremuri străvechi un moşneguţ de lut, cu înfăţişare tare simpatcă.

În aceeași zi, bătrîna țesătoare dispăru. O căutară pretutindeni și pînă la urmă o găsiră pe raftul din casa vecinilor, alături de bătrînel. De cîte ori o aduceau înapoi acasă, ea fugea iarăși. Nemaîavînd încotro, o lăsară acolo.

Pînă în ziua de azi, în orașul Sendai, stau alături două figurine de lut : bătrîna țesătoare și bătrînul blajin, cu barba căruntă.

LUNA PE RAM

La marginea oraşului Miaci, în apropiere de templul ASOGIN-GIA, se întinde Lunca bătrînului zeu. Acolo, în luncă, chiar lîngă drum, se înalţă un arbore falnic *enoki*.

Se zice că, odinioară, prin acele locuri, venea în toiul nopţii un bursuc năzdrăvan care nu le dădea pace oamenilor. Se pricepea de minune să ia orice înfăţişare, dar se făcuse vestit mai ales prin meşteşugul lui de a întruchipa luna plină.

Se cătăra bursucul în arborele *enoki*, întindea o labă, şi labă se schimba pe loc într-o ramură stufoasă. Dar asta nu era nimic : la capătul ramului strălucea însăşi crăiasa nopţii ! Toţi cei care treceau pe-acolo îşi ziceau plini de uimire : „Vai, ce frumuseţe nemaivăzută !“ Iar bursucul se umfla în pene de mîndrie:

În nopţile întunecate şi ploioase, amăgitoarea lună strălucea şi mai vîrtos, iar mirarea drumeţilor era cu atît mai mare.

Într-o astfel de noapte, cînd de pe cerul acoperit de nori nu străbătea nici o rază, bursucul se hotări, după obicei, să uimească lumea. Văzînd ramura stufoasă, la capătul căreia luna plină sclipea ca argintul, cel dintîi

drumeț care se nimeri să treacă pe-acolo șopti cuprins de vrajă :

— O, cât de frumoasă e luna în Lunca bătrînului zeu ! Deodată, printr-o spărtură a norilor se ivi luna cea ade-vărată.

— Mare năzdrăvănie ! strigă omul. Acum sînt două Luni... Nu cumva am început să am vedenii ?

În aceeași clipă, bursucul băgă și el de seamă cum stau lucrurile. Luna cea închipuită se ascunse la repezeală după trunchiul copacului.

— Ia te uită, una dintre ele a dispărut ! se minună iarăși omul. Și tocmai cea mai frumoasă...

Bursucul, care nu-și mai încăpea în piele de mîndrie, făcu iarăși luna să răsară de după copac.

— Ba una, ba două... Să vezi și să nu crezi ! Trebuie să fie ceva necurat la mijloc, murmură călătorul. Pe-aici nu e bine să umbli singur la asemenea ceas tîrziu.

Și o luă la fugă înspăimîntat.

Dar iată ce se întîmplă altă dată :

Pîndi bursucul o noapte tot atît de întunecoasă, se cătără în copac și întinse laba-crenguță, la capătul căreia spînzura luna cu strălucirea ei mincinoasă. Apoi așteptă să treacă cineva. Iată că în sfîrșit se arătă un drumeț. Văzînd luna din copac, acesta își șopti printre dinți :

— Ehe, domnule bursuc, oi fi dumneata un mare păcălici, dar cu mine n-are să-ți meargă. Eu însumi o să te trag pe sfoară.

Călătorul se vede că era un om umblat și auzise nu numai o dată despre isprăvile bursucului.

Bursucul își dădea toată osteneala. Luna lui strălucea ademenitoare, în fel și chip, la capătul ramurii arcuite. Omul privi și spuse îngîndurat și cu glas mai tare să-l audă bursucul :

— Hm, și totuși e ceva nefiresc aici. În clipa această luna ar trebui să se afle puțin mai jos.

Bursucul, care trăgea cu urechea, se grăbi să mute luna ceva mai jos.

— Iar nu-i cum trebuie, spuse omul, acum s-a lăsat mult prea jos. De ce oare? Grozav aş vrea să ştiu...

Ca la poruncă, luna ţîşni în sus.

— Mare minunăţie! Acum a luat-o într-o parte. Adineauri parcă se afla ceva mai la dreapta.

Bursucul se zăpăcise de tot. Luna zvîcni spre dreapta.

— Nemaipomenit! Acum s-a scurtat ramura. Doar îmi amintesc bine că ieşea mai mult într-o parte.

Bursucul îşi pierdu capul de-a binelea. Voi să întindă laba-crenguţă cît mai departe, dar lunecă şi căzu din copac. Ruşinat, cu coada între picioare, o luă la fugă în-
spre luncă, iar călătorul îşi văzu de drum, rîzînd cu poftă.

INTÎMPLĂRILE LUI IURIWAKA ¹

Toate acestea s-au petrecut în vremuri depărtate, cu vreo mie de ani în urmă.

Ministrul de stînga ², Sigioo, cîrmuitorul suprem al celor Nouă provincii ³, avea un fiu pe nume Iuriwaka. Din fragedă copilărie, băiatul arătase o deosebită destoinicie a minții și o vitejie fără seamăn, iar în meșteșugul tragerii cu arcul nu-l întrecea nimeni. Cine nu auzise, în cele Nouă provincii, despre faptele lui Iuriwaka! Flăcăul se dovedise norocos în toate: tînăra lui soție, Kasuga-hime, era blîndă, iubitoare și frumoasă.

Dar iată că în țara vecină, Siraghi ⁴ izbucni răzmerița. Pirjolul se întinse pînă la hotarul celor Nouă provincii.

¹ În Japonia antică circulau povești despre uriașul, puternicul arcaș Iuriwaka. Pînă azi s-au păstrat urmele pașilor lui gigantici și stîncile găurite de săgețile lui. După părerea unor cercetători japonezi numele lui Iuriwaka (adică tînărul Iuri) reprezintă denumirea schimbată, derivată din numele latin Ulise, în greacă Odiseu, a cărui legendă, conform acestei ipoteze curioase, a pătruns în Japonia antică și s-a amestecat cu legendele locale.

Șoimul apare în această legendă fiindcă denumirea păsării în japoneză (*taka*) se apropie ca sonoritate de Itaca (insula unde domnea Odiseu).

² În Japonia antică, funcția cea mai importantă după primul ministru.

³ Regiune situată pe malul apusean al Japoniei.

⁴ Siraghi era unul din vechile regate ale Coreei.

Primind poruncă din Capitală, Iuriwaka trebui să plece peste mare, în fruntea unei oștiri puternice, în țara Siraghi. Fu nevoit să se despartă pentru lungă vreme de iubita lui soție.

— Rămii cu bine, Kasuga-hime, fi spus el la plecare. Fii sănătoasă și așteaptă-mă. Mă voi întoarce negreșit la tine.

— Mergi cu bine, dragul meu Iuriwaka, fi răspunse soția. Ai grijă de tine în această lungă și primejdioasă călătorie. Eu te voi aștepta oricât, rămânându-ți credincioasă.

Trecură astfel trei ani. După lupte grele, dar victorioase, când se statornici pacea în țara Siraghi, Iuriwaka își imbarcă oastea pe corăbii și porni înapoi, spre țărmurile Japoniei.

Străbătind marea, Iuriwaka dori să le dea oștenilor săi un răgaz de odihnă și petrecere. Aruncară ancora la malul unei insule mici și coborîră cu toții pe uscat. Seara încinseră un chef strașnic, spre a sărbători întoarcerea. Iuriwaka nu mai luase demult în gură o picătură de vin. Din lipsă de obișnuință, se ameți rău și se cufundă într-un somn adînc.

Iuriwaka avea oșteni credincioși. Dar printre aceștia se aflau doi frați, Karanaka și Motomasa, care îl urau într-ascuns pe conducătorul lor și tare ar fi rîvnit să-și însușească meritul izbînzii. Cei doi puseră la cale o mîrșăvie fără seamăn. Amăgindu-i cu fel de fel de vorbe și născociri pe ceilalți luptători, plecară cu corăbiile, lăsîndu-l pe Iuriwaka singur pe insula pustie. Ajunși în Japonia, cei doi frați spuseră tuturor :

— Căpetenia noastră, Iuriwaka, a fost ucis în luptă.

Cei doi se bucurară de toate onorurile biruinței. Drept răsplată li se dădu rangul de conducători militari. În scurtă vreme, Karanaka și Motomasa deveniră atît de puternici și temuți, încît ajunseră să cîrmuiască toate cele Nouă provincii.

Kasuga-hime era împovărată de durere. Aducându-și aminte de vorbele de rămas bun ale lui Iuriwaka, o podideau lacrimi amare ; plîngea fără contenire, zile și nopți la rînd. Dar iată că într-o zi veni la ea un trimis al lui Karanaka, încercînd s-o înduplece să-l ia de bărbat pe stăpînul său. Pentru Kasuga-hime asta era mai rău decît moartea. Nici nu stătu să-l asculte pe trimis :

— Eu am fost și rămîn soția lui Iuriwaka. Nu mă voi căsători cu altul.

Însă Karanaka nu voi să-i dea pace. Îi trimise de mai multe ori pețitori, iar pînă la urmă îndărătnicia femeii îl supără atît de tare, încît o aruncă în temniță pe Kasuga-hime.

★

Amețit cum era, Iuriwaka dormi adînc toata noaptea, iar dimineța se pomeni părăsit. Marea era pustie, nu se vedea nici o pînză de corabie. Insula era nelocuită ; în afară de Iuriwaka nu se mai afla pe-acolo nici o ființă omenească. Îi rămăseseră însă puternicul său arc și credinciosul său șoim. Șoimul acesta, pe nume Fugimaru, își însoțise stăpînul pretutindeni și nu-l părăsise nici acum, în restriște.

— Fugimaru, tu ești singurul prieten pe care-l mai am. Eu, vestitul arcaș Iuriwaka, am fost trădat și mi-am pierdut orice nădejde de a mai scăpa de-aici. Se pare că va trebui să sfîrșesc în singurătate, pe această insulă uitată.

Ca și cum ar fi înțeles vorbele stăpînului său, șoimul se înalță în văzduh și începu să se rotească țipînd deasupra capului lui Iuriwaka, vrînd parcă să-l încurajeze.

Din fericire, pe insulă creșteau pomi roditori, iar pește și vînat se găseau din belșug. Iuriwaka își dobîndea hrana destul de lesne, căci săgețile lui nimereau fără greș.

Kasuga-hime, soția lui, lincezea în temnița întune-coasă. Adeseori își spunea : „Măcar de m-aș stinge mai curînd ! Nu mai am decît o dorință, să pun mîinile pe piept și să mor...” Dar îndată alunga gîndul acesta nepriel-nic : „Nu, e prea devreme ca să mă pierd cu firea. Poate că Iuriwaka e încă viu !”

Odată, Kasuga-hime auzi la fereastra temniței fil-fiitul unor aripi de pasăre. Uitîndu-se printre gratii, văzu cum din cer cobora rotindu-se un șoim minunat.

— Nu cumva acesta e șoimul bărbatului meu ? Ba da, e chiar el, Fugimaru... Înseamnă că Iuriwaka trăiește !

Kasuga-hime începu să mîngîie șoimul, iar inima i se zbătea în piept, fremătînd. Ea scrisese apoi cîteva stihuri ¹ pe un petec de hîrtie, pe care-l legă apoi de piciorul păsării.

— Zboară, Fugimaru, zboară grabnic și du această mică veste stăpînului tău !

Iuriwaka citi răvașul soției sale și se schimbă la față. Așadar, nici pe ea n-o cruțaseră dușmanii ! Voi să-i scrie un răspuns, tot în stihuri, dar nu avea cu ce. Își creștă degetul și scrisese mica poezie cu sînge, pe o fișie de veș-mînt. Șoimul zbură din nou la Kasuga-hime, cu solia stăpînului său.

Kasuga-hime citi rîndurile scrise cu sînge și lacrimile începură să-i curgă pe obraji. Luă pensula și călimara cu tuș, le înveli într-o năframă și le legă pe piciorul șoimului. Pasărea se înalță anevoie și porni în zbor șovă-ielnic. Însă greutatea de la picior era mult prea mare și după cîtăva vreme se prăvăli în mare. Trecură zile lungi... Valurile aduseră la țărmul insulei trupul credin-ciosului Fugimaru. Iuriwaka îl luă, plin de mîhnire, și-l îngropă în vîrfurile muntelui. Acum rămăsese singur de tot.

În fiecare zi, Iuriwaka urca sus pe munte și privea în depărtări cu luare-aminte, doar o zări vreo pînză de

¹ Japonezii obișnuiesc să-și trimită scrisori în versuri.

corabie. Odată, văzu într-adevăr venind către insulă o barcă de pescari. „Nu cumva visez ?“ își zise Iurivaka, plin de tulburare.

— Hei, pescarilor ! strigă el cît putu de tare. Luați-mă în barca voastră ! Mă numesc Iuriwaka și sînt de loc din țara Bungo !¹

Dar ce se întîmpla oare ? Fără îndoială, pescarii îl văzuseră și-l auziseră, dar în loc să pornească spre el, barca făcu calea întoarsă, îndepărtîndu-se repede.

— Hei, barcagiilor ! Eu sînt Iuriwaka, cel adevărat ! Opriți ! Luați-mă cu voi ! Sînt om viu, nu strigoi !

Dar în zadar striga Iuriwaka. Barba îi crescuse pînă sub ochi, părul îi atîrna pe spate în şuvițe lungi, hainele i se făcuseră ferfeniță. Nu era de mirare că pescarii îl luaseră drept o stafie. Iuriwaka înțelese asta și izbucni într-un rîs amar.

Astfel petrecu el pe insulă doi ani lungi ca două veacuri. Dar pînă la urmă o corabie se apropie de insulă, îl luă și-l duse pe țărmul natal.

Se nimerise să fie o zi de sărbătoare și cu prilejul acesta cîrmuirea pusese la cale o mare întrecere între arcași.

— Ia să vedem cine va izbuti să tragă cu acest arc ! Dacă se află printre voi un asemenea voinic, să vină să încerce !

...Astfel striga Karanaka, ațîțindu-i zgomotos pe cei de față și arătînd un arc uriaș, de fier. Era încredințat că nimeni nu va răspunde chemării sale, dar din mulțime ieși deodată, cu pas măsurat, tînărul Iuriwaka. Nimeni nu-l recunoscuse, într-atît de mult se schimbase.

— Fie, străine, încearcă-ți norocul, rise Karanaka. Ne vom distra de mimune !

Iuriwaka încordă arcu cu ușurință și puse în el o săgeată lungă, lungă. Săgeata zbrînni puternic prin văz-

¹ Una din provinciile apusene ale Japoniei.

duh, într-un zbor atît de iute încît ochiul n-o putea urmări, și se înfipse drept în mijlocul țintei. După ea o trase pe-a doua, pe-a treia... O săgeată se înfigea în cealaltă.

— Arcașul ăsta nu poate fi decît Iuriwaka !

— Uitați-vă, e chiar Iuriwaka !

— S-a întors Iuriwaka !

Oamenii strigau plini de uimire și bucurie. Înțeleseseră și cei doi frați trădători că înaintea lor se află însuși Iuriwaka, dar era prea tîrziu. Cea de-a patra săgeată străpunsese pieptul lui Karanaka. Motomasa încercă să scape, dînd bir cu fugiții, dar a cincea săgeată îl ajunse din urmă și-l ucise pe loc.

Astfel căzură răpuși de mina lui Iuriwaka cei doi trădători. Apoi Iuriwaka porni către temnița unde zăcea soția lui, Kasuga-hime. Porțile se deschiseră și ea îi ieși fericită în cale.

De-atunci, în cele Nouă provincii se statorniciră liniștea și buna rînduială.

CÎNTĂREȚUL CU URECHILE SMULSE ¹

Întîmplările acestea s-au petrecut demult, demult de tot cu veacuri în urmă.

Pe vremea aceea, în templul Âmida ² din satul Akamagaseki ³ se făceau rugăciuni pentru odihna tuturor morților din neamul Taira. Preotul aceluia templu asculta cu multă plăcere cîntecele unui cerșetor orb pe nume Hoici. Pribeagul Hoici umbla prin satele învecinate și, ciupind cu dibăcie strunele citerei, cînta despre prăbușirea și pieirea neamului Taira, despre marile bătălii din trecut.

¹ Sursa acestei legende o constituie episodul din epopeea japoneză *Cuvîntul despre Taira*. Cîntecele despre dispariția neamului Taira erau foarte iubite în Japonia evului mediu. Le cîntau pelegriinii orbi, acompăniindu-se la citere cu patru strune.

² *Âmida*, zeitate budistă, al cărei cult era foarte răspîndit în Japonia. Conform religiei budiste, această zeitate deschide ușile raiului pentru cei ce cred în ea. De aceea se considera că pentru a fi salvat, era suficient să-i pronunți numele.

³ Azi, pe locul acestei localități se află orașul Șimonoseki. Aici, lîngă tărîmul Dannoura, a avut loc în anul 1185 o luptă navală răsunătoare. Puternicul neam Taira, care a domnit mulți ani peste Japonia, a fost aproape în întregime distrus în timpul acestei bătălii de către dușmanii săi din neamul Minamoto. Văduva dispărutului stăpînitor al țării Taira Kioomori-călugărița Nii, s-a aruncat în mare și s-a înecat, împreună cu nepotul ei minor — împăratul Antoku.

Milostivindu-se de Hoici, preotul îl adăposti în templu și-l luă sub ocrotirea lui.

Odată, într-o seară de vară, preotul fu chemat în casa unor enoriași, să slujească un parastas, și plecînd, își luă învățăceii cu sine. Orbul rămase singur în templu.

Era o căldură înăbușitoare și Hoici n-avea chef de somn. Stînd pe verandă aștepta răbdător întoarcerea preotului. Deodată simți o adiere de vînt răcoros și dinspre poartă se auziră pași grei. Orbul ciuli urechile : părea să fie un militar, căci armura îi zornăia în ritmul pașilor. Militarul se opri înaintea lui Hoici și zise :

— Mă aflu în slujba unui înalt dregător. Stăpînul meu, care tocmai a sosit la Akamagaseki, a auzit despre măiestria ta și dorește să-ți asculte cîntecele. Vino cu mine fără zăbavă.

Simțindu-se atras ca de-o tainică putere, căreia nu i se putea împotrivi, orbul își luă citera, iar oșteanul îl apucă de mînă, călăuzindu-l într-o direcție necunoscută.

Merseră astfel nu prea mult, fără să știe încotro, apoi urcară treptele unei scări atît de înalte, încît parcă duceau spre un palat. Hoici se miră, fiindcă știa prea bine că prin împrejurimi nu se află nici un palat. Curînd pășiră într-o mare încăpere, plină cu oameni de vază. Hoici înțelese aceasta după foșnetul mătăsos al rōchiilor femeiești și după vorbele alese ale oaspeților.

— Înălțimea sa binevoiește a dori ca tu să cînti povestea bătăliei Dannoura. Haide, începe ! răsună o voce uscată și poruncitoare.

În felul acesta nu putea să vorbească decît o doamnă nobilă. Grăbindu-se să-i dea ascultare, după cîteva acorduri de citeră, Hoici începu să cînte despre bătălia de odinioară, care se sfîrșise printr-o cumplită înfrîngere a familiei Taira. În încăpere se lăsase o liniște adîncă, nu se auzea nici o mișcare, nici un sunet.

Cîntărețul ajunsese la acea parte a povestirii în care împărăteasa Nii se aruncă în valurile mării împreună cu nepotul său, tînărul împărat Antoku :

„O, jale-adîncă !

Nesfîrșită jale !

O, vînt hain, cum spulberi dintr-o dată

Abia îmbobocită, floarea de april...

Vai, crîncenă durere !

Vai, soartă neîndurătoare !

Priviți

Cum piere-n marea-nvolburată

Strălucitor ca iasomia, mîndrul chip...”

La aceste cuvinte, în jurul lui Hoici izbucniră deodată gemete sălbatice și un plîns atît de deznădăjduit, că îți îngheța sufletul. Cîntărețul tăcuse de mult, dar tînguiri încă mai răsuna în palat.

La plecare, Hoici fu copleșit cu laude :

— Stăpînul nostru e foarte mulțumit de felul cum ai cîntat. Șase nopți la rînd vom mai trimite după tine. Să vii negreșit, dar să nu spui nimănui un cuvînt despre asta ! îi porunci orbului aceeași voce aspră de femeie.

Hoici făgădui să tacă.

În noaptea următoare oșteanul veni din nou și, luîndu-l de mîină, îl călăuzi în același loc unde mai fusese. Iarăși începu Hoici să cînte stihurile despre pieirea neamului Taira. Și iarăși se porniră, mai răscolitoare, plînsul și tînguiri. „Vai nouă ! Nenorocire, nenorocire !” strigau curtenii în zăngănitul armelor, plin de neliniște. Se mai întîmplase și altă dată ca oamenii să plîngă ascultîndu-l pe cîntăreț, dar asemenea suspine și vaiete grozave nu-i mai fusese dat să audă.

Cu puțin înainte de ivirea zorilor, slujitorul îl conduse înapoi la templu.

Preotul însă băgase de seamă că în noapte aceea Hoici plecase undeva, fără a spune nimănui nimic.

— Ascultă, Hoici, îl întrebă el cu blindețe, pe unde ai umblat atît de tîrziu azi-noapte ?

Dar Hoici, care nu-și uitase făgăduiala, rămase mut.

Preotul se îngrijoră și puse învățăceii să-l urmărească pe orb. În noaptea următoare, cînd Hoici se furișă afară din templu, unul dintre învățăcei se luă după el.

Era o noapte adîncă și întunecoasă. Hoici mergea cu pași repezi, atît de drept și de sigur, de parcă l-ar fi purtat cineva de mină. Învățăcelul îl pierdu curînd din ochi și voi să se întoarcă. Deodată, auzi dinspre cimitir sunetele puternice ale citerei.

„Aici nu-i lucru curat“, își spuse învățăcelul, apropiindu-se prevăzător de locul cu pricina. Și ce-i fu dat să vadă ? Hoici sătea în fața mausoleului Taira și, ciupind strunele citerei, cînta despre bătălia de la Dannoura, iar în jurul lui pluteau niște flăcărui albastre.

Speriat, învățăcelul îl înșfăcă pe cîntăreț și, luîndu-l cu sila de-acolo, îi povesti preotului tot ce văzuse. Abia atunci, nemaiavind încotro, Hoici își dezvălui taina.

— Grozavă întîmplare ! strigă preotul. Sărmane Hoici, ai intrat sub puterea morților. Dacă un om viu a vorbit fie și o singură dată cu morții, aceștia îl socotesc de-al lor și nu se mai îndură să-i dea pace. Noapte de noapte, ei vor deveni tot mai înverșunați, iar în cele din urmă te vor nimici. Vai ție, Hoici ! Totuși voi încerca să te scap, prin puterea minunată a *sutrei* care alungă demonii și strigoii.

Cu ajutorul învățăcelului îl dezbracă pînă la piele și, luînd o pensulă, îi zugrăvi pe tot trupul semnele sfinte ale sutrei.

— Cînd vor veni la noapte să te ia, ai grijă să nu scoți o vorbă. Stai nemișcat. Dacă te vei mișca sau dacă vei

scoate un singur cuvînt, te vor lua cu de-a sila și atunci ești pierdut, îi spuse preotul.

Hoici rămase din nou singur. Se făcuse noapte neagră. Orbul stătea ca totdeauna pe verandă. Deodată se auziră pașii cunoscuți ai oșteanului.

— Hoici ! strigă acesta oprindu-se în fața orbului.

Însă orbul tăcea fără să se clintească.

— Hoici ! strigă din nou trimisul, cu ceva mai multă asprime.

Apoi, neprimind nici un răspuns, strigă a treia oară, cuprins de furie :

— Hoici !

Dar cîntărețul parcă se schimbase într-o stană de piatră. Cu pași grei, oșteanul urcă pe verandă, pesemne pentru a-l tîri de-acolo cu forța, dar deodată gemu :

— Ooooo... Și trăgîndu-se înapoi, bolborosi : Cine ești tu care stai aici, acoperit peste tot cu inscripții sfinte ? Nu mă pot apropia de tine... Mi-e groază ! Nu pot să te ating. Șterge-ți cît mai repede semnele acelea !

Apoi se făcu liniște. Hoici simți ațintită asupra-i o privire de gheață.

— Aha ! strigă îndată oșteanul. Urechile ! Urechile ți-au rămas neapărate ! Așadar tot te voi sili să vii cu mine.

Și înșfăcîndu-l pe orb de urechi, încercă să-l tîrască după el. Hoici simți o durere înfiorătoare, dar strînse din dinți ca să nu-i scape vreun geamăt și nu se clinti din loc. Oșteanul mai trase o dată, din toate puterile și rămase cu urechile orbului în mîini. Sîngele începu să curgă năvalnic, dar Hoici nu se mișcă, nu scoase nici un sunet.

— Am să-i arăt aceste urechi stăpînului meu, drept dovadă că am fost aici, mormăi trimisul.

Pașii lui se depărtară și se pierdură în noapte, iar Hoici căzu leșinat.

Cînd preotul se întoarce, se dojeni amar că a uitat să facă semnele sacre și pe urechile orbului. Din pricina ușurinței lui, Hoici fusese la un pas de pieire.

Vestea despre această întîmplare se răspîndi repede pretutindeni. Toți vorbeau acum despre cîntărețul cu urechile smulse. Oamenii se adunau bucuroși să-l asculte. Și în curînd, cîntărețul necunoscut de pînă atunci deveni vestit în toată Japonia.

GHIVECIUL CU CRIZANTEME ALBE

Demult, în vremuri uitate, trăia un prinț bogat și atotputernic. Prințul avea o soție gingașă, plină de însușiri alese, pe care însă o dădu cu totul uitării, din clipa când, robît de farmecele altei femei, și-o aduse în palat, ca ibovnică. Zile și nopți de-a-rîndul prințul nu mai ieșea din odăile iubitei, desfătîndu-se fără griji, în vreme ce soția părăsită își înăbușea durerea în lacrimi amare. Singura alinare a bieteî femeii era o citeră străveche, la care cînta de dimineața pînă seara.

Dar iată că, într-o zi, pizmașa ibovnică trimise un slujitor la soția prințului, să-i ceară citera. Fără împotrivire, mută și întristată, soția se despărți de citera-i dragă. Îi rămăsese un *șamisen*¹ instrument umil, dar cu sunet dulce, tînguios. Începu din nou să cînte. Cînta atît de frumos, cu atîta patimă și mîhnire, cu atîta înfocare și duioșie, încît ar fi tulburat inima cea mai aspră.

Ajungîndu-i la urechi zvonul depărtat al strunelor, ibovnica fu iarăși cuprinsă de ciudă și trimise un slujitor

¹ *Șamisen* — instrument muzical cu trei strune, cu rezonator rotund, și gît lung. Se cîntă la acest instrument cu ajutorul unei pene. A apărut în Japonia mult mai tîrziu decît *koto* și a fost foarte răspîndit în orașe. Gheîșele, de obicei, se acompaniază la *șamisen*.

tor să ceară șamisenul. Femeia își stăpini durerea și dădu șiamisenul fără un cuvînt.

În singurătatea ei îi mai rămăsese totuși o mîngîiere tainică : un ghiveci cu crizanteme mai albe ca zăpezile dintîi. Din zori pînă seara privea luminoasele flori, martore tăcute ale tristeții ei, și lacrimile i se rostogoleau pe obraji ca mărgăritarele.

Dar după puțină vreme se înfățișă din nou trimisul ibovnicei :

— Stăpîna mea dorește să aibă ghiveciul cu crizanteme albe.

— Prea bine. Iată florile. Dar mai așteaptă puțin...

Și luînd condeiul scrise aceste stihuri :

„M-am despărțit de cîtera mea dragă ;

Ți-am dat *șamisenul* : e al tău.

Iubitul ți l-am dat fără să murmur...

De-o crizantemă cum să-mi pară rău ?“

Citind stihurile pline de durere și noblețe, ibovnica fu adînc tulburată și înțelese toată josnicia purtării ei. Cuprinsă de rușine, plecă pe furiș din palat și dispăru pentru totdeauna. Iar inima prințului se întoarse din nou la adevărata și credincioasa lui iubire.

PREOTUL, DOCTORUL ȘI DANSATORUL PE SÎRMĂ ÎN IAD

E o întîmplare veche de tot.

Zice-se că odată, la praznicul zeiței Kannon, în satul Mațuio, un dansator pe sîrmă își arăta măiestria dinaintea unei mulțimi de gură-cască. Deodată, cine știe din ce pricină, dansatorul lunecă de pe sîrmă și, din căzătură, muri.

Cam tot pe-atunci se prăpădisese de răceală și doctorul din partea locului. Odată cu el porni către lumea cealaltă și un preot care se înecase cu o plăcintă de orez. la praznicul dat în cinstea zeului protector al vetrelor din bucătărie.

Tustrei se înfățișară la județ înaintea stăpînitorului iadului, înfricoșătorul prinț Emma¹. Cel dintîi cuvîntă dansatorul :

— Atotmilostivule stăpîn al nostru, Emma, în lumea pămîntească am fost un acrobat fără pereche de iscusit și le-am adus oamenilor numai bucurii. Trimite-mă, așadar, în grădinile paradisului, acolo e locul meu.

— Minți cu nerușinare ! În toată viața ta n-ai arătat vreo scamatorie mai nouă. Ai lucrat după tipicul vechi, și încă fără nici o îndemînare. Ai luat banii oamenilor de pomană. Mergi la iad !

¹ Emma — judecător suprem, stăpîn al tenebrelor.

Al doilea grăi doctorul :

— Stăpîne al nostru, Emma, cît am trăit pe pămînt, am făcut mult bine. Eu lecuiaam oamenii de boli. Nu se afla medic mai priceput decît mine. Trimite-mă deci în raiul cel luminos.

— Minți de îngheață apele, vraci nenorocit ! tună prințul Emma. Tu n-ai fost în stare măcar să recunoști ca lumea vreo boală, darmite s-o tămăduiești. Dădeai leacuri fără nici un folos. Ehei, cîți bani ai luat tu pe degeaba și cîți oameni ai trimis pe lumea cealaltă... Mergi în iadul cel necruțător !

Veni și rîndul preotului :

— Preaputernice prinț Emma, eu, în viața mea pămîntească, grăiam cu zeii, înduplecîndu-i prin rugăciuni și jertfe. Ascultîndu-mă, zeii își revărsau mila lor asupra oamenilor. Nu se află merit mai mare ca al meu. Cu adevărat eu trebuie să merg în rai !

— Vai ție ! Tu ești cel mai rău dintre nemernicii și mincinoșii ăștia ! strigă prințul, furios. Toată viața i-ai înșelat pe oameni, învățîndu-i la fel de fel de prostii. I-ai deprins să se închine la talismane și să rostească descîntece neroade, chipurile ca să alunge zeii cei răi, care seamănă bolile. Ai luat banii oamenilor pe nedrept. Că-ră-te în iad !

Ce să facă, sărmanii ? Porniră tustrei către iad. Poruncile prințului ajunseseră înaintea lor la locul de caznă. Dracii îi duseră dinaintea unui cazan mare, plin cu apă clocotită. Un diavol fioros răcni la ei :

— Haide, intrați mai repede în cazan ! Trebuie să pun capacul și să vă dau în fiert.

Doctorul și dansatorul pe sîrmă o sfecliră :

— Gata, ne-a sosit pieirea ! Cum scăpăm noi din beleaua asta ?

Însă preotul le spuse liniștit :

— Nu vă pierdeți cumpătul. Lăsați pe mine, știu eu un mijloc bun împotriva focului și jerăgaiului din iad.

Și începu să bolborosească un descîntec. După care intrară toți trei în cazan și, minune, apa începuse să se răcească.

— O, ce plăcut e ! strigară. Apa e numai bună de scăldat. Ei, tu, bot de drac, mai pune lemne pe foc !

Se înveseliseră grozav și se zbenguiau în apa caldută. Dracilor mai să le vină rău de ciudă :

— Ajungă-vă, păcătoșilor ! Cît o să vă mai desfățați voi în cazanul ăsta ? Stați că întemim noi, acuș, vîlvătaia !

Începură să pună lemne pe foc. Cărară buturugi cu brațul și cu spinarea, grămezi întregi. Arseră tot ce se putea arde pe-acolo, prin iad, dar cazanul nu voia să fiarbă.

Alergară să-l înștiințeze pe prințul Emma.

— Ei, bine, se înfurie stăpînul infernului, scoateți-i din cazan și trimiteți-i pe muntele săbiilor !

Dracii îi mînară așa, goi-goluți, către muntele cel înalt. Muntele acesta, de la poale pînă în vîrf, era împănăt cu săbii ascuțite, ale căror lame străluceau ca niște fiăcări roșii. O priveliște crîncenă, greu de îndurat...

— De-aicea chiar că nu se mai află scăpare ! se văicăriră îngroziți preotul și doctorul.

— Ba da, se află, le răspunse dansatorul pe sîrmă. Lăsați pe mine, că vă scot eu la liman.

Îl aburcă pe preot pe umărul drept, pe cel stîng îl sui pe doctor și începu să cînte voios :

„Isanosá, hei !
Sus, pe umăr, hopa,
Se cocoată popa !
Doctorul, și el,
Șade copăcel...
Isanosá, hei !
Acrobatul zboară,
Povara-i ușoară !“

Începu apoi să sară cu sprinteneală peste săbii : Hop-top ! Hop-top !, de parcă ar fi fost o joacă de copil. Ajunseră la iuțeală pînă în vîrf. Acolo se opriră tustrei și începură să privească, minunîndu-se :

— Ia uitați-vă ce frumos e în partea aia !

— Ba nu, mai bine priviți într-acolo...

— O, ce priveliște încîntătoare !

Diavolii scrișniră din dinți de supărare și deteră fuga la prințul Emma să se jeluiască.

— Dacă-i pe-așa, las'c-o să-mi cunoască ei îndată puterea, nemernicii ! spuse prințul. Aduceți-i la mine. Mă răfuiesc cu ei cît ai clipi.

Dracii îi înșfăcară pe preot, pe medic și pe dansator, ducîndu-i cu de-a sila înaintea crudului stăpînitor.

— V-ați pus de gînd să ne luați în batjocură, secăturilor ? O să vă înghit pe toți, chiar acum ! urlă prințul, deschizîndu-și botul uriaș și înspăimîntător ca o gură de vulcan.

Nici una nici două, doctorul, zdup, în gura căscată, mai ager ca o broască. Pînă să-l înșface dinții cei ascuțiți, el și ajunsese în burta tartorului.

„Se pare că pe-ăsta l-am înghițit întreg“ își zise prințul, deschizînd gura a doua oară. În clipa aceea, dansatorul, tuști, în gîtlejul lui. Fălcile lui Emma clănțaniră iarăși în gol. „Ia te uită, și pe-ăsta l-am înghițit nemestecat !“ Dar îndată ce deschise din nou botul, popa lunecă printre colții lui ca o zvîrlugă.

Cei trei se întîlniră în burta prințului.

— Acuma sîntem pierduți de-a binelea, spuseră cu tristețe preotul și dansatorul.

— Voi m-ați scăpat de două ori, acum e rîndul meu, le răspunse doctorul. Nu vă pierdeți cu firea, vă scot eu din impas.

Dintr-o cutiuță scoase cu două degete o leacă de praf și începu să-l presare în toate părțile. Măruntaiele prințului prinseră să se zvîrcolească și se stîrniră vîrtejuri

ca de furtună. Vijjj ! țîșni afară, în zbor, dansatorul. Viuuu ! ieși zburînd din pîntece și preotul.

„Te pomenești că rămîn singur pe-aici !“ se sperie doctorul și deșertă din cutie tot praful. Prințul începu să urle îngrozitor. Vijelia din burta lui se dezlănțui mai amarnică și doctorul zbură afară mai ușor ca un fulg.

— Alungați-i mai repede de-aici ! răcni prințul Emma către diavoli. Să plece înapoi, pe pămînt ! Tu, dansatorul, du-te să te legeni din nou pe sîrma ta. Tu, preotule, înapoiază-te la templul tău, să îndrugi rugăciuni. Iar tu, vraciule, chinuie-ți mai departe bolnavii, că pe mine m-ați chinuit destul...

Și astfel, preotul, doctorul și dansatorul pe sîrmă se întoarseră nevătămați pe pămînt.

NEMAIPOMENITA CALĂTORIE A LUI TORAYAN- GURĂ-CASCĂ

Trăia cîndva, la marginea oraşului Osaka, în mahalaua Temma, un flăcău pe nume Torayan. Vegheat cu străşnicie de maică-sa, Torayan pregătea *domburi*¹ de ȕipari, pe care le vindea în tîrg, trecătorilor înfometate. Asta era îndeletnicirea lui şi altceva nu ştia să facă. Grozav se mai temea flăcăul de cicălitoarea lui mamă ! Dar bătrîna avea dreptate să-l ȕină din scurt, fiindcă era un gură-cască fără pereche şi de cîte ori îl lăsa de capul lui făcea numai boroboate.

O dată Torayan cumpără din piaţă un ȕipar mare şi gras. Îl puse pe tocător şi voi să-i taie capul cu satirul. Dar năuc cum era din născare, nu ȕinu destul de zdravăn peştele, care tot zbatîndu-se, îi lunecă din mîini şi zvic ! în şanţul cu apă. De-acolo, înotînd cu iuţeală, nimeri în altul mai mare şi mai adînc. Şanţul cel mare se pierdea undeva în cîmp, printre grădinile de zarzavat.

— Stai, diavole, unde fugi ! Opreşte-te, cînd îţi zic !

...Torayan o luă la fugă după ȕipar, cu mîinile întinse, doar-doar l-o înşfăca. Dar, ȕi-ai găsit să-l prindă ! Tot gonind el aşa, bezmetic, ajuns pe un ogor semănat cu ridichi. Stăpînul ridichilor strigă supărat :

— Hei, băiete, ce tot alergi prin grădina mea ? !

¹ *Domburi* — mîncare din ȕipari prăjiţi, cu orez.

— Tu nu vezi ? Alerg să prind țiparul ăsta afurisit, care mi-a scăpat. Dar după cum bag de seamă, nu mai pun eu mîna pe el. Vai de sufletul meu ! Cum o să mă întorc acasă cu mîna goală ? Mă omoară mama. Vai mie, nenorocitul ! Mai bine nu mă mai nașteam pe lume. Nu, nu mă mai întorc acasă în ruptul capului. Dar încotro s-o apuc oare ? Vai și iar vai !

— Ia nu te mai văicări atîta ! îl dojeni țăranul. Lacrimile n-ajută la nimic. Dacă ți-e atît de frică să te-ntorci acasă, bagă-te slugă la mine. Pînă una-alta, o să mă ajuți să string ridichile astea.

Bucuros nevoie-mare, Torayan se și apucă de treabă. Dar ca un făcut, se nimeri să dea peste o ridiche uriașă, atît de bine înfiptă în pămînt, încît n-o putea scoate cu nici un chip. Torayan își încordă brațele, se sprijini bine în călcîie, apoi începu să mormăie :

— Un-doi-trei ! Hop și hei ! Hop și hup ! Trage-zdup !

Trăgînd din răsputeri, izbuti să smulgă ridichea uriașă, care ieșind din pămînt răbufni atît de tare, încît îl aruncă pe Torayan tocmai în slava cerului. Se roti el ce se roti prin văzduh ca un titirez și, deodată, buf ! căzu chiar în mijlocul curții unui dogar de pe Strada Dogarilor.

Dogarul înlemni de spaimă :

— De unde-ai mai răsărit și tu ? Mi se pare mie sau-ai picat din cer ?

— M-am căznit să scot din pămînt o ridiche cît toate zilele, dar de cum am smuls-o, m-a aruncat tocmai aici, la voi, desluși Torayan cu lacrimi în ochi, frecîndu-și fundul lovit. Acuma chiar că nu mai am unde mă duce. N-ai vrea să mă primești ucenic la tine ?

— Va să zică, așa stau lucrurile, zise dogarul îngîndurat. Da' știi că s-a brodit bine ? Aveam mare nevoie de un ajutor. Uite, tu o să faci cercuri de bambus și o să le bați pe butoaie.

Flăcăul se și apucă să arcuiască bambusul și să-l bată pe doagele putinii. Dar, cum nu se pricepea defel, iar pe deasupra mai era și gură-cască, cercul mlădios de bambus i se destinse în miini cu atîta putere, încît Torayan se pomeni zburînd în văzduh ca o săgeată scăpată din arc. Vîijj ! Și, buf ! căzu la pămînt chiar în curtea unui meșter de umbrele de pe Strada Umbrelarilor.

— Văleu, nu mai pot de durere ! răcni Torayan, frecîndu-și de zor dosul învîinețit a doua oară.

— Hei, unde te năpustești așa, cu ciocanul ăla în mîină ? îl luă la rost meșterul. Ce vînt te-a adus în ograda mea ?

— Am fost ucenic la un dogar, îl lămuri flăcăul. Băteam cercurile pe butoaie. Un afurisit de cerc s-a dezdoit și m-a pălit așa de tare că m-a aruncat tocmai în tăria cerului. Acuma chiar că mi-e rușine să mă întorc la stăpîn. N-ai vrea să mă iei în slujbă la tine ?

— Păi să te iau, ce să fac. Uite, întinde și tu mătasea pe spițele umbrelei. Să văd de ce ești în stare.

Torayan se apucă de lucru plin de rîvnă și migală. Întinse mătasea pe o umbrelă mare, o deschise, o încercă, apoi merse să i-o arate stăpînului. Dar vezi că tocmai atunci se iscă din senin un vîrtej grozav. Gură-cască nu mai avu timp să închidă umbrela, nici s-o lepede din mîină. Vîntul îl răsuci și-l purtă ca pe-o păpădie, sus, sus de tot, printre nori, în împărăția văzduhului.

Tot plutind astfel prin cer, Torayan se pomeni dinaintea unei case. În prag se arată o femeie cu înfățișare ciudată, ai cărei ochi străluceau atît de tare, încît flăcăul nici nu putea să-i privească.

— Cum ai nimerit aicea, om pămîntean ? se minună femeia.

— Dar unde mă aflu oare ? întrebă Torayan cu sfială.

— Aceasta e casa Tunătorilor¹, iar eu sînt sora lor, Fulgerița de foc.

Flăcăului i se înmuiară picioarele de spaimă. Abia izbuti să îngine :

— N-am venit de voia mea. Umbrela m-a adus... N-am încotro să mai plec. Îndură-te de mine, dă-mi adăpost.

Tocmai atunci sosiră și Tunătorii, niște făpturi uriașe, care băteau în darabane de răsuna tot cerul. Torayan le povesti nenorocirea lui.

— Nu-i nimica, spuseră uriașii, vei rămîne la noi și ne vei da o mînă de ajutor. N-ai mare lucru de făcut : de cîte ori începem noi să batem din tobe, „Bububum ! Bububum !”, tu trebuie să stropești pămîntul cu apă din ulciorul ăsta.

— Prea bine, mă voi strădui să vă fiu de folos.

Torayan își începu slujba cu mare sîrguință. Uriașii băteau în tobe mai, mai să-l asurzească, iar el turna la apă din ulcior. De cîte ori se uita în jos, spre pămînt, îl apuca o veselie nemaipomenită :

— Ia te uită, ia te uită ce mai forfotă ! Să mori de rîs, nu alta !

Torayan turna de zor, fără să se zgîrcească, iar pe pămînt se stîrnea zarvă, oamenii mișunau de colo-colo ca furnicile, adunau rufe de pe frînghie, deschideau umbrelele, se adăposteau pe unde puteau.

Dar pînă la urmă gură-cască își dădu în petec. Tot holbîndu-se la vesela priveliște, lunecă și se pomeni zburînd cu picioarele-n sus prin văzduh. Căzu chiar în mijlocul golfului Osaka și se duse la fund ca un bolovan.

Venindu-și în fire, văzu acolo, pe fundul apei, un castel minunat, strălucind în toate culorile curcubeului.

¹ Conform credinței populare japoneze, tunătorii (din cer) — sînt niște diavoli cu înfățișare înspăimîntătoare, îmbrăcați în piei de tigru. Ei bat în tobele imense din cer, iar pe pămînt, în acest timp, se aude tunetul. Uneori tunătorul cade pe pămînt și nu se mai poate întoarce în cer, decît dacă-l pui într-o mică luntre de lemn.

Înțelese pe dată că nu poate fi altceva decît castelul stăpînitorului dragonilor.

Intr-adevăr, însăși Otohime, frumoasa fiică a împăratului mărilor, îi ieși în cale lui Torayan și, luîndu-l de mină, îl călăuzi înăuntru. Flăcăului i se puseră dinainte felurite bunătăți, apoi se auzi o muzică sprintară și făpturile mării începură să dănțuiască spre a-l înveseli pe oaspete.

...Torayan se obișnuie repede cu viața aceasta lipsită de griji. Dar într-o zi, frumoasa Otohime îi spuse :

— Fii cu luare-aminte, străine : dacă vei vedea coborînd de sus vreo îmbucătură gustoasă, orice ar fi ea, nu te lăcomi și nu te lăsa ispitit s-o mănînci, fiindcă te paște o mare nenorocire.

Dar gură-cască uită curînd povața fetei. Ieșind el odată să se plimbe prin grădina palatului, văzu cum de undeva, de sus, coboară o bucată de carne. Era atît de fragedă și de îmbietoare și se legăna cu atîta stăruință pe la nasul lui, încît Torayan, cu toate că era sătul, nu se mai putu stăpîni și haț ! o prinse cu gura, voind s-o înghită. În aceeași clipă dădu un țipăt grozav :

— Ajutor ! Mă înțepă ! Mă doare cumplit !

Firește, bucată cea gustoasă nu era altceva decît moameala înfiptă într-un cîrlig pescăresc. Nemilosul cîrlig îi străpunse buza lui Torayan și flăcăul simți că e tras cu putere în sus. De cum scoase capul din valuri, pescarii din barcă începură să strige ațîțați :

— Priviți, priviți, un monstru ! Am prins în cîrlig un monstru al mărilor !

— Ce monstru ? ! Vi s-a năzărit ! — răspunse Torayan plîngînd de durere. Aveți orbul găinilor, nu vedeți că sînt om ca și voi ? Fie-vă milă, scoateți-mi cîrligul ăsta blestemat !

— Intr-adevăr, pare a fi om ca toți oamenii, se minunară pescarii. Ia te uită ce drăcovenie, am pescuit un om !

Îl traseră în barcă, scoțându-i cîrligul. Se uitau cu toții la el, plini de nedumerire :

— De unde te-ai mai ivit și tu, frățioare ? Din ce neam ești ? Și pe unde-ți duci zilele ?

— Sînt chiar de-aici, din Osaka, și locuiesc în mahalaua Temma.

— Asta-i bună ! rîseră pescarii. Arunci undița și prinzi un flăcău din Temma... Ca să vezi pe unde mai umblă ai noștri !!

Îl săltară pe umeri cu mare alai și-l duseră acasă la maică-sa cea aprigă, să-l dojenească după cum se cuvenea.

VISUL TRIUNGHIULAR

Toate acestea s-au întâmplat demult.

Într-un oraș trăiau doi prieteni buni, Teppeiroku și Hacikorobei. O dată, în seara de Anul Nou, se înțeleseseră între ei să-și povestească unul altuia cel dintâi vis pe care-l vor visa. Stînd ei la un pătărel de vin, pe Hacikorobei îl cuprinsese pe nesimțite toropeala și ațipi. Prin somn, începu să rîdă : „He-he-he ! Hi-hi-hi“ Teppeiroku se grăbi să-și trezească prietenul :

— Dragul meu, văd că ai și visat primul vis din noaptea Anului nou, și încă unul frumos de tot, după cît se pare. Hai, povestește-l mai degrabă !

— Prostii ! Ce-i drept, am motățit un pic, dar de dormit n-am dormit nici o clipă.

— Nu minți ! Ai dormit de-a binelea și ai rîs prin somn de parcă te gîdila cineva. Înseamnă c-ai avut un vis. Spune mai repede ce ai visat, abia aștept să aud.

— Nu știu dacă am rîs ori ba, dar de visat n-am visat nimic. Nu știu ce tot vrei de la mine !

— Nu mai tăgădui, ai visat ! Ai prins firul unui vis, acuma desfășoară-l...

Începură să strige amîndoi : „Ai visat !“ ; „Ba n-am visat !“. Și nici una, nici două, se luară la ceartă, fiindcă se știe, unde e vorbă multă e și ceartă. „Ai făgăduit că vei

povesti, povestește !“ Iar după ceartă, ajunseră și la judecată.

Teppeiroku îl trase cu de-a sila pe Hacikorobei înaintea judecătorului. Acesta îi porunci cu asprime :

— Mărturisește că ai tănuit visul de Anul nou !

Dar Hacikorobei o ținea întruna :

— Nu pot să povestesc un vis pe care nu l-am visat.

Judecătorul se minie și porunci să-l lege pe Hacikorobei de vîrfurile unui brad, pe muntele Goten. Vîntul rece îl legăna de colo-colo.

Peste noapte veni în zbor un Tengu¹ rotindu-se și dînd din aripi prin văzduh, ca o pasăre mare. Se lăsă pe o creangă și întrebă :

— Hei, cine-i acolo ? Răspunde !

— Sînt eu, Hacikorobei.

— Dar ce cauți aici noaptea, în vîrfurile copacului ?

— Uite-așa și-așa, judecătorul m-a silit să recunosc că am visat un vis pe care nu l-am visat și a poruncit să fiu legat de bradul ăsta.

— Sărmanul de tine... Stai să te dezleg.

— Îți mulțumesc din toată inima, domnule Tengu. Dar te rog să-mi spui ceva : cum faci dumneata de zbori prin văzduh ? Trebuie să fie o treabă tare anevoioasă.

— Ba dimpotrivă, nu-i cine știe ce. Toți cei care stăpînesc comoara Tengu pot zbura astfel.

— I-auzi ! Dar ce fel de comoară e asta ?

— Uite colea, vezi acest băț ? Pare un lucru de rînd, dar are puteri vrăjite. Cînd vrei să te înalți în văzduh, trebuie să-l fluturi și să zici : „Șiteareakociancian ! Șiteareakociancian !“ Iar cînd vrei să cobori, miști iarăși bățul și spui : „Ogiuzuinogiui ! ogiuzuinogiui !“ Asta-i tot. Și să-ți mai spun ceva. Tu te juri că n-ai visat nimic, dar eu știu că ai visat, și încă ce vis ! Nu vrei să cădem la învoială ? Tu îmi dai mie visul tău prevestitor, iar eu îți dau în schimb bățul fermecat.

¹ Personaj vestit pentru lăudăroșenia sa.

— Într-adevăr, bățul ăsta e o minune a minunilor. Fie; să facem schimbul. Dar mai întâi vreau să mă încredințez cu ochii mei ce putere are.

— Încearcă tu însuși, spuse Tengu, dîndu-i bățul fermecat.

Hacikorobei strigă : „Șiteareakociancian ! Șiteareakociancian !“ Mișcă bățul și se pomeni zburînd lin. prin văzduh. Tare-i mai plăcu ! Zbura, zbura, întruna, dar nici gînd să coboare. Tengu așteptă cît așteptă, apoi începu să răcnească din răspuțeri :

— Ajunge, Hacikorobei ! Dă-mi înapoi comoara ! Nu-mi mai trebuie visul tău, numai dă-mi înapoi bățul vrăjit !

Dar Hacikorobei zbura tot mai departe, tot mai departe... Ce era să mai facă bietul Tengu ?

Hacikorobei ar fi rămas mult și bine în văzduh, dar i se făcu foame. Spuse : „Ogiuzuinogiui ! ogizuinogiui !“ Flutură bățul și se pomeni pe pămînt, în orașul Numata. Se uită Hacikorobei împrejur, întrebîndu-se unde-ar putea să mănînce ceva. Nu prea departe zări o casă cu o firmă triumfiulară pe care scria : „Birtul Trei Colțuri“.

„Ia te uită ! Ciudată firmă... Ce-o fi vrînd să însemne asta ! se întrebă Hacikorobei. Ia stai... Tăiței au tocmai forma asta, în trei colțuri. Pesemne că aici se mănîncă numai tăiței.“ Bătu la ușă și strigă tare :

— Hei, cine-i stăpîn aici ? Nu s-ar putea mîncea o strachină de tăiței ?

La bătăile lui ieși un om cu buză de iepure :

— Poftiți, rogu-vă în casă. Pe-aici... Luați-o pe scări în sus.

Hacikorobei urcă și se trezi într-o odaie triumfiulară. Birtașul îl întrebă :

— Nu doriți să vă spălați mai întâi ?

Hacikorobei intră în baie. Acolo se afla o puțină în trei colțuri, cu apă fierbinte. Se îmbăie cumsecade, apoi spuse :

— Ei, acuma aduceți tăiței. Să fie cît mai mulți !

Îi puseră dinainte o măsuță, dar ce să vezi, măsuța avea și ea tot trei colțuri. „Ei, se vede că pe-aicea toate sînt triunghiulare“, își zise Hacikorobei cu uimire.

Începu să infulece tăiței. Deodată, ca din pămînt, țîșni o broască triunghiulară : „Plici, plici, plici !...“ Țopăi de cîteva ori pe masă, apoi se făcu nevăzută. Cînd sfîrși de mîncat, Buză de iepure îi făcu socoteala. Dar cum Hacikorobei se nimerise să nu aibă la el nici un ban, spuse :

— Nu merită să dau nici o para pe tăiței ăștia prin care a Țopăit broasca. N-am nimic de plată, așa să știi.

— Ce-ți trece prin minte ? ! răcni Buză de iepure. Nu cumva ai vrea să mănînci pe de pomană ? Scoate banii mai repede !

Hacikorobei încasă un pumn zdravăn și se rostogoli pe scări, lovindu-se cu capul de un stîlp în trei muchii. Pe frunte îi apăru un cucui triunghiular cît toate zilele. De durere, Hacikorobei începu să țipe și deschise ochii... Ce fericire ! Totul nu fusese decît un vis.

Iar prietenul îl întrebă nerăbdător :

— Ei, ce-ai visat în noaptea de Anul nou ?

ZĂPĂCITUL

Trăia cîndva un om atît de zăpăcit și de încurcă-lume cum nu se mai pomenise. Odată se hotărî omul nostru să plece la templul zeului Inari ¹, a cărui sărbătoare tocmai se prăznuia a doua zi, și-i spuse nevestii :

— Femeie, mîine plec la templul zeului Inari. Pregătește-mi de cu seară niște plăcințele-moci ², pentru drum. Am de mers cale lungă.

Dimineața se sculă devreme, înainte de răsăritul soarelui. Femeia încă dormea.

— Nevastă, hei, nevăstă ! Unde-ai pus plăcințelele ?

— Vezi acolo, la fereastră, răspunse femeia somnoroasă.

Omului i se păru că aude : „Acolo, lîngă glastră.“ Bîjbîi el prin locul unde știa că-i glastra și dădu peste o ulcică rotundă în care nevasta își ținea sulimanurile. Năuc cum era, crezu că a găsit merindele căutate :

— Nevastă, hei, nevăstă, unde-i basmaua, să leg plăcințele în ea ?

— Vezi și tu pe raft, mormăi femeia.

¹ Zeu protector al agriculturii și sericiculturii. Întrucît este o zeităte a cîmpurilor, cultul său a început să se identifice cu acela al vulpii de cîmpie. Se sărbătorește în aprilie.

² Moci — un fel de plăcințele. Orezul fiert în apă este pisat în piuliță pînă se obține o cocă omogenă, din care se fac plăcinte de diferite forme : rotunde, în semilună etc.

Dar zăpăcitul înțelese „pe pat“. Dibui el pe pat și găsi cingătoarea cea lată de dedesubt, a femeii. Încredintat că a dat peste basma, înveli ulcica în pinza cu pricina și și-o atîrnă la briu. Iar în loc de cûtit înșfăcă la iuteală melestul de lemn.

— Nevastă, hei, nevastă ! strigă iarăși. Unde mi-ai pus pălăria de paie ?

— Caut-o în bucătărie.

Căută el prin bucătărie și, dînd peste un coș vechi, de paie, și-l îndesă grăbit pe cap. Apoi începu să se încalțe. Trase un ciorap¹ pe piciorul drept, iar pe stingul uită să-l mai încalțe. Își potrivi sandaia pe piciorul sting, dar cu gîndurile aiurea uită s-o mai pună și pe cea dreaptă.

Gătît în felul acesta, porni la drum cu mare zor. Începu să se lumineze de ziuă. Tocmai trecea printr-un sat. Oamenii arătau cu degetul spre el și rideau înveseliți :

— Ia uitați-vă ce mai trăsнит ! Și-a pus coșul pe cap, să-i țină umbră ! Unde-o fi găsit asemenea pălărie nemai-văzută ?

„Despre cine o fi vorbind ?“ se gîndi zăpăcitul cu mirare. Se uită el în urmă : nimeni. „Te pomenesti că oi fi chiar eu...“ Își scoase pălăria și ce să vadă ? Nu era pălărie, ci un coș prăpădit. Îl aruncă în iarbă plin de necaz și porni mai departe.

Merse el cit merse și iarăși ajunse într-un sat. Oamenii rideau cu și mai mare poftă :

— Ia priviți cum s-a încălțat năzdrăvanul acesta ! Nu cumva o fi beat ?

Se uită drumețul nostru la picioare și rămase împietrit. După ce ieși din sat, se descălță bombănind, aruncă sandaia și ciorapul cit colo și plecă mai departe desculț.

Dar cînd ajunse în satul următor, oamenii iarăși îl arătau cu degetul, rîzînd să se prăpădească :

¹ Japonezii poartă ciorapi albi de pînză (*tabi*) cu un loc separat pentru degetul mare, ca o mînușă.

— Ia uitați-vă la el ! Păzea că vă înjunghie ! Măi ce om năstrușnic ! Ce i-o fi venit să-și pună făcălețul la briu, în loc de cuțit ?

Se uită călătorul și chipul i se lungi de mirare : la briu purta cogeamite melesteul de lemn. Supărat foc îl azvîrli departe, pe cîmp, și se depărtă cu mare grabă.

Și iată că ajunse zăpăcitul nostru la porțile templului, unde se vindeau amulete. Avea la el o sută de moni. Chibzuiuse de-acasă să dea trei moni pentru un talisman, iar cu restul banilor să bea, să mănince și să petreacă. Dar din pripă și zăpăceală se încurcă iarăși. Trei moni îi păstră pentru sine, iar celorlalți le dădu drumul în cutia în care preoții strîngeau bani de la credincioși. Ce era să mai facă ? Să-i ceară înapoi îi era rușine, iar trei moni nu-i ajungeau nici pe departe să chefuiască. Flămînd și amărit, se duse după un dîmb, în spatele templului, unde nu-l vedea nimeni. Desfăcu legătura cu mîncare, dar cînd colo, în ulcică nici urmă de plăcinte. Cuprins de furie, o aruncă devală : oala nimeri într-un bolovan și se prefăcu în țandări.

Voi să împăturească basmaua și s-o pună în sîn, dar... asta ce-o mai fi ? Pe dinaintea ochilor îi flutură niște șnururi lungi. Se uită mai bine și băgă de seamă că nu-i basma, ci chiar cingătoarea de dedesubt a femeii. O lepădă iute, tresărind de parcă l-ar fi fript. Se ridică să plece și de-abia atunci luă aminte că și-a îmbrăcat halatul pe dos. Fugi rușinat, cît mai departe de mulțime, ca să nu-l vadă cineva și să facă haz pe seama lui.

Nu-i mai era aminte de petrecere. Oamenii se îndreptau spre templu, unde tocmai începea praznicul, dar el o porni de unul singur înapoi spre casă. Și parcă dinadins foamea începu să-l chinuie din ce în ce mai aprig.

Tocmai trecea pe lingă o prăvălie dinaintea căreia se afla o piatră albă, rotundă, semănînd cu o pîinișoară : era semn că acolo se vînd lipii de orez.

— Cît costă o lipie ?

— Trei moni, răspunse neguțătorul.

„Înseamnă că-mi ajunge să cumpăr una, se gîndi gură-cască. Mi-au rămas chiar trei moni.“

Dădu banii, înșfăcă piatra rotundă și pe-aci ție drumul. Vinzătorul, uluit, începu să strige după el :

— Stai, omule ! N-ai luat lipia, ai luat o piatră ! Stai nițel să-ți dau lipia adevărată !

Dar ți-ai găsit ! Încredințat că i se mai cer bani, zăpăcitul o luă la fugă de-i sfîrșiau călcîiele, strigînd către neguțător :

— Ți-am lăsat trei moni ! Asta-i prețul ! Dă-mi pace !

Vinzătorul încercă să-l ajungă, dar în cele din urmă se lăsă păgubaș. Ostenit, fugarul se opri într-un tîrziu și mușcă lacom din lipie. Tros ! Pipăindu-și îndurerat dîntele rupt, omul se uită lung la piatra albă pe care o luase drept lipie. O aruncă în rîu și porni oftînd spre casă. Ostenit, înciudat și înfometat, mormăia în sine : „Numai nevasta e vinovată de toate. N-a avut grijă să mă pregătească de drum cum se cuvine. Numai să ajung acasă și-o învâț eu minte.“

Zis și făcut. Abia păși pragul că începu să strige minios :

— Nemernico ! M-ai făcut de risul lumii !

— De ce mă ocărăști, vecine ? Cu ce te-am făcut eu de ris ?

Zăpăcitul căscă ochii cît cepele. Firește, nimerise în casa de-alături, iar femeia din fața lui nu era nevastă-sa, ci nevasta vecinului. Ieși în goană și nu se mai opri pînă la prăvălie, unde cumpără pe datorie niște ceai, ca să-și împace vecina. Se întoarse la ea și-i întinse pachetul plin de sfială :

— Primește acest dar și iartă-mă că am fost necuviincios.

Dar ea de colo :

— Ia te uită ! Aşa curînd te-ai întors ? Înainte vreme mi se ura aşteptîndu-te.

Zăpăcitul simţi că-i fuge pămîntul de sub picioare. Năuceala îl făcuse de astă dată să nimerească în propria-i locuinţă. Ridică din umeri stingherit :

— Nu era nimic pe-acolo care să merite a fi văzut, de aceea m-am înapoiat aşa repede. Şi-apoi mult mai bine se petrece acasă decît la praznic. Uite, ți-am adus şi un mic dar. Pune ceaiul la fiert.

BĂTRÎNUL CARE ÎNDRĂGEA CIMILITURILE

Trăia odată, într-un sat, un bătrîn căruia tare-i mai plăceau vorbele de duh și mai ales cimiliturile.

Într-o seară, pe lîngă casa lui trecu un călător întîrziat. Era flămînd rău și de oboseală nu-și mai simțea picioarele. Văzînd căsuța unchiașului se gîndi : „Ia să cer eu adăpost pentru noapte. Poate că m-or primi“. Bătu, așadar, la ușă :

— Acasă-s gazdele ? Deschideți, rogu-vă !

Moșul scoase capul pe ușă :

— Pe cine cauți ?

— Sînt un biet călător ; m-a apucat noaptea pe drum și sînt tare trudit. Dați-mi adăpost.

— Fie, îți dau adăpost, dar numai dacă te învoiești să-mi spui o ghicitoare.

— Ghicitoare ? întrebă omul, mirat.

— Ei, da, o cimilitură. Dar una frumoasă și cit mai greu de ghicit. Dacă nu ești în stare, n-ai ce căuta la mine, rîse bătrînul.

Drumețul nu știa nici o ghicitoare. Dar ce era să facă ? I se umflaseră picioarele și i se împăienjneau ochii de foame.

— Bine, moșule, o să-ți spun o ghicitoare, firește că îți spun. Dar mai întii lasă-mă să intru și să-mi trag sufletul

o leacă. Nu mai pot de oboseală, spuse omul, așezîndu-se pe prag și frecîndu-și picioarele amorțite.

Moșului i se făcu milă de el :

— Fie și așa. Haide, intră.

Călătorul intră, dar nici n-apucă bine să răsufle, că unchiașul începu să-l întrebe, în glumă chipurile :

— Ei, ți-a venit în minte vreo cimilitură ?

— Încă nu. Cînd ești flămînd rău, nu-ți mai trece nimic prin cap. Nici ținere de minte nu mai ai.

— Ei, nevastă, pregătește cina pentru oaspete ! strigă bătrînul, întorcîndu-se spre bucătărie.

Baba aduse o măsuță și puse pe ea castronașele pline.

— Haide, mănîncă, să mai prinzi puteri, îl îmbie moșul.

Înfometat, drumețul se năpusti asupra mîncării și goli într-o clipă castronașele. Dar unchiașul nu-l slăbea defel :

— Ei, acuma ți-ai adus aminte vreo ghicitoare ?

Văzîndu-se încolțit, oaspetele plecă privirea, rușinat, și deodată văzu că, pe drum, hainele i se hărtăniseră atît de rău, că i se zărea trupul gol prin ele. Oftă plin de obidă :

— Cam descusute...

— Cum ai spus ? sări moșneagul. „Cam descusute“ ? Aha ! „Cam des cu sute...” Înteleg ! Te vâiți că umbli cam des la bănișori. Aveai de gînd să-mi plătești găzduirea ? Doar ți-am spus că nu primesc oaspeți cu plată. Îmi ajunge dacă-mi spui o vorbă de duh. Asta a fost iscusită, nu zic ba, dar, gîndește-te la una și mai și.

Cu gîndul la necazurile lui, omul luă foarfeca de pe masă și o clănțani de cîteva ori în gol, întrebîndu-se de unde ar putea să taie un petec, să-și cirpească veșmintele. Moșul sări ca ars :

— Cum ai zis ? „Țac-țac-țac“ ? Aha, înteleg ! Îți clănțane dinții de frig. Nevastă, pune niscai găteje pe foc, să se încălzească musafirul nostru !

— Vă mulțumesc din inimă, spuse călătorul, apropiindu-se de vatră. Afară bate un vînt înghețat care m-a pă-

truns pînă la oase. De-aia mă întreb : ei, sărmane, dacă nu te primeau oamenii ăștia cumsecade, ce te făceai ?

— Am înțeles ! răcni moșul. „Făceai...” Adică fă ceai !
Nevastă, adu repede ceaiul ! Dar știi că ești meșter la cimilituri ?

„Ia te uită cum s-a brodit !” se minună omul.

Gazdele îi pregătiră culcușul pentru noapte și oaspe-tele adormi. A doua zi se sculă înainte de a se lumina de ziuă. Gîndindu-se că bătrînul va începe îndată să-l piseze cu ghicitorile lui, se îngrozi și își spuse : „Trebuie să-mi iau tîlpășița fără zăbavă !” Se furișă tiptil pe ușă și o luă la sănătoasa.

Dar din nenorocire, moșul se deștepta și el devreme.

— Hei, călătorule, încotro ? strigă el în urma celui ce fugea. Stai nițel, stai să-mi mai spui o cimilitură !

Auzind această, drumețul o luă la goană și mai speriat, și poticnindu-se, scăpă din mînă un clește pe care-l cumpărase de la tîrg. Îl luă repede de jos și o tuli mai departe.

„De ce mi-o fi arătat cleștele acela ? se tot gîndea bătrînul. Ce să însemne asta oare ? Stai, stai că am înțeles ! Pare-se că a vrut să-mi spună : «Unchiaș nerod, te-ai agățat de mine cu ghicitorile tale întocmai ca un clește și nu mă slăbești deloc»”

Moșul se rușină grozav și de atunci încolo nu le mai ceru niciodată oaspeților să-i spună cimilituri și vorbe de duh.

SAMURAI PE NEGÎNDITE

Trăia cîndva, demult de tot, un țăran pe nume Hacibei. Pe cînd umbla el o dată prin pădure, după vreascuri, Hacibei văzu zăcînd la marginea cărării un samurai cu trupul acoperit de răni. Făcîndu-i-se milă de bietul om, Hacibei îl luă în cîrcă și-l duse acasă, încercînd să-l tămăduiască. Dar toate îngrijirile se dovediră de prisos.

Simțînd că i se apropie sfîrșitul, samuraiul îi spuse lui Hacibei :

— Îți dăruiesc veșmintele mele, precum și spada aceasta. M-a slujit cu credință ani în șir. De-acum încolo ea va fi tăria ta.

Și astfel, pe negîndite, Hacibei al nostru se pomeni samurai. Se îmbracă el, se înarmă și porni la drum.

Chiar în primul oraș în care intră, Hacibei dădu peste un samurai artăgos care, nici una, nici două, îl chemă să se lupte cu el. Lui Hacibei i se făcu inima cît un purice. Bucuros ar fi dat bir cu fugiții, dar îi era rușine, fiindcă în jurul lor se și îngrămădiseră o mulțime de curioși. Cu mîna tremurînd, căci nu mai făcuse treaba asta în viața lui, trase sabia din teacă și începu să izbească la nimereală în stînga și-n dreapta.

Și cum rotea astfel, orbește, spada cea tăioasă, deodată, hîrști ! reteză capul unui gură-cască din mulțime. Curioșii

se risipiră cît ai clipi, iar îndîrjitul potrivnic, cuprins și el de spaimă, o luă la goană de-i sfîrșiau călcîiele.

Hacibei rămase o vreme ca năuc. Cînd se dezmetici, înaintea lui se aflau cîțiva oameni care-l îmbiau să primească în dar un armăsar minunat. Pasămite, de multă vreme, în orașul acela își făcea de cap o ceată de tilhari. Căpetenia tilharilor avea obicei să se amestece deseori prin mulțime, îmbrăcat astfel încît să nu-l cunoască nimeni. Și tocmai pe dînsul se nimerise să-l spintece norocosul Hacibei cu lovitura aceea de sabie ! Iată de ce, locuitorii orașului, bucuroși că au scăpat de năpastă, îl cinsteau cu asemenea dar ales pe mîntuitorul lor.

Hacibei încălecă și porni mai departe. Dar nu trecu mult și se întîlni cu alt samurai care venea spre el în goana calului.

— Hei, străine, oprește-te ! Vino să ne luptăm pe viață și pe moarte ! strigă înfierbîntatul samurai.

Hacibei nu stătu mult pe gînduri. Întoarse bidiviul și o luă la sănătoasa. Îmboldea calul pe cît putea, încercînd să se depărteze de vrăjmaș, dar samuraiul nu-l slăbea deloc, gonea ca vîntul pe urmele lui :

— Oprește-te, lașule ! Fricos nenorocit ce ești ! Încotro fugi ? !

Hacibei se lăsă pe gîtul calului, cu sufletul înghețat de spaimă. Trecînd printr-un loc prăpăstios, calul făcu o săritură, iar Hacibei se pomeni că zboară cu picioarele-n sus. De teamă să nu se rostogolească în hău, se agăță zdravăn de o tufă care creștea pe-acolo.

Cînd își veni în fire, văzu cu mirare că ținea în mîini coada unui fazan uriaș care se zbătea speriat. Se vede treaba că Hacibei căzuse chiar peste cuibul fazanilor și se agățase nu de un smoc de iarbă, cum credea el, ci tocmai de coada păsăroiului.

Vrăjmașul lui Hacibei văzu și el întîmplarea și grozav se mai minună.

— Sînt învins ! strigă el către Hacibei. Mă plec înaintea vitejieii și iscusinței tale ! Apoi adaose : Învoiește-te să intri în slujba prințului nostru, care caută pretutindeni asemenea luptători ageri.

Auzind că dintr-o singură săritură Hacibei prinsese de coadă un fazan cît toate zilele, prințul îl primi bucuros în rîndul oștenilor săi.

Nu tîrzie vreme se zvoni că prin pădurile vecine s-a arătat un căpcăun fioros care sfîrtecă oamenii. Întreg ținutul era îngrozit de isprăvile lui. Prințul îl chemă îndată la sine pe Hacibei, poruncindu-i să-i vină de hac nesățiosului căpcăun. Hacibei încercă să scape printr-un șiretlic :

— Înălțimea ta, de ce să-mi mînjesc eu mîinile pentru atîta lucru ? Mai bine aștept pînă s-o găsi un potrivnic pe măsura mea. Trimite un oștean mai tinerel să se lupte cu căpcăunul acela, ca să se acopere și el de faimă.

Dar cum nici un oștean nu se încumeta la asemenea faptă, Hacibei înțelese că nu mai are încotro. „Pesemîne că trebuie să-mi iau rămas bun de la viață“, oftă el. Apoi, luîndu-și cu sine un săculeț cu orez prăjit și măcinat, hrană care-i plăcea nespus de mult, plecă în pădure să caute căpcăunul.

Ziua trecu în liniște. Se lăsară umbrele nopții. Hacibei se așeză la rădăcina unui copac și începu să mănînce. Deodată, din adîncul pădurii ieși o arătare nemaivăzută, cu capul cît banița și cu coarne de-un cot. Lui Hacibei i se făcu negru înaintea ochilor de spaimă și căzu la pămînt fără simțire.

Căpcăunul nici nu-l luă în seamă. Se repezi la traista cu merinde și începu să înfulece făina de orez prăjit, cărînd-o în gitlej cu pumnul.

Cînd Hacibei își veni în fire, căpcăunul se zvîrcolea pe jos, gemînd și văicărîndu-se cumplit. Se vede că din lăcomie și din neobișnuință se înecase cu făina de orez !

Fără să mai piardă vreme, Hacibei scoase sabia și-l străpunse.

Prințul îl răsplăti cu dărnicie și-l făcu îndată căpetenie peste întreaga oștire. De-atunci încolo, Hacibei nu mai avu nevoie să pună mîna pe sabie. De cîte ori se ivea vreo primejdie, porunceă altora să se ducă. Și toți, cu mic cu mare, îi lăudau nemaipomenita vitejie și iscusință.

Vă doresc fericire, vă doresc fericire !

ISPRAVILE LUI HIKOICI

1 CUM I-A VÎNDUT HIKOICI PRINȚULUI O UMBRELA VIE

Trăia cîndva un om tare hitru și bun de șotii, pe nume Hikoici.

O dată, Hikoici deschisese în orașul Iașșiro o prăvălie de umbrele. Sus, de tavanul prăvăliei, spînzurase o umbrelă pestriță, cît toate zilele, și-i încredința pe toți că umbrela cu pricina este vie. Abia începe să picure, zicea el, că umbrela se deschide singură, iar după ce trece ploaia, se închide tot așa.

Cei care treceau pe lîngă dugheana lui Hikoici ridicau ochii și se uitau la umbrela vie, șoptind între ei :

— Într-adevăr, ciudat lucru ! Ieri, abia se înorase a ploaie, că umbrela s-a și deschis.

— Iar astăzi, fiindcă e timp frumos, s-a închis singură...

Azi așa, mîine așa, zvonul despre umbrela vie a lui Hikoici ajunsese pînă la urechile prințului. Grozav se minună înălțimea sa :

— O umbrelă vie ? N-am mai auzit una ca asta ! Și le porunci slujitorilor : Mergeți să vedeți dacă este într-adevăr așa.

Slugile se duseră la Iașșiro și începură să întrebe, chipurile într-o doară, despre nemaipomenita umbrelă. Toți orășenii spuneau același lucru :

— Păi da, Hikoici are o umbrelă vie. Mai vie nici că se poate. Singură se deschide, singură se închide. Doar am văzut cu ochii noștri.

Trimișii se înapoiară înștiințându-l pe prinț că n-a fost doar o pălăvrăgeală : lucrul e adevărat. Prințul porunci unui slujitor :

— Du-te și cumpără umbrela vie. Vreau să intru în stăpînirea acestei minunății.

Slujitorul dădu fuga la dugheana lui Hikoici și-i spuse ce dorește prințul. Dar Hikoici nici gînd să se învoiască :

— Umbrela aceasta e un talisman care se păstrează de multă vreme în familia mea, ca o comoară neprețuită. Au venit la mine sute de oameni rugîndu-mă să le-o vînd, dar eu nici n-am vrut să aud. Nu pot să mă despart de ea.

Se vede că așa-s făcuți oamenii : cu cît dobîndesc mai greu un lucru, cu atît rivnesc mai tare la el. Prințul trimise din nou slujitorul la Hikoici, rugîndu-l să hotărască el însuși un preț, oricît de mare, pentru umbrela vie.

Tocmai asta aștepta și Hikoici :

— Nu m-aș fi despărțit nici mort de asemenea comoară, fiindcă nu se mai află pe lume alta ca ea. Însă dorința prințului e lege pentru mine. Luați-o, așadar !

Și hotărî un preț uriaș.

Slujitorul se întoarse mîndru cu umbrela vrăjită. Toți cei de la castel, cu prințul în frunte, sporovăiau :

— Gîndiți-vă : o umbrelă vie ! Ghicește totdeauna schimbările vremii. O, de-ar veni ploaia mai repede !

În sfîrșit, veni și ploaia mult așteptată. Ieșiră grabnic în curte să privească minunea. Prințul, sfetnicii lui, oștenii, doamnele de la castel, cu toții erau dornici să vadă cum se va deschide umbrela singură. Căzuseră cei dintii stropi, apoi începu să plouă tot mai tare, dar umbrela nici pomenicală să se deschidă. Prințul așteptă mult și bine, apoi fu cuprins de furie. Începu să zbiere :

— Slujitori netrebnici și nerozi ! Cum de v-ați lăsat păcăliți ? Voi nu vedeți că asta nu-i o umbrelă vie ?

Înspăimîntate, slugile se jurară că toți oamenii din oraș au văzut cu ochii lor umbrela vie a lui Hikoici. Da, neguțătorul avusese în prăvălia lui o umbrelă vie, întocmai ca aceasta. De unde să știe ei ce s-a întîmplat ?

— Aduceți-l îndată pe Hikoici ! porunci prințul.

În vremea aceasta, luînd bănișorii înălțimii sale, Hikoici trăia în belșug și bucurie, chefuind și bătîndu-și joc de prostia prințului. Fiindcă istețul de Hikoici pusese totul la cale cu mută dibăcie : De cum vedea nori pe cer, se furișa la catul de deasupra și deschidea umbrela pe nesimțite. Îndată ce se însenina, se strecura iarăși sus, închizînd-o tot așa, pe năbăgate de seamă. Asta fusese toată minunea.

De cum îl văzu pe slujitorul prințului, înțelese că îl așteaptă judecata și pedeapsa aspră. Dar porni spre castel fără teamă, încrezător în iscusința lui.

Zărindu-l, prințul izbucni mînios :

— Aha, iată-te, mincinosule ! Ne-ai îmbrobodit pe toți cu umbrela ta vie... M-ai făcut să dau pe ea o mulțime de bani. Înșelător nerușinat ! Vezi bine că afară plouă cu găleata și umbrela nici vorbă să se deschidă...

Hikoici se prefăcu îngîndurat :

— Stau și mă minunez... Ce-o fi pățit oare umbrela ? N-a mai făcut niciodată una ca-asta. Și doar le-am spus slujitorilor să aibă grijă de ea, că e un vechi talisman, o comoară neprețuită. Ia arătați-mi-o !

Luă umbrela și începu să se uite la ea cu luare-aminte, din toate părțile. Deodată se porni să strige :

— O, ce nenorocire ! O, ce cruzime ! Umbrela a murit de foame ! Ați lăsat-o nemîncată ! Și era atît de voinică, atît de vioaie ! Se vede că nimeni nu i-a dat măcar o îmbucătură. Doar se știe că orice ființă vie trebuie hrănită, nu v-ați gîndit la asta ? Eu, un biet om. sărac, și tot îi dădeam în fiecare zi peștișori fripți și cite-o dușcă de vin. Dar aici, la castel, nimeni nu s-a îngrijit

de ea. Vai, sărmăna, ce chinuri trebuie să fi îndurat ! Am pierdut un prieten vechi și neprețuit...

Și Hikoici începu să plângă în hohote.

Cei de la castel nu mai ziseră nici pis, se uitau unii la alții în tăcere.

2 CUM A DEVENIT HIKOICI NEVĂZUT

O dată Hikoici auzise că Tengu din pădure stăpânește două comori de preț : o pălărie care te face nevăzut și o pelerină care, de asemenea, te face nevăzut. Hotărî să pună mîna pe ele.

Hikoici luă cu sine un ciur vechi și se duse în munți. Tengu, care se cocoțase într-un brad înalt, îl văzu și coborî pe pămînt. Dar Hikoici se prefăcu a nici nu-l lua în seamă. Privea în depărtare prin sită și striga :

— Ohoho ! În satul de lîngă castelul Mațuiama s-au aprins niște case. Ohoho, cum se mai întinde pîrjolul ! Ia te uită ce mai pălălăi !

Tengu se apropie de el și-l întrebă :

— Oare de pe muntele ăsta se poate vedea satul de la poalele castelului ?

— Ba bine că nu ! răspunse Hikoici. Se vede ca-n palmă. Prin sita asta se poate zări orice tufiș, la mii de ri depărtare.

— Ei taci ! spuse Tengu, mirat. Atunci hai să facem schimb. Tu îmi dai mie sita fermecată, iar eu îți dau pălăria și pelerina care te fac nevăzut.

Hikoici păru că se codește mai întii, dar în cele din urmă se învoi. Își puse pălăria și pelerina care făceau nevăzut pe oricine și deodată pieri din vedere. Iar Tengu începu să se uite prin sită în depărtare. O sucea, o învîrtea în fel și chip, se holba, clipea din ochi, dar degeaba ! Nu numai în depărtare, dar nici măcar la doi pași nu zărea nimic. Sărmanul Tengu înțelese că a fost tras pe

sfoară, dar era prea tîrziu. Cum să-l mai prindă pe înşelător după ce s-a făcut nevăzut ?

Hikoici coborî de pe munte şi se duse în satul vecin, la bazar. Acolo se înghesuia o mulţime de lume. Hikoici îl apucă de nas pe un flăcău. Acesta începu să ţipe :

— Hei, cine mă trage de nas ?

Atunci, Hikoici îl apucă de nas pe vecinul lui. Flăcări se luară la ceartă. Răcneau unul la altul, gata să se încaiere. Hikoici se strecură mai departe prin mulţime, ciupindu-l de nas ba pe unul ba pe altul. În curînd toţi oamenii din bazar se luară la ceartă şi se încinse o păruială în lege. Năstrușnicul Hikoici se tăvălea de rîs :

— Hehehe, ce mai privești ! Grozavă șotie am făcut !

Rise pînă nu mai putu, apoi intră într-un birt. Alese o bucată bună de pește și o înfulecă, stropind-o cu vin din belșug, fără să plătească nici un ban. Apoi se întoarse acasă ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic și ascunse pălăria și mantaua în hornul vetrei.

Ca un făcut, nevasta tocmai atunci se apucă să deretice prin casă. Începu să măture funinginea din horn și găsi acolo o pelerină veche, de pai, și o pălărie prăpădită, de papură. Fără să mai stea pe gînduri le bagă în vatră și le arse.

Cînd se uită Hikoici în horn, ia pălăria și pelerina de unde nu-s ! „Se vede treaba că neroada de nevastă-mea le-a pus pe foc“ își zise și dete fuga să adune cenușa din vatră. Se unse Hikoici din cap pînă-n picioare cu cenușa aceea și deveni iarăși nevăzut. Se duse la birt, înșfăcă un clondir mare cu vin și începu să bea din el. Vinul îi spălă cenușa de pe buze și deodată ieși la iveală o gură căscată. Cei din birt se speriară :

— Păzea, un vîrcolac ! Ia uitați-vă, numai gura i se vede ! Prindeți-l, puneți mîna pe el !

Și se aruncară cu toții asupra lui Hikoici. Acesta dădu bir cu fugiții luînd-o la goană cît îl țineau picioarele. Tot

fugind așa, începu să asude și buricul îi ieși la iveală. Oamenii strigară :

— Acuma i se vede buricul ! Puneți mîna pe vircolac ! Nu-l lăsați să scape ! Snopiți-l !

Văzînd mulțimea aceea întăritată, Hikoici fugea tot mai repede și trupul i se acoperea de sudoare. Întîi i se arătară mîinile, picioarele, apoi spatele... În clipa aceea ajunse la rîu și se cufundă în apă cu capul în jos.

Cînd ieși din apă, oamenii rămaseră cu gura căscată :

— Păi ăsta-i Hikoici al nostru ! A fost încă o ispravă de-a lui...

3 CUM A PRINS HIKOICI CU UNDIȚA UN KAPPA

Odată, Hikoici ședea cu undița în mînă, pe malul rîului Taneama. Tocmai atunci se nimeri să treacă pe-acolo prințul, care-i strigă de departe :

— Hei, pescarule, ce prinzi acolo ?

Hikoici întoarse capul :

— Ia te uită ! Mă tot miram cine mă strigă și, cînd colo, chiar luminăția voastră !

— Ei, da, chiar eu sînt. Ce zici că peșcuiești acolo ?

Hikoici voi mai întîi să răspundă cîstit, că încearcă să prindă un pește, dar se răzgîndi și spuse :

— Mă străduiesc să prind un kappa. Stau de azi-dimineață cu undița în mînă, dar nu vrea să muște și pace.

— Ce vorbești ? Un kappa ? ! ia dă-mi mie undița, se infierbîntă prințul.

Năzdrăvanul de Hikoici voise doar să glumească, dar iată că înălțimea sa luase treaba în serios. Nimeni, niciodată nu izbutise să prindă vreun kappa în cîrlig, dar cum să-i spui prințului una ca asta ? Hikoici se scărpină în cap :

— Degeaba, că tot nu mușcă. N-am la mine momeală bună. Kappa se prinde numai cu carne de balenă, spuse, încercînd să iasă basma curată.

Iar în sine gîdea : „Carne de balenă nu se găsește atît de ușor. Înălțimea sa se va lăsa păgubaș.“ Dar prințul spuse liniștit :

— Păi asta nu-i nici o greutate. La mine la castel am carne de balenă cită vrei. Tu spune numai cită îți trebuie.

— Vreo două kamme ¹, răspunse la întîmplare Hikoici, buimac și deznădăjduit. Adu-mi diseară două kamme de carne de balenă. Pe întuneric kappa trage mai bine la nadă.

— Bine, o să-ți aduc.

Și cu asta se despărțiră.

Seara, prințul aduse ciosvirta făgăduită. Lui Hikoici îi trecuse teama. Se așezară împreună pe mal. În jur era întuneric beznă. Hikoici se prefăcu că vrea să pună momeală în cîrlig și-i zise prințului :

— Taie o bucățică de carne, așa cam de vreo 50 de momme ².

Luă bucățica de carne de la prinț, o virî pe furîș în țeava găurită a bambusului și aruncă apoi cîrligul gol în apă. Stăteau așa, alături, fără să scoată o vorbă. Vremea trecea, dar pluta undiței nici gînd să tremure. Pierzîndu-și răbdarea, prințul bombăni :

— Nu vrea să muște, afurisitul !

Hikoici se prefăcu supărat :

— Înălțimea ta, nu trebuia să vorbești așa de tare. Kappa tocmai mușcase și mă pregăteam să trag undița, dar l-ai speriat. Ia uite, a fugit cu momeala...

Și-i arătă prințului cîrligul gol. Prințul îi dădu altă bucată de carne pentru nadă. Hikoici o ascunse și pe-aceasta în țeava bambusului și aruncă din nou undița. Stătură ei ce stătură, dar prințul începu iar să se plictisească :

— Ei, mușcă sau nu mușcă ?

¹ Kamme — măsură veche de greutate, egală cu 3,75 kg.

² Momme — măsură veche de greutate de circa 4 grame.

— Na, că iar l-ai speriat ! Se poate să vorbești atît de tare ? Îl certă Hikoici pe prinț. Așa nu-l mai prindem niciodată !

Rușinat, prințul îi dădu altă bucatăică de carne și Hikoici aruncă din nou undița goală. Așteptau în tăcere. Deodată, prințul nu se mai putu stăpîni :

— Ce naiba nu mai mușcă o dată ? !

— Ptiu, iar l-ai alungat ! se văită Hikoici.

Și tot așa, pînă cînd, bucată cu bucată, isprăviră toată carnea. Hikoici spuse, necăjit foc :

— Dacă înălțimea ta vorbești întruna, nu vom putea prinde nici un fel de kappa. Asta-i o treabă care se face în tăcere.

Prințul oftă :

— Se vede că am mîncărici pe limbă. Nu-i nimica, mîine vei veni singur să-l prinzi pe kappa.

Hikoici era încîntat că prințul îi va aduce altă halcă de carne, dar se prefăcu mîhnit :

— Da, se pare că va trebui să pescuiesc singur. Păcat..

În seara următoare, luna plină strălucea pe cer. Hikoici veni în același loc, pe malul rîului. Voia să prindă un pește, nici nu-i păsa de kappa. Deodată, undița parcă-i fu smulsă din mînă și deasupra apei se arătă un kappa care-i grăi astfel :

— Hikoici, hai să ne luptăm ! Să vedem care-i mai tare !

Hikoici amuțise de mirare, dar se învoi fără să mai stea pe gînduri. Se luară la trîntă. Vicleanul de Hikoici îl lovi pe kappa peste urechi. După cum se știe, aceste făpturi au chiar în creștet o gaură plină cu apă, iar în apa aceea stă toată puterea lor. De pe urma loviturii apa țîșni afară și kappa își pierdu vloga pe dată.

Hikoici îl legă zdravăn cu o funie, dar cînd colo, ce să vadă ? Un alt kappa tocmai ieșea din rîu. Și cu acesta se întîmplă la fel. Pînă dimineața, Hikoici prinse vreo cinci și-i duse la castel.

— Iertare, înălțimea ta, îi spuse el prințului, dar n-am prins decât plevușca asta. N-a prea mers pescuitul. Ehei, dacă n-ai fi strigat atunci „De ce nu mai mușcă o dată ?“, prada ar fi fost mult mai mare.

Plin de uimire, prințul îl laudă :

— Pe tine, Hikoici, nu te întrece nimeni în lume. Ești un mare meșter într-ale pescuitului.

Și într-adevăr, Hikoici pescui de la prinț o mulțime de galbeni.

4 CUM S-A ÎNTRECUT HIKOICI CU VULPEA

Lângă orașul Iașșiro se află muntele Dragonului. Pe muntele acesta trăia odinioară vulpea O-San, vestită pretutindeni pentru meșteșugul ei de a lua orice înfățișare.

O dată, Hikoici se întâlnește cu vulpea la o răspîntie. Cum se cunoșteau de multă vreme, începură să strige :

— Ia te uită, cumătra vulpe !

— Ia te uită, Hikoici ! Ce întâmplare !

Și din vorbă-n vorbă, Hikoici îi spuse vulpii :

— Știi ce ? Hai să ne întrecem, să vedem care din noi doi e mai iscusit. Te lauzi că poți lua orice înfățișare dorești, dar să știi că nici eu nu mă las mai prejos la treaba asta.

— Ce vorbești ? N-am știut că și tu ai asemenea haruri, se miră O-San. Dacă-i așa, arată-mi ce poți.

— Fie, voi începe eu, se învoui Hikoici. Du-te mine în Poiana Sălciilor, cațără-te într-un pin înalt și privește cu luare-aminte. Vei vedea un alai princiar. Alaiul acela voi fi eu însumi. Eu voi fi și prințul și suita lui...

Zicînd acestea, Hikoici își luă rămas bun și plecă în drumul lui.

A doua zi, vulpea se cocoță în pin. Se uita în depărtare, cu gîtul întins, zicîndu-și în sine : „Hikoici ăsta e un lăudăros. Eu în locul lui nu m-aș fi apucat de ceva cu neputință de înfăptuit. Ha-ha, ce-o să mai rid de el !“

Deodată, în zare luciră niște sulii. Pe drum se arătară mai întâi vestitorii alaiului. Trecură apoi, într-o tăcere solemnă, oștenii de rînd, în sandalele lor de paie. În sfîrșit, se ivi și minunatul palanchin al prințului. Înaintea și în urma palanchinului păseau samurarii în haine scumpe, cu cîte două săbii la brîu, una mare și alta mică.

Vulpii nu-i venea să-și creadă ochilor. Cuprinsă de admirație, începu deodată să strige :

— Bravo, Hikoici, bravo ! Ești un meșter neîntrecut ! O, ce frumos, ce minunat !

Alaiul se opri. Curtenii ridicară privirea uimiți, și ce să vadă ! Sus, în vîrfurile pinului, stătea o vulpe cu labelle ridicate și scotea strigăte de bucurie.

— Făptură obraznică, ce te-a apucat ? răcniră samurarii furioși, și înconjurară pe dată copacul.

Vulpea amuțise de spaimă, lipindu-se de trunchiul pinului. Oștenii de jos o amenințau plini de mînie :

— Jivină ticăloasă ! Vulpe nerușinată ! Ai oprit în loc alaiul prințului. Stai că te învățăm noi minte !

Samurarii dădură vulpea jos din copac cu vîrfurile sulitelor și începură s-o ciomăgească. Fiindcă, vezi bine, erau samurai adevărați ! Șiretul de Hikoici, care știuse dinainte cînd va trece pe-acolo alaiul prințului, își bătuse joc de sărmana vulpe...

Vulpea fugi acasă bătută măr. Hikoici, ascuns pe-a-proape, văzuse totul. Îi venea să ridă, dar îi era și milă de biata O-San. Nu-și închipuise c-o s-o pătească atît de rău. Se hotărî s-o îmbuneze și se duse la vizuina ei cu o plăcintă dulce, întrebînd de-afară :

— Hei, aicea stă vulpea O-San ?

Un pui de vulpe ieși din bîrlog :

— Mama zace bolnavă.

— Și cum se mai simte ?

— Rău de tot, geme întruna. Se vede că au vătămat-o cum nu se mai poate, răspunse îndurerat puiul de vulpe.

— Aşa, va să zică... Mare păcat ! Uite, du-i plăcinta asta.

Puiul luă bucuros plăcinta şi i-o duse mamei sale :

— Hikoici-san¹ a venit la tine să te întrebe de sănătate şi ți-a adus plăcinta asta.

Văzînd plăcinta, vulpea începu să tremure din tot trupul :

— Aruncă repede spurcăciunea aia ! Hikoici e cel mai mare meşter în păcăleli. Cine ştie dacă n-o fi pus înăuntru vreun ghemotoc de bălegar !

Şi nu voi să-l creadă în ruptul capului.

¹ San — după numele propriu, înseamnă domn, doamnă, domnişoară.

BUDA DE LEMN ȘI BUDA DE AUR

Trăia odată un om sărac, slugă la un bogătaş. Bogătaşul avea un Buda frumos, de aur curat. Méreu se gîndea sărmanul slujitor : „Ehei, dacă aş avea eu un asemenea Buda ! Poate că el mi-ar hărăzi o soartă mai bună. Doar stăpînul spune totdeauna că nimic nu e mai puternic în lume decît aurul.“

Dar cum era sărac lipit pămîntului, nădejdlile lui rămîneau deșarte.

Odată, slujitorul se duse în pădure să taie lemne pentru stăpîn. Acolo văzu o buturugă care semăna aidoma cu statuia unui Buda. O luă bucuros și o duse în odăița lui. De trei ori pe zi îi punea dinainte măsuța cu mîncare :

— Mănîncă, buturugă mică, mănîncă, zeușorule, iar eu o să-ți povestesc ce viață amară duc...

Așa făcu slujitorul ani în șir. Toți cei din casă rîdeau de el, iar stăpînul mai tare decît toți.

Slujitorul era harnic și cinstit. Bogătaşul își frămînta mintea cum să-l silească să-i lucreze toată viața pe degeaba. Pînă la urmă născoci el ceva. Il chemă la sine pe slujitor și-i spuse :

— Hai să punem la cale un *sumo*¹ între zeulețul tău și Buda al meu cel de aur. Dacă buturuga ta va fi învinsă, îmi vei sluji toată viața fără nici o plată. Dacă însă Buda al meu de aur se va lăsa biruit, o să-ți dau toată averea mea.

Bogătașul adună toți slujitorii și toate slujitoarele, jurându-se solemn în fața lor că-și va ține făgăduiala.

Bietul slujitor se întoarce tare abătut în coliba lui și îi spuse buturugii :

— Vai, zeușorule, ce năpastă a căzut pe noi ! Auzi ce i-a trecut prin cap stăpînului... Îți poruncește să-l învingi în luptă pe Buda al lui cel de aur, iar dacă nu, va trebui să-i slujesc pe degeaba toată viața. Mai bine te iau în spate și fug de-aici.

Dar zeușorul de lemn îi răspunse :

— Nu te pierde cu firea. Fii liniștit, că vom ieși noi la liman. Du-mă fără teamă înaintea stăpînului. Voi încerca să-l înving pe Buda de aur.

Stăpînul îl zorea pe slujitor să înceapă mai repede *sumo*. Nemaiavînd ce face, slujitorul îl cără pe Buda de lemn în încăperea hotărită pentru luptă. Stăpînul îl aduse și el pe Buda cel de aur. Se adunaseră o mulțime de slugi. Stăpînul le grăi astfel micilor zeități :

— M-am jurat că dacă tu, Buda al meu de aur, vei ieși biruitor, acest slujitor îmi va munci fără plată întreaga viață. Iar dacă vei învinge tu, zeulețele de lemn, stăpînul tău va primi toată averea mea. Țineți minte amîndoi !

Și zicînd acestea, făcu semn cu evantaiul că lupta poate să înceapă.

Și, minune ! Amîndoi Buda se ridicară în picioare, se depărtară unul de altul, apoi încet, legănîndu-se, in-

¹ *Sumo* — Gen de trîntă japoneză. Se socotește învingător cel ce-și doboară adversarul la pămînt sau îl împinge de pe saltea din interiorul unui cerc. Toți luptătorii *sumo* sînt de categorie grea, foarte solizi.

trară în luptă. Se încheștară puternic, căutînd să se doboare. Ba unul își dovedea potrivnicul, ba celălalt. Lupta ținea de două ceasuri încheiate. Privitorii strigau care mai de care :

— *Ara !¹ Ara !* Ia priviți cum mai luptă ! Cine oare va învinge ?

Slugile începură să-l încurajeze pe Buda cel de lemn :

— Țin-te bine, buturugă ! Nu te da bătut ! Nu-l lăsa pe zeul stăpînului să te doboare !

Ochii stăpînului erau holbați și însîngerați, iar glasul îi răgușise de atîta strigăt :

— Nu te lăsa, Buda de aur ! Buda de aur, pune-l jos !

Buda de aur era lac de sudoare. Începu să se miște tot mai greoi, iar în cele din urmă se clătină sleit de puteri. Stăpînul, de asemenea asuda din belșug. Se făcuse roșu la față și striga tot mai întăritat :

— Buda de aur, nu te da bătut ! Încordează-ți puterile ! Oare nu ți s-a adus destulă cînstire în casa mea ? Nu ne-am închinat cu toții la tine ? E cu puțință să te lași biruit de-o biată buturugă, de-un ciot prăpădit ? Fricosule ! Slăbănogule ! Amăritule !

Înfuriat, stăpînul începu să-l batjocorească pe Buda cel de aur, aruncîndu-i tot felul de vorbe de ocară. Dar cu cit îl certa mai rău, cu atît își pierdea puterile zeul de aur. Pînă la urmă izbucni în plîns și căzu cu zgomot la podea.

Slugile nu mai puteau de bucurie. Luîndu-l în ris pe zeulețul de aur, îi cerură stăpînului să-și țină făgăduiala. Nemaiavînd încotro, bogătașul trebui să plece din casă, luîndu-l în spinare pe Buda al lui de aur. Toată averea rămase slujitorului. Acesta le răsplăti cu mărinimie pe celelalte slugi și în casa aceea unde înainte curgeau numai lacrimi, domni de atunci voioșia.

¹ *Ara* — exclamație care exprimă mirarea.

Bogătașul începu să pribegască prin lume. În curînd nu-i mai rămase în pungă nici măcar un bănuț de aramă. Odată, pe cînd înnoptase în cîmp, flămînd și trudit, începu să-l dojenească amar pe Buda al lui de aur :

— O, zeulețule de aur, cum de te-ai lăsat înfrînt de o simplă buturugă ? Din pricina slăbiciunii tale am fost alungat în chip rușinos din gospodăria mea, unde stăpînește acum un slugoi păcătos. Degeaba mi-am pus eu nădejdea în tine, degeaba te-am turnat din aurul cel mai curat...

Dar Buda de aur răspunse :

— Pe nedrept mă invinuiiești. Asupra ta însuți ar trebui să îndrepti ocară. Adu-ți aminte cum mă hrăneai... Numai de două ori pe an, la praznicele cele mari. Pe cînd slujitorul împărțea zilnic, tot ce avea, cu buturuga lui. Astfel lemnul a devenit mai puternic decît aurul. O singură mîngiere mi-a rămas : să te pot izbi strașnic în spate, la fiecare pas. În felul ăsta afli și tu cît de greu e aurul.

Și bogătașul fu nevoit să facă pe cerșetorul pînă la sfîrșitul zilelor, rătăcind pe drumuri cu greoiul Buda de aur în spate.

PREOTUL ȘI ÎNVĂȚĂCELUL (I)

Odată, preotul unui mic templu dintr-un sat de munte plecă după treburi, lăsînd templul în grija tînărului său învățăcel. Nu după multă vreme începu să plouă cu găleata. Un enoriaș ud pînă la piele veni în fugă, rugîndu-l pe învățăcel :

— Dacă nu vă e cu supărare, împrumutați-mi umbrela voastră. M-a apucat ploaia pe drum.

Fără multă vorbă, învățăcelul îi dădu omului bunătatea de umbrelă, pe care preotul abia o cumpărase și n-o folosisese niciodată.

A doua zi, preotul fu chemat să citească o rugăciune la cîpătîiul unui răposat. Ca un făcut, cerul se întunecase iarăși și ploaia stătea gata să înceapă. Preotul se uită la cer și zise :

— Băiete, dă-mi umbrela mea cea nouă.

Învățăcelul mărturisi că a împrumutat-o unui enoriaș.

— Mare prostie ai făcut ! îl certă preotul. Altă dată născocoște și tu ceva ; de pildă, spune că ai pus-o la soare să se usuce, că a venit un vîrtej care i-a rupt tijele făcînd-o ferfeniță, iar acum nu mai e bună de nimic și zace într-un ungher prăfuit al podului.

Zicînd acestea, preotul își puse deasupra glugii o pă-

lărie mare, împletită, își luă pe umeri o manta veche și porni la drum bombănind supărat.

După câteva zile, învățăcelul rămase iarăși singur, să păzească templul. Și iată că veni la el un sătean care-i spuse :

— Ce zi însorită e azi ! Am plecat să-i fac o vizită fiicei mele, pe care n-am mai văzut-o demult. Dar din păcate locuiește tare departe și am de bătut cale lungă. Milostivește-te și împrumută-mi calul vostru.

Învățăcelul își aduse aminte de povața preotului și îi răspunse :

— Nu te supăra, prietene, însă deunăzi am lăsat căluțul nostru să pască la soare și deodată s-a stîrnit un vârtej care i-a rupt coastele și i-a făcut pielea ferfeniță. Acum nu mai e bun de nimic și zace într-un ungher uitat al podului.

Săteanul făcu ochii mari :

— Ia te uită ce întîmplare ciudată ! îngină el și plecă dînd din cap buimăcit.

Aflînd întîmplarea, preotul îl certă pe învățăcel cu și mai mare asprime :

— Ce ți-a venit să îndrugi asemenea prostii ? Cum se poate asemui calul cu umbrêla ? Trebuia să spui că acum câteva zile căluțul nostru a mîncat mătrăgună și a turbat. Azvîrlea atît de rău din picioare, încît și le-a rupt, ba încă și-a frînt și șira spinării, iar acum zace în grajd și nu se mai poate ridica.

Mai trecură trei zile. Preotul tocmai stătea în pat și se odihnea, cînd veni sluga unui bogătaş, care-i spuse învățăcelului :

— Stăpînul meu îl roagă pe preot să poftească pînă la noi acasă, spre a sluji la un praznic.

Învățăcelul răspunse :

— Acum cîteva zile preotul a mîncat mătrăgună și a turbat de tot. Atîta s-a zbătut și a dat din picioare, pînă și le-a rupt, ba încă și-a fărîmat și șira spinării. Acum zace în grajd și nu se mai poate ridica.

Preotul auzi și rămase mut de uimire. Sări din pat ca ars și începu să-l plesnească pe învățăcel peste cap :

— Altădată să nu mai asemui un preot cu o mirtoagă, făcîndu-l de rîs înaintea enoriașilor !

PREOTUL ȘI ÎNVĂȚĂCELUL (II)

Odată, preotul unui templu plecă să slujească la un parastas, lăsînd sfîntul lăcaș în seama învățăcelului. Rămas singur, acesta mormăi o rugăciune, două, pînă cînd îl cuprinse toropeala. Deodată auzi ca prin vis glasul cuiva la ușa templului: „Se poate intra?” Învățăcelul ieși afară frecîndu-se la ochi, și văzu o băbuță de prin vecini care adusese o legătură cu de-ale gurii.

— Dă-i, te rog, preotului pomana asta, spuse bătrînica.

Învățăcelul luă legătura din care se ridicau aburi calzi și îmbietori. Mirosea atît de plăcut, încît își zise:

— Pesemne că baba a adus niscai dango¹ proaspete. Dacă i le păstrez preotului, acesta, lacom cum e, le va înfuleca pe toate, fără să-mi dea măcar o bucățică să gust. Ia să văd eu ce-i de făcut...

Dezlegă bocceaua în care găsi un coșuleț plin cu dango abia scoase din cuptor. Învățăcelul începu să mănînce atît de zorit că-i trosneau fălcile și nici nu băgă de seamă cînd sfinși toate plăcînțelele. Abia atunci se înspăimîntă: „S-a zis cu mine! Ce-o să-i spun preotului?”

Căzu pe gînduri, cugetînd cum să scape de belea. În cele din urmă, iată ce-i trecu prin cap: luă coșulețul în care fuseseră dango și-l așeză în fața altarului zeului

¹ Vezi nota la p. 185.

Amida. Apoi adună fărîmiturile, le lipi de buzele statuii și se apucă din nou să citească sutrele. Preotul se întoarse și întrebă :

— A fost cineva pe-aici în lipsa mea ?

— A fost o bătrînică din vecini și a adus un coș cu bunătăți. Zicea că sînt pentru dumneata cu prilejul praznicului.

Preotul se uită în coșul de la picioarele zeului Amida, dar nu văzu nimic înăuntru.

— Le-ai înghițit pe toate ? întrebă el supărat.

Învățăcelul răspunse cu nevinovăție :

— Cum e cu puțință ? N-aș fi cutezat una ca asta ! Apoi se uită bănuitor în toate părțile și strigă :

— Ah, asta era ! Amida le-a mîncat pe toate. Uitați-vă numai ce de fărîmituri are la gură !

Preotul se uită la statuie :

— Într-adevăr... Nerușinată zeitate ! Ce apucături hoțesti.

Și începu să-l croiască pe Amida cu toiagul peste cap. Statuia de bronz răsună prelung :

— El, el, el !

— Va să zică, așa ! strigă preotul. Nu vrei să recunoști și dai vina pe altul ! Na, ține atunci pentru asta !

Îl lovi iarăși pe Amida peste cap, iar statuia răsună din nou :

— El, el, el !

Preotul privi bănuitor la învățăcel și întrebă cu o voce amenințătoare :

— Auzi ce zice ? „El, el, el !” Înseamnă că tu ești hoțul.

— Zeul ăsta e tare încăpățînat, răspunse învățăcelul. N-o să recunoască dintr-o biată bătaie. Trebuie să-l punem la încercare cu apă clocotită.

Puseră apă la fiert într-un vas mare și o aruncară
peste statuie, strigînd :

— Mărturisește că tu ai mîncat dango !

Dîre de aburi țîșniră șuierînd din gura lui Amida, de
parcă zeul ar fi șoptit :

— Așșsa eee...

↳ Vezi ? A și recunoscut, spuse învățăcelul bucuros.

CAPUL DE SCHIMB

Odată, în vechime, un prinț bogat plecase la vânatoare cu șoimi. Slugile îl purtau în palanchin pe potecile dealurilor, iar în urmă venea un alai mareț. Deodată, un erete care zbura pe deasupra se găinață fără rușine pe acoperișul palanchinului.

— Înlocuiți palanchinul prințului ! tună poruncitor căpetenia kerailor.

— Înlocuiți palanchinul prințului ! Aduceți un palanchin de schimb ! strigară ceilalți slujitori, din om în om.

Îl mutară pe prinț în palanchinul cel nou și porniră mai departe.

Nu mai că iarăși se ivi în văzduh un erete. Prințul tocmai scosese mîna afară din palanchin și găinațul căzu de astă dată pe mîneca aurită a hainei.

— Schimbați numaidecît haina prințului ! porunci mai-marele kerailor.

— Schimbați haina înălțimii sale ! Aduceți altă haină ! își strigară slugile una alteia, cu mare grabă.

Îl îmbrăcară pe prinț cu o haină nouă și porniră mai departe.

După un timp, prințul scoase din întîmplare piciorul afară din palanchin. Și ca pînă făcut, alt erete care zbura pe-acolo își scăpă găinațul chiar pe sandaua prințului.

— Schimbați îndată sandalele măriei sale ! răzni conducătorul alaiului.

— Sandale de schimb ! Aduceți sandale de schimb ! lărmui ceata slujitorilor.

Îi schimbă prinzului încălțăminte și porniră iarăși la drum.

Tot mergînd așa, prinzului i se năzări să vadă cum e vremea. Scoase capul afară din palanchin și întoarse ochii spre cer. În clipa aceea, afurisitul de erete se găinăță chiar pe fruntea slăvitului dregător.

— Schimbați-i capul înălțimii sale ! Aduceți un cap de schimb ! strigară slujitorii care mai de care.

Aduseră capul de schimb al prinzului, așezat cu grijă într-un coș, și-l înlocuiră la repezeală pe cel mînjit de găinaț. Iar alaiul porni din nou la drum, tacticos și solemn.

SAMURAIUL CEL MÎNDRU

S-a întîmplat odată ca un samurai pornit la drum lung să poposească peste noapte în bordeiul unui țaran, Țăranul i-a pregătit așternutul și l-a întrebant :

— Dorește înălțimea voastră să se învelească astă-seară cu ceva mai călduros ?

Samuraiul îl privi mîndru și disprețuitor :

— Pesemne că voi, țărani, v-ați deprins să vă răsfațați la căldură, ca niște nevolnici. Eu însă sînt un vechi ostaș. Mi s-a întîmplat adesea să dorm sub cerul liber, pe orice vreme. Tocmai eu să mă tem de răcoarea nopții ?

Spre dimineață dădu bruma și se lăsă un frig strașnic. Samuraiul se trezi dirdîind și clănțănind din dinți. Răbdă el cît răbdă, se zgribuli, se încovrigă, dar pînă la urmă îl deșteptă pe gospodar :

— Ascultă, omule, nu cumva ai șoareci în casă ?

— Ba am, înălțimea voastră, am destui.

— Dar spune-mi, voi, țărani, aveți grijă să spălați lăbuțele șoarecilor, seara, înainte de culcare ?

Omul se scărpină în cap, uluit :

— Nici pomeneală, înălțimea voastră. Drept să spun, n-am auzit în viața mea despre un asemenea obicei.

— Așa, care va să zică. Atunci fă bine și acopere-mă mai repede cu ce ai la îndemînă, ca să nu-mi murdărească șoarecii veșmintele de mătase.

CEL MAI MARE MINCINOS

Trăiau odinioară, în orașele Edo, Osaka și Kioto, trei mincinoși vestiți. De cum se adunau tustrei, se și apueau să mintă, care mai de care. Unul spunea :

— Nu demult, am rupt cerul de pământ, apoi mi-am astupat o nară cu cerul și cealaltă cu pământul. Dar degeaba, că nările tot goale mi-au rămas. Auziți-le numai cum șuieră...

— Asta nu-i nimic, spunea al doilea. Deunăzi mă jucam, săltind cerul și pământul cu bobirnace. Deodată am strănutat din răspuțeri și gata, au pierit fără urmă, și cerul, și pământul.

Al treilea nu se lăsa mai prejos :

— Odată soarele pîrjolea fără milă. Tot gîndindu-mă ce e de făcut, mi-am pus pe cap întreaga lume, ca pe-o pălărie. Și cu toate că umbra nu era prea mare, de bine, de rău, am răbdat arșița.

Născocseau vrute și nevrute. Dar cu toate că se certau ades, încă nu hotărîseră care dintre ei e cel mai mare mincinos.

Într-o zi, mincinosul din Kioto, împreună cu cel din Edo, se duseră în ospetie la mincinosul din Osaka. Feciorul cel mic al gazdei le ieși în întîmpinare, spunîndu-le :

— Tata nu-i acasă.

— Dar unde s-a dus ?

— Păi zicea că uraganul a povîrnit atît de rău muntele Fugi, că abia se mai ține, gata-gata să cadă. S-a dus să-l sprijine cu două bețișoare de chibrit.

— Dar maică-ta unde e ?

— Mama spune că întreg pămîntul Indiei s-a rupt în bucăți. A luat cu ea trei ace de cusut și s-a dus să-l cîrpească.

Amîndoi mincinoșii, amuțiră. Voiră mai întîi să dea bir cu fugiții, fără să se mai uite înapoi, dar după cîțiva pași se întoarseră plini de ciudă :

— Ia ascultă, măi băiete ! Zilele trecute vijelia a luat de la noi o pîuă mare de piatră. Nu cumva a adus-o pînă la casa voastră ?

— S-ar putea, răspunse copilul. Ia uitați-vă, nu cumva pîua voastră s-a încurcat în pinza aia de păianjen de sub fereastră ?

Mușcîndu-și buzele, amîndoi mincinoșii făcură calea-n-toarsă.

Între timp, tatăl se înapoie acasă.

— Au fost pe la noi unchiul din Edo și cel din Kyoto, îi spuse băiaful.

— Ce vorbești ? Și ?

— M-au întrebat : „Unde e tatăl tău ?” Iar eu le-am spus că muntele Fugi abia se mai ține, fiindcă l-a clătinat uraganul din temelie și tu te-ai dus să-l sprijini cu două bețișoare de chibrit. Apoi m-au întrebat : „Dar maică-ta unde e ?” Iar eu le-am spus că pămîntul Indiei s-a rupt în bucăți și mama s-a dus cu trei ace să-l cîrpească. Au dat să plece, dar s-au întors și m-au întrebat dacă nu cumva furtuna a adus la noi pîua lor de piatră. Iar eu le-am spus : „Uitați-vă, poate că pîua voastră s-a prins în pinza de păianjen de colo”. După asta au plecat cu coada între picioare.

Auzind acestea, tatăl se simți cuprins de spaimă :

— Ești abia un copil și minți cu atita nerușinare ! N-am nevoie de un asemenea fiu în casa mea. Te voi duce undeva, departe.

Puse băiatul într-un sac gol de cărbuni, îl legă bine la gură, îl luă în spinare și plecă.

Merse el ce merse, pină dădu în cale de-o crișmă. Cum îi cam plăcea să bea, atîrnă sacul cu copilul de creanga unui copac și intră să tragă o dușcă.

Micul mincinos găsisese o gaură în sac și se tot uita prin ea. Uitîndu-se el așa, văzu un moșneag girbovit, care abia se tira pe drum. Nici una, nici două, începu să bolborosească un fel de descîntec :

— Moșule, fă-te tînăr ! Moșule, fă-te tînăr !

Uncheașul se apropie și întrebă :

— Hei, caré ești și ce faci acolo, în sac ?

— Păi ăsta-i un sac fermecat. E deajuns să intri în el și să rostești descîntecul : „Moșule, fă-te tînăr, moșule, fă-te tînăr !“ că te și pomenеști întinerit. Uite, azi-dimineață nu eram decît un moșneag prăpădit, dar am stat cîtva timp în sac și am întinerit. Mi-e teamă însă că am spus de prea multe ori descîntecul, fiindcă am ajuns aproape un copilandru.

De mirare, moșul făcu ochii mari :

— Ia te uită ce sac năzdrăvan ! Păi vreau și eu să întineresc. Lasă-mă și pe mine să intru în el !

— Te las, firește că te las, însă nu pe degeaba.

— Uite, îți dau aceste plăcintuțe mangiu¹. Sînt tare bune.

Băiatul luă plăcînțelele, îl băgă pe moșneag în locul lui, în sac, și o tuli spre casă.

După o vreme, tatăl ieși din cîrciumă vesel nevoie-mare. Dezlegă sacul, se uită în el și rămase împietrit :

¹ Un fel de chiflă făcută din pastă de fasole.

înăuntru, în locul băiatului, era un moș necunoscut, care striga cît putea :

— Moșule, fă-te tînăr ! Moșule, fă-te tînăr !

Îl luă la zor pe unchiaș, dar aflînd despre ce e vorba, mai să-și piardă mințile de supărare :

— Auzi, nemernicul ! Păi ăsta-i fiul meu cel mic, un mincinos cum nu s-a mai pomenit. V-a mințit fără rușine. Iertați-l, rogu-vă, fiți mărinimos !

Tatăl se întoarse acasă plin de furie. Fecioru-său ajunsese cu mult înainte, ședea și infuleca la mangiu. Bătrînul mincinos îl înșfăcă pe mincinosul cel mic de guler și-l vîri din nou în sacul de cărbuni :

— Las' că de data asta nu-mi mai scapi tu...

Porni cu el pe alt drum. Dar vezi că și pe-acolo se aflau crișme destule. Se stăpîni el cît se stăpîni, dar năravul fu mai tare. Agăță sacul de-o creangă și intră să bea.

Băiatul se uită prin găurică și văzu venind pe drum o băbuță cam chioară, care-și pipăia calea cu toiagul. O lăsă să se apropie, apoi începu să îndruge alt descîntec :

— Ochilor, recăpătați-vă vederea ! Ochilor, luminați-vă !

Mirindu-se grozav, bătrîna întrebă :

— Ce faci acolo, fiule ?

— Cum ce fac ? Stau în sacul vrăjit și spun descîntecul : „Ochilor, luminați-vă ! Ochilor, luminați-vă !“ De azi-dimineață rostesc descîntecul și iată, vederea mi s-a limpezit. Și cînd te gîndești că eram orb de-a binelea, nu zăream nimic...

— O, ce sac minunat ! Eu, băiete, nu văd aproape deloc. Nu s-ar putea să mă lași și pe mine înăuntru, măcar o clipă ?

— Ba te las, cum nu, dar ce-mi dai drept răsplată ?

— Uite, am la mine niște hurma. Ți-o dau pe toată.

Li dădu băiatului un coș întreg de hurma, iar el ascunse baba în sac și o luă la fugă spre casă, cât îl țineau picioarele.

Nu trecu mult și tatăl ieși vesel din cârciumă. Se uită el în sac, și ce să vadă ? O băbuță necunoscută clipea din ochi, bolborosind întruna :

— Ochilor, luminați-vă ! Ochilor, luminați-vă !

O slobozi pe bătrână din sac, neștiind cum să-i mai ceară iertare :

— Asta a fost o șotie de-a fiului meu. Un nemernic și un mincinos înrăit. Iertați-l, rogu-vă !

Tatăl se întoarse acasă.

Băiatul se ghiftuise cu hurma și sforăia tolănit pe rogojină, cu mâinile și picioarele desfăcute.

Ce să mai scoți dintr-unul ca ăsta ?

De atunci, cumătrul din Edo, cel din Osaka și cel din Kioto nu s-au mai sfădit care dintre ei e cel mai mare mincinos.

DOI LENEȘI

Era o zi călduroasă, de vară. Leneșul din satul de la răsărit pornise agale, încă de cu zori, înspre satul de la apus. Oamenii îi legaseră la brîu o traistă cu merinde, ca nu cumva să se sfîrșească de foame pe drum.

Leneșul din satul de la apus se tîra și el, tot din faptul dimineții, către satul de la răsărit. Pe cap, oamenii îi pusese ră o pălărie de paie, ca să-l apere de dogoare, iar ca nu cumva s-o piardă, i-o legaseră sub bărbie, cu o sforicică.

Umblară ei astfel o bucată de vreme, cînd iată că ajunseră la jumătatea drumului. Soarele, vestind amiaza, se ridicase sus, în înaltul cerului, și pîrjolea fără milă.

Pe leneșul din satul de la răsărit îl rîzbi deodată foamea. O foame atît de cumplită, încît simți că i se face negru înaintea ochilor. Ehei, însă vezi că pentru a-ți potoli pîntecele trebuie să defaci legătura cu merinde, să scoți de-acolo lipia, ba încă s-o mai duci și la gură... Cuprins de mîhnire, căzu pe gînduri. „Încîlcită treabă, își zise, tare încîlcită. De cît să mă istovesc într-atîta, mai bine rabd.“

Oftă, și cînd ridică privirea, ce să vadă ? Prin mijlocul drumului se tîra înspre el un om cu o pălărie de paie pe cap. Abia, abia își mișca picioarele, iar gura o ținea larg deschisă, ca și cum ar fi așteptat să-i pice într-însa

ceva din văzduh. „Tii, se gîndi iar leneşul, da' flămînd trebuie să mai fie firtatul ăsta... Altfel n-ar umbla el așa, cu gura căscată...”

— Ascultă, prietene, îi zise trecătorului, după cîte înţeleg, eşti tare flămînd. Flămînd şi norocos.

— Norocos, de ce ? se miră celălalt.

— Fiindcă m-ai întîlnit pe mine. Am să te hrănesc eu pe săturate. Numai fii bun, rogu-te, şi dezleagă trăistuţa asta de la briul meu. Scoate pîinea de-acolo, rupe-o în două, jumătate virămi-o mie în gură, iar jumătatea cealaltă mănînc-o sănătos.

Dar leneşul din satul de la apus, fiindcă el era omul cu pălăria de paie, cugetă cîteva clipe, apoi răspunse :

— Eşti prea mărinimos şi nu vreau să rămîi nemîncat din pricina mea. O mină de ajutor tot am să-ţi cer însă. Îndură-te şi leagă-mi mai strîns sforicica asta sub bărbie. Nodul s-a slăbit şi afurisita de pălărie stă gata-gata să-mi alunece de pe cap. De-aia sînt nevoit să umblu toată vremea cu gura căscată. Şi tare mă mai dor fălcile...

CUM A PLECAT NEVASTA DE ACASĂ

O vecină mai îndrăzneată îi făcea ochi dulci unui bărbat însurat, căutînd să-l prindă în mrejele ei. Omul începu să cace mai des pragul vecinei. „Nevastă-mea nici nu poate sta alături de dînsa, își spunea. E atît de pocită și de soioasă, încît nici nu-ți vine să te uiți la ea.“

Nevasta omului era însă o femeie tare harnică. Muncea din zori și pînă noaptea tîrziu, nepieptănată, nesulemenită, îmbrăcată în straie vechi și ponosite. Nu se uita niciodată în oglindă, fiindcă treburile nu-i dădeau răgaz.

Într-o bună zi, bărbatul îi spuse :

— Mi s-a făcut silă de tine. De azi înainte nu vreau să te mai văd. Pleacă din casa mea.

Ce era să facă sărmana femeie ? Începu să se pregătească de plecare. Își strînse lucrșoarele într-o boccea. Își puse rochia ei cea bună, pe care n-o mai îmbrăcase demult, se pieptănă cu grijă, își încondeie ochii și buzele, astfel încît acum arăta mult mai frumoasă decît vecina cea sprintărară.

Bărbatul se uită lung la ea, cuprins de uimire.

Cînd fu gata de drum, femeia își luă rămas bun după datină, făcîndu-i bărbatului o plecăciune adîncă :

— Rămii sănătos. Îți mulțumesc din toată inima că mi-ai purtat de grijă atîta timp. Iartă-mă dacă te-am supărat cu ceva.

Se îndreptă sfioasă spre ușa bucătăriei. Dar bărbatul îi tăie calea :

— Ce, ți-ai pierdut mințile ? Să nu cutezi să treci prin bucătăria mea ! Ia-o prin altă parte.

Nevasta dădu să iasă prin odaia de oaspeți.

— Unde te bagi ? sări omul. Nu ești oaspete, să intri acolo. Ce, ai uitat rînduiala ?

Voi nevasta să treacă prin odaia de dormit.

— Prin odaia mea de dormit nu-ți dau voie, o împiedică iarăși bărbatul.

Femeia se opri în loc, nedumerită :

— Pe-aici nu se poate, pe-acolo nu e voie... Atunci învață-mă tu pe unde să ies.

— Dacă nu știi pe unde să ieși, atunci fă bine și rămii acasă, nepriceputo.

De-atunci bărbatul n-a mai tînjit după frumusețea vecinei.

CULMEA ZGÎRCENIEI

Trăia odată pe lume un zgîrie-brînză fără pereche. Una-două, numai ce-l auzeai : „Fiecare lucrușor trebuie păștrat cu grijă. Chibzuința e temelia gospodăriei.“

Minat de curiozitate, un prieten se duse într-o seară să vadă cum își chivernisește zgîrcitul averea. În casă era întuneric beznă, puteai să-ți bagi degetele-n ochi. „Pe-semne că face economie la ulei dacă stă cu opaițul stins“, se gîndi oaspetele. Intră în casă pe bijbiite și după ce se mai obișnuî cu întunericul, mare îi fu mirarea văzîndu-și prietenul așezat în pielea goală pe rogojină¹, în mijlocul camerei.

— De ce stai, așa, dezbrăcat ? îl întrebă plin de uimire.

— Păi de ce să-mi tocesc îmbrăcămintea de pomană, prin casă ?

— Așa o fi, nu zic ba. Numai că afară e toamnă tîrzie și poți să te alegi cu o răceală.

— Ei aș ! Mîe nu mi-e frig defel. Dimpotrivă, mă trec sudorile.

— Cum asta ? !

— Ia privește colo, zise zgîrcitul arătînd spre tavan:

¹ Podeaua în casa japoneză este acoperită cu rogojini, (*tatami*) pe care se așază oamenii. De aceea, la intrarea în casă, oamenii se descalță.

Omul se uită și văzu cu mirare un bolovan cit toate zilele spânzurat de o sfoară subțire, care se legăna chiar deasupra locului în care ședea prietenul său.

— Toată vremea mă gîndesc : „Aoleu, acumă cade ! Acumă se prăvălește și-mi sparge capul !“ Iar de frică mă trec căldurile, îl lămuri zgîrcitul.

„Grozav le mai ticluiește“, se minuna mîsafirul în sinea lui, uitîndu-se cu spaimă la pietroiul spînzurat de tavan. Iar în vremea aceasta gazda îi povestea pe îndelete cum în casa lui lucrurile țin o veșnicie, datorită înțelepciunii cu care le păstrează. În cele din urmă, oaspetele își luă rămas bun și voi să plece, dar pe întineric nu izbutea defel să-și găsească sandalele pe care le lăsase la intrare.

— Fii bun și luminează-mi puțin, se rugă el. Nu-mi găsesc sandalele.

Zgîrcitul veni din bucătărie cu un retevei în mînă și-i dădu prietenului o lovitură zdravănă în cap.

— Aoleu ! Ce ți-a venit ? Văd stele verzi de durere ! răcni bietul om.

— Atunci dă-i zor și caută-ți încălțămîntea la lumina lor. Nu demult, într-o noapte întunecoasă, eu însumi mi-am dat un pumn între ochi, atît de vîrtos, încît mi-s-a luminat drumul ca ziua. Am ajuns acasă zburînd.

Auzind una ca asta, omul se lipsi de sandale și plecă în mare grabă, așa desculț cum era.

Iată că veni și Anul nou.

„O să-i fac una zgîrcitului să mă pomenească, se gîndi prietenul. Să vezi ce-o să mai rîd !“ Și în dimineața sîrbătorii se duse la el să-i facă îndătinatele urări și să-i aducă un dar.

— Îți doresc viață lungă, sănătate și fericire. Vreau să-ți fac o mare bucurie, prietene. În anul ce vine m-am hotărît să trăiesc după înțeleapta ta pildă. Și în primul rînd m-am gîndit : de ce să cheltuiesc bani pe daruri

scumpe ? De ce să fac atîta risipă ? Uite, ți-am adus paiul
ăsta lung, să-ți faci din el o lulea.

A doua zi dimineța, zgîrcitul îi întoarse vizita prietenului. După urările obișnuite, scoase din sîn același pai. Atîta doar că paiul era acum pe jumătate mai scurt.

— Nimic nu-i mai de preț ca sănătatea. De aceea ți-am adus în dar un leac minunat. Toată lumea știe că paiul fiert tămăduiește durerile de picioare.

Zgîrcitul îi întinse paiul și plecă, iar prietenul rămase cu gura căscată, fără să mai poată scoate o vorbă.

CUM S-AU SCHIMBAT PLĂCINTELE ÎN BROAȘTE

Trăiau cîndva, la marginea unui sat, o soacră cu nora ei.

Odată, la o sărbătoare, se nimeri să aibă la masă plăcinte botomoci¹. Mîncară fiecare pe săturate, dar în blid tot mai rămaseră cîteva. Grijulie, bătrîna puse plăcintele la păstrare într-o lădiță, apoi se duse să se culce. Dar, ca un făcut, somnul nu voia să i se lipească de gene. Gîndul îi zbura tot la plăcintele din lădiță. „Dimineața, își zise soacra cuprinsă de lăcomie plăcintele botomoci sînt și mai gustoase decît seara. Mare păcat ar fi ca netrebnica de noră-mea să se înfrupte singură din asemenea bunătăți !“

Tot răsucindu-se astfel în așternut, îi veni un gînd plin de viclenie. Merse lîngă lădiță, săltă capacul și șopti :

— Hei, plăcînțelelor, fiți cu luare-aminte. Dacă nesătula de noru-mea va vrea să vă mănînce peste noapte, voi să vă prefaceți pe dată în broaște. Înțelesu-m-ați ?

Și după ce întări porunca aceasta cu sumedenie de afurisenii și de vrăji, piti lădița în fundul dulapului se sui iarăși în pat și adormi liniștită, fără să știe că, din

¹ Plăcinte făcute din orez acoperite cu pastă de mazăre.

culcușul ei, nora trăsesese tot timpul cu urechea. Cu mult înainte de a se lumina de ziuă, tînăra se sculă tiptil, înfulecă toate plăcintele, se repezi pînă în orezărie, prinse exact atîtea broaște cîte plăcinte fuseseră în blid, le dădu drumul în lădiță și închise repede capacul.

În cele din urmă se trezi și bătrîna. Așteptă o vreme, cu prefăcută nepăsare, pînă ce nora își luă secera și plecă la cîmp. De cîm se închise ușa în urma ei, soacra se repezi la lădiță, deschise capacul, și deodată... țuști ! țuști ! broaștele începură să sară prin casă, împrăștiindu-se care încotro.

— Plăcințelelor, dragele mele, ce-i cu voi ? prinse bătrîna să se văicărească. V-ați pierdut mintea, ori nu-mi mai cunoașteți chipul ? Asta sînt eu, nu nevrednica de noru-mea. Stați, stați binișor, nu mai săriți așa, ca nebunele, că se scutură umplutura și e mai mare păcatul... Opriți-vă cînd vă poruncesc !

Însă broaștele nici gînd s-o asculte. Topăiau pretutindeni, căutînd parcă s-o scoată din fire. Bătrîna cea lacomă alergă multă vreme după ele, fără să izbutească să prindă vreuna. Poate că mai aleargă și astăzi.

BA-I AȘA, BA NU-I AȘA...

Trăia într-un sat un om pe care-l chema Saigio.

Odată, Saigio plecase să se plimbe cu prietenii săi pe dealurile din vecinătate. Toropit de căldura amiezei de vară, un iepure își făcuse culcuș în iarba mătăsoasă și tocmai ațipise.

— Ia uitați-vă, un iepure mort în iarbă, strigă unul dintre prietenii.

Saigio se grăbi să-și ducă mâna la nas cu mare scîrbă :

— Da, da, de mult îmi aducea mie vîntul miros de stîrv !

Auzind glas de om, iepurele, țuști, sări din culcuș și-o luă la sănătoasa.

— Ei drăcie, dormea buștean iepurele nostru, rise alt prieten.

— Da, da, îi ținu hangul Saigio cu însuflețire. Dormea fără grijă. Eu demult văzusem cum își mișcă urechile prin somn.

Așa s-a născut zicală despre cel care-i cîntă-n strună ba unuia, ba altuia : „Leit Saigio din poveste : iepurele ba e mort, ba e viu“.

PAIUL DIN PLAPUMĂ

Se povestește că trăia cîndva un om foarte sărac, atît de sărac, încît nu avea nici măcar un așternut ca lumea pe care să se culce. Tare se mai rușina omul de sărăcia lui și căuta s-o ascundă de ochii lumii... De aceea îi dădu poruncă aspră fiului său nevîrstnic :

— Vezi, nu care cumva să scapi vreodată vorba că dorm pe paie și că mă învelesc tot cu paie. Cînd e cineva de față, totdeauna sacului cu paie să-i zici plapumă.

O dată, în casa săracului tocmai se aflau niște oaspeți. Copilul, nici una, nici două, începu să-l tragă de mîneacă pe taică-său :

— Tată, hei, tată ! Vezi că ți-a rămas în păr un fir de pai din plapuma noastră !

CEARTA

Zice-se că odată trei oameni călătoreau către o așezare îndepărtată. Tot mergînd ei astfel și sporovăind ba de una, ba de alta, unul dintre ei oftă și zise :

— Ehei, ce bine ar fi să găsim noi acuma pe drum o pungă cu treizeci de galbeni... I-am împărți frățește și ni s-ar cuveni fiecăruia cîte zece galbeni.

— Nu cred c-ar fi o împărțeală dreaptă, se împotrivi altul. Firesc este ca acela care i-a văzut primul să-și oprească pentru sine măcar jumătate.

— Ba nicidecum, se amestecă cel de-al treilea. Sintem tovarăși de drum și norocul e al tuturor, deopotrivă.

— Nu te supăra, dar chiar și la vînătorii de reni este o asemenea lege nescrisă. Dacă sint mai mulți arcași și vînatul e unul singur, celui care a lovit primul cu săgeata i se cuvin capul și blana animalului. Așa și cu punga : cel care a zărit-o întîi trebuie să-și ia partea leului.

Și astfel, aruncîndu-și unul altuia vorbe repezi și mînioase, drumeții începură să se sfădească. Tocmai atunci trecea pe-acolo un neguțător de ulei. Auzind cearta, omul lăsă vasul cu ulei la marginea drumului și se apropie

să asculte. Dumirindu-se despre ce e vorba, le grăi împăciuitor :

— Fraților, eu am colindat lumea și am adunat multă înțelepciune. Iată, am să fac eu împărțeala în locul vostru. Dar mai întâi puneți banii aici, pe năframa asta.

Drumeții însă nici gînd să-l asculte. Se sfădeau mai departe, înfierbîntați, ba încă, după cîteva clipe se luară și la bătaie. Ciomegele fluturau în vînt, altoind strașnic unde nimereau. Neguțătorul, care se virise între ei, se alese și el cu cîteva lovituri zdravene. În focul încăierării, vasul cu ulei se răsturnă în șanț.

— Stați, opriți-vă ! strigă neguțătorul deznădăjduit. Dați încoace cei treizeci de galbeni. Mi-ați vărsat uleiul în drum și marfa mea tocmai atîta face.

— Care treizeci de galbeni ? se mirară drumeții domolindu-se ca prin farmec.

— Cei pe care i-ați găsit, strigă omul scos din fire.

— Vezi-ți de treabă, noi n-am găsit nici o para, îi răspunseră cei trei nepăsători.

Și își căutară de drum, fără să-i mai arunce vreo privire.

De atunci, bietul neguțător s-a jurat să nu se mai amestece niciodată în cearta altora.

SĂ N-AUDĂ PORUMBEI

Odată, trecînd pe lingă rîu, un țăran zări pe celălalt mal un bătrîn pe care-l cunoștea. Îndoit de șale, moșneagul semăna ceva pe ogor, bolborosind cuvinte neînțelese.

Țăranul îi strigă peste apă :

— Hei, unchiule, ce semeni acolo ?

Bătrînul își îndreptă spinarea, șovăi citeva clipe, apoi zise :

— Vino mai aproape, dacă vrei să-ți spun.

Țăranul se minună : ce taină să fie la mijloc ? Minat de curiozitate, trecu riul prin vad și se apropie de unchiuș. Acesta îi făcu semn să se aplece și îi șopti la ureche :

— Anul acesta m-am gîndit să-mi însămîntez ogorul cu mazăre.

— Atîta tot ? Și de ce nu mi-ai spus de la început, cînd te-am strigat de pe celălalt mal ?

— Mă crezi oare atît de prost ? clipi moșneagul cu siretenie. Dacă mă auzeau porumbeii, pînă diseară mi-ar fi ciugulit toată mazărea.

CHIAȚ DĂCĂ ZBOARĂ, TOT PARI SÎNT !

Odată, doi prieteni se preumblau pe malul mării. Și mergînd ei așa, văzură în depărtare, pe nisipul țărmului, niște pete negre.

Unul dintre ei zise :

— Uite niște pari vechi, innegriți de ape.

Celălalt rîse batjocoritor :

Și așa, din senin, începură să se certe. Unul striga :

— Ce pari visezi ? E un stol de corbi.

„Sînt pari, sînt pari !“ iar celălalt : „Sînt corbi, sînt corbi !“

— Ce tot dai zor cu corbii tăi ? Pesemne că ai chiorît de-a binelea. Sînt pari toată ziua, nu vezi că nu mișcă nici unul ?

— Dacă pe asta te bizui, am să-ți arăt eu acuma !

Și aruncă o piatră înspre punctișoarele negre. Corbii — fiindcă erau într-adevăr corbi — începură să croncăne, filfiiră din aripi și se înălțară speriați în văzduh.

— Ei, ce mai ai de zis ? făcu mîndru cel care dăduse cu piatra. S-au dus pariî tăi, au zburat, gata !

— Și ce mi-ai dovedit cu asta ? se îndîrji celălalt. Chiar dacă zboară, tot pari sînt !

De atunci, pe seama omului încăpățînat se spune adesea : „Cu ăsta n-o scoți la capăt. Oricîte dovezi i-ai aduce, el o ține pe-a lui : «chiar dacă zboară, tot pari sînt !»“

GURA LUMII

Odată, o bătrână se duse în ospetie la niște cunoscuți din satul vecin. Gazdele aveau o copilă ajunsă la vîrsta măritişului. Şedea fata pe rogojină şi plîngea de ţi se rupea inima.

— De ce plingi, fata mea ? o întrebă bătrîna. Ai păţit vreun necaz ?

— Of, mătuşico, se tîngui copila, tare mai sînt rele de gură vecinele astea. Spun că aş fi neagră la chip ca fundul ceaunului.

— Nu te potriveşti, fata babei. Vai, ce de răutăţi mai scornesc oamenii ! Cum să fii tu negricioasă, cînd sulimanul stă de-un deget pe faţa ta !

— Tot ele spun că am un picior mai scurt cu o palmă...

— Piciorul ăsta, zici ? Vorbe mincinoase, fată dragă. Păi ăsta e mai lung cu două palme decît celălalt.

FRUMOASA DIN OGLINDĂ

Cîndva, în vremurile vechi, s-a stîrnit un război înverșunat între două neamuri vestite : Minamóto și Taira. Neamul Minamoto, mai puternic și mai numeros, și-a nimicit dușmanii. Prea puțini dintre luptătorii Taira au izbutit atunci să scape cu zile. Temîndu-se pentru viața lor, și-au luat nevestele și copiii și s-au ascuns în munții sălbatici ai nordului, trăind acolo timp îndelungat, neștiuți de nimeni.

Cînd dihonía s-a stins și s-a uitat, iar urmașii lor au putut să coboare fără primejdie printre oameni, multe lucruri care le păreau altora simple și firești erau pentru ei cu totul necunoscute. Din care pricină unii dintre bieții Taira s-au pomenit amestecați în întîmplări ciudate și hazlii.

Astfel se zice că odată, un tînăr din neamul Taira, care coborîse pentru prima oară din munți, nimeri în orașul cetate Kumamoto. Trezînd el pe dinaintea unei dughene în care se vindeau oglinzi, se uită în vitrină și, mare îi fu mirarea cînd văzu acolo portretul tatălui său răposat. Chipul sîmăna uimitor de bine, dar se pare că fusese pictat cu mult înainte, pe vremea cînd tatăl său era tînăr și chipeș.

„O, ce minunăție, își zise tînărul plin de încîntare.

Iată că după atîta timp revăd iarăși chipul părintelui meu drag !"

Și bucurîndu-se foarte-mare, intră în dugheană, cumpără portretul și-l duse acasă cu mare grijă, învelit într-o pînză.

Acasă, ascunse portretul în dulap. De cîte ori avea răgaz, privea cu dragoste și cu duioșie portretul din care, la rîndul său, chipul tatălui îi zîmbea, de parcă ar fi fost viu.

Numai că, în scurtă vreme, nevastă-sa băgă de seamă că bărbatul umblă cam des la dulap: face ce face, deschide ușița și se uită îndelung, surîzător și plin de mulțumire. Biruită de curiozitate, deschise și ea ușița și... ce să vadă ? O femeie tinăra și frumoasă o cerceta fără sfială. Se îngălbeni, începu să tremure toată și izbucni în hohote de plîns.

Speriată de bocetele ei, soacra veni într-un suflet :

— Ce ai, fetița mea ? Ce s-a întîmplat ?

— Mămucă, mămucă, nu mă mai iubește bărbatu-meu, s-a săturat de mine... Și-a adus ibovnică de la tîrg și-a ascuns-o chiar aici, în casa noastră.

— Peșemne că ți-ai pierdut mințile ! Unde-a ascuns-o ? Arată-mi și mie.

— Acolo, în dulap, uită-te și dumneata.

Soacra se uită și dădu din cap :

— Pentru asta te necăjești tu ? Nu-ți mai face sînge rău, fiica mea. Nu vezi ce bătrînă și pocită e ? Fii încredințată că n-o să te părăsească pentru o cotoroanță ca asta.

Tocmai atunci intră în casă o călugăriță, cunostință de-a familiei. Aflînd toată tărășenia se miră nespuse și voi s-o vadă și ea pe străina din dulap.

— Liniștești-vă, nu mai plîngeți degeaba, spuse ea după ce privi cu luare-aminte. Într-adevăr, i se citește pe chip că a fost o ticăloasă și o desfrînată fără pereche, dar acum s-a pocăit și și-a pus vâlul călugăriei. Așa că nu mai fiți îngrijorate.

SOARELE ȘI CIOCÎRLIA

Era o zi caldă și luminoasă, de primăvară. Ciocîrlia coborîse pe cîmp, între ierburi, să se mai odihnească. Deodată, chiar lingă dînsa, cîrîța scoase capul din mușuroiul ei, grăindu-i :

— Draga mea ciocîrlie, n-ai vrea să-mi îndeplinești o rugămintă ?

— Cum nu, bucuroasă, numai să-mi stea în puteri, răspunse ciocîrlia.

— Uite ce e, odinioară i-am împrumutat soarelui niște bani. A trecut cam mulțisor de-atunci, însă el se vede c-a uitat să mi-i înapoieze. Se întîmplă să am mare nevoie acum... Tu zbori sus de tot. Treci pe la soare și roagă-l să-mi întoarcă datoria.

Biata ciocîrlie crezu numaidecît minciuna viclenei vietăți și, luîndu-și avînt, se înălță pînă-n preajma soarelui, unde începu să ciripească :

— Datorria ! Datorria ! Soarre, întoarrce datorria !

Soarele se aprinse de mînie ca o vîlvătaie. Pînă și norii din jur se făcuseră roșii ca jarul.

— Defăimătoareo ! Să-mi spui îndată cînd și de la cine am împrumutat eu bani ! mugi el atît de năprasnic, încît ciocîrlia căzu amețită la pămînt.

Dar după cîteva clipe, venindu-și în fire, nedomolita pasăre se înălță iarăși în văzduh :

— Datorria ! Datorria ! Soarre, întoarrce datorria !

— Ei, lasă că te-nvăţ eu minte ! strigă soarele cu ochii scînteind de furie.

Speriată, ciocîrlia se lăsă la pămînt, pentru ca îndată să se înalţe din nou, plină de îndrăzneală.

...Şi-aşa se întîmplă mereu de atunci.

De teamă să n-o ajungă mînia arzătoare a soarelui, cîrţiţa nu mai iese la lumină din tăniţa ei. Ciocîrlia însă n-a aflat adevărul nici pînă astăzi. În zilele senine, de primăvară, ea se înalţă sus, sus de tot, în văzduh, ciripind neobosită :

— Datorria ! Datorria ! Soarre, întoarrce datorria !

BUFNIȚA VOPSITOARE

Se zice că odinioară corbul avea penele albe ca zăpada. Numai că de la o vreme biata pasăre se plictisi de veșmîntu-i nepătat și începu să le pizmuiască pe celelalte zburătoare pentru straiile lor împodobite cu fel de fel de culori. De aceea, într-o bună zi se duse la bufniță. Trebuie să știți că pe-atunci bufnița era cea mai dibace vopsitoare: ea zugrăvea veșmintele păsărilor în toate culorile curcubeului și o făcea cu atîta meșteșug, încît mușterii dădeau întruna năvală.

— Croitorul mi-a făcut haine albe. Vopsește-mi-le tu în cea mai frumoasă culoare, se rugă corbul.

— U-hu, u-hu, prea bine, se învoi bufnița. Spune-mi numai ce culoare îți alegi. Eu cred că o haină albastră, ca a bitlanului, ți-ar veni de minune. Ori poate vrei una înflorată, ca a șoimului, sau pestriță, ca a ghionoaiei...

— Nu, nu. Alege, rogu-te, pentru mine o culoare neobișnuită, nemaivăzută pînă azi, căci nu vreau să semăn cu nici o altă pasăre din lume.

Corbul își scoase repede îmbrăcămintea-i albă, lăsînd-o în grija bufniței și zbură golaș, dar plin de speranță.

Bufnița rămase multă vreme pe gînduri, întrebîndu-se care ar putea să fie culoarea aceea nemaivăzută. În cele din urmă muie haina corbului în oala cu vopsea neagră.

Tare se minie mușteriul a doua zi, văzîndu-și frumusețea de strai, mai negru ca tûșul, mai negru decît cărbunele !

Așa se face că și-n ziua de azi, de cîte ori vede o bufniță, corbul se aruncă turbat asupra ei. Însă bufnița, prevăzătoare, rămîne pitulată în scorbura ei, de dimineata pînă seara, și nu se arată decît după ce ațipește corbul.

CUM S-A DUS MIRIAPODUL DUPĂ DOCTOR

Se povestește că o dată, demult, greierii se adunaseră la un mare ospăț. În toiul petrecerii însă, unul dintre meseni, care pesemne se lăcomise la bucate, începu să se văicărească, țîrîind jalnic :

— Văleu, mă doare ! Văleu, nu mai pot ! Văleu, pîn-tecele !

Se stîrni zarvă mare. Văzînd că nu-i de glumit cu boala oaspetelui, greierii hotărîră să trimită îndată după doctor. Dar nu se înțelegeau de fel cine anume să plece. Începură să se certe între ei :

— Să-l trimitem pe cutare !

— Ba nu, să meargă cutare !

Greierile cel mai bătrîn și mai înțelept dintre toți îi sfătui atunci :

— Eu zic să-l trimitem pe miriapod. Are o mulțime de picioare și o să alerge ca vîntul.

Se duseră îndată la miriapod, rugîndu-l să dea fuga după doctor, iar ei rămaseră lîngă bolnav, făcîndu-i curaj :

— Mai rabdă și tu nițel, acuși vine doctorul.

.Dar vremea trecea, bolnavul se tînguia, iar doctorul ia-l de unde nu-i. Greierii se repeziră iarăși la miriapod, să afle dacă nu cumva s-a întors. Cînd, colo, oe să vadă ? Miriapodul, lac de nădușeală, stătea pe pragul casei, iar dinaintea lui o grămăjoară de sandale.

Il întrebară nerăbdători :

— Ce-i cu doctorul de zăbovește atîta ?

Iar miriapodul le răspunse :

— Voi nu vedeți că mă zoresc cît pot ? Numai să sfîrșesc de încălțat toate picioarele cu afurisitele astea de sandale și îndată alerg după doctor.

Abia atunci se dumiriră greierii că binevoitorul lor vecin nici nu se urnise încă de-acasă.

POVESTEA FRUMOASEI HACIKAZUKI

Se zice că într-o vreme nu prea îndepărtată, trăia în județul Katano, din provincia Kawaci, un bogătaş pe nume Sanetaka. Avea rangul de *Bitciu-no kami*, adică de cîrmuitor al ținutului Bitciu și stăpînea avuții nenumărate. Într-un cuvînt, nu ducea lipsă de nimic.

Sanetaka era un om cu simțire aleasă, iubea muzica și poezia. Cînd înfloreau vișinii, poposea sub crengile ninse și se întrista la gîndul că în curînd trecătoarele petale se vor scutura. Alcătuia stihuri și se desfăta cu priveliștea cerului înalt și străveziu, de primăvară. Îi plăcea să citească împreună cu soția sa culegerile de poezii *Kokinșiu*¹, *Maniooșiu*², povestea *Isemonogatari*³, ca și alte istorisiri

¹ *Kokinșiu* sau *Kokin-wakașiu* — renumită antologie de poezie, realizată în anul 905, de Kino Turaiuki și Oșikoci Nomițune. În general conține poezii de cinci versuri — *tanka*. Importanța acestei antologii pentru poezia japoneză este enormă. Oamenii culți cunoșteau această antologie pe de rost.

² *Maniooșiuu* — cea mai veche antologie de poezie japoneză, întocmită la mijlocul secolului al VIII-lea, încheiată se pare în anul 794, incluzînd și așa-numitele cîntece lungi (*nagauta*).

³ Povestea *Ise-monogatari* a fost creată, se presupune, în a doua jumătate a secolului al IX-lea sau la începutul secolului al X-lea. Autorul ei se consideră a fi renumitul poet Ariwara-no Narihira. Povestirea se compune dintr-o serie de schițe scurte despre peripețiile amoroase ale unui curtean. Schițele conțin obligatoriu și versuri *tanka*.

frumoase din acea vreme. Privind laolaltă luna plină, oftau presimțind că zorile vor destrăma în curînd această frumusețe. Nimic nu le umbrea inimile. Trăiau în deplină înțelegere, nedespărțiți ca o pereche de rațe-mandarin.

Un singur lucru le lipsea celor doi soți, spre a fi pe deplin fericiți : căsnicia lor nu fusese binecuvîntată cu copii. Purtau zi și noapte în suflet mîhnirea tăcută a singurătății, pînă cînd, în cele din urmă, se săvîrși și această minune : soția lui Sanetaka aduse pe lume o fetiță. Vorbele nu sînt în stare să zugrăvească fericirea celor doi. Își îngrijeau odrasla și o dezmierdau sorbind-o din ochi ca pe o floare. Dimineța și seara se închinau cu smerenie zeiței Kannon, mulțumindu-i fierbinte, iar adeseori făceau pelerinaje la Hase¹, rugîndu-se pentru fericirea fiicei lor.

Astfel se scurgeau lunile și anii, în deplină seninătate. Dar cînd *Himeghimi*² împlini treisprezece ani, iată că mama fetei fu doborîtă de o boală necruțătoare. Simțind că i se apropie sfîrșitul, ea o chemă pe copilă lîngă sine și mîngiindu-i părul strălucitor și gingaș ca frunzele primăvara, oftă cu adîncă jale :

— O, soartă nemilostivă ! N-am apucat să te văd și eu măcar la optsprezece ani, n-am izbutit să-ți aflu un soț, să te știu la casa ta... Atunci poate c-aș fi murit cu inima împăcată. Dar n-a fost să fie astfel...

La aceste cuvinte, lacrimile începură să-i curgă șiroaie. *Himeghimi* se porni și ea pe plîns. Deodată, adunîndu-și ultimele puteri, mama scoase de la căpătîi o cutiuță de lemn scump și-o așeză pe creștetul fetei. Apoi îi înfipse în păr un pieptene greu de tot, iar în cele din urmă acoperi

¹ La Hase se afla renumitul templu budist închinat zeiței Kannon.

² *Himeghimi* — titlu, ce se dădea unei fete sau tinere femci aparținînd nobilimii, în vechea Japonie.

capul copilei cu uriașul potir-*haci*¹, pînă la umeri. Vocea ei stînsă murmură stihuri ciudate :

„Nu sînt decît un fir de iarbă, firav,
Dar cred în ajutorul tău divin,
Zeiță Kannon !
De-aceea împlinesc în clipa morții
Tot ce mi-ai poruncit cîndva...”

Cu aceste cuvinte, sărmana femeie trecu pragul veșniciei. Zdrobit de durere, tatăl începu să lăcrimeze și să se tîngue :

— O, cum ai putut s-o părăsești pe dulcea noastră copilă ? În ce lume tainică te-ai ascuns ?

Dar acestea sînt rînduiri ale firii... Oricît de tristă ar fi fost despărțirea de ființa iubită, răposata a trebuit să fie dată pradă flăcărilor rugului funerar. Minunatele ei trăsături s-au prefăcut în cenușă ; vîntul hain a risipit în cele patru zări frumusețea ei strălucitoare ca luna.

După cîtva timp, văzînd potirul de pe capul fetei, tatăl se apropie de Himeghimi și încercă să i-l scoată, dar se strădui în zadar. Potirul parcă fusese ținut acolo de o vrajă.

— Vai ție, copilă fără noroc, se tîngui sărmașul părinte, n-a fost deajuns că ți-ai pierdut mama... Ursita vrăjmașă te-a năpăstuit, slujindu-te pentru tot restul vieții. O, ce jale, o ce amărăciune !

Dar și mai adînc suferea copila rămasă orfană. Toată vremea se ruga pentru odihna sufletului răposatei. Chipul ei drag dăinuia mereu înaintea ochilor lui Himeghimi.

Toamna, cînd prunul care crește dinaintea casei își scutură frunzele, cînd vișinii își pierd podoaba, inima se umple de tristețe. Dar dincolo de această mîhnire licăre nădejdea că va veni o nouă primăvară și că florile se

¹ *Haci* — potir de piatră, lemn sau metal, cu fundul plat. În cazul de față, de lemn. Călugării budiști îl folosesc pentru a colecta milosteniile.

vor deschide iarăși. Însă vai, chipurile făpturilor scumpe care ne-au părăsit pierdute sînt pentru totdeauna, ele nu ni se mai arată limpezi nici măcar în vis. Și nu vine niciodată o zi sau un amurg, nu se află în lume un loc, o răsîntie în care cineva să se întîlnească, fie și pentru o singură clipă, cu cei plecați pe drumul fără întoarcere. Gîndurile se rotesc în minte ca o morișcă ce se învîrtește în gol, dar omului nu-i este dat nicicînd să oprească mersul destinului.

Iată că după un răstimp neamurile și prietenii tatălui lui Himeghimi se strînseseră în jurul acestuia și începură să-l povățuiască stăruitor, deslușindu-i că nu se cade ca un bărbat, chiar dacă a rămas văduv, să viețuiască singur pînă la sfîrșitul zilelor sale.

— La ce bun să te tînguiești astfel, fără conținere, punindu-ți sub cap mîneca udă de lacrimi, spuneau ei. Oricît ți-ar fi fost de dragă cea care s-a dus, e timpul ca inima să-și lecuiască durerea.

Sanetaka le răspunse că, firește, așa e rînduit, morții cu morții, viii cu viii, că jalea bărbatului rămas singur e într-adevăr prea mare și greu de îndurat și că, într-un cuvînt, le va urma sfatul plin de înțelepciune. Se bucurară cu toții de această hotărîre și începură să-i caute o nevastă potrivită. Curînd, Sanetaka se însură pentru a doua oară.

Cît de schimbătoare e lumea și cît de nestatornică e inima omului, asemenea florilor de vișin... Cînd veni toamna și arțarul își lepădă frunzele roșii, singura făptură din toată casa care-și mai păstra inima cernită era sărmana Himeghimi.

Cînd soția cea nouă a lui Sanetaka văzu înfățișarea neplăcută a fetei, bombăni :

— N-aș fi crezut că există pe lume asemenea făpturi pocite și respingătoare !

Din acea clipă ea începu să nutrească pentru fata vitregă o ură de moarte. Iar cînd la rîndul ei născu o

fetiță, nici că mai voi s-o vadă în ochi pe Hacikazuki¹ ori să audă de ea. Începu s-o ponegrească în fel și chip,² înfățișînd-o tatălui în culorile cele mai negre cu putință.

Ce era să facă Hacikazuki? Răbda și tăcea. Uneori se ducea la mormîntul mamei sale și își spunea păsurile, plîngînd cu lacrimi amare :

— Lumea aceasta e atît de plină de durere, buna mea măicuță ! Am rămas orfană și vârs rîuri de lacrimi, dar vai, de ce nu pot să mă înec în adîncul acestor rîuri... Viața a ajuns pentru mine o povară. Tuturor le sînt nesuferită, nimeni nu mă poate iubi din pricina acestei înfățișări hidoase pe care mi-a hărăzit-o soarta. Mama vitregă mă urăște. Cînd tu m-ai părăsit, mi-a trecut o clipă prin minte că mai bine ar fi să te urmez pe celălalt tărîm. Dar m-am gîndit la suferința îndoită a tatălui meu și mi s-a făcut milă de el. Dar acum i s-a născut altă fiică și în curînd va înceta să se mai gîndească la mine. Dacă mama vitregă mă dușmănește, înseamnă că nici tata, cel din urmă reazim al vieții mele, nu va suferi prea mult dacă voi pieri. Fie să renaștem amîndouă într-o floare de lotus². Numai acolo și atunci sufletul meu își va afla liniștea.

Astfel se tînguia copila, în vreme ce lacrimile îi brăzdau obrazii. Dar nu era nici o făptură în lume care să se aplece cu duioșie asupra-i, să-i înțeleagă durerea și să i-o aline.

Aflînd toate acestea, maștera se grăbi s-o pîrască tatălui :

— Năvrednica-ți odraslă, Hacikazuki, se duce la mormîntul răposatei ca să te blesteme pe tine, tatăl ei, pe mine și pe copilul nostru. O, ce ticăloșie !

¹ Hacikazuki — „Purtătoare de potir pe cap“ ; denumire peiorativă, în genul Cenușăresei.

² Conform tradiției budiste, sfinții în rai stau în jilțuri în chip de flori de lotus.

Asemenea învinuire crudă și nedreaptă aruncă mama vitregă asupra bieteii orfane lipsite de apărare. Iar inima bărbatului se știe cât e de șovăielnică și lesne crezătoare. Fără să se îndoiască de spusese soției, tatăl o chemă la sine pe fată și-i spuse plin de minie :

— Ai un suflet negru și josnic. Tuturor le-a fost milă de nenorocirea ta, iar drept răsplată tu arunci blesteme înfiorătoare asupra unor ființe nevinovate. Cu ce ți-au greșit mama ta de-a doua și mica ta surioară ? Ești plină de răutate. N-am nevoie de asemenea făptură veninoasă în casa mea. Voi porunci să fii alungată, să te duci încotro te vor purta pașii !

La aceste vorbe, mama vitregă își întoarse fața ca să nu i se vadă bucuria. Apoi smulse veșmintele de pe Hacikazuki, o puse să îmbrace o rochie de pînză grosolană și porunci slugilor s-o ducă pînă la o răscruce de drumuri, în cîmp, și s-o lase acolo, în voia soartei.

— O, cum se poate zămisli în lume atîta cruzime ? se tînguia fata, neștiind încotro să pornească. I se părea că trăiește un vis rău și că beznele o împresoară de pretutindeni. Vărsînd lacrimi de jale și de neputință, începu să murmure :

„La neagra răscruce de drum,
În cîmpul străin și pustiu,
Singură, singură stau...
Și nimeni amarul nu-mi știe,
Nicăieri nu zăresc un liman...”

În cele din urmă porni încotro vedea cu ochii, fără să mai aleagă drumul. Merse ce merse, pînă ce ajunsese la malul unui rîu lat și adînc.

„Decît să rătăcesc astfel la nesfîrșit, fără țintă, se gîndi Hacikazuki, mai bine mă arunc în apă. Atunci mă voi întîlni iarăși cu buna mea măicuță“. Privi în apele repezi ale rîului și inima ei tînără se cutremură. „Cu cîtă

putere biciuiesc țărml talazurile ! își spuse înfiorată.
Cît de minioase fierb apele-n vaduri... Cum oare să cutez ?“

Dar chipul surîzător al mamei îi învie în minte și, simțindu-se îmbărbătată, se hotărî să părăsească fără zăbavă lumea aceasta. Dar înainte de a se arunca în valurile înspumate alcătui următoarele stihuri :

„Deasupra mohorîtului talaz
O ramură de salcie se-apeacă :
Lăstar plăpînd, abia înmugurit...
Fringă-se dar al vieții mele fir,
În zori, asemeni fragedului ram...”

Se aruncă în rîu plină de curaj, dar pesemne că soarta nu voia să piară astfel. Potirul de lemn îi ținu capul deasupra apei, nelăsînd-o să se înece. Fata pluti astfel multă vreme, purtată de firul apei, pînă cînd o zăriră niște pescari.

— Ia uitați-vă ! strigară aceștia uimiți. Pe rîu plutește o cupă mare, de lemn. Prindeți-o, n-o lăsați să se ducă !

Apucară cu nădejde potirul, îl traseră la mal, dar cînd îl scoaseră din apă înmărmuriră de spaimă :

— Ce vrăjitoare o mai fi și asta ? ! Pare făptură ome-nească, dar în loc de cap are un potir ! Să știți că nu-i lucru curat.

Pescarii lăsară fata pe țărml și fugiră cuprinși de groază. Peste cîtva timp Hacikazuki își veni în fire și, ridicîndu-se de la pămînt, șopti cu tristețe :

„O, cît de bine ar fi fost
Să mă înghită valul pe vecie,
Ca pe un fruct desprins din ram...
De ce să scap cu zile mi-a fost dat,
Din hăul negru, rotitor ?“

Privi în jur : totul era pustiu, nu se vedea nici țipenie de om, și nu-i trecea prin minte încotro să-și îndrepte pașii. Pînă la urmă porni așa, la întîmplare și ajunse după

cîtva timp la o așezare omenească. Văzînd-o, cei din partea locului se minunară grozav :

— Ce fel de arătare o mai fi și asta ? Mîinile și picioarele îi sînt de om, dar în loc de cap are un potir. Pesemne că vechitura asta de potir s-a prefăcut în strigoi.

Unii o arătau de departe cu degetul, neîndrăznind să se apropie, alții făceau haz de slujenia ei, dar se găsiră și dintre aceia care spuneau :

— Strigoi, nestrigoi, uitați-vă ce mădulare gingașe are...

Trebuie spus că stăpînitor peste acele locuri era în acea vreme puternicul lamakaghe-no *sammi-ciugioo*¹. Tocmai atunci lamakaghe ieșise pe veranda casei sale, privind copacii înfloriți și bucurîndu-se de aerul înmiresmat.

„Nimic nu e mai frumos decît un asfințit de primăvară, cugeta el. O cît de mult aș vrea să-i arăt iubitei priveliștea acelor focuri depărtate pe care sătenii le înteleg cu pelin negru ca să alunge țîntarii și fumul acela străveziu care pîlpîie la marginea zării !...”

Deodată cîrmuitorul văzu ivindu-se pe drum o făptură ciudată, avînd în loc de cap un potir de lemn. Porunci numaidecît să fie chemată înaintea lui. Slugile alergară să îndeplinească dorința stăpînului, și după cîteva clipe se înfățișară cu Hacikazuki.

— Cine ești și de unde vii ? o întrebă lamakaghe.

— M-am născut în ținutul Katano, răspunse fata. De mică am rămas orfană și tinjesc amar după pierduta mea mamă. Pe deasupra m-a mai ajuns și altă nenorocire. Ursita a vrut să rămîn pentru totdeauna cu această înfățișare hîdă, astfel că le sînt tuturor nesuferită. Rătăcind prin lume fără rost și fără țintă, pașii m-au purtat pînă aici. Acum mă gîndesc să plec mai departe, nici eu nu știu încotro.

Mișcat de nenorocirea copilei, cîrmuitorul dădu poruncă să i se scoată potirul de pe cap. Se străduiră multă

¹ *Sammi-ciugioo* — comandant militar de rangul trei al gărzii imperiale.

vreme slugile, în fel și chip, dar zadarnic : potirul părea ținut pe umerii fetei pentru totdeauna. Nimeni nu putea să-l clinească.

— Iar acum, Hacikazuki, pe ce drum ai de gând să pornești ? întrebă îngândurat puternicul ciugioo.

— N-am unde să mă duc, răspunse fata. Am ajuns un fel de sperietoare pentru oameni. Toți se feresc din calea mea, privindu-mă cu silă și cu spaimă. Nimeni nu se înduioșează de soarta mea.

— Prea bine, atunci te voi lua slujitoare în casa mea, hotări cîrmuitorul, spunîndu-și că, la urma urmei, n-ar strica să aibă printre slugile sale și o asemenea faptură neobișnuită. Ce știi să faci ? Care-i îndeletnicirea ta ?

— N-am învățat nici un meșteșug folositor. Cît trăia mama și se îngrijea de mine, am învățat să cînt la citeră și din flaut. Mai știu pe de rost stihuri din Kokinșiu, Maniooșiu și Isemonogatari, precum și toate cele opt suluri ale *Sutrei lotusului*¹. Altceva nu cunosc...

— Dacă-i așa, vei face focul la baie. E o treabă care nu cere prea multă știință și îndemînare.

La drept vorbind, era o muncă grea și cu totul neobișnuită pentru o fată, dar Hacikazuki o împlinea cu sîrg, tăind lemne, întezind focul și încălzind apa. Întreaga zi, celelalte slugi ale casei își băteau joc de ea, ațînîndu-i calea și făcînd pe seama ei tot felul de glume răutăcioase. În sufletul nimănui nu afla un strop de milă sau cruțare. N-auzea decît porunci aspre :

— Hacikazuki ! Apă caldă pentru stăpîn ! Dă-i zor !

Nici nu sfîrșeau bine straja a treia și a patra, de noapte², zorile care vestesc straja a cincea erau încă de-

¹ Carte sfîntă budistă.

² Noaptea, între apusul și răsăritul soarelui se împărțea în cinci străji (schimburi), fiecare a câte două ore. Straja a treia începea aproximativ la miezul nopții.

parte, cînd o deșteptau grăbind-o să se apuce de treabă. Bambusul nu-i făcut să se incline, și totuși se apleacă pînă la pămînt sub povara zăpezii... Cu inima năpădită de tristețe robotea Hacikazuki dinaintea focului. Gîndurile îi erau amare ca fumul vreascurilor. Și asemenea fumului inecăcios care plutește în văzduh i se părea că se urzește în juru-i un năvod de gînduri neprielnice.

— Încălzește mai repede apa ! Adu degrabă apă fierbinte ! îi strigau fără încetare celelalte slugi.

De cum prindea să se întunece, îi porunceau :

— Pune vreascuri și ațiță focul ! Stăpînul are nevoie de apă caldă să-și spele picioarele. Mai repede, Hacikazuki !

Sleită de puteri, fata puneia lemne pe foc, jelindu-și soarta :

„Vai, cum sîngerăți, gingașe miini,

Rănite de spini necruțători...

O, cîte dureri asupra-mi se-abat !

De ce nu mi-e dat pe veci să mă pierd

Ca fumu-n amurg, sub cerul înalt ?

Poate că mi-a fost dat să îndur aceste chinuri drept ispășire pentru păcatele săvîrșite într-o altă viață, își spunea uneori. Suferința îmi scurmă sufletul ca un vătrai înroșit...”

Durerea îi apăsa pieptul ca o stîncă, palmele îi erau crăpate și arse de parcă le-ar fi ținut toată vremea în valurile sărute ale mării, lacrimile îi curgeau ca un izvor nedomolit, iar poarta iubirii părintești rămăsese departe, zăvorîtă pentru totdeauna. Viața ei semăna cu o picătură de rouă pieritoare, tremurînd la marginea frunzei :

„O, vîntule, cînd alunga-vei de pe cer

Cirezile de nori întunecoși ?

Cînd vei însenina cu aripa-ți măiastră bolta,

Făcînd să se reverse iar asupra-mi,

Măngîietoare, razele de lună ?”

Murmurînd asemenea stihuri mîhnite, fata îşi vedea mai departe, cu hărnicie, de îndatoririle ei.

Trebuie să ştii că Iamagakhe, stăpînul, avea patru feciori. Pe cei trei mai vîrstnici îi însurase cu fete de neam. Cel mai mic, Ongioşi, pe nume, şi care purta titlul de *şaşioo*¹ avea o fire blîndă şi plăcută şi era fără pereche de chipeş. Toţi spuneau că frumuseţea lui este aidoma cu cea vestită odinioară, a prinţului Ghengi² sau a lui Arivarano Narihira.

Ongioşi avea o deosebită aplecare către tot ce era frumos şi gingaş. Primăvara îşi petrecea zilele la umbra vişinilor înfloriţi, întristîndu-se că petalele se vor scutura atît de repede. Vara îi vrăjeau inima frunzele oglinindu-se în cleştarul riului. Toamna îi plăcea să cutreiere potecile grădinii, aşternute cu foi sîngerii, de arţar, şi noaptea întreagă dezmierda cu ochii argintul lunii. Iarna i se strîngea inima privind ratele-mandarin care moţăiau zgribulite în stufărişul de pe marginea lacului încremenit în gheţuri.

Dar tînărul nu avea o soţie sau o iubită pe al cărui braţ molatec să-şi reazeme tîmpla. Îşi urma drumul vieţii singur şi tăcut.

Într-o seară, după ce stăpîna casei şi feciorii mai mari să îmbăiaseră demult, Ongioşi, care întîrziase, intră şi el în odaia de baie. Deodată auzi glasul gingaş al lui Hacikazuki :

— Îndată voi pregăti apă caldă pentru înălţimea voastră !

Fata umplu scăldătoarea şi ieşi. Dar în vreme ce turna apa, pe Ongioşi, care o privise cu luare-aminte, îl tul-

¹ *Şaşioo* — consilier de stat. Asemenea titluri erau deseori onorifice.

² Prinţul Ghengi — eroul celebrului roman *Ghengi-monogatari*, scris de o doamnă de curte — Murasaki Şikibu la începutul sec. XI, tradus, parţial, în româneşte.

burase adinc frumusețea neasemuită a miinilor și picioarelor ei. De aceea o chemă :

— Ascultă, Hacikazuki, nu-i nimeni în preajmă, n-ai de cine să te rușinezi. Vino și spală-mă pe spinare.

Fata se simți mai umilită ca totdeauna. Dar cum să se împotrivească poruncii stăpînului ? Călcîndu-și pe inimă, intră în baie. Uitîndu-se la ea, Ongioși gîndi minunîndu-se :

„Se spune că provincia Kawaci, deși nu e prea mare, numără o mulțime de femei frumoase. Dar la nici una dintre cele pe care le-am cunoscut n-am întîlnit farmecul și gingășia acestei copile. Cînd am fost odată în minunata noastră capitală, am văzut cum înfloresc livezile de vișini lîngă templul Ninagi. Se perindau pe-acolo nenunărați nobili, oșteni, slujitori și țărani din satele învecinate. Dinaintea porților templului era un bazar prin care, de asemenea, furnicau oamenii, dar nicăieri, în toată această mulțime n-am văzut vreo fată care să se poată măsura cu Hacikazuki. Simt că m-a prins pentru totdeauna în mrejele ei.“

Și Ongioși grăi astfel :

— Hacikazuki, află că mi-ești dragă. Dăruiește-mi inima ta. Iubirea noastră va dăinui la fel de mult ca viața broaștelor țestoase din Golful Pînilor, despre care se zice că sînt nemuritoare. Vom fi nedespărțiți pînă la sfîrșitul vremurilor, ca privighetoarea și prunul din livadă.

Dar fata tăcea. Ongioși grăi din nou :

— Eu nu sînt ca riul Tațuta¹, să știi. Trainic ca veșnicia e brocatul iubirii mele. Simțămintele mele nu se vor stinge niciodată, chiar dacă buzele tale vor spune nu. Asprimea ta mă întristează, dar nădejdea îmi șoptește : Asprimea stîncilor e leagănul măreților pini. Sau cine

¹ Riu proslăvit în poezia japoneză. Se află în apropierea capitalei antice a Japoniei — Nara. Pe malurile Tațutei cresc arțari și de aceea toamna, apele riului seamănă cu un brocat în roșu.

știe, poate că mîna altuia a deșteptat înaintea mea din amorțire strunele uitatei citere. Dacă se află pe lume un asemenea norocos, eu voi muri chinuit de durerea dragostei neîmpărtășite, dar n-am să-ți aduc nici o înviuire. Răspunde-mi, rogu-te !

După cum un cal tînăr, trăit în lărgimea cîmpiei, chiar supunîndu-se stăpînului iubit, se teme să pășească în unda riului lui Imose — riul desfătărilor iubirii — tot astfel șovăia Hacikazuki în nehotărîrea ei. Bănuiala că și-ar fi dăruit altuia dragostea îi îmbujoră obrazii.

— Strunele inimii mele sînt sparte și nimeni n-a încercat să le deștepte iarăși sunetul, răspunse ea într-un tîrziu. Mi-e sufletul cernit de durere și mă copleșesc părerile de rău că nu mi-am urmat măicuța în lumea cea veșnică. Trăiesc fără nici un rost și fără nici o nădejde în lumea asta vrăjmașă. O, de-aș fi putut măcar să îmbrac veșmintul negru, de călugăriță !

„Oare vrea să-mi spulbere orice nădejde ?“ se gîndi Saişioo neliniștit, și căută să fie mai gingaș, mai stăruitor ca înainte :

— Într-adevăr, așa este. Viața noastră se află în puterea multor *karme*¹ și de aceea e plină de vitregii. Poate că nenorocirea ne e dată drept pedeapsă pentru păcatele săvîrșite de noi în viețile trecute, dar noi uităm asta și cîrtim împotriva zeilor și a lui Buda². Pesemne că și tu, într-o altă viață, ai rupt ramura unui copac tînăr din marginea drumului, ori, cine știe, ai despărțit doi îndrăgostiți, întunecîndu-le viața. Poate că de aceea suferi acum. Ai rămas orfană la o vîrstă fragedă. Perna ta e veșnic umezită de lacrimi. Iar eu, iată, am împlinit două-

¹ Conform religiei budiste, destinul omului este predeterminat de faptele lui bune și rele, făcute atît în viața actuală, cît și în existențele anterioare. Astfel, *karma*, este legea răsplatei și a răzbunării.

² Imensul panteon al zeităților japoneze cuprinde și vechii zei japonezi și zeitățile budiste. Credincioșii invocau, adesea, atît pe unii cît și pe ceilalți.

zeci de ani, dar am fost lipsit de dragoste pînă azi. Îmi puneam căpătiul unde mă cuprindea somnul și trăiam într-o tristă singurătate. Și cred că s-a întîmplat astfel pentru că soarta mea era legată tainic de a ta. Aici este urzeala puternicei karme, ascultă ce-ți spun ! Tu ai rătăcit mult prin lume, dar pînă la urmă ai venit aici, spre a pune capăt așteptării mele. Întilnești multe femei frumoase în viață, dar dacă printre ele nu se află cea hărăzită ție, nici una nu-ți farmecă ochiul. Tu, și nu alta, ești cea ursită mie, fiindcă altfel nu te-aș fi îndrăgit atît de mult, de cum te-am văzut. Din clipa în care ți-ai părăsit casa părintească pînă ne-am întilnit astăzi, aici, totul s-a săvîrșit după voia destinului. Și totul ne făgăduiește o mare fericire în viitor. Niciodată nu se va destrăma iubirea noastră. Mai curînd va piêri insula cea depărtată, din mijlocul oceanului, care slujește balenelor drept adăpost, sau cîmpia sălbatică unde se ascunde ti-grul, sau prăpastia din fundul mării, adîncă de o mie de *hiro*¹; mai degrabă se vor preface în fum cele cinci căi ale universului, pe care rătăcește veșnic tot ce există, cele șase lumi, cele patru nașteri...² Mai curînd se vor prăvăli piscurile stîlcoase peste rîul Imose ! Da, vom rămîne nedespărțiți pînă la însuși țărnul Nirvanei !

¹ *Hiro* — unitate de măsură egală cu 1,82 metri.

² Budismul, ca unul din sistemele vechii filozofii indiene, a elaborat o cosmogonie mistică complicată în cadrul căruia se interferau lumea reală, infernul și raiul. Pe treapta inferioară a existenței, conform acestei învățături, se află demonii. Tot ce există în această lume se naște din uter (ca omul), din ou (ca păsările), din apă (ca broaștele) și prin metamorfoză (ca fluturii). Acestea sînt cele patru nașteri. Sufletul poate merge pe cinci căi : calea celestă, calea vieții pămîntești a omului, căderea în iad, încarnarea în animale sau demoni. Există șase lumi (substanțe) : pămîntul, apa, focul, aerul și încă două substanțe ideale, închipuite, cum sînt legile ce guvernează lumea și cunoașterea acestora.

Astfel își rosti acel tânăr tainicul legământ.

Auzind aceste cuvinte, Hacikazuki înmărmuri, dar rămase nehotărâtă ca o barcă ce nu se poate urni din mijlocul virtejului, oricât de virtos ar trage vîslașii la rame. Dar înflăcărarea tînărului dezvăluia o iubire atît de puternică, încît cumpăna inimii începu să incline pe nesimțite spre el.

„Vai, se gîndi ea, ce se va întîmpla oare cu mine dacă fi voi dărui inima în noaptea aceasta, supunîndu-mă ispitei ca bambusul înclinat de vînt? Chiar dacă mi-ar face tot atîtea jurăminte de credință cîte noduri are tulpina de bambus, cine știe dacă nodul care ne leagă destinele se va dovedi destul de trainic... N-ar fi mai bine să plec cît mai grabnic de-aici și să mă duc încotro mă vor purta pașii, înainte ca cineva să descopere taina ascunsă în străfundul inimii mele?

Ochii fetei se umplură de lacrimi. Lui *saișioo* i se făcu milă de ea :

— O, Hacikazuki, pentru ce te chinuiești atîta? Fii încredințată că oricît timp va trece, oricît de mult ne vom obișnui unul cu celălalt, eu te voi iubi mereu ca în prima zi. Așteaptă-mă după ce se întunecă, voi veni negreșit.

Dar chiar în timpul zilei Ongioși veni de cîteva ori în bordeiul fetei și lăsă acolo o pernă de lemn, tare ca legătura ce unește inimile credincioase, precum și flautul său îndrăgit.

— Liniștește-te, îi spuse, nu mai vărsa atîtea lacrimi. Fie ca sunetele flautului să-ți mîngîie inima.

Fata se frămînta însă fără conținere.

„Inima omului se schimbă adesea de cîteva ori chiar în cursul aceleiași nopți, la fel ca mătca riului Asuka. își spunea ea. O, dacă înfățișarea mea ar fi fost la fel cu a celorlalți oameni, atunci l-aș fi putut iubi fără să-i cer

credință veșnică. O, de ce mai trăiesc pe lume ? Cît de rușinată și tulburată sînt că acest tînăr minunat și-a oprit ochii asupra mea !...”

Privind-o, Ongioși se gîndea cuprins de uimire :

„Cu ce-aș putea oare să te asemăn, frumoasă Hacıkazuki ? Cu mireasma gingașă a florilor piersicului de munte sau ale prunului sălbatec ? Cu luna plină, ivită prin spărtura norilor ? Ești asemenea lujerului plătind de salcie, legănat de vîntul primăverii. Ești o garoafă din grădină, cu creștetul plecat sub povara boabelor de rouă... Cînd stîinjenită îți cobori pleoapele, cît de minunată e fața ta ! Nici chiar vestitele frumuseți de odinioară, Ian Gui-fei sau doamna Li ¹, n-ar fi putut să se măsoare cu farmecul tău !”

Și se mai gîndi încă :

„O, dacă ți-ai scoate potirul acela de pe cap, dacă nu te-ai mai împotrivi să-ți arăți strălucitorul chip ! Atunci el ar lumina ca luna în noaptea a cincisprezecea...”

Cînd tînărul ieși din colibă, inima îi era atît de zbu-ciumată, încît nici crengile înflorite ale prunului, la care privea cu atîta drag în drum spre casă, nu izbutiră să-l mîngîie. „Cînd mi te vei dărui oare deplin, frumoasă Hacıkazuki ?” își spunea fără încetare. Și așteptînd cu nerăbdare întunericul nopții, se ruga cerului ca micul pin care abia se ivise pe malul lui Iunșiiioși, să aibă o viață tot atît de lungă ca a pinilor milenari.

Iar Hacıkazuki, amețită de bucurie și de teamă, ră-măsese cu perna și cu flautul în mîini, neștiind unde să le pună.

Veni noaptea iubirii și zbură ca un vis...

¹ Ian Gui-fei — favorită a unuia din împărații chinezi, re-numită prin frumusețea ei. Doamna Li — o frumoasă femeie din antichitatea chineză, care era vestită și datorită îndeminării cu care știa să deseneze. Ea a făcut un renumit tablou, care repre-zintă umbre de bambus într-o noapte cu lună.

Cerul începu să se albească spre răsărit și cocoșul trimbiță deschizînd poarta zorilor. Dar lumina dimineții încă, nu se ivise cu totul cînd se auzi cunoscuta poruncă :

— Hacikazuki, înfierbîntă apa ! Repede, dă-i zor !

— Acuși, acuși se încălzește !

Fringînd și aruncînd în foc vreascurile ce fumegau, fata oftă :

— O, de-aș putea să mă topesc și eu,

Asemeni fumului, în zările înalte...

Auzind-o, unul dintre slujitori se gîndi : „Fața acestei Hacikazuki nu se vede, dar glasul și zîmbetul ei sînt atît de calde, mîinile și picioarele ei sînt atît de frumos dăltuite... Ce-ar fi să-mi încerc norocul ?“

Își aruncă ochii sub potir, însă pe chipul fetei plutea o umbră atît de deasă, încît nu putu să-i zărească decît gura și bărbia, iar mai sus nu se ghicea nimic. Fata îl îndepărtă cu hotărîre, iar el plecă, temîndu-se să nu se facă de rîs.

Nesfîrșită părea ziua de primăvară, dar în cele din urmă se stînsese pîlpîind ostenită. Purpura asfințitului fu acoperită de întuneric și se porni adierea de seară, trecătoare ca dragostea din inimile nestatornice.

Înveșmîntat mai frumos ca totdeauna, Ongioși se apropie încet de ușa de trestie a colibei în care dormea Hacikazuki. Fata, care nu știa nimic, se gîndea cu amărăciune : „A făgăduit că va veni îndată ce se va lăsa noaptea. Dar iată că s-a înnoptat demult. Cîinii din sat latră la drumetii întîrziați. Nu, el nu va mai veni...“

Și privind cu tristețe flautul și perna, alcătui acest cîntec :

„Știu, astăzi nu vei mai veni,

Mi-a spus-o perna-n șoaptă, tînguios :

Mai simțitor e lemnul decît tine...

Iar flautul tînjește fără glas

După căldura buzelor iubite.“

Ongioși, care ajunsesse chiar lingă ușă, răspunse pe dată :

„Chiar de vor trece mii de veacuri,
Simțirea mea va arde pururi vie
Și va luci a dragostei văpaie...
N-auzi cum cîntă flautul de bambus ?
I-un dulce murmur, fiecare sunet.“

Și tînărul jură să nu se mai despartă niciodată de ea, tot așa cum două păsări cu cîte o singură aripă zboară laolaltă¹ tot așa cum doi arbori cresc îngemănați dintr-o singură tulpină.

Dar nu poți ascunde multă vreme de ochii oamenilor taina iubirii, după cum nu poți ascunde o floare minunată din grădină. În casă se găsiră destui pizmăreți care, aflînd despre dragostea celor doi, se grăbiră s-o osîndească aspru pe fată :

„Stăpînul nostru cel tînăr se duce noaptea la Hacikazuki, pe furiș. Ca să vezi pe cine și-a pus ochii ! Dar vina nu e a lui, ci a ei. Oricît femeie, fie de neam mare, fie de rînd, își găsește cîte un ibovnic, fiindcă așa e rînduiala firii. Dar sînt îngrădiri care nu trebuie încălcate. Dacă stăpînului tînăr și buimac i-a căzut cu tronc una de teapa ei, nemernica de Hacikazuki trebuia să-l îndepărteze cu strășnicie. Cînd colo, i-a căzut în brațe !“

Uneori, în casa lui Iamakaghe veneau o droaie de musafiri și biata Hacikazuki era nevoită să-și aștepte iubitul pînă noaptea tîrziu. În acele ceasuri lungi și pustii, ea privea cu mîhnire luna, murmurînd :

¹ Conform unei legende vechi chinezești, există păsări cu un singur ochi și o singură aripă. Ele zboară numai în perechi matrimoniale.

„O, nesfârșită așteptare !
Privirea-mi tristă rătăcește
În depărtări, prin noaptea înstelată.
Pe mîneca mea, lacrimi de rouă
Sclipesc sub razele de lună“.

Însă dragostea lui Ongioși pentru ea era din ce în ce mai aprinsă, simțămintele lui rămîneau statornice. Nimic și nimeni nu l-ar fi putut sili să se despartă de ea.

Slugile urmau să pâlăvrăgească :

— Tinărul *saişioo* n-are nici un strop de rușine și de sfială. O, ce purtare nevrednică !

Gura oamenilor e mai iute și mai slobodă ca o morișcă, mai ales cînd e vorba despre lucruri care nu-i privesc. În cele din urmă, trîncănelile ajunseră și la urechile soției lui Iamakaghe. „Vorbe fără temel“, își zise ea, dar ca să fie pe deplin încredințată, o cercetă și pe doica băiatului. Bătrîna doică plecă fruntea :

— Acesta e adevărul adevărat, stăpînă.

Părinții rămaseră atît de uluiți, încît nu mai erau în stare să scoată un cuvînt. În cele din urmă spuseră :

— Descoase-l tu pe îndelete, doică. Vezi ce și cum. Deschide-i ochii, fă-l să înțeleagă că nu se cade să-i mai calce piciorul prin sălașul acelei Hacikazuki.

Doica se duse la băiat și începu vorba cu mare dibăcie :

— Tinere stăpîn, știu prea bine că flecărelile slugilor n-au nici o sămînță de adevăr. Totuși stăpîna s-a arătat îngrijorată auzind că îi cam dai tîrcoale fetei care încălzește apa pentru baie. Mi-a spus în taină că dacă lucrurile stau într-adevăr așa, Hacikazuki trebuie alungată grabnic din casă, mai înainte ca stăpînul Iamakaghe să afle ceva.

Tinărul *saişioo* răspunse fără să se tulbure :

— Demult aşteptam eu să aud una ca asta. Dar nu ştii oare că dacă două fiinţe se odihnesc la umbra aceluiaşi arbore şi îşi potolesc setea la acelaşi izvor, aceasta nu este doar rodul întîmplării ? O străveche înţelepciune ne învaţă că la mijloc este rînduiala ursitei. Hacikazuki a devenit soţia mea. Şi nu este îngăduit să curmi legăturile căsniciei, chiar dacă eşti nevoit să te lipseşti de moştenirea părintească, ori să te cufunzi în adîncul mării, la o mie de stînji. Ştiu, cel care se leapădă de iubirea şi încrederea părintească îndură toate chinurile iadului, dar eu sînt gata să rabd orice, numai şi numai ca să rămîn alături de aleasa inimii mele. Chiar dacă tatăl meu, cuprins de minie, mă va ucide, voi înfrunta moartea fără să clilesc. Nu, nici o ameninţare nu mă va face s-o părăsesc pe Hacikazuki. Chiar dacă voi fi alungat din casă împreună cu ea, nu voi plînge, deşi vom fi nevoiţi să ne ducem viaţa undeva în deşert sau în inima munţilor. De nimic nu-mi pasă atîta vreme cît iubita e lîngă mine.

Şi plin de hotărîre, Ongioşi îşi părăsi îndată încăperile bogate, îndreptîndu-se către umilul sălaş în jurul căruia stăteau îngrămădite legături de vreascuri. Pînă atunci se ferise să-şi dea iubirea în vileag în faptul zilei. Dar acum nu-i mai păsa. Începu să-şi petreacă zile întregi, fără sfială, în coliba fetei.

Fraţii mai mari se supărară foc, spunîndu-i că nu mai vor să trăiască sub acelaşi acoperiş cu el, dar Ongioşi, nici nu-i luă în seamă. Mama i se jelui doicii :

— Să ştii, Renzei, că această Hacikazuki nu-i om ca toţi oamenii, ci o vrăjitoare. Mi-e teamă că-l va pierde pe fiul meu. Ce să fac oare ca să-l scap din ghearele ei ?

— Înainte, răspunse doica, tînărul stăpîn avea o fire tare sfielnică. Se tulbura şi roşea dintr-un lucru de nimic. Dar acum e plin de îndrăzneală şi încăpătînire, nu vrea să dea ascultare nimănui. Iată însă la ce m-am

gîndit eu. Pune la cale o petrecere și poștește-le pe cele patru nurori, pentru ca neamurile și oaspeții să hotărască anume care dintre ele e mai frumoasă. Vei vedea că Hacıkazuki, auzind aceasta, va fugi cuprinsă de rușine. Iar cu vremea, tînărul sașioo o va uita.

Stăpînei îi plăcu sfatul. În casă nu se mai vorbea decît despre apropiata alegere a celei mai frumoase nurori. Plin de amărăciune, Ongioși se duse la coliba iubitei și-i spuse lăcrimînd :

— Iată ce născocoște răutatea... Ca să te silească să pleci, au hotărît ca nurorile să-și măsoare frumusețea între ele.

Hacıkazuki începu la rîndul ei să suspine :

— Din pricina mea înduri chinul, muștrarea și neli-niștea. Am să plec încotro voi vedea cu ochii.

— Să nu faci asta ! strigă Ongioși îndurerat. Fără tine nu voi putea viețui nici măcar un ceas. Mai bine să fugim împreună.

Hacıkazuki plîngea cu mare zbucium, neștiind ce să răspundă. Dar vremea trecea și iată că în ajunul zilei hotărîte pentru întrecerea nurorilor, Ongioși și Hacıkazuki plănui ră să plece pe furiș. Tîrziu, noaptea, începură să se pregătească de drum. La ivirea zorilor își legară șireturile sandalelor și ieșiră în prag. Tare greu îi venea tînărului să părăsească pentru totdeauna casa părintească. Lacrimile îi încețoșau ochii. Îi va mai fi dat oare să-și mai vadă vreodată tatăl și mama ? Înaintea lui se așternea drumul către necunoscutele depărtări... Dar hotărîrea lui rămase neclintită.

— Fie ! spuse deodată. A venit vremea să las în urmă tot ce mi-a fost drag cîndva.

Înțelegîndu-i frămîntarea, Hacıkazuki îl rugă :

— Lasă-mă să plec singură, iubite. Dacă ursita vrea cu adevărat, ne vom revedea în curînd.

— Nu rosti vorbe atât de crude ! Sînt gata să merg
cu tine chiar pînă la capătul lumii...

„Cu ce pot oare să asemăn
Iubirea nesfîrșită ce ți-o port ?
Ulciorul inimii mi-l umple clocotind...
Ea e izvorul binecuvîntat,
Ce din lăuntru stîncilor țîșnește.“

Drept răspuns, Hacikazuki îi șopti :

„Așa se pare că ni-i dat :
În necuprinsul marilor cîmpii,
Eu fir de iarbă, preaplăpind, să fiu,
Iar tu un strop de rouă, trecător,
Și neștiuți, deodată să pierim“.

Tînărul îngînă oftînd, la rîndul său :

„Pe marginea tremurătoarei frunze
Se clatină suav un bob de rouă :
Vai, bucuria lor ce scurtă e !
Tot astfel farmecul iubirii noastre
Sortit e să nu dăinuie prea mult...“

Ongioși zăbovea în pragul casei, podidit de plins,
trudindu-se să-și învingă șovăiala și durerea. Dar nu
puteau să mai zăbovească. Razele dimineții luară curînd
locul întinericului. „La drum, să pornim degrabă !“ spuse
tînărul. Dar în clipa în care cei doi îndrăgostiți făcură
primul pas pe drumul fără întoarcere, potirul de pe capul
fetei căzu la pămînt, prefăcîndu-se în țandări.

Împietrit de uimire, Ongioși nu-și putea lua ochii de la
chipul iubitei. Nici luna din a cincisprezecea noapte,
ivită fără veste dintre nori, n-ar fi putut să umbrească
frumusețea lui Hacikazuki. Cu nimic nu putea fi asemuită
gingașia trăsăturilor ei și strălucirea părului mătăsos
care se desfăcuse și-i ajungea pînă la călcîie.

Amețit de bucurie, tînărul privi apoi la potirul spart și văzu printre sfărîmăturile lui o lădiță mică. O deschise, și ce de minunății se revărsară din ea ! Trei globuri de aur, cîteva cupe mici, tot de aur, o cupă de argint pentru vin, o ramură de portocal, făurită din aur roșu, cu trei fructe pe ea, o ramură de păr sălbatec, încărcată de fructe, turnată din argint curat, douăsprezece rochii de brocat, împodobite cu nestemate, șalvari de mătase vopșiți în toate culorile curcubeului... Nici c-ar fi putut cineva să socotească prețul acelor comori nemaivăzute !

Văzîndu-le, Hacikazuki își spuse : „Pesemne că acesta e darul zeiței Kannon, din templul Hase ! Căci ea a fost ocrotitoarea și binefăcătoarea răposatei mele mame.“

O năpădiră laolaltă bucuria și tristețea. Lacrimile îi țîșniră din ochi. Ongioși o privi cu duioșie :

— O, ce fericire nevisată ! Acum nu mai sîntem nevoiți să plecăm în lume.

Intrară în colibă și începură să se pregătească pentru întrecerea nurorilor. Se luminase de-a binelea și în casă era forfotă mare, ca-n preajma unei sărbători. Slugile vorbeau între ele cu răutate :

— Se vede treaba că sperietoarea aceea cu potirul pe cap se pregătește să vină și ea la petrecere. Cum de nu i-o fi rușine ? N-a avut măcar atîta minte să-și ia tîlpășița la vreme...

Între timp cele trei nurori mai mari se gătiseră cum se priceuseră mai bine. Cea mai în vîrstă, care n-avea cu mult peste douăzeci de ani, se înveșmîntase astfel încît găteala ei să amintească frumusețea galeșă a toamnei. Pe rochia albă îi sclipeau nenumărate podoabe colorate. Poalele șalvarilor lungi, roșii, se țirau pe pămînt în urma ei. În părul ei negru ca abanosul luminau piepțeni de fildeș. În urma ei slugile duceau daruri bogate pentru socru și soacră, rînduite frumos pe capacul deschis al unei lădițe : zece trîmbe de mătase chinezească, înflorată, și zece rînduri de straie de sărbătoare.

Soția celui de-al doilea fiu avea douăzeci de ani. Frumusețea veșmintelor ei și boiul ei mândru păreau fără cusur. Pieptenii din părul ei erau ceva mai puțin înalți decât la nora cea virstnică. Purta o haină de mătase subțire ca pînza de păianjen, peste care îmbrăcase alta, cusută cu fir de aur și argint. Poalele șalvarilor de culoarea sîngerie a frunzelor de prun și țiviți cu mîrgăritare se tirau în urma ei, pe podea. În jurul făturii ei plutea o aromă plăcută, abia simțită. Adusesese și ea daruri : treisprezece mantii de sîrbătoare, minunate brodate.

Soția celui de-al treilea fiu era, fără îndoială cea mai frumoasă dintre ele. Avea numai optsprezece ani. Purta piepteni mai scunzi decât ai celorlalte, dar frumusețea ei era atît de strălucitoare, încît ar fi putut s-o pizmuiască chiar luna sau florile de vișin. Purta o haină subțire, de culoarea purpurei, iar pe deasupra ei o alta, de mătase chinezească, gingaș zugrăvită. Aducea și ea în dar treisprezece suluri de mătase colorată.

Toate trei nurorile laolaltă alcătuiau o priveliște încîntătoare, ca un buchet de flori nemaivăzute.

Pentru Hacikazuki fusese așternută pe jos o rogojină găurită, în colțul cel mai îndepărtat și mai întunecos al odăii. Slujnicele șușoteau între ele :

— Ce jalnic va arăta Hacikazuki alături de ele ! Ce ochi o să facă văzîndu-le atît de frumoase... O să ridem strașnic !

Și se foiau asemenea păsărilor care-și ciugulesc penele pe streășina casei. Cele trei nurori nu-și aflau nici ele astîmpăr, așteptînd-o pe Hacikazuki care întîrzia.

Tatăl socru oftă cu obidă :

— Iată că n-a plecat nicăieri și în curînd se va acoperi de rușine. Mi-e și milă de ea, sârmana. De ce s-a mai pus la cale această întrecere ? Mai bine ar fi trăit acolo, în coliba ei, fără să se mai arate în ochii cuiva.

Trimiseră de mai multe ori slugile să vadă de ce zăbovește. Ongioși dădu răspuns că vor sosi îndată. Cei

de față începură să murmure, schimbînd între ei zîmbete și priviri cu înțeles.

Și iată că Hacikazuki intră...

Cu ce putea fi oare asemuîta frumusețea ei ? Poate numai cu luna care, după ce a licărit o vreme prin perdeaua de cețuri, iese la iveală în toată strălucirea. Chipul ei împrăstia un farmec tulburător, mersul ei era liniștit și măreț. Tot astfel, la începutul primăverii, frunzele fragede de salcie, umede de rouă, scînteiază orbitor în bătaia soarelui de dimineață. Avea sprîncenele ușor încondeiate, ca și cum le-ar fi atins în treacăt o boare de fum. Zulufii părului îi tremurau la tîmple, ca aripioarele unui greier de toamnă. Pășea grațios, parcă plutind, într-o dulce legănare. Ar fi făcut să pălească, primăvara, strălucirea florilor de vișin, iar toamna ar fi întunecat lumina lunii pline.

Avea numai cincisprezece sau șaisprezece ani. Purta o rochie de culoarea florilor de ceai, peste care îmbrăcase alte veșminte, trandafirii și violete, de brocat chinezesc, brodat cu măiestrie. Poalele șalvarilor purpurii unduiau în urma ei prin toată încăperea. Podoabe scumpe și delicate fremătau în părul ei ca aripile unui pescăruș.

Tuturor li se părea că dinaintea lor a pogorît din văzduh o făptură nepămîntească. Făcuseră ochii mari și li se oprise răsufklarea. Și pe bună dreptate, căci numai la asta nu se așteptau. Inima lui Ongioși se umplu de bucurie și de mîndrie.

Făcînd o plecăciune cuviincioasă dinaintea părinților soțului ei, Hacikazuki se îndreptă către xogojina găurită, pregătită pentru ea. Socrul ei, slăvitul ciugioo, strigă grăbit :

— Nu, asta nu se cade ! O asemenea frumusețe, aidoma unei zine, să fie așezată în ungherul cel mai umil ? N-am să îngădui !

Și, plin de admirație, o pofti să se așeze pe locul cel mai de cinste, în stînga stăpînei casei ¹.

Hacikazuki îi adusese tatălui socru daruri bogate : cupe de aur pe tăvi de argint, o ramură de portocal cu trei fructe de aur, zece *rioo* de aur. Pe un mare pedestal sclipeau o grămadă de țesături scumpe : mătase chinezească, zugrăvită cu flori și păsări, treisprezece rînduri de veșminte sărbătorești, zece suluri de brocat greu, cincisprezece suluri de borangic subțire, înfășurat pe bețișoare sculptate. Mamei soacre îi dădu globurile de aur, ramura de păr sălbatec, cu totul și cu totul de argint, înfățișată pe o tavă de aur curat, precum și o sută de trîmbe de mătase colorată.

Oaspeții nu mai știau încotro să se uite și de ce să se minuneze mai întii : de frumusețea fetei, de găteliile ei nemaivăzute, sau de bogatele daruri.

Frații mai mari se grozăviseră pînă atunci nespus cu soțiile lor. Dar pe lingă Hacikazuki ele arătau acum ca niște zeități neînsemnate dinaintea mărețului Buda.

— Priviți, priviți cît e de strălucitoare ! strigau ei fără să-și poată dezlipi ochii de la Hacikazuki. Luminează totul în jur cu frumusețea ei !

— Nici preafrumoasa Ian Gui-fei sau doamna Li n-ar putea să-i umbrească farmecul ! Cel ce-ar petrece în preajma ei fie și o singură noapte, ar avea de ce să-și amintească toată viața, șopteau alții plini de invidie.

Iar măritul ciugioo gîndea : „Nu mă mai mir acum că fiul meu s-a îndrăgostit nebunește de asemenea făptură...”

Între timp slugile aduseră cupe cu vin înmiresmat. Li se dădu nurorilor să bea pe rînd, după datină, de la cea mai mare pînă la cea mai mică. Apoi fură îmbiați și ceilalți oaspeți.

¹ În Japonia partea stîngă este cea mai de cinste.

Cele trei nurori mai mari începură să se sfătuiască în șoaptă :

— În frumusețe nici una dintre noi n-o poate întrece. Dar am putea să ne măsurăm altfel : să vedem care dintre noi cîntă cu mai multă măiestrie la citeră. Cel mai bine ar fi să alegem citera japoneză, la care nu știu să cînte decît fetele de neam. Stingherit că și-a ales o soție de teapa cea mai umilă, Ongioși poate că o va învăța cu timpul să cînte la citeră, dar astă seară biruința va fi a noastră. Să-i dăm drumul !

Soția fratelui cel mai mare începu să cînte la citera-biwa, soția celui de-al doilea la fluier, și însuși tatăl socru se apucă să bată toba. Pe nora cea mai mică o rugară cu stăruință să cînte la citera japoneză ¹.

— E pentru întîia oară în viață cînd ascult o asemenea muzică răscolitoare, răspunse Hacikazuki. Cum să mai îndrăznesc a cînta eu înșămi ?

Privind-o, Ongioși se gîdea : „A sosit timpul să le arăți acestor oameni că ești o făptură aleasă și nobilă. Curaj, iubita mea, îndrăznește !“

Iar Hacikazuki își spunea în sine : „Vor să mă facă să cînt numai ca să aibă de cine rîde. Dar ei nu știu că odinioară, buna mea măicuță m-a deprins ani în șir, în fiecare dimineată și în fiecare seară, cu măiestria cîntecului.“

— Fie, dacă stăruieți am să încerc, spuse ea în cele din urmă, și luînd citera cîntă unul după altul trei cîntece duioase.

Amărîte de biruința ei, nurorile mai mari începură din nou să se sfătuiască între ele :

¹ Citera japoneză are șase strune și un rezonator alungit. Pentru a cînta la ea se pun pe degete degetare speciale.

— Haideți să punem la cale altă întrecere : care dintre noi va alcătui cea mai frumoasă poezie și o va așterne pe hîrtie cu slova cea mai meșteșugită. Poate că domnul Saişioo o va învăța cîndva pe cenușăreasa lui arta aceasta atît de grea și gingașă. Dar pînă una alta nu va fi în stare să facă vreun stih ca lumea. S-o vedeți cum va lăsa nasul în jos !

— Ascultă, Himeghimi, îi spuseră ele, după înflorirea vișinilor înfloresc glicinele ; primăvara și vara sînt surori. Podoabele toamnei sînt crizantemele... Din șiragul acestor gînduri caută și înseilează cîteva stihuri.

— La grea încercare mă puneți, răspunse Himeghimi. Eu sînt o biată slujitoare la baie. Nu mă pricep decît să învîrtesc roata care scoate apă din fîntînă, asta-i toată măiestria mea. Nu știu defel să nascocesc stihuri. Arătați-mi voi mai întîi cum se face, iar pe urmă mă voi strădui și eu.

Dar nurorile mai mari nu se lăsară înduplecate :

— Nu, Himeghimi, astăzi tu ești oaspetele cel mai de seamă, așadar, ție ți se cade să începi.

Himeghimi se învoi și după ce se gîndi puțin alcătui această mișcătoare *tanka* :

„Vișinu-nfloreste primăvara,
Vara ne îmbată portocalul,
Iar în toamnă crizantemele surid.
Însă florile la fel se-upleacă toate,
Sub povara bobului de rouă...”

Apoi, luînd condeiul, spuse :

— Voi încerca să scriu aceste stihuri „cu pana tremurată”, după vechiul meșteșug Tofu ¹.

¹ *Ono-no Tofu* (896—966) un renumit caligraf al antichității japoneze, despre care circulă multe legende.

Șirurile scrise de ea îi uimără pe toți.

— Oare nu este însăși Tamamo¹ cea care stă în fața noastră ? șoptiră oaspeții înfiorați. Nu, nu poate fi om ca toți oamenii.

Îndată după aceea fură aduse alt rînd de cupe pline. Cu cea dintîi cupă, tatăl socru o îmbie pe nora cea mică.

— Gustă, rogu-te, spuse el, apoi adaose : Am o moșie de două mii trei sute de *cioo*². O mie de *cioo* o dăruiesc lui Himeghimi și încă o mie fiului meu cel mai mic, Saișioo-no kami. Restul de trei sute de *cioo* o voi împărți în părți egale între cei trei feciori mai mari, fiecăruia cîte o sută. Iar dacă vreunuia dintre ei i se va părea prea puțin, pe acela nu-l mai recunosc drept fiu.

În adîncul inimii lor, cei trei frați mai mari socotiră împărțeala nedreaptă, dar n-avură încotro, trebuind să se supună. Din clipa aceea Saișioo-no kami fu cinstit de către toți ca adevăratul urmaș și stăpîn.

Himeghimi se mută în bogatele încăperi ale tînărului *Saișioo* și i se dădură douăzeci și patru de slujitoare în frunte cu doica Rezei.

Odată, Ongioși îi spuse cu blindețe :

— Nu, nu pot să cred cu nici un chip că ești odrasla unor oameni de rînd. Destăinuiește-mi numele tău adevărat.

Tulburată, *Himeghimi* tăgădui, apoi schimbă vorba, fiindcă inima ei iertătoare o împiedica să dea în vileag răutatea mamei vitrege.

¹ *Tamamo* — femeie din antichitate, de o frumusețe legendară, care a dat pierzării, prin farmecele sale, împărați ai Chinei și Japoniei. Se spune că ea a devenit vulpea cu nouă cozi. Ucisă, vulpea s-a transformat într-o stîncă din care se scurgea venin

² *Cioo* — unitate de măsură pentru suprafețe agricole, egală cu 0,992 hectare.

Trecură anii, Himeghimi născu feciori frumoși și zdraveni. Era nespus de fericită, dar nu uita niciodată s-o pomenească pe răposata ei măicuță în rugăciuni. Cîteodată o încerca dorul de tatăl ei, ar fi vrut să fie laolaltă, să se bucure și el de nepoți.

Dar iată ce se întîmplase între timp la casa părinților. Noua stăpină se dovedise atît de lacomă și rea, încît toate slugile lui Sanetaka plecaseră care încotro. Încet, încet, datorită risipei și nechibzuinței, sărăcia se încuibase în casă. Mama vitregă și fiica ei, pentru care nu putuse găsi un mire, începură să se urască una pe alta și să se certe neconținut.

„Ce mai caut oare în această casă a deznădejzii ? Nimic nu mă mai leagă de ea“, își spuse într-o zi Sanetaka, hotărînd să părăsească acele întristate locuri și să meargă pentru închinăciune la lăcașurile sfinte. Amintindu-și vremurile de odinioară, își jelea soția moartă și îi părea rău că n-o mai are lîngă sine pe fiica lui iubită. Împovărat de asemenea gînduri, ajunse el la templul Hase și începu să se roage.

Cîndva, din mila zeilei Kannon, fusese dăruit cu o copilă gîngașă. Dar soția i se săvîrșise din viață și fata, prin cine știe ce vrajă, dobîndise o înfățișare hîdă. Pe lîngă asta, mama vitregă începuse s-o dușmănească și s-o ponegrească. De cîtă cruzime e în stare o femeie care-și zice mamă, fără să fie cu adevărat ! Sanetaka se căia amarnic că a dat crezare clevetirilor soției sale de-a doua, alungîndu-și din casă singurul copil. „Hacikazuki e o făptură plăpîndă, își spunea el, n-a fost deprinsă cu foamea și cu frigul. Vai de ea, nefericita ! Pe ce meleaguri străine își va fi ducînd zilele, ce lipsuri și suferințe i-o fi dat să îndure...“ Chinuit de grijă și de remușcările tîrzii, Sanetaka începu să se roage :

— Preamilostivă zeiță Kannon, dacă fiica mea Hacikazuki mai este încă în viață, fă astfel ca s-o revăd măcar o singură dată !

Întimplarea potrivea astfel lucrurile, încît tînărul Saişioo, care prin bunăvoința mikadoului fusese numit cîrmuitor peste provinciile Iamato, Kawati și Iga, se duse cam tot atunci, împreună cu întreaga sa familie, să mulțumească zeiței Kannon. Copiii zburdau fericiți în jurul lor, frumos înveșmîntați și împodobiți cu cununite de flori.

În acest timp, tatăl tinerei stăpîne se ruga fierbinte dinaintea statuii zeiței Kannon. Oamenii din suita lui Saişioo îl alungară cu asprime :

— Hei, tu, pelerin zdrențaros, i-ați tălpășița, pleacă mai repede din templu !

Bătrînul se dădu respectuos la o parte și uitîndu-se la acei copii frumoși ochii i se umplură de lacrimi. Cineva îl întrebă cu mirare :

— Spune, pelerinule, cine ești și de ce plîngi cu atît de mare amărăciune ?

Bătrînul își spuse numele, apoi istorisi pe îndelete toate nenorocirile prin care trecuse.

— Copiii aceștia, fie-mi îngăduit s-o spun, încheie el, seamănă uimitor de bine cu fiica mea pe care am pierdut-o. De aceea m-a podidit plînsul.

Himeghimi, care auzise spovedania bătrînului, dădu poruncă :

— Aduceți-l la mine pe acest pelerin !

Îl duseră pe Sanetaka în pridvorul templului, înaintea tinerei stăpîne. Himeghimi îl cercetă cu ochi înrouați. Bătrînul slăbise înfiorător, pe chipul lui își puseseră pecetea durerile și sărăcia. Dar ea nu șovăi nici o clipă să recunoască în acest sărman cerșetor pe tatăl ei adevărat. Desfăcu brațele cu duioșie :

— Tată, privește-mă cu luare-aminte, sînt eu, Hacikazuki, fiica ta iubită !

Saişioo îi auzi cuvintele şi tresări :

— Aşadar, nu m-am înşelat spunînd că nu te poţi trage dintr-un neam de rînd ! Eşti fiica fostului cirmuitor din Katano, provincia Kawati ?

El înzestră pe unul dintre feciorii săi şi pe tatăl lui Himeghimi cu pămînturi întinse în provincia Kawati, pentru ca bătrînul să trăiască în belşug şi fericire, alături de nepotul său. El se statornici însă în provincia Iga, îngrijindu-se cu înţelepciune de bunăstarea urmaşilor săi.

Aşa spune o legendă veche.

TARO LENEȘUL

În satul Atarașinogo din județul Țukama, unul dintre cele zece județe ale provinciei Șinano, care se află la cel mai depărtat hotar al regiunii Tosando, trăia cîndva un om ciudat, pe nume Monogusa Taro Higiiyasu. Monogusa Taro nu înseamnă altceva decît Taro Leneșul. Porecla era îndreptățită, căci într-adevăr pe meleagurile acelea nu se mai pomenise un leneș atît de înrăit.

Dar la ceva tot era bun Taro Leneșul : se pricepea ca nimeni altul să înalțe cu închipuirea case minunate.

„În jurul casei, își zicea Taro, aș ridica o îngrăditură de pămînt cu patru laturi și cu trei porți. Aș săpa lacuri și în partea de răsărit, și în cea de apus, și în cea de miazănoapte, și în cea de miazăzi, ca să se vadă de pretutindeni. În mijlocul lor aș face niște ostroave pe care le-aș sădi cu pini și criptomeri, iar lacurile le-aș uni între ele prin punți arcuite. I-aș pune pe cioplitorii în lemn să împodobească frumos parapetele. Acareturile le-aș face lungi de doisprezece *keni*, iar trecerile acoperite de nouă *keni*... Aș clădi chioșcuri pentru pescuit sau doar așa, pentru odihnă. Aș sădi livezi de pruni și de paulovnia¹, iar fiecare livadă aș înconjura-o cu un gard viu, de bambus. Aș semăna peste tot flori de cele mai rare soiuri. Casa cea

¹ *Paulovnia* — arbore decorativ originar din Extremul-Orient.

mare aş vrea să fie lată de doisprezece keni şi aş acoperi-o cu coajă de chiparos, iar tavanul l-aş câptuşi cu brocat scump. Căpriorii acoperişului şi cei de la streaşină i-aş întări cu scoabe de argint suflat cu aur. Perdelele aş porunci să fie cusute cu mărgăritare şi nestemate... Toate clădirile, pînă la cel mai neînsemnat grajd, ar fi cum nu se poate mai măreţe şi mai încăpătoare. Da, o asemenea casă aş vrea eu să înalţ...”

Însă nici pomeneală de un asemenea palat mîndru. Bietul Taro nu fusese în stare măcar să-şi înjghebe o locuinţă cît de cît omenească. Înfipsese în pămînt patru prăjini de bambus, pe care era întinsă o rogojină găurită, în chip de acoperiş. Sălaşul acesta prăpădit nu-l apăra pe Taro Leneşul nici de biciuirea ploii, nici de dogoarea soarelui. Pielea de pe mîini şi de pe picioare îi crăpase şi se cojise, coatele i se acoperiseră de murdărie ca de muşchi, păduchii şi purecii îl pişcau fără milă.

E greu să scapi de calicie. Ca să faci negoţ, ai nevoie de bani. Ca să te-apuci de-un meşteşug oarecare, trebuie mai întîi să-l înveţi. Aşa încît nu-i rămăsese altceva decît să stea tolănit acolo, pe pămînt. Zăcea Taro cîte patru, cinci zile în şir, fără să se clinească de jos, fără să bage nimic în gură. Din cînd în cînd cîte cineva îşi mai făcea pomană cu el. Astfel, odată, un om milostiv îi dăruî cinci turtiţe de orez, rămase de la o nuntă :

— Ia de colea, sărace. Tare flămînd trebuie să mai fii...

Rareori îi pica asemenea plească. Taro înfulecă la rezeală patru turtiţe, dar pe-a cincea o puse deoparte, zicîndu-şi : „Dacă o păstrez, măcar ştiu că nu voi pieri de foame atît de curînd. Dacă o mănînc, pierd orice nădejde”.

Se uita lung şi cu duioşie la turtiţa lui, gîndindu-se ca un om chibzuit : „Da, da, am s-o păstrez pînă ce mi se va dăruî alta”. Cînd aţipea, o băga în sîn, să nu i-o fure cineva. Apoi o scotea de-acolo, o mirosea, o lingea, iar uneori şi-o pune pe cap, ca o podoabă. Dar tot punîndu-şi-o el pe cap, turtiţa îi căzu şi pînă s-apuce s-o prindă,

se rostogoli tocmai în mijlocul drumului. Taro se uită după ea cu o privire tristă, întrebându-se : „Să mă scol oare și să mă duc s-o iau ? Vai, grozav mi-e de lene. Lasă, odată și-odată tot trebuie să treacă cineva pe-aici. O să-l rog pe omul acela să mi-o aducă.”

Prevăzător, își luă lingă sine un băț lung de bambus, ca să alunge cîinii pribegi. Așteaptă el astfel trei zile încheiate, dar ca un făcut, nimeni nu se arăta pe drum. În cele din urmă tot se ivi cineva, dar nu un drumeț oarecare, ci însuși bogatul stăpîn al moșilor din partea locului, nobilul Atarașino Nobuioori, care avea rangul de dregător al departamentului de stînga al pazei porților de la curte. Atarașino plecase la vînătoare cu șoimi și luase cu sine, pe lingă oștenii de pază, nu mai puțin de o jumătate de sută de hăitași. Văzîndu-l pe măritul dregător, Taro saltă alene capul, strigînd către el :

— Hei, ascultă, om bun ! Vezi că acolo, în mijlocul drumului, e o turtiță de orez. Ridic-o, rogu-te, și adu-mi-o.

Dar nimeni nu-i luă în seamă vorbele.

„Măi, ce puturoșenie ! își zise Taro supărat. Cum de e în stare asta să cirmuiască pămînturi atît de întinse, dacă i se pare greu să se dea jos de pe cal și să ridice o biată turtiță ? ! Și eu care credeam că sînt cel mai mare leneș din lume...” Apoi începu să strige plin de obidă :

— Vai, vai, om fără milă și fără rușine !

Stăpînul moșiei era o fire aprigă. Aprins de minie, opri numaidecît calul :

— Ce tot bombănești acolo, nătărăule ? Nu cumva tu vei fi fiind Taro Leneșul, cel vestit pretutindeni ?

— Firește că eu sînt. Parcă mai e vreunul să-mi semene ?

— Ia spune, cum de izbutești tu să faci umbră pămîntului ?

— Iac-așa. Cînd oamenii mă miluiesc cu oeva, atunci mănînc pe săturate. Cînd nu, zac aicea flămînd cîte patru, cinci zile. Dar mi s-a întîmplat să rabd și zece în cap.

— Vai de tine, Taro. Uite, o să mă străduiesc să te ajut. Doar nu degeaba se spune că dacă doi oameni s-au întilnit undeva și au băut din același pîriu, la umbra aceleiași sălcii, acesta nu-i un lucru întîmplător. Înseamnă că drumurile lor le-au împletit puternicele *karme*, într-o altă viață. Lumea e mare, și dacă s-a nimerit să dau tocmai de tine, se vede că așa a fost hotărit dinainte. Dar ia spune, de ce nu vrei să muncești? Luerează și tu pămîntul, ca toți ceilalți.

— N-am pămînt.

— O să-ți dau eu o frumusețe de ogor.

— Nu-mi place să dau cu sapa. Știi că sint leneș.

— Atunci, poftim, apucă-te de negustorie.

— Păi n-am nici o para.

— Nu-i nimic, îți dau eu banii trebuitori.

— Mare scofală. Tot nu mă pricep să vînd și să cumpăr. Negustoria e o treabă grea, care nu se învață lesne.

— Cum de se nasc oare pe lume asemenea făpturi? strigă moșierul scos din sărite. Rămii sănătos, Taro, văd eu că nu-i nici o nădejde cu tine.

Ajuns la conac, Atarașino luă condeiful și călimara, apoi scrise o poruncă strașnică, pe care slujitorii o făcură cunoscută pretutindeni: „De astăzi înainte, prin grija și străduința tuturor, lui Taro Leneșul i se vor da de două ori pe zi cîte trei măsuri de orez și o cană cu vin. Cel ce va cuteza să-mi încalce porunca va fi alungat de pe pămînturile mele.”

Prea adevărată e zicala: „Porunca stăpînului, voia nebunului“. De silă, de milă, bieții săteni s-au pomenit datori să-l hrănească de-atunci încolo pe Taro Leneșul din agoniseala lor.

— Astfel au trecut doi ani. În al treilea an, primăvara, guvernatorul acelei provincii, *dainagon*¹ Arisue, din

¹ *Dainagon* — rang însemnat la curte, în vechia Japonie.

neamul Nigioo, a dat înștiințare că din satul Atarașinogo trebuie trimis în capitală, la Kioto, „un slujitor pe termen lung“.

Tăranii s-au strîns îndată să se sfătuiască. Una ca asta nu mai pomeniseră. Nu înțelegeau nicicum despre ce fel de slujitor e vorba și habar n-aveau pe cine să trimită. Se văicăreau cu toții de năpasta ce le căzuse pe cap, cînd unul spuse într-o doară :

— Ce-ar fi să-l trimitem pe Taro Leneșul ?

— Taci c-ai nimerit-o ! săriră ceilalți cu gura. Vino-ți în fire, omule. Taro n-*u* s-a învrednicit să se ridice să-și adune turta din drum. Cum o să se ducă pînă la Kioto ?

Dar un alt sătean zise îngîndurat :

— La urma urmei, dacă-l trimitem pe milogul acela e numai spre binele lui. Poate se căpătuiește și el pe-acolo. Haideți să vorbim cu el, poate se va lăsa înduplecat.

Se adunară cei mai bătrîni și mai înțelepți oameni din sat și merseră la sălașul lui Taro.

— Prietene, zise căpetenia, trebuie să ne dai o mină de ajutor. Avem de descurcat o treabă foarte însemnată.

— Dar ce s-a întîmplat ? întrebă Taro.

— Ni s-a cerut să trimitem la Kioto un slujitor pe termen lung.

— Lung ! se minună Taro. Pesemne unul înalt de cîțiva *hiro*. Hm, cam greu de găsit un asemenea uriaș.

— Da de unde, nici vorbă de uriaș. Trebuie să alegem dintre sătenii noștri un om de nădejde, care să meargă în capitală pentru mai multă vreme. Asta înseamnă „slujitor pe termen lung“. Fii înțelegător, Taro. Noi te-am hrănit trei ani încheiați, acum e rîndul tău să slujești pentru noi.

— He-he-he, rîse Taro, nu din bunătatea inimii voastre m-ați hrănit, ci din porunca stăpînului. Nu mă duc la Kioto.

Atunci, un țăran mai vîrstnic și mai șiret întoarse vorba altfel :

— Află, prietene, că mai întii și mai întii ne-am gîndit la fericirea ta. Prea bine știi cu cîtă dragoste se leagă bărbatul de nevastă, care la rîndul ei îi dăruiește inima pentru totdeauna. Plăcut e oare traiul tău, de unul singur, în acest sălaș întristat ? Oare nu vrei să-ți găsești și tu o soție după pofta inimii ? Se spune că bărbatul se bucură cu adevărat în viață numai de trei ori : cînd sărbătorește ritualul *ghempuku*,¹ cînd își aduce în casă tinăra soție și cînd este pentru prima oară înălțat în slujbă. Dar și mai adîncă e bucuria lui cînd pornește pe un drum la capătul căruia îl așteaptă norocul. Să știi că locuitorii din Kioto sînt mult mai simțitori și mai gingași în iubire decît noi, niște bieți plugari. Femei frumoase se unesc din dragoste cu bărbați fără nici un rang, ascultînd numai de imboldul inimii. Îndrăgostiții se socotesc unul pe altul drept soț și soție, așa e obiceiul pe-acolo. Cine știe, poate că îți vei afla și tu o prietenă, o iubită frumoasă și plină de farmec, căreia să-i dăruiești inima.

Vorbele bătrînului merseseră drept la țintă.

— Asta ar fi grozav de bine ! zise Taro. Trimiteți-mă cît mai repede la Kioto !

Plini de bucurie, țăranii puseră mîna de la mîna, adunară niște bani și-l pregătiră de drum.

Taro Leneșul porni pe calea ce străbate Munții de Răsărit, prin Iamașina, înspre Kioto. De astă dată nu-i mai dădea mîna să lenevească. Mergea întins, de dimineată pînă seara, iar peste noapte dormea pe la cîte-un han. În cea de-a șaptea zi intră în Kioto și nu se opri decît la poarta mărețului palat al dainagonului :

— Sînt slujitorul pe termen lung din provincia Șinano și m-am înfățișat la porunca stăpînului.

¹ *Ghempuku* — Ritualul majoratului. Adolescentul e pieptănat pentru prima oară ca un adult și i se pune pălărie bărbătească.

Slugile începură să ridă de el, arătându-l cu degetul :
— Ia uitați-vă ce chip tuciuriu are ! Vai, cât e de murdar și de zdrențaros, o adevărată sperietoare !

Auzind toate acestea, dainagonul clătină din cap dojenitor.

— De ce rîdeți ? Nu e vina lui că are o înfățișare atît de neplăcută. Eu am nevoie de un slujitor cinstit, atîta tot.

Tot căscînd gura pe ici, pe colo, Taro se încredință că orașul Kioto e cu adevărat strălucitor și nu seamănă întru nimic cu ținutul său de baștină. Muntele de Răsărit, Muntele de Apus, palatul împărațesc, tot felul de temple și pagode care de care mai minunate te îmbiau să le privești. Aici n-avea cum să ți se urască, n-aveai cum să lenevești, fiindcă mereu îți fermeca ochiul cite-o priveliște nouă.

Așa se face că, plăcîndu-i tare mult, în loc de trei luni, rămase în slujbă șapte luni încheiate. Nici un slujitor nu-l întrecea în hărnicie. În cele din urmă, veni totuși vremea să se întoarcă pe meleagurile lui. Merse abătut la casa unde închiriasse și el un colțisor și începu să cugete cu glas tare : „Cînd mă pregăteam să pornesc încoace, spre capitală, sătenii mi-au făgăduit marea cu sarea, spunîndu-mi că voi afla negreșit aici o soție după pofta inimii, dar iată că tot singur trebuie să fac calea întoarsă... Vai, cât de întristată mi-e inima ! Ce-ar fi să-mi caut totuși o prietenă ?”

Zis și făcut. Se înfățișă plin de cuviință la stăpînul casei :

— A sosit vremea să mă întorc în satul meu, dar nu mă îndur să plec așa, de unul singur. N-ați binevoi dumneavoastră să-mi găsiți o soție ?

Omul începu să ridă :

— Dar cine crezi că va primi să ia de bărbat pe unul ca tine ?

Însă cum Taro urma să-l roage plin de stăruință, gospodarul se scărpină după ceafă :

— Mie nu mi-e greu să pețesc pe cineva însă, vezi, înșurătoarea e lucru însemnat și temeinic. Nu cred să se găsească vreo femeie care să te ia așa cum ești. Poate doar vreuna din alea, o plimbăreață...

— Plimbăreață ? Cum adică ? făcu Taro nedumerit.

— Așa li se spune femeilor singuratice care-și vînd dragostea pe bani, îl lămuri gazda.

— Fie și pe bani. Păstrasem pentru drum doisprezece — treisprezece *moni*. Pot să mă lipsesc de ei, numai pețiți-mi-o

„Tii, că mari nerozi mai sînt pe lumea asta !“ își zise omul în sine. Apoi adaose cu glas tare :

— N-ai decît să-ți cauți singur, pe la răspîntii, femeia care-ți trebuie.

— Așa am să fac. Da' ia spune, cum o s-o recunosc ?

— Femeile acestea nu au un singur iubit, un prieten statornic. Ele nu umblă pe stradă cu palanchinul sau în trăsură, ci ațin calea trecătorilor, ademenindu-i cu frumusețea lor. Este un obicei vechi și îngăduit.

— Prea bine. Mă voi duce și eu să le privesc.

Se nimerise o zi de sărbătoare. Gazda îl sfătui pe Taro să meargă prin preajma templului Kiomizu¹, de pe muntele de răsărit, deoarece acolo va găsi mai ușor ceea ce caută.

Fără să mai stea pe gînduri, Taro Leneșul porni la drum. Era îmbrăcat cu vechiul lui halat de pinză grosolană, atît de tocît și de murdar, încît era cu neputință să ghicești ce culoare avusese cîndva. Își încinse mijlocul cu o frînghie, încălță niște sandale de papură, găurite, iar în chip, de toiag luă un băț gros, de bambus.

¹ *Kiomizu* — templu budist celebru, care atrăgea mulți închinători. Aici se organizau spectacole teatrale, dansuri etc. Se află plasat pe un deal la răsărit de Kioto.

Era ziua a optsprezecea din luna lui brumar¹; vîntul rece îl pătrundea pînă la oase. Taro se opri smîrcîind din nas, în bătaia vîntului aspru, dinaintea porții celei mari a templului Kiomizu. Rămase acolo neclintit, ca un stîlp funerar cioplit din lemn ars, la căpătiul unui mormînt. Își desfăcu larg brațele, ca și cum ar fi fost gata să prindă ceva, și începu să aștepte.

Oamenii se uitau la el cu nedumerire și teamă: „Măi, ce mai sperietoare! Pe cine sau ce-o fi așteptînd acolo?” Și îl ocoleau cu grijă, căutînd să se țină cît mai departe de el.

Treceau pe lîngă el multe fete tinere, unele de ajuns de atrăgătoare, însă Taro nu le cinstea decît cu o privire fugară. Stătu așa, răbdător, întreaga zi, de dimineață pînă la căderea întinericului. Se perindaseră pe dinaintea lui nenumărate femei. „Nu, asta nu-i tocmai atît de frumoasă. Nici aceea nu-i grozavă...” își spunea de fiecare dată, șovăitor și încurcat.

Deodată se apropie de poarta templului o copilă, să tot fi avut șaptesprezece ani. Fața-i era fragedă și strălucitoare, ca pefalele florilor de vișin primăvara. Părul ei frumos pieptănat avea zuluși răsuciți ca fulgii pescărușului de mare. Șuvițele de la tîmple fremătau în adierea serii ca aripioarele unui greier de toamnă. Își încondeiasă sprîncenele cu vopsea albastră și găteliile ei sărbătorești o făceau să semene cu un copăcel înflorit, de pe clinele munților. Se arăta privirilor asemenea lui Buda, cel cu treizeci și două de fețe surizătoare și optzeci de întruchipări minunate. Într-adevăr, atîta luminoasă frumusețe răspîndea fata în jurul ei, încît ai fi putut crede că statuia de aur a lui Buda s-a însuflețit pentru o clipă...

¹ Conform calendarului lunar, a unsprezecea lună a anului, plasîndu-se aproximativ spre sfîrșitul lui noiembrie, începutul lui decembrie.

Înveșmîntată cu o mulțime de rochii de mătase, felurit colorate, și cu șalvari înmuiți de mii de ori în vopsea purpurie, pășea cu nemaivăzută mîndrie și sprinteneală. În picioare purta sandale moi, cu talpa subțire, iar acele înalte care-i prindeau conciul împrăștiau mireasma prunului înflorit.

Nici slujitoarea care-o însoțea nu era mult mai prejos în ce privește frumusețea și găteala.

Văzînd fata, Taro Leneșul își zise tulburat : „Iat-o, înșfîrșit, pe viitoarea mea soție ! Vino, vino mai repede, bucuria mea ! Apropie-te, vreau să te îmbrățîșez, să-ți sorb dulceața răsufării.“ Și plin de nerăbdare, întinse brațele ostentive.

Aruncîndu-i o privire, fata tresări și se dădu înapoi fără să vrea.

— Ce arătare o mai fi și asta ? șopti speriată.

— Pesemne vreun cerșetor, răspunse slujnica.

— Vai, ce fioros e ! Mi-e și frică să trec pe lingă el...

Și zicînd acesteia, fata se îndreptă spre altă intrare a templului. Văzînd-o că se îndepărtează, Taro strigă dez-nădăjduit :

— Vai mie ! A plecat ! Să mă grăbesc, să-i ies în cale pînă nu-i prea tîrziu !

Se repezi după ea și-i tăie calea cu brațele întinse. Vîrîndu-și capul pletos și nespălat sub streșina grațioasei ei pălării, își apropie fața mai-mai să atingă obrazul fetei. Apoi o cuprinse strîns de mijloc, șoptindu-i : „Ah, frumoasă mea !

Între timp se întunecase de-a binelea. Înarmurită de spaimă, fata nu scotea nici un cuvînt. Trecătorii murmurau : „Vai, ce pocitanie ! Vai, sărmana fată !“ Dar nici unul nu cuteza să se oprească, se depărtau cu toții grăbiți. Lipindu-se și mai strîns de fată, Taro Leneșul cuvîntă astfel :

— Frumoasa mea, află că demult mi-ești dragă. Te-am văzut de nenumărate ori pe la sărbători și praznice, în Okara¹, Sizuhara și în satul Serioo, în templul Kodo, în Kawasaki, în munții Nakaiama și Cioorakuzi, în Saga, în templul Horingi, în Uzumasa și Daigo, în Kurusu, Kawataiama, Edo, Iwata, Sumiioși, Kuramadesa, în templul Tengin, ce se află în Gogioo, în templul Mioogin ce se află în Kibuke, în Hioosi-sauko, Yion, Kitano, Kanai, Kasuga și în atît de multe locuri, încît nici nu le mai pot ține minte. Dă-mi degrabă un răspuns.

Venindu-și puțin în fire, fata se gîndi : „Trebuie să fie vreun prostănac de pe la țară. Cine știe ce șugubăț de-aici, din Kioto, l-a învățat să ațîină calea fetelor cu asemenea vorbe neroade. Nu-mi va fi greu să-l trag pe sfoară.“

— Bine, te cred, spuse ea, dar vezi și tu cîte priviri străine ne urmăresc, iar eu sînt tare sfioasă. Mai bine vino la mine fără să te simtă nimeni.

— Unde să vin ? întrebă Taro grăbit.

„Am să născocesc o ghicitoare grea, hotări fata. Cîtă vreme și-o frămînta el mintea s-o deslege, numai bine fug de lingă dînsul“. Și răspunse zîbind :

— Trăiesc într-un loc unde niciodată nu se face în-tuneric deplin. Hai, ghicește dacă ești în stare.

— Aha, sări Taro, înseamnă că locuiești în satul Lampioanele, din golful Focului ! Nu-i așa c-am ghicit ?

„Ciudat, foarte ciudat, își zise fata. Mare minunăție ! Să fie el atît de isteț, încît să ghicească dintr-o dată ? Mai degrabă cred că știa ghicitoarea dinainte. Ia să mai încerc o dată.“

— Am vrut numai să te încerc. Adevărul e că eu locuiesc în satul unde apune soarele.

¹ Urmează o lungă înșiruire de temple, așezări și sate, renumite prin frumusețea lor. Ele se găsesc mai ales în orașele Kioto și Nara sau în împrejurimile acestora.

— Gata, am priceput ! Am priceput de cum ai deschis gura. Nu-i așa că trăiești în satul Întunecați ? Zi că n-am ghicit !

— De ghicit ai ghicit, oftă fata. Ce-i drept, acolo m-am născut, dar acum locuiesc într-un sat în care oamenii sînt grozav de sfioși și ascunși.

— Adică în satul Tupilați, dacă nu mă înșel.

— Nu, nu te înșeli. Dar să știi că nu demult m-am mutat de-acolo. Va trebui să mă cauți pe strada aceea cu care poți să te îmbraci.

— Vrei să zici pe strada Brocatului ?

— Întocmai. Dar află că și de-acolo am plecat. Locuiesc într-o uliță pe care oamenii o ard noaptea în opaițele lor.

— Știu : pe ulița Untdelemnului !

— Da, da, așa este. Dar ca să-ți spun drept, nici acolo nu mai stau. Vino să mă iei din locul acela care zămusește bucurie în inimile celor îndrăgostiți.

— Așadar, la răspîntia Întîlnirilor...

— Da, chiar acolo. Dar și mai bine vino în mahalaua ai cărei locuitori nu fac altceva decît să-și admire frumusețea.

— Cu alte cuvinte, în mahalaua Oglinzilor.

— Ai ghicit. Dar mai bine ai face să mă cauți în satul acela unde e veșnică toamnă.

— Nu cumva în satul Rod-bogat ?

— Mda. Dar vorba e că nici acolo nu mai stau. M-am mutat într-un sat unde toți oamenii au cîte douăzeci de primăveri.

— Știu, știu. Satul se cheamă Tinerei...

Atît de repede dezlega Taro ghicitorile, încît nu-i dădu fetei nici o clipă de răgaz ca să spele putina. „Ce-ar fi, își zise fata, să mă întrec cu el în meșteșugul de-a compune stihuri ? Cît timp se mocoșește el și își frămîntă mintea, eu voi fi departe.“ Și uitîndu-se la bățul de bam-

bus din mîinile necunoscutului, alcătui la rezezeală o
strofă din cinci versuri :

„Toiagul tău de bambus, prea umil,
Are o sută de genunchi mlădii,
Pe care degetele-ți plimbi în voic..
Însă genunchii mei gingași, să știi,
Niciînd astfel n-o să-i dezmierzi !“

Taro Leneșul se posomori : „Nenorocire ! Înseamnă că
nu vrea să-și petreacă noaptea cu mine...” Dar fără să-și
piardă cumpătul, răspunse repede și plin de cutezanță :

„Genunchii bambusului sînt
Îngemănați de prea virtuose noduri
Pe care vîntul nu le poate frînge.
Tot astfel al iubirii laț
Aș vrea să-l simt la noapte cum ne strînge...”

„Vai, ce grozăvie ! gîndi fata înfiorată. Mocofanul
ăsta ar vrea să împartă așternutul cu mine. Ca să vezi :
pocit, pocit, dar la stihuri se pricepe !“ Apoi rosti cu glas
tinguitor :

„Dă-mi pace !
În mreaja tare a iubirii
Demult mă zbat neputincioasă..
O, te implor,
Desprinde-ți lacomele mîini !“

Auzînd-o, Taro se gîndi : „Va să zică, mă roagă să-i
dau drumul. Acu-i acu ! O zei, învățați-mă ce să fac !“
Și pe loc îi dădu răspunsul :

„De ești sau ba
Prînsă-n năvodul tainic al iubirii,
Nici că-mi pasă !
Dă-mi gura ta să-î sorb dogoarea,
Și mîinile atunci le voi desprinde“.

„Nu, nu mai pot zăbovi nici o clipă, își zise copila, speriată. Trebuie să scap de el.” Și desfăcându-se cu blindețe din îmbrățișare, spuse :

„De mă iubești cu-adevărat,
Prea lesne drumul vei afla spre mine.
Mi-e casa-mprejmuită
De un zăplaz cu porțile lila,
Ca portocalul chinezesc, amar...”

Taro Leneșul căzu pe gânduri. Prinzînd clipa prielică, fata o luă la fugă cît o țineau picioarele, împreună cu slujnica, lepădînd din mers pălăria, sandalele și pelearina, ca să poată alerga mai sprintenă.

„Vai mie ! se tîngui Taro. De-abia mi-a ieșit în cale fericirea și tocmai acum s-o pierd ?” Și se luă pe urmele fugarei cît putu de repede, strigînd deznădăjduit :

— Oprește-te, frumoaso ! Încotro ? !

De spaimă, auzindu-i pașii, copila mai să creadă că i-a sosit sfîrșitul. Norocul ei că era iute de picior și că știa drumul cu ochii închiși. Apucă pe-o stradă, coti pe alta, se furișă într-o ulicioară, într-un gang, se abătu, se învîrti... Zbura, nu alta, cum zboară florile de vișin, primăvara, purtate de vînt.

— Unde fugi, iubirea mea ? ! striga Taro gîfîind și alergînd năuc după dînsa, dintr-o străduță într-alta.

Se ținu astfel după ea multă vreme, fără s-o slăbească o clipă, dar deodată îi pierdu urma. O luă la goană înapoi, fugi iarăși înainte, degeaba ! Fata pierise ca o nălucă. Cuprins de jale, începu să întrebe trecătorii, zugrăvind-o amănunțit pe fugară.

— Nu, n-am văzut o asemenea zîină, îi răspundeau cu toții.

Se întoarse la templul Kioomizu. „Iată, în locul acesta stătea ea, își spuse mîhnit. Aici am schimbat cele dintîi cuvinte. Iar acum nu mai este... Unde s-o caut oare ?”

Deodată se bătu cu palma peste frunte, amintindu-și : „Ia stai, nu mi-a spus ea că locuiește într-o casă cu porțile de culoare lila, asemenea portocalului chinezesc ? Nu se poate să nu găsec eu casa cu pricina.“

Luă o coală de hîrtie albă, o împături frumos, o puse în virful unei prăjini de bambus, și porni să întrebe pretutindeni :

— Oameni buni, eu sînt de la țară. M-au trimis ai mei să duc o jalbă. Însă vorba e că nu știu unde și cui trebuie s-o înmînez. Atîta mi-au spus cei din sat, că trebuie să ajung la o casă cu porțile vopsite lila, asemenea portocalului amar, chinezesc. Nu mă puteți îndrepta către casa aceea ?

— Casa cu porțile lila ? Păi acela e chiar palatul lui Buzen-no kami¹. Îl vei afla la capătul celui de-al șaptelea bulevard.

Taro porni în căutare plin de rîvnă și curînd ajunse dinaintea palatului. Oamenii nu-l mințiseră. „E minunat, își spuse cu însuflețire. Înseamnă că foarte curînd îmi voi revedea aleasa inimii.“

Pătrunse în curtea cea mare, plină de oameni care-și petreceau vremea în fel și chip. Unii trăgeau la țintă cu arcul din goana calului, alții cîntau la diferite instrumente, jucau șah sau alcătuiau stihuri care de care mai frumoase. Taro umblă multă vreme încolo și înapoi, privi cu luare-aminte, însă frumoasa lui nu se zărea pe nicăieri. În cele din urmă se ascunse sub un pridvor, cu nădejdea că odată și-odată tot se va ivi de undeva.

În ziua aceea, fata, care se numea Gigi-u-no tubone², rămase în palat pînă seara tîrziu, împlinindu-și îndatoririle. Întorcîndu-se către odăile ei, zăbovi cîteva clipe în pridvor și, privind în noapte, îi spuse slujitoarei sale, Nadeșiko :

¹ Buzen-no kami — guvernatorul regiunii Buzen.

² Tubone — titlu onorific pentru doamnele de la curte, care aveau apartamente proprii.

— N-a răsărit încă luna... Pe unde-o mai fi oare omul acela ciudat din Kiomizu ? Vai, dacă s-ar ivi acum, din întuneric, în fața mea, cred c-aș muri de frică.

— Ba bine că nu ! Tare slut și răpănos mai era... Noroc că n-are ce căuta aici, la palat. Vai, stăpînă, nu mai pomeni de el că mă trec fiorii !

Auzindu-le, Taro Leneșul tresări de bucurie : „Iat-o, în sfîrșit ! Înseamnă că n-am nădăjduit în zadar și că soarta ne-a unit pe totdeauna.“ Apoi, ieșind de sub pridvor, strigă vesel :

— Va să zică, aici mi te-ai ascuns, șireato ! Nu mai pot de dorul tău, m-am istovit căutindu-te !

Și zicînd acestea sări cu sprinteneală în pridvor. Frumoasa copilă încremenise de spaimă. Inima încetase să-i mai bată și își simțea picioarele moi, ca de ceară. Adunîndu-și puterile, fugi să se ascundă în casă. Multă vreme nu-și putu veni în fire din pricina sperieturii. I se părea că visează un vis înfricoșător, într-o noapte ploioasă, de toamnă, simțea că e purtată de-un vârtej nemilos prin pustietățile negre ale văzduhului. Pînă la urmă, regăsindu-și cumpătul, începu să se jeluiască amar slujitoarei :

— O, ce cumplit și necruțător e omul acesta cu stăruințele lui ! N-am să înțeleg niciodată cum mi-a dat de urmă... În oraș sînt o mulțime de bărbați. De ce-a fost dat ca tocmai necioplitul acesta cu înfățișare hidă, trențaros și jegos, să fie robit de farmecele mele, să mă iubească atît de pătimaș ? O, soartă crudă !

În clipa aceea dulăii începură să latre cu furie și străjile dădură alarma :

— Un străin s-a strecurat în palat ! Prindeți-l !

„Altă pacoste ! își zise fata scoasă din fire. Te pomești c-au să-l omoare din pricina mea. Cum o să-mi încarc sufletul cu asemenea păcat ? Și-așa femeia-i o făptură osîndită, căreia îi sînt menite „cinci îngrădiri și trei

ingenuncheri“¹. Și, plîngînd cu mare zbucium, cugetă : „La urma urmei, dacă va petrece aici o singură noapte, iar în zori va pleca pe furiș, nu-i nici o nenorocire“ Apoi dădu poruncă slujitoarei :

— Așterne pentru el, într-un ungher, o rogojină veche.

Nadeșiko îi așternu oaspetelui nepoftit, într-un colț, după ușă, o rogojină cu chenar colorat, povățuindu-l :

— De cum se luminează, pleacă fără să te simți nimeni, altfel va fi rău de tine.

Taro se lungi ostenit pe rogojină, zicîndu-și : „Am alergat prin tot orașul, sînt sleit de puteri... De mi-ar aduce mai repede ceva de mîncare. Oare ce-o să-mi aducă ? Dacă s-or nimeri castane, va trebui să aștept cine știe cît pînă se coc. Mai bine ar fi să-mi dea niște *hurma*, niscai pere sau plăcînțele moci. Pe astea măcar pot să le înfulec fără nici o zăbavă. Te pomenești că-mi trimit și vin. Atît mi-e de sete, că aș fi în stare să beau paisprezece, cincisprezece cupe, ba chiar șaisprezece, șaptesprezece, optsprezece... Dar ce mai la deal la vale, să-mi trimită ce-o vrea, numai să se grăbească.“

Așa se perpelea Taro, făcîndu-și fel de fel de închipuiri, cînd iată că slujitoarea îi aduse un „coș bărbos“², plin cu tot soiul de fructe : castane, pere sălbatice, hurma, iar deasupra lor niște sare și un cuțit. Bietul Taro se întristă :

— E semn rău. De obicei aceste fructe se înfățișează oaspetelui rînduite pe o tavă sau înfășurate în hîrtie albă. Ia te uită cum le-a pus grămadă într-un coș nenorocit, de parcă le-ar duce vitelor, la iesle. Amară batjocoră...

¹ Conform concepțiilor budiste, femeia nu poate ocupa nici unul din cele cinci ranguri supreme ale ierarhiei celeste. Prin urmare, de nirvana o despart „cinci îngrădiri“. Ea trebuie să se prostorneze înaintea tatălui, soțului și fiului, („trei ingenuncheri“) și să trăiască în supunere întreaga viață, pînă la sfîrșitul zilelor.

² Cînd se înpleteau asemenea coșuri, nu se retezau capetele nuielilor, de aici și denumirea respectivă.

Dar ia stai, nu cumva toată întâmplarea asta ascunde un tîlc ? Poate că ea a vrut să spună „Niște fructe de rînd nu-și au locul decît într-un prăpădit de coș țărănesc. Tot astfel nici tu nu poți fi demn de frumusețea mea : înțepi ca o castană sălbatică și ești acru ca o pară pădureață.“ Iar dacă a pus de-a valma fel de fel de fructe, îmi dă și mai abitir să înțeleg că nu ne potrivim și că nu ne vom uni niciodată prin legăturile dragostei. Dar de ce-o fi pus oare alături hurma și sarea ? Nu cumva îmi poruncește să unesc printr-un cîntec aceste două lucruri atît de nepotrivite unul cu altul ?

Și fără să pregete, ticlui îndată o strofă :

De ce-mi simt oare buzele sărate ?
Pentru că fructul lîngă țarm s-a pîrguit ?
Sau pentru că iubirea veșnic neajunsă
Îi va rămîne sufletului meu ?

Auzind frumoasele stihuri, fata se apropie de Taro :
— N-aș fi bănuir niciodată că ai un suflet atît de gînaș. Pare un nufăr strălucitor cufundat în milul bălții, un giuvaer de aur învelit în paie putrede. Iată, ține aceste foi. Și-i întinse zece coli albe de hirtie.

„Ce-o mai fi însemnînd și asta ? se întrebă Taro privind cu nespusă mirare foile albe pe care i le dăduse fata. E ca și cum mi-ar cere să-i răspund la o scrisoare în care nu mi-a scris nimic. „Și ridicînd ochii spre frumoasa Gigu, rosti :

„Doar zeii preaputernici sînt în stare
Să le citească muritorilor în inimi
Cel mai ascuns, mai tainic gînd.
Oare pe mine, umilitul, mă socoți
Trimis al forțelor divine ?“

— M-ai biruit, zise mișcată fata. Ia și îmbracă aceste veșminte.

Îi întinse musafirului o minunată pelerină de paradă, o pereche de șalvari de mătase, o căciulă de blană scumpă și o sabie strălucitoare. Taro îngrămădi sub braț ca pe niște biete boarfe toate acele lucruri de preț pe care fata le moștenise de la străbunii săi. Bucuros și mândru, începu să le cerceteze :

— Pelerina mi-a dat-o pesemne ca s-o îmbrac astăseară. Nu-i nimic, o să mă gătesc mine cu ea. Să n-o rupeți, cîinilor, să n-o furați, hoților !

Și ascunse pelerina într-o tainiță, sub pridvor. Se hotărî apoi să îmbrace șalvarii. Dar cum nu mai purtase așa ceva, voi mai întâi să și-i vire pe cap, și-i trase pe miini, se zbătu, se chinui, dar în zadar. Abia cu ajutorul slujnicei izbuti să și-i salte în brăcinar. Tot slujnica voi să-i pună căciula pe cap, dar ce să vadă : părul lui Taro era încleiat ca o bidinea de atîta murdărie, plin de păduchi și în asemenea hal de încîlcit, încît parcă în viața lui nu pusese mîna pe pieptene. Cu chiu, cu vai sfîrși Nadesiko găteala musafirului și-l pofti în odaia stăpînei.

Toată viața lui, Taro Leneșul nu călcase decît pe drumuri de țară și pe podele de pămînt. De cum păși pe dușumeaua netedă, bine lustruită cu ceară, picioarele îi alunecară ca pe ghețuș. Susținîndu-l cu grijă, slujitoarea îl duse pînă-n mijlocul încăperii, apoi se îndepărtă.

— M-am înfățișat la chemarea ta, iubito...

Și Taro voi să păsească spre frumoasa Gigiu. Dar cum nu mai avea cine să-l sprijine, lunecă și căzu cît era de lung, lovindu-se cu ceafa de podea. Iar pentru ca nenorocirea să fie și mai mare, în căderea lui sfărîmă o citeră veche și scumpă, numită Tehikimaru¹, la care Gigiu ținea ca la ochii din cap. Văzînd împlinirea, fata strigă deznădăjduită :

— Vai, neîndemînatecule ! Cum ai putut să faci asta ?

¹ În Japonia, în trecut, săbiilor și instrumentelor muzicale li se dădeau nume ca unor ființe.

Lacrimile începură să-i curgă șiroaie, iar obrazii îi ardeau ca frunzele de arțar toamna. Rosti cu nesfârșită durere :

„Vai, citera s-a spart !
Pierdută-i desfătarea,
Struna tace...”

Taro, care nu izbutise încă să se scoale de jos, se uită la fată mîhnit pînă-n adîncul sufletului și adaoase cu glas tremurat celelalte două stihuri ale strofei :

„De vrei, înstrună-mă pe mine :
- Smerit mă voi supune degetelor tale...”

„O, ce suflet gingaș și simțitor are !” își zise iarăși fata, pîrîndu-i rău pentru dojană. Se vede că într-altă viață am fost puternic legați unul de altul. Nu, nu poate fi întîmplător că s-a îndrăgostit de mine cu atîta patimă.”

Și întreaga noapte își șoptiră unul altuia vorbe dulci, de iubire.

La ivirea zorilor, Taro voi să plece cît mai iute, după cum fusese povățuit, dar fata îl opri :

— N-am încotro... Rămii ! Dacă a fost scris să ne întîlnim, înseamnă negreșit că iubirea noastră va dăinui toată viața, ba, chiar și-n alte vieți, de-a pururi. Rămii dacă mă iubești cu adevărat ! Chiar dacă nu sînt decît o slujitoare a curții, lingă mine nu vei mai cunoaște lipsurile.

— Fie precum spui.

Amețit de fericire, Taro rămase în casa frumoasei Gigi. Cu ajutorul slujnicei, fata începu să-l îngrijească și să-l curețe ca pe-un prunc, zi și noapte, pieptănîndu-l, îmbăindu-l și ungîndu-l cu uleiuri plăcut mirositoare. Într-a șaptea zi, se făcuse curat și strălucitor ca mîrgăritarul. Tot mai mult înflorea frumusețea lui bărbătească, astfel încît, cei care-l văzură îl porecliră îndată „Cel fără pereche de frumos”. Și cu adevărat, înaintea lui, frumusețea celor mai vestiți curteni pălea, se stingea ca

suflată de vînt. Pe deasupra, Taro se vădi neîntrecut în meșteșugul de a compune *renga*¹ și *tanka*, ceea ce îl făcea plăcut tuturor.

Gigiul era o femeie înțeleaptă, de aceea începu să-l deprindă pe Taro cu bunele purtări. Acesta învăță repede să poarte firesc și cu eleganță frumoasa pelerină de paradă, să-și pună cum trebuie șalvării cei lungi și să-și așeze cu atîta măiestrie căciula peste pieptănătură, încît înfățișarea lui o puneă în umbră pe-a celor mai iscusiți nobili de la curte.

Auzind despre farmecul neîntrecut al lui Taro, Buzen-no kami îl chemă înaintea sa. Taro sosi înveșmîntat în haine scumpe și-i făcu guvernatorului o plecăciune respectuoasă. Buzen îl privi cu luare-aminte :

— Într-adevăr, îți meriți porecla, ești fără pereche de frumos. Dar care e numele tău adevărat ?

— Taro Leneșul, înălțimea voastră.

— Hm, ciudat nume. Ciudat și nepotrivit. De azi înainte te vei numi „Saemon Cîntecul“, pentru harul tău minunat de-a alcătui stihuri.

Nu după multă vreme, vestea despre acest om atît de dăruit de soartă ajunsese pînă la palatul împărațesc. Împăratul îi porunci lui Saemon Cîntecul să se înfățișeze fără zăbavă la curte. Plin de sfială și de teamă, Taro șovăi mai întîii, dar cum nu era chip să se împotrivească, fu nevoit să se urce în caleașca cea cu perdele de mătase, chenăruite, și să pornească spre palat. Îl duseră în sala tronului, unde împăratul îi spuse cu blîndețe :

¹ *Renga* — Specie poetică aparte, foarte populară în timpul evului mediu japonez, formată din poeme *tanka* (sau *waka*) repetate ; samuraili, aflați în campanii militare, adunați să bea *sake* (băuturi din orez fermentat) între două lupte obișnuiau să compună asemenea dialoguri-poeme. În aceste *renga* prima parte a devenit tot mai importantă și a primit numele de *hokku*. Acest *hokku* a căpătat independență și este cunoscut astăzi sub numele de *haiku*.

— Se zice că ai fi neîntrecut în arta de a compune stihuri. Vreau să-mi faci și mie dovada acestei măiestrii, ca să ascult și să mă bucur. Alcătuiește, deci, câteva strofe, despre ce vrei tu.

Cîntărețul privi pe fereastră. Era o primăvară timpurie, luminoasă. Pe-o ramură de prun înflorit cîntau cu înfocare privighetoriile. Cuvintele îi veniră singure pe buze :

„Răsună pretutîndeni în jur,
De lacrima neplînsă umezite,
Dulcile glasuri de privighetori...
Lucesc printre frunzișuri diamante,
Sau nu e decît roua primăverii ?“

Privind cu înduioșare pomul înflorit, mikadoul în-
trebă :

— Spune-mi, cum i se zice prunului în locurile unde
te-ai născut tu ?

Nici nu sfinșise bine împăratul vorbele, că Saemon
răspunse pătimaș :

„Chiar dacă altfel se numește prunul
Pe-acel meleag îndepărtat,
Numai acolo-i cu adevărat, frumos și viu...
Iar pomul ce-nfloarește în oraș, aceea,
Ce nume poartă nici măcar nu știu.“

Adînc mișcat, mikadoul îl cercetă pe cîntăreț :

— Din ce neam te tragi ? Cine sînt strămoșii tăi ?

— Nu știu. N-am avut înaintași de seamă.

— Cercetați cu amănunțime în provincia Șinano și
aflați din ce stirpe coboară acest om ! porunci împăratul.

Guvernatorul din Șinano cercetă cu migală letopisețele
străvechi de prin partea locului și îndată alergă să dea
seama despre ce aflate :

— Sînt mărturii că în Șinano s-a statornicit odinioară,
exilat fiind, prințul Niino Ciugioo. Prințul acesta era
fiul lui Nimmei, cel de-al cincizeci și treilea împărat,

numărind de la întemeierea dinastiei. Îndoită era mîhnirea lui Niino, căci multă vreme zeii nu-i binecuvîntaseră căsnicia cu urmași. O dată, prințul s-a dus în pelerinaj la templul Ghenkozi, rugîndu-l smerit pe Buda să-i dăruiască un fiu. Buda i-a trimis, într-adevăr, un băiat, dar s-a întîmplat astfel că sărmanul băiat, pe cînd avea numai trei ani, a rămas orfan de amîndoi părinții. Cu vrîmea, urmașii lui au scăpătat și s-au amestecat cu pămîntenii, ajungînd niște bieți plugari. Din acești oameni se trage Saemon Cîntecul, cel numit cîndva Taro Leneșul.

Auzind toate acestea, mikadoul spuse :

— Iată că nu m-am înșelat : în vinele lui curge singele unui prinț. Locul acestui om e la curte.

Saemon fu numit îndată căpetenie de oaste și mare cîrmuitor peste provinciile Kai și Șinano. Însoțit de un alai strălucitor, el plecă împreună cu frumoasa-i soție să-și ia slujba în primire. Cu cei care-l ajutaseră odinioară se dovedi plin de recunoștință. Drept răsplată pentru bunătatea sa, îl luă pe nobilul Atarașino Nobuioori ca ajutor al său în cîrmuirea celor două provincii, iar țărănilor care-l hrăniseră vreme de trei ani le împărți cu dărnicie pămînt. Puse apoi să i se înalțe la Tūkama un palat mîndru și se așeză acolo cu întreaga-i familie, cu curtenii și cu slujitorii credincioși.

Multă vreme a stăpînit el în pace ținuturile sale, dăruit fiind din belșug cu toate „cele șapte comori”¹. Din mărinimia zeilor și a lui Buda, a trăit pînă la o sută douăzeci de ani și a avut o mulțime de urmași. Pînă-n ziua de astăzi oamenii îi păstrează amintirea, slăvindu-l ca pe marele, lumînosul zeu Ogata, iar pe soția lui ca pe una din întruchipările lui Buda ; zeița Soarelui de dimineată.

El a fost totdeauna ocrotitorul îndrăgostiților, bărbați și femei cu virtuți alese, care dorind să se căsătorească, i

¹ După învățătura budistă sînt următoarele : aurul, argintul, smaraldul, cristalul, mărgeanul, agatul, mărgăritarul.

se înfățișau cerîndu-i binecuvîntarea. Răutatea și josnicia îl mîhneau și-l înfuriau peste măsură, dar dacă descoperea pe chipul cuiva pecetea senină și înțeleaptă a bunătății, amărăciunea i se topea ca prin farmec.

Iată ce tainic e plămădită făptura omenească ! Pînă și-n inima unui leneș se pot ascunde cele mai rare însușiri.

Toate acestea s-au întîmplat demult, în vremea domniei împăratului Mondoku ¹.

Iar cel ce va citi această poveste în fiecare zi, istorisind-o și altora, fie el binecuvîntat, cu toată fericirea și cu toate bogățiile pămîntului. Zeii coboare asupra-i raza bucuriei veșnice.

¹ *Împăratul Mondoku* — a domnit, conform cronologiei oficiale, între anii 850 și 858.

CUPRINS

<i>Prefață</i>	V
<i>Notă</i>	XXI
Unde-i capătul lumii ?	1
Ochii șerpoaicei	4
Povestea gândacilor aurii	10
Feciorașul-melc	15
Casa privighetorilor	25
Căciula „Urechi-agere“	29
Taro cel de foc	37
Soția Vulpe	44
Ulciorul fermecat	53
Cenușarul	60
Acul viu, acul mort și carul zburător	71
Cum a răsplătit cocorul binele făcut	77
Învirte-te, bob de mazăre !	82
Zmeura de sub zăpadă	89
De ce e marea sărată ?	95
Hei, crabule Koso-Koso !	100
De ce n-are caracatița oase	105
Broasca din Kioto și broasca din Osaka	109
Saburo-Strachină spartă	112
Cumplita dihanie Plici-plici	118
Un nume lung	121

Ștreangul negru	125
Morișca năzdrăvană	130
Trei comori	135
Frumoasa din tablou	140
Darul fecioarei lacului	144
Paiul cu noroc	150
Țara oamenilor cu un singur ochi	155
Castelul împăratului furnicilor	157
Pinza albită cu clarul de lună	160
Scheletul care dansează	162
Castelul reginei pisicilor	166
Ultimul braț al caracatiței	170
Corabia fantomă	172
Tăria dragostei de mamă	176
Cinci tani de pământ	179
Cum a căzut întâia zăpadă	182
Racul-de-mare și corbul	185
Sculptorul și șopirla	187
Ținguirea păpușilor	189
Bursucul amator de stihuri	192
Podul care șoptește	195
Clopotul încins	198
Ultimul cîntec	201
Bătrîna țesătoare	204
Luna pe ram	207
Întîmplările lui Iuriwaka	210
Cîntărețul cu urechile smulse	216
Ghiveciul cu crizanteme albe	222
Preotul, doctorul și dansatorul pe sîrmă în iad	224
Nemaipomenita călătorie a lui Torayan-Gură-cască	229
Visul triumfiular	235
Zăpăcitul	239
Bătrînul care îndrăgea cimiliturile	244
Samurai pe negîndite	247
Isprăvile lui Hikoici	251
Buda de lemn și Buda de aur	262

Preotul și învățăcelul (I)	266
Preotul și învățăcelul (II)	269
Capul de schimb	272
Samuraiul cel mândru	274
Cel mai mare mincinos	275
Doi leneși	280
Cum a plecat nevasta de acasă	282
Culmea zgirceniei	284
Cum s-au schimbat plăcintele în broaște	287
Ba-i așa, ba nu-i așa	289
Paiul din plapumă	290
Cearța	291
Să n-audă porumbeii	293
Chiar dacă zboară, tot pari sint!	294
Gura lumii	295
Frumoasa din oglindă	296
Soarele și ciocîrlia	298
Bufnița vopsitoare	300
Cum s-a dus miriapodul după doctor	302
Povestea frumoasei Hacikazuki	304
Taro leneșul	336

Lector : CORNEL SIMIONESCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

*Bun de tipar 19.XI.1976. Tiraj 44 120 ex. Bro-
șate 41 120 ex. Legate $\frac{1}{2}$ 3000 ex. Coli ed. 16,02.
Coli tipar 12,25.*

Comanda nr. 60 493
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”
București — Piața Scintei nr. 1,
Republica Socialistă România

de

Аполіт

ST

CAT Grader

Antwerpen

2025

